

Ammattiyhdistysliike

Saksassa, Englannissa, Tanskassa, Ruotsissa, Norjassa,
Ranskassa, Yhdysvalloissa, Suomessa ja
Kansainväliset työväenjärjestöt.

v.

Suomi II.

Suomen Ammattijärjestön Järjestömuotokomitean toimenannosta

toimittaneet

J. K. Kari ja Matti Paasivuori.

Kustantanut Suomen Ammattijärjestö, Helsinki.

Kotkassa 1917
Kynninlaakson Työväen kirjapaino.

Ammattiliitot vuosina 1904—1915.

1. S. Kirjatyöntekijäin liitto. — F. Bokarbetarförbundet.

Tämä liitto on v. 1915 muodostunut kirjaltajain ja kirjansitojain liitoista.

Edellä on jo mainittu, että maamme vanhin ammattiliitto on Suomen Kirjaltajain liitto, jonka nykyinen nimi on: „Suomen Kirjatyöntekijäin liitto — Finska Bokarbetarförbundet“. Kun liiton synnystä, kehityksestä ja toiminnasta on jo edellä kerrottu aina vuoteen 1907 asti, kerrotaan tässä ainoastaan sen myöhemmästä kehityksestä ja toiminnasta.

„Routavuosina“ 1899—1904 toimeenpannut sanomalehtien lakkauttamiset vaikuttivat taannuttavasti Kirjaltajaliiton kehitykseen. Työttömyys kirjaltajain keskuudessa lisääntyi pelottavassa määrin. Isänmaalliset yläluokan rouvat ja neitokset y.m. hankkivat lahjoituksilla ja keräyksillä rahaston työttömäksi joutuneitten kirjaltajain avustamiseksi. Tämä rahasto, kun se „suurlakon“ jälkeisinä vuosina 1906—1907 vilkastuneiden kirja- ja sanomalehtiliikkeiden vuoksi tuli tarpeettomaksi, lahjoitettiin Kirjaltajaliiton *vanhuusrahastoon*, joka rahasto siten lisääntyi 9 068 mk 14 pennillä. Lahjotukseen mainitaan liiton toimintakertomuksessa v. 1907 suuresti vaikuttaneen Kirjaltajaliiton hallinnon.

Vilkastuneet kirjapainoliikeolot sitten kaikin puolin elvyttivät kirjaltajain toimintaa.

Kirjaltajain työnvälitystoimistosta v. 1907 haki 65 kirjapainoon työläisiä, yhteensä 151. Mutta niistä paikoista voitiin täyttää ainoastaan 40 latojan, 9 painajan ja 4 faktorin paikkaa, työläisiä ei ollut saatavissa. Tästä työvoiman puutteesta mainitaan K. Liiton toimintakertomuksessa v. 1907, että 26 kirjapainolle annettiin lupa yhteensä pitää 46 oppilasta yli sen määrän, mihin ne v. 1906 hyväksytyn tariffin mukaan olisivat olleet oikeutettuja.

Myöhempinä aikoina kun liikeolot taas huonontuivat, on kirjaltajille tämä edullinen tilanne muuttunut päinvastaiseksi, jolloin työttömiä työläisiä on ollut enemmän kuin työnvälitystoimisto on voinut työpaikkoja niille hankkia. Kirjaltajain työnvälitystoimisto, mikä vuodesta 1900 lähtien oli työnantajain kanssa yhteinen, on viime vuosina lakannut toiminnasta. Kun työläiset eivät ole saaneet sen välityksellä riittävästi työpaikkoja, on se vieroittanut heitä siitä. Ja työnantajillakaan ei ole ollut halua kääntyä sen puoleen, koska työläisiä viime vuosina on taas ollut tarjolla enemmän kuin on tarvittu.

Vuosina 1906—1908 oli taas työn tarjonta paljon runsaampi kuin työvoiman, joten työnvälitystoimiston mainitaan tästäkin syystä menettäneen merkityksensä.

Kuten mainittu, vaikuttivat muuttuneet valtiolliset ja taloudelliset olot kirjapainoteollisuudessa työväen aseman paraneamiseen. Työttömyys väheni, palkat paranivat ja kirjaltajaliiton jäsenluku tuntuvasti lisääntyi. Sen mainitaan¹ vuoden 1905 alussa olleen 800. Mutta jo vuoden 1908 alussa oli jäseniä 1 466. Tätä kehitystä jatkui aina vuoteen 1911, jolloin kirjaltajilla ja kirjansitojilla oli koko maata käsittävä, pitkäaikainen työtaistelu, josta edellä on selostettu. Tämä taistelu kysyi kirjateollisuustyöväeltä ja samalla koko Suomen ammatillisesti järjestyneeltä työväeltä siksi raskaita uhrauksia, että voitto, mikä saavutettiin, oli liian kalliilla hinnalla ostettu.

Kirjaltajaliiton eri rahastoissa vuoden 1910 tilinpäätöksen mukaan oli yhteensä varoja 119 770 mk 75 p:niä. Mutta v. 1911 tilinpäätöksen mukaan oli liiton omat varat, siihen luettuna työttömyys- ja matka-apurahaston, ynnä vararahaston ja vanhuusrahaston varat, vähentyneet 30 662: 65. Varoja oli kaikkiaan 96 832 mk 65 penniä, joista vieraitten järjestöjen varoja 66 170 mk.

Lakkoa seurasi vielä suuri työttömyys, joka johtui osaksi koneitten käytäntöön ottamisesta ja lakon aikana työhön otetuista lakonrikkajista. Liitto, joka vuonna 1910 suoritti työttömyysavustuksina 6 080 mk 8 p. suoritti työttömyys-avustuksina lakko-vuotena 1911 47 921 mk 57 p. v. 1912 14 461 mk 30 p., v. 1913, 8 235 mk 35 p. ja 1914, 4 403 mk 2 p.

Työttömyyden lisääntyminen tai vähentyminen on selvästi

¹ Liiton edustajakokouksen pöytäkirjassa v. 1908 sivu 1.

vaikuttanut liiton jäsenluvun lisääntymiseen tai vähentymiseen. Samoin on vaikuttanut toivo saada uusi parempi tariffisopimus.

Liiton osastojen- ja jäsenluku eri vuosina, selviää seuraavasta :

Vuosi	Osastoja	Jäseniä	Vuosi	Osastoja	Jäseniä
1897	13	493	1907	32	1 466
1898	16	586	1908	33	1 696
1899	21	767	1909	33	1 626
1900	22	836	1910	33	1 861
1901	22	699	1911	25	1 480
1902	23	700	1912	23	1 083
1903	25	775	1913	23	1 156
1904	25	800	1914	24	1 496
1905	26	1 000	1915	—	—
1906	30	1 292			

Liiton tulot ja menot, avustukset ja varat eri vuosina näkyy seuraavasta taulusta.

Vuosi	Tulot mk	Menot mk	Varat mk	Työttömyys- ja matka- avustukset mk
1897	8 347: 83	2 305: 02	6 042: 81	162: 60
1898	7 497: 11	2 452: 37	11 087: 55	275: 25
1899	13 834: 56	5 405: 83	19 516: 28	134: 20
1900	9 779: 45	4 945: 87	24 346: 66	1 032: 85
1901	16 386: 91	9 687: 56	31 046: 01	5 622: 10
1902	11 515: 26	10 401: 89	32 153: 32	6 089: 60
1903	11 156: 89	7 247: 37	36 062: 84	3 062: —
1904	10 010: 54	6 747: 33	39 326: 03	407: 90
1905	10 690: 89	2 958: —	47 058: 92	803: 25
1906	17 509: 84	9 434: 44	55 134: 32	719: 45
1907	34 522: 19	13 150: 01	76 566: 50	465: 20
1908	24 983: 16	19 321: 97	81 227: 72	100: —
1909	41 583: 19	22 730: 69	100 080: 22	2 648: 30
1910	42 974: 82	23 284: 29	119 770: 75	6 086: 65
1911	268 360: 04	423 638: 14	30 662: 65	397 414: 82 ¹
1912	22 363: 87	20 366: 37	32 660: 15	14 461: 30
1913	27 650: 28	30 971: 18	29 711: 37	14 548: 40
1914	28 589: —	24 520: 02	² — : —	4 558: 10

Kuten tästä selostuksesta näkyy, oli Kirjaltajaliiton asema ennen vuoden 1911 suurta työtaistelua jotenkin hyvä. Mutta lakko vei osan jäsenistä ja liitto velkaantui tuossa taistelussa

¹ Lakkoavustusta v. 1911 annettiin yhteensä 349 493: 50 ja työttömyysavustusta 47 921: 57.

² Velat yli varojen 29 061: 93.

ja on sen jälkeen saanut taistella velkainsa korkojen maksun ja lyhentämisen kanssa; velat tosin ovat ulkomaitten Kirjaltajajärjestöille, jotka eivät aivan pahasti liittoa ahdista. Mutta liiton omalta kannalta olisi parempi, mitä pikemmin se ne voisi suorittaa.

Edustajakokouksia Kirjaltajaliitolla on ollut vuosina 1897, 1899, 1902, 1905, 1908, 1912 ja 1915.

Kun ennen vuotta 1908 pidetyistä kokouksista on myöskin jo edellä selostettu, niin tässä ainoastaan viittaamme siihen ja selostamme vain myöhempinä vuosina pidettyjen kokousten tärkeimpiä päätöksiä.

Ensiksi on mainittava, että kirjaltajain kaikki edustajakokoukset on pidetty Helsingissä.

Vuoden 1908 edustajakokouksen tärkein kysymys oli uuden tariffisopimuksen aikaansaaminen, jossa m.m. vaadittiin 8 tuntista työaikaa sekä yli- ja yötyön rajoittamista ja ylityöstä 50 sekä yötyöstä 100 % korotettua palkkaa. Palkat vaadittiin entisistä korotettaviksi 40 %, jonka lisäksi tuli paikalliskorotukset I luokassa 20 % ja II luokassa 10 %. Kesälomaa 2 viikkoa täydellä palkalla, huolimatta siitä, kuinka kauvan työläinen on ollut työssä saman työnantajan luona. Vapunpäivänä ja valtiollisina vaalipäivinä tulisi olla työstä vapautta ja vaalipäiviltä olisi maksettava täysi palkka. Myöskin tarkastettiin ja hyväksyttiin oppilaitten ja aputyöläisten tariffit. Muutosten teko ja lähempi tarkastelu annettiin liittohallinnolle. Nämä vaatimukset pääasiassa esitettiin työnantajille v. 1910, josta aiheutui pitkäaikainen taistelu. Työnantajat esittivät tariffin suhteen oman ehdotuksensa, jossa oli osaksi huononnuksia voimassa olleeseen tariffiin.

Tässä kokouksessa hyväksyttiin liitolle myöskin uudet säännöt, jotka monessa kohdin poikkesivat entisistä säännöistä. Liiton nimen muuttamisesta jo tällöin oli monia ehdotuksia, mutta ne hylättiin. Työttömyys- ja matka-apurahaston säännöt olivat myöskin tarkasteltavana. Samoin myöskin vara- eli lakkorahaston ohjeet. Sisäänkirjotusmaksuksi hyväksyttiin 20 markkaa.

Päätettiin liittyä Suomen Ammattijärjestöön ja sen johdosta jäsenmaksut korottaa.

Työttömyyden ja sairauden perusteella päätettiin jäsenille myöntää tilapäisesti vapautta jäsenmaksujen suorittamisesta.

Mutta muuten päätettiin vaatia, että jäsenen tulee yhtäpäättä olla liiton jäsenenä 25 vuotta, ennenkuin vapautta myönnetään, paitsi niille, jotka ovat liiton perustamisesta saakka yhtäpäättä kuuluneet liittoon ja ovat täyttäneet 50 vuotta.

Vuonna 1912 pidetyssä edustajakokouksessa keskusteltiin ja päätettiin jäsenten yksityisen „*takuurahaston*“ perustamisesta. Tämä ehdotus pääasiassa johtui niistä kokemuksista, joita oli saatu vuoden 1911 lakosta. Liittoa oli pidetty taloudellisesti kyllin voimakkaana työnantajain järjestöjen kanssa taistelemaan. Mutta kokemus osotti, ettei niin ollutkaan. Tämän vuoksi liiton johdon taholta mietittiin keinoa liiton vahvistamiseksi, ja sellaiseksi havaittiin „*takuurahaston*“ muodostaminen, joka olisi ollut aikaansaattava siten, että jokaiselta liiton jäseneltä vähitellen kerätään esim. 200 markkaa, joka merkitään jäsenen tilille. Ja kun mainitusta rahastosta taistelun aikana jäsenille annettaisiin avustusta, mikäli liiton vararahasto ei siihen riittäisi, niin jäseniltä taas tilanteen ohimentyä kannettaisiin kulkakin sen verran, kuin hän säästöjänsä olisi taistelun aikana kuluttanut. Se olisi jonkinlaisen „*säästöpakon*“ säätämistä liiton jäsenille.

Tämän suuntainen rahasto päätettiin perustaa v. 1913 alusta. Kokomaksavilta jäseniltä päätettiin siihen kantaa 50 p. ja puoleksi maksavilta 25 penniä viikolta, joita maksuja liittohallinto harkintansa ja saavutetun kokemuksen perusteella olisi saanut korottaa 75 p. kokomaksaville ja 35 p. puoleksi maksaville. Mutta päätös ja ehdotus kokonaisuudessaan oli ennen täytäntöönpanoa alistettava liittoäänestyksellä ratkaistavaksi. Liiton jäsenten enemmistö ei kannattanut mainitun rahaston perustamista.

Kirjaltajaliiton ja Kirjansitojaliiton yhdistäminen. Tässä kokouksessa hyväksyttiin periaatteessa Kirjaltajain ja Kirjansitojain liittojen yhdistäminen. Ja siitä johtuvat alustavat toimenpiteet annettiin liittohallinnon tehtäväksi, kuten siitä seikka-peräisen ehdotuksen laatiminen, joka ennen vuoden 1913 loppua oli alistettava liiton jäsenten osastoissa toimitettavalla äänestyksellä ratkaistavaksi.

Tämä yhtyminen tapahtuikin v. 1914 alusta.

Kirjansitojaliiton synnystä ja toiminnasta emme ole saaneet mitään painettuja tai edes kirjoitettuja asiakirjoja käytettäväksemme. Mainitusta liitosta on perin vähän tietoja.

Puoluetoimikunnalle v. 1906 annettujen tietojen mukaan

oli Kirjansitojain ensimmäinen edustajakokous Helsingissä 1901, toinen Tampereella 1903 ja kolmas v. 1905 Kuopiossa. Mutta säännöt saivat vahvistuksen vasta 1906. Viime mainittua vuotta pidetään liiton varsinaisena perustamisvuotena. Liitto kuului ammatilliseen keskustoimikuntaan v. 1906 ja S. Ammattijärjestykseen melkein alusta, eli vuodesta 1907. Neljäs kirjansitojain edustajakokous oli v. 1908 ja viides v. 1911.

Huomattavia työtaisteluita kirjansitojilla oli Helsingissä syksyllä 1906, josta taistelusta oli tuloksena työehtosopimus. Toinen oli sulku, mikä pääasiallisesti johtui 1911 kirjaltajain lakosta. Kun ei ollut latojia eikä kirjanpainajia, niin ei tarvittu kirjansitojiakaan. Kirjansitojain neuvottelut uudesta työehtosopimuksesta, joulun edellä 1910, raukesivat ja uusia ei voitu alottaa, ennenkuin kirjaltajain lakko keväällä 1911 päättyi. Kirjansitoijat saivat työehtosopimuksen.

Kuten mainittu, kirjaltajain edustajakokous päätti kirjansitojain kanssa muodostaa yhteisen kirjatyöntekijäin liiton.

Jäsenmaksut, jotka ennen vuotta 1912 olivat olleet kuukausimaksuja, päätettiin muuttaa viikottain suoritettaviksi, 60 penniä viikolta.

Kirjaltajain ja kirjansitojain yhteinen edustajakokous oli sitten 10, 11 ja 12 p. kesäkuuta 1915.

Liitolle hyväksyttiin uudet säännöt ja liiton nimeksi hyväksyttiin: „*Kirjatyöntekijäin liitto — Bokarbetarförbund*“. Liiton avustustoiminta laajennettiin, paitsi työttömyys- ja matkavastusta, koskemaan myöskin sairas- ja hautausavustusta. Liiton jäsenten maksuja sen johdosta korotettiin. Mutta, kun liittoon kirjansitojain yhtymisen johdosta oli tullut paljon pieni-palkkaisia työläisiä, niin jäsenet jaettiin 3 luokkaan. I luokkaan kuuluvat ne, joiden palkka on 51 penniä tunnilta tai enemmän; II luokkaan ne, joiden palkka on 30—50 p. ja III luokkaan ne, joiden palkka on enintään 29 penniä tunnilta. Sisäänkirjoituksen suuruus kussakin luokassa riippuu iästä.

Jos jäsen liittyy 20 vuotiaana, niin on hänelle sisäänkirjoitusmaksu I-luokassa 3 mk, II-luokassa 2 mk ja III-luokassa 1 mk. Mutta, jos hän liittyy vasta 45 vuoden ikäisenä, on sisäänkirjoitusmaksu 60: —, 40: —, ja 20 mk. Kussakin luokassa maksut iän mukaan kohoavat: 3—6—12—24—40 ja 60 mk. Taikka: 1: —, 2: —, 4: —, 8: —, 13: — ja 20 mk. Siirtyessä III:sta luokasta II:een tai toisesta I-luokkaan, on kussa-

kin ikäluokassa suoritettava lisämaksu, joka vaihtelee 2: — 20 mk, tai 3: — 40 mk.

Jäsenmaksut ovat I-luokassa 70, II-luokassa 45 ja III-luokassa 25 penniä viikolta. Viikkomaksuista siirretään työttömyys- ja matka- sekä sairaus-apurahastoihin 50 %/. Loput menee liiton kassaan.

Työttömyys-, sairaus- ja hautausavustukset kussakin luokassa ovat eri suuria, riippuen siitä, kuinka monta vuotta avunsaaja on ollut liiton jäsenenä. Työttömyysavustukset vaihtelevat I-luokassa 1: 25—2 mk, II-luokassa 1: — 1: 60 ja III-luokassa 0: 75—1: 20. Jos avunsaaja on perheensä ainoa elättäjä, korotetaan hänelle avustus 50 p. päivää kohden. Avustuksen saamisen ehtona on, että on suorittanut liitolle jäsenmaksun vähintään 52 viikolta, ja maksetaan avustusta enintään 60 päivältä samana kalenterivuotena. Joka kahtena peräkkäin seuraavana kalenterivuotena on saanut avustusta yhteensä 120 päivältä, ei saa enempää avustusta, ennenkuin hän on yhden kalenterivuoden ollut ilman avustusta ja tällä ajalla täyttänyt liiton säännöissä määrätyt ehdot.

Sairausavustukset sekä aikaan että suuruuteensa nähden ovat yhtä suuret päivää kohti työttömyysavustusten kanssa. Hautausavustukset, joita maksetaan kolmessa eri luokassa, vaihtelevat: I-luokassa 50: — 100 mk, II-luokassa 30: — 60 mk ja III-luokassa 25: — 45 mk.

Liiton sääntöihin tehtiin myöskin se muutos, että liittohallinnon jäsenet valitsee edustajakokous. Nyt ensikerran valittiin kirjaltajain edustajakokouksessa liittohallinto. Liittohallinnon nimi muutettiin: „liittotoimikunta“.

Tarkastuslautakunta, joka kirjaltajain liitossa on alusta alkaen ollut, lakkautettiin ja sen tehtävät siirrettiin edustajakokoukselle tai liitolle.

Liiton äänenkannattajan „Gutenbergin“ nimi myöskin muutettiin: „Kirjatyö—Bokarbete“. Lehti edelleenkin ilmestyy 2 kertaa kuukaudessa. Lehden toimittamisesta huolehtii liiton luottamusmies. Kirjaltajilla on vakinaisella palkalla toimiva luottamusmies ollut vuoden 1906 lopusta saakka, ja on siinä toimessa koko ajan ollut kirjaltaja O. A. Nyman, joka v. 1915 edustajakokouksessa edelleen valittiin toimeen.

Liiton suhde sosialidemokratiseen puolueeseen on muodossa tai toisessa ollut esillä kirjaltajain edustajain kokouksissa, alkaen v. 1899. V. 1905 pidetyssä edustajakokouksessa kirjaltajat päättivät liittona liittyä sosialidemokratiseen puolueeseen. Tähän päätökseen osa liiton jäsenistä olivat tyytymättömiä. V. 1908 pidetyssä edustajakokouksessa suhde puolueeseen määriteltiin siten, että ne liiton jäsenet, jotka eivät tahdo kuulua sosialidemokratiseen puolueeseen, saivat kunakin vuonna joulukuussa siitä osastonsa johtokunnalle tehdä ilmoituksen, ja heidän puolestaan ei sitten sos.-dem. puolueelle puolueveroa maksettu. Mutta siitä huolimatta oli kaikkien suoritettava yhtäsuuret jäsenmaksut. Kun puoluevero suoritettiin liiton kassasta, niin puolueeseen liittymättömien puolueveroa vastaava erä jäi liiton kassaan.

Tämän suuntainen päätös on myöskin sitten vuosina 1912—1915 edustajakokouksissa hyväksytty, vaikka viimeainitussa kokouksessa siten muutettuna, ettei liitto liittona kuulu puolueeseen, vaan osastot velvoitetaan kuulumaan puolueeseen ja jäsenmaksut määrättiin kaikille samaan luokkaan kuuluville yhtä suuriksi. Puolueeseen katsotaan kuuluvan kaikki osaston jäsenet, paitsi ne, jotka joko kysyttäessä tai muuten ilmottavat, etteivät tahdo siihen kuulua.

Suhde Kirjaltajain kansainväliseen liittoon. Kirjaltajain liitto on vuodesta 1900 alkaen kuulunut Kansainväliseen Kirjaltajain sihteeristöön, ja sai se v. 1911 lakon aikana voimakasta kannatusta kansainväliseltä Kirjaltajain liitolta. Liiton olisi muuten ollut perin vaikea siitä niinkään hyvin selviintyä.

Tämän suuntaiset ovat pää-asiassa olleet Kirjaltajaliiton ja Kirjansitojain liiton vaiheet.

2. Suomen Vaatetustyöntekijäin liitto.

Tämä liitto muodostettiin v. 1911 Räättäilyöntekijäin ja ompelutyöntekijättärien liitoista. Ensimmäitun liiton synnystä on jo edellä kerrottu. Räättäleillä on jonkinlaista koko maata käsittävää yhteistoimintaa ollut alkaen vuodesta 1894. Tällöin perustettiin räättälien keskustoimikunta, josta räättäilyöntekijät erosivat 1899 ja perustivat oman liittonsa. Tällä liitolla oli sitten edustajakokouksia v. 1900 Helsingissä, 1901 Tampereella, kesällä 1905 Viipurissa ja ylimääräinen edustajakokous Helsin-

gissä helmikuussa 1907. Kun aikaisemmista edustajakokouksista on jo selostettu, niin selostamme räätälien ja ompelijattarien myöhempää toimintaa. Räätälien liitossa v. 1907 alussa oli 17 osastoa ja niissä noin 700 jäsentä.

Tässä kokouksessa järjestettiin liitto uudestaan ja laadittiin sille uudet säännöt. Liittoveroksi määrättiin vähintään 40 p. kuukaudessa sekä valittiin liiton palvelukseen luottamusmies vakinaisella palkalla ja tuli siihen toimeen valituksi *Vilho Aleksander Ruusuvuori*, joka kuolemaansa saakka tarmokkaasti hoiti hänelle uskottua tehtäväänsä.

Ruusuvuori kuoli keväällä 1912.

Neljäs räätäliityöntekijäin edustajakokous oli Kuopiossa elokuun 3—5 p. 1908. Liitossa mainitaan tällöin olleen jäseniä 1014.

Räätäleillä on ollut runsaanlaisesti työriitoja, mutta useimmat niistä ovat olleet pieniä, kuten on luonnollista kun pikku-kaupungeissa ja maalla tehdaspaikoissa näitä käsityöläisiä on siksi pieni luku, ettei niiden lakoista voi suuria syntyä muualla kuin suuremmissa kaupungeissa.

Suurempia työtaisteluja räätäleillä on ollut Helsingissä talvella 1900 työhuonekysymyksestä, kappalepalkkajärjestelmän poistamisesta, alimmista tuntipalkoista y.m. Työläiset lopulta perinpohjin hävisivät. Turussa niinikään talvella 1903 oli räätäleillä lakko, jossa päävaatimuksena oli vaatimus, että työssä on käytettävä yksinomaan järjestyneitä työläisiä. Ammattientarkastaja koetti sovittaa tätä riitaa, mutta työnantajat olivat taipumattomia sovintoon ja hankkivat rikkureita. Lakko päättyi työläisten tappiolla.

Räätälien liittohallinto ei näitä taisteluja juuri muuten avustanut, kuin antoi avunkeräämiseen kehoituksen. Helsingissä räätälien työtaistelut vuosina 1903—1907 pääasiassa hoiti paikallinen ammattiosasto ja Helsingin Paikallisammattijärjestö.

Räätälien ylimääräiselle edustajakokoukselle v. 1907 esitetyssä liittotoimikunnan selostuksessa mainitaan palkkaliikkeitä olleen Lahdessa, Tampereella ja Kajaanissa, joissa oli saatu ilman lakkoa parannuksia.

Palkat kohosivat keskimäärin 8—10 %:lla. Mikkelissä ja Jyväskylässä kohosivat vähän palkat ja oppilasluku tuli rajoitetuksi myöskin ilman selkkauksia.

Liiton tulot olivat Smk 1561:45 p. ja menot Smk.

1221: 82 p. Työttömyysrahastoonkin oli jo karttunut varoja Smk 1101: 56 p.

Keväällä v. 1907 esittivät Helsingin ja Turun osastot vaatimukset yhteisten työhuoneiden aikaansaamiseksi, koskien tämä Turussa ainoastaan varastotyönantajia. Nämä vaatimukset ajettiin taistelun avulla osittaiseen voittoon. Viipurin, Kotkan, Kajaanin ja Kuopion osastot uusivat myöskin palkka- ja työsopimuksensa, jotka vietiin perille työntekijäin voitolla. Vuonna 1908 oli työriitaisuuksia Tampereen, Hangon, Jyväskylän, Lappeenrannan, Porvoon, Mikkelin, Hämeenlinnan, Sortavalan, Joensuun, Kouvolan, Tammisaaren ja Salon osastoilla, joista riitaisuuksista suoriuduttiin voittajana. Liiton välityksellä saivat osastojen jäsenet parannuksia ei ainoastaan palkkoihinsa, vaan samalla myöskin muihin työehtoihinsa, koska täten saatiin järjestöjen välillä aikaan työehtosopimuksia, joita ei näihin asti ollut. Samalla kun liiton toiminta oli koko lailla varmistunut ja laajentunut, niin oli luonnollista, että taistelurahasto y.m. kustannukset vaativat enemmän varoja. Tämän johdosta päätti v. 1908 edustajakokous korottaa veron 50 penniin jäsentä kohti kuukaudelta. Tässä kokouksessa päätettiin myöskin liittyä Räättälien Kansainväliseen sihteeristöön.

Vuoden 1909 aikana joutui liiton osastoja työriitaisuuksiin Turussa, Porissa, Loviisassa, Vaasassa, Lahdessa, Kokkolassa, Oulussa, Pietarsaareissa, Kuopiossa, Riihimäellä, Rovaniemellä ja Kajaanissa, jotka päättyivät osittain työntekijäin voitolla, paitsi Kuopiossa, joka päättyi tappiolla. Huomattavin näistä työriitaisuuksista oli Vaasassa, joka alkoi huhtik. 16 p:nä ja päättyi syysk. 28 p:nä, kestäen siten kuudetta kuukautta eli ummelleen 24 viikkoa ja päättyi sittenkin työntekijäin voitolla. Tätä kuten monta muutakin lakkoa pelastamaan hakivat työnantajat rikkureita. Näiden taistelujen tukemiseksi käytettiin varoja 8 505 mk 70 penniä. Pitkien omien taistelujen jatkuessa verotti liitto sekä Ammattijärjestö ylimääräisesti jäseniä lähes vuoden ajan miltei jatkuvasti, joka vaikutti sen, että liitosta eroili osastoja ja jäseniä arveluttavassa määrässä että jäsenluku laskeutui 832.

Vuonna 1910 oli työriitaisuuksia Tampereella, Hämeenlinnassa, Salossa ja Kouvolassa, mutta ne sovittiin ilman työnseisausta, kun työnantajat luopuivat työehtojen huononnusyrityksistään. Huonon työajan ja yhä heikontuvan järjestymisen tähden eivät

työntekijätkään voineet taloudellisia olojaan parantaa. Vuoden lopulla olikin liiton jäsenluku supistunut 552 ja osastojen luku 26.

Vuonna 1911 aikoivat työnantajat jatkaa samaa menettelyä kuin edellisenäkin vuonna, mutta siitä heidän täytyi luopua. Niin tapahtui esim. Porissa, jossa he sanoivat sopimuksen irti, mutta kun työntekijät pysyivät entisen sopimuksen kannalla, olivat työnantajat lyhyen lakon jälkeen pakotetut hyväksymään entiset työehdot.

Samaan aikaan uusittiin sopimuksia Raumalla ja Kotkassa, joissa työntekijät saivat vaatimuksensa Raumalla 10 päivän lakolla ja Kotkassa ilman lakkoa lävitse.

Liitossa oli jäsenlukukin noussut 633.

Suomen ompelijain ensimmäinen edustajakokous oli Tampereella elok. 20—21 p:nä 1901, jossa oli Räättäilyöntekijäin liittohallinnon puolesta puheenjohtaja O. Reinikainen saapuvilla. Edustajia olivat lähettäneet seuraavat ammattiyhdistykset: Helsingin, Viipurin, Turun ja Tampereen sekä Työläisnaisten liittohallinnosta yhteensä 9. Kokous valitsi puheenjohtajaksi Emmi Lönnberg'in ja kirjuriksi Toivo Aron.¹

Asioita kokoukselle olivat ammattiyhdistykset valmistaneet seuraavasti:

Oppilasolojen järjestämisestä ja työtodistusten käytäntöön ottamisesta.

Miten saataisiin ammattilaiset käsittämään velvollisuutensa ja ne täyttämään?

Pisimmän työpäivän ja alimman tuntipalkan määräämisestä.

Onko ryhdyttävä miesräättälien kanssa yhteistoimintaan?

Näiden kysymysten johdosta päätti kokous kehottaa paikallisia osastoja saattamaan niitä käytäntöön, koska ei vielä voitu liittoa perustaa eikä liittohallintoa valita.

Ompelijattaret kuuluivat osastoina työläisnaisten liittoon ja ainakin Helsingissä Paikallisammattijärjestöön. Toinen ompelijattarien edustajakokous oli 12—14 päivänä heinäkuuta 1906 Viipurissa, jossa päätettiin perustaa Ompeluyöntekijättärien liitto. Hyväksyttiin säännöt ja määrättiin liitolle suoritettavat maksut 20 penniksi jäseneltä kuukaudessa, josta 50 % oli siirrettävä työttömyysrahastoon.

¹ Ompelutyöntekijäin ensimmäisistä ammattiosastoista on edellä Helsingin ammattiyhdistysten ja osastojen perustamisen yhteydessä selostettu.

Valittiin liittohallinto, joka sijoitettiin Viipuriin. Mutta liittohallinnon jäsenistä oli ainoastaan osa Viipurista. Niitä valittiin maamme kaikista suuremmista kaupungeista.

Liittohallinto palkkasi joksikin ajaksi puhujaksi neiti Sally Dufvan, joka v. 1907 perusti 7 uutta osastoa. Dufva kuoli agitaationimatkalla v. 1908.

Kolmas ompelijattarien edustajakokous oli Turussa 19—21 päivänä heinäkuuta 1908. Liittoon mainitaan tällöin kuuluneen 10 osastoa, joissa jäseniä yhteensä 228.

Liittohallinto muutettiin Viipurista Turkuun. Liiton jäsenluku tämän kokouksen jälkeen aleni 228—134. Liiton toiminta varojen vähyden vuoksi rajottui vuosittain muutamien kirjeiden osastolle lähettämiseen.

Ompelijattarien työriidoista mainitaan v. 1909 Lahdessa Helmi Virtasen neulomossa sattunut lakko palkkojen alentamisen johdosta. Osasto ja liittotoimikunta tarjosivat työnantajalle sovitteluja, mutta hän ne hylkäsi. Lakko päättyi työläisten tappiolla.

Räätälien ja ompelijattarien osastot ja liittotoimikunnat olivat vuosien kuluessa useita kertoja käsitelleet näiden ammattialojen työntekijäin liittojen yhdistämistä, mutta pääsemättä siinä mihinkään käytännölliseen tulokseen.

Suomen Ammattijärjestön II:ssa edustajakokouksessa 1909 tehty päätös useitten liittojen yhdistämisestä antoi sysäyksen räätälien ja ompelutyöntekijättärien liittojen yhdistämiselle. Molempain liittojen hallinnot pitivät 14 p. toukokuuta 1911 yhteisen neuvottelukokouksen Helsingissä ja pääsivät yksimieliseksi liittojensa yhdistämisestä. Kumpikin liittohallinto kutsui liittonsa edustajat Helsinkiin kokoukseen 21—24 p:ksi elokuuta 1911.

Tällöin kumpikin liitto piti ensin oman erikoisen kokouksensa ja päätti lakkauttaa liittonsa toiminnan ja yhtyä S. Vaatetustyöntekijäin liittoon.

Tämän jälkeen edustajat pitivät yhteisen edustajakokouksen, jossa tarkastettiin liiton säännöt ja hyväksyttiin ne. Valittiin hallinto, joka on koko ajan ollut Helsingissä.

Liiton tämän jälkeisestä kehityksestä mainittakoon, että se neljän vuoden kuluessa on käsitellyt yli 20 työriitakysymystä, joista ainoastaan yksi on päättynyt työläisten tappiolla. Suurin niistä on Helsingin räätälien lakko 1913, josta edellä lakkoselostuksessa on mainittu.

Liitolla on jonkunlainen työttömyys- ja matka-apurahasto, mutta siitä ei vielä anneta avustuksia.

Liitolla on jo aikasin ollut työnantajain kanssa yhteinen lehti „Vaatturi“, joka pääasiassa on käsitellyt ammattiasioita. Vuoden 1914 lopussa alkoi ilmestyä „Vaatetustyöläinen“-niminen lehti. Se ilmestyy 6 kertaa vuodessa ja jaetaan jäsenille tilauksetta.

Liiton luottamusmiehenä Ruusuvuoren jälkeen v. 1912 on ollut räätäli *Akseli Edv. Kokkola*.

Liiton jäsenluku, jäsenmaksut, tulot ja menot, antamat avustukset sekä varat eri vuosina näkyy seuraavalla sivulla olevasta taulusta:

Liiton luottamusmiehen antamain tietojen mukaan oli v. 1914 Suomessa vaatetustyöläisiä seuraavat luvut:

	Koko maassa	Niistä järjestyneitä
Räätäleitä	3 000	728
Kappa-, leninki-, muoti-, kirjailu- ja liinaompelijoita	6 500	316
Kravattityöläisiä	500	—
Hattu- ja lakkityöntekijöitä	1 000	19
Turkkureita	300	—
	Yhteensä 11 300	1 063

Tämän mukaan järjestäytyminen vaatetustyöläisten, etenkin naisten, keskuudessa ei ollut tyydyttävällä kannalla.

3. Nahkityöntekijäin liitto.

Tämä liitto on v. 1910 muodostettu nahkurien ja jalkine-työntekijäin liitosta, joista kumpaisestakin on jo edellä selostettu. Ammatillinen järjestäytyminen on suutareilla vanhempi kuin nahkureilla. Helsingin suutarien ammattiyhdistys perustettiin jo 1888 ja nahkurien ammattiosasto Turussa 1898, eli siis 10 vuotta myöhemmin. Suutarien ensimmäinen edustajakokous oli, kuten edellä on jo mainittu, 1897 Helsingissä, jossa päätettiin perustaa Jalkine-työntekijäin liitto. Se oli ollut työnantajain kanssa yhteinen. Siitä ei tullut mitään. Seuraavana vuonna suutarit kokoontuivat edustajakokoukseen Tampereella ja perustivat suutarien *valtuuskunnan*, joka toimi ainakin vuosina 1898—1900.

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton tulot									
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä		Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäseneltä		Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Muita tuloja		Yhteensä	
					mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1899	—	—	160	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1900	—	—	380	+220	1	—	—	—	1	—	—	—	41	50	36	10	58	20	135	80
1901	—	—	400	+ 20	—	50	—	—	—	50	—	—	397	—	—	—	—	—	397	—
1902	—	—	400	—	—	50	—	—	—	50	—	—	198	75	—	—	—	—	198	75
1903	—	—	400	—	—	50	—	—	—	50	—	—	62	50	—	—	—	—	62	50
1904	—	—	400	—	—	50	—	—	—	50	—	—	259	85	—	—	—	—	259	85
1905	—	—	450	+ 50	1	80	—	—	1	80	—	—	267	35	—	—	18	—	267	35
1906	—	—	450	—	1	80	—	—	1	80	—	—	856	90	1 011	56	280	80	2 217	26
1907	—	—	700	+250	4	80	—	—	4	80	1	—	5 240	40	2 304	19	186	50	7 731	09
1908	—	—	1 272	+572	4	80	1	—	4	80	1	—	1 301	—	1 694	68	112	—	6 107	68
1909	—	—	982	-290	6	—	—	50	6	—	3	—	8 257	95	1 418	50	890	75	10 567	20
1910	—	—	920	- 62	6	—	—	50	6	—	3	—	6 227	97	1 100	—	1 012	50	8 340	47
1911	—	—	773	-147	6	—	—	50	6	—	3	—	7 017	90	—	—	1 400	—	8 417	90
1912	—	—	750	- 23	7	80	—	50	7	80	3	—	11 755	51	1 338	22	318	90	13 412	63
1913	751	457	1 044	+294	7	80	—	50	7	80	3	—	11 486	49	65	—	1 024	83	12 491	32
1914	609	590	1 063	+ 19	7	80	—	50	7	80	3	—	8 941	02	582	35	1 644	25	10 567	62

Vuosi	Liiton menot														Liiton varat vuoden lopussa		Työnsisauks.		
	Lakkoihin		Liiton hoitokustannuksiin		Liiton agitatioihin		Avustettu toimia liittoja		Muita menoja		Kansainväl. menoja		Yhteensä				Lakkoissa ollut liiton jäseniä	Lakkoissa menetetty työpäiviä	
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	Vakinais. menoja		mk	p.	mk	p.			
											mk	p.							
1899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1900	—	—	130	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	60	5	20	—	—
1901	—	—	360	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	360	65	36	35	—	—
1902	—	—	196	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	35	7	60	—	—
1903	—	—	16	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	80	82	05	—	—
1904	—	—	144	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	30	123	25	—	—
1905	—	—	218	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	218	10	205	20	—	—
1906	—	—	373	22	—	—	—	—	253	55	—	—	—	626	77	1 447	19	—	—
1907	767	—	3 000	19	200	—	314	25	5	—	—	—	—	3 519	44	4 211	65	846	33 885
1908	2 834	—	1 910	24	209	—	380	65	—	—	10	—	—	2 290	89	4 400	77	278	2 430
1909	7 415	60	2 449	25	2 549	70	1 616	90	—	—	20	—	—	14 231	45	8 964	22	360	4 716
1910	119	67	3 162	93	406	35	1 366	55	9	50	20	—	—	7 341	88	9 920	73	62	374
1911	200	—	1 478	40	77	20	1 449	05	—	—	20	—	—	3 224	65	11 496	81	27	212
1912	266	40	3 712	02	980	35	3 978	75	1 914	45	20	—	—	10 849	97	12 852	28	21	275
1913	851	90	3 785	08	315	05	1 224	20	400	—	20	—	—	6 596	23	16 785	88	619	4 165
1914	436	40	5 229	63	505	10	1 851	10	979	10	26	—	—	9 002	33	18 077	22	320	1 520

Kolmas edustajakokous oli Helsingissä kesällä 1900. Valtuuskunta valittiin edelleen ja sijoitettiin Helsinkiin. Mutta sen jälkeen ei tästä valtuuskunnasta tiedetä mitään.

Suutarit pitivät neljännen edustajakokouksensa Viipurissa 28—30 päivänä heinäkuuta 1905.

Silloin päätettiin perustaa taas Jalkinetyöntekijäin liitto. Valittiin hallinto, joka sijoitettiin Tampereelle. Normalityöajan suhteen päätettiin kehoittaa ammattilaisia siitä keskusteluun ja keskuudessaan toteuttamaan 10-tuntista työaikaa. Kappalepalkkajärjestelmästä päätettiin pyrkiä tuntipalkkajärjestelmään.

Kotityötä päätettiin vaatia vaikka lakonkin uhalla poistettavaksi ja työt tehtäviksi yhteisissä työhuoneissa.

Oppilaskysymys oli taaskin koko laajuudessaan esillä. Oppilaitten ikärajaksi hyväksyttiin 16 vuotta ja tulee oppilaan oppiintullessaan olla kansakoulukurssin suorittanut; oppilaitten työpäivä ei saa olla 8 tuntia pitempi. Päätettiinpä vaatia, että oppilaat ovat velvoitettavat liittymään ammattiyhdistyksiin.

Jalkinetyöntekijäin äänenkannattajaa päätettiin taaskin ryhtyä mahdollisimman pian julkaisemaan, vähintään kaksi kertaa vuodessa. Jokainen liittoon kuuluva osasto päätettiin velvoittaa jäsenluvun mukaan tilaamaan lehteä.

Suutarien yhteenliittymistä päätettiin sopivissa tilaisuuksissa ajaa myöskin pakkokeinoilla.

Työttömyysrahasto päätettiin perustaa ja sitä kartuttaa vapaaehtoisilla lahjoilla.

Työnantajain toimeenpanemat jalkineteosten näyttelyt katsottiin hyödyttömiksi. Työnäyttelyt päätettiin laittaa ammattiyhdistysten toimesta.

Jalkineteollisuuden ja kaupan valtaamiseksi työntekijäin käsiin päätettiin kaikille suuremmille paikkakunnille muodostaa osuuskuntia. Tämä usko osuuskuntien ihmeitä tekevään voimaan oli tähän aikaan jotenkin yleistä maamme työväenliikkeessä.

Turussa 1909 pidetyssä edustajakokouksessa jalkinetyöntekijäin liittohallinto päätettiin Tampereelta siirtää taas Helsinkiin.

Taistelurahastoa päätettiin ryhtyä kartuttamaan pakollisella verotuksella ja siirtää liittoverosta 10 penniä kuukaudessa lakkorahastoon. Sisäänkirjoitusmaksu hyväksyttiin jo Viipurin kokouksessa 1 mk. Vakinainen liittovero jäsentä kohden vv. 1906—1907 oli 1 mk 20 penniä vuodessa ja vv. 1908—1909

1 mk 80 penniä. Vuoden 1910 alusta liittovero korotettiin 4 mk 80 penniin vuodelta.

Jäsenluku oli:

Vuonna	Jäseniä
1906	125
1907	435
1908	522
1909	376
1910	250

Liiton tulot, menot ja varat eri vuosina olivat seuraavat:

Vuosi	Tulot mk	Menot mk	Varat mk
1906	159:—	52:45	106:55
1907	1 676:89	618:61	858:68
1908	1 787:21	957:76	1 692:55
1909	660:40	660:40	1 692:55
1910	496:35	579:25	2 004:53

Työtaistelut. Suutareilla oli jo aikaisin suuremmissa kaupungeissa lakon tapaisia. Niinpä vanhoissa sanomalehdissä kerrotaan, että Tampereella 1881 ja 1887 oli lakko, jotka kumpikin päättyivät työläisten voitolla. Helsingissä myöskin oli saman tapaisia työriitoja mestarien ja kisällien välillä v. 1890. Mutta täällä ei päästy lakkoon asti, kun yhdistyksen johtohenkilöt vastustivat lakon tekoa.

Ensimmäinen ja huomattavin työtaistelu suutareilla oli Helsingissä keväällä 1896, jossa työläiset saivat lakko-uhalla suuren osan liikkeenharjoittajista taivutetuiksi kirjoittamaan tariffisopimuksen alle. Ne, jotka eivät sitä hyvällä tehneet, pakotettiin lakon avulla siihen. Lakon johdossa silloin oli Eetu Salin.

Tällöin saavutetut parannukset eivät suutareita kauan tyydyttäneet. Toinen lakko oli Helsingin suutareilla v. 1898, alkaen 1 p. kesäkuuta ja 3 viikon kuluttua päättyen työläisten voitolla. Lakko tälläkin kertaa koski ainoastaan 21 liikettä.

Tämän jälkeen Helsingissä perustettiin useita n.s. „rautalesti“ työpajoja, joissa jalkineiden valmistus oli koneellista. V. 1898 saatu työehtosopimus ei koskenut näitä „rautalesti“

työpajoja. Työläiset kyllä vaativat, että hyväksyttyä sopimusta niissäkin noudatettaisiin. Mutta työnantajat osottivat, ettei tariffisopimuksessa ole heille joka suhteessa soveltuvia säädöksiä, ja pitivät tariffisopimuksen monia määräyksiä koneellisissa työpajoissa noudatettaviksi kohtuuttomina.

Työläiset 1 p. toukokuuta 1899 julistivat „rautalestityöpajat“ lakkotilaan, joka kesti 20 päivää, päättyen työläisten osittaisella voitolla.

Neljäs lakko oli Helsingin suutareilla kesällä 1900. Tässä lakossa oli päävaatimuksina yhteisten työhuoneitten hankkiminen, alimpain tuntipalkkain määrääminen ja kappalejärjestelmän poistaminen sekä järjestyneille työläisille etusija työhön-pääsyssä.

Lakosta tuli pitkä-aikainen, päättyen vasta syksyllä 1900 työläisten täydellisellä tappiolla. Tämä lakko lamautti Helsingin suutariammattiyhdistyksen toimintaa moniksi vuosiksi.

Tämän jälkeen, vuosien 1906—1916 välisellä ajalla, ei Helsingin suutareilla kunnan lakkoa ole ollut. Mikäli niitä on ollut, ovat ne koskeneet yhtä tai paria pientä työnantajaa, joilla on ollut työläisiä alle 10.

Myöskin Oulun suutareilla oli lakkoja vuosina 1902—1905. Nämä lakot, mikäli niistä on tietoja saatu, päättyivät työläisten tappiolla.

Nahkurien liiton toimintaa on myöskin edellä toisessa paikassa jo selostettu aina v. 1905 saakka.

Nahkurien kolmas edustajakokous oli, kuten mainittu, Hämeenlinnassa 25—26 p. kesäkuuta 1904 ja neljäs edustajakokous oli Jyväskylässä 1—2 p. heinäkuuta 1906 sekä viides Lahdessa 21—22 p. kesäkuuta 1908.

Jyväskylässä pidetyssä kokouksessa Nahkurien liiton nimi muutettiin: „Nahanjalostustyöntekijäin liitto.“ Tämä nimen muutos ja sääntöjen laajennus tehtiin sen vuoksi, että koneellisissa nahkatehtaissa oli joukko aputyömiehiä, jotka eivät olleet nahkurin ammattiin oppia käyneet, mutta joista monet olisivat työtaistelun sattuessa voineet rikkurina saada aikaan paljon pahaa. Näille oppia käymättömille valmistettiin tilaisuutta liittyä liiton jäseniksi, vaikka tosin niitä oli jo tätä ennenkin jäseneksi otettu.

Lahdessa pidetyssä kokouksessa jo herätettiin kysymys

vakinaisen palkatun luottamusmiehen ottamisesta liiton palvelukseen. Mutta kysymys raukesi varojen puutteessa.¹

Nahkurien liiton jäsenluku oli koko sen 10-vuotisena toiminta-aikana alhainen. Se näkyy seuraavasta:

Vuosi	Jäsenluku vuod. lopussa
1900	90
1901	120
1902	120
1903	150
1904	150
1905	200
1906	218
1907	238
1908	280
1909	250
1910	245

Liiton jäsenten sisäänkirjoitusmaksu oli vuosina 1900—1908 1 markka, jonka jälkeen sitä ei ole ensinkään kannettu.

Vakinainen liittovero oli vuosina 1900—1903 25 penniä vuodessa. Hämeenlinnan kokouksessa 1904 liittovero korotettiin 3 mk:n jäseneltä, pysyen tämä vuoden 1908 loppuun saakka. Lahden kokouksessa liittovero taas korotettiin 60 pennillä vuodessa, joten se v. 1909—1910 oli 3 mk 60 penniä jäseneltä vuodessa.

Nämä liitot, Jalkinetyöntekijäin ja Nahanjalostustyöntekijäin, pitivät edustajakokouksen v. 1910 Hämeenlinnassa, jossa päätettiin perustaa Nahkатыöntekijäin liitto. Tähän liittoon oli suunniteltu yhtyväksi myöskin Satulaseppäin liitto.

Nahkатыöntekijäin liiton 2:nen, eli oikeammin 7:mäs edustajakokous oli Helsingissä toukokuun 28—30 p. 1912.

Tässä kokouksessa oli m.m. kysymys nahkатыöntekijäin liiton yhdistämisestä S. Tehdas- ja sekатыöväenliittoon. Kysymyksen oli ehdottanut ja alustanut Helsingin nahkuriammattiosasto. Mutta ehdotus hylättiin.

¹ Syksyllä 1905 liitto otti tilapäiseksi puhujaksi nahkuri K. J. Suomen, joka kierteli eri paikkakunnilla ja perusti 5 uutta osastoa.

Vuosi	Liiton tulot						Liiton menot														Varat			
	Liitto- veroista jäseniltä		Muita tuloja		Yhteensä		Lakkoi- hin		Sulkui- hin		Liiton hoito- kustan- nuksiin		Liiton agita- tioniin		Avustettu toisia liittoja		Muita menoja		Yhteensä		Liiton varat vuoden lopussa			
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1900	147	45	—	—	147	45	—	—	—	—	80	15	—	—	—	—	—	—	80	15	67	60	—	—
1901	93	95	—	—	93	95	—	—	—	—	64	40	—	—	—	—	88	84	152	84	8	31	—	—
1902	199	90	—	—	199	90	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	131	92	181	92	17	98	—	—
1903	200	—	336	90	536	90	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	210	32	290	32	246	58	—	—
1904	208	—	—	—	208	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	41	—	121	—	333	58	—	—
1905	250	38	—	—	250	38	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—	90	37	180	37	403	59	—	—
1906	158	—	524	76	682	76	—	—	—	—	115	57	255	—	—	—	249	60	620	17	424	59	—	—
1907	570	85	1 235	40	1 806	25	1 110	—	—	—	386	15	—	—	—	—	—	—	1 496	15	734	69	—	—
1908	686	05	2 568	57	3 254	62	1 150	—	—	—	210	90	—	—	332	89	132	75	1 826	54	1 381	05	—	—
1909	703	40	3 874	34	4 577	74	824	15	700	—	270	—	—	—	1 256	45	841	64	3 892	24	2 066	55	—	—
1910	633	95	546	94	1 180	89	—	—	—	—	314	80	—	—	—	—	1 067	02	1 381	82	1 865	62	—	—

Kansainväliseen jalkinetyöntekijäinliittoon ei yhdytty syystä, ettei se ole nahkathyöntekijäin liitto.

Liittoveroksi määrättiin 20 penniä kokomaksavilta ja 10 penniä puoleksi maksavilta viikossa. Puolimaksaviksi katsoi kokous ne, joiden palkka on 15 markkaa tai vähempi viikolta, ja kokomaksaviksi ne, joiden palkka on mainittua määrää enempi.

Työttömyysapurahastokysymyksestä päätti kokous, että liittotoimikunta on velvollinen laatimaan selostuksen ja sääntöehdotuksen asiasta ja lähettämään osastoille liittoäänestyksellä ratkaistavaksi, perustetaanko mainittu rahasto vai ei.

Liittotoimikunta on näin menetellyt, ja on liitossa sitten v. 1913 perustettu työttömyysapurahasto. Siihen suorittivat kokomaksavat 10 p. ja puoleksi maksavat 5 penniä viikolta, ja tilitetään nämä maksut liittoveron yhteydessä. Tästä rahastosta ei vielä v. 1916 maksettu avustuksia. Mutta luvataan tulevaisuudessa puolen vuoden jäsenenä oloajan jälkeen maksaa avustusta 8-työttömyyspäivän jälkeen enintään 60 päivältä kalenterivuodessa.

Kokomaksavain avustus olisi vähintään 75 p. ja enintään 1 mk 50 penniä päivältä. Puoleksi maksavain avustus olisi 50—75 penniin päivältä.

Liiton luottamusmiehinä vuosina 1911—1912 oli suutari Mauno Hätinen, joka kuitenkin jo ennen edustajakokousta erosi. Edustajakokous 1912 päätti koetteeksi vuoden ajaksi ottaa vakinaisella palkalla olevan järjestäjän liiton palvelukseen. Tähän liittotoimikunta sitten valitsi nahkuri A. Nurmen, joka siitä erosi syksyllä 1913. Liiton luottamusmiehentoimi julistettiin haettavaksi ja useitten hakijain joukosta valittiin toimeen nahkuri Hannes Paasivirta.

Työriidat. Nahkurien työriidoista on tässä myöskin lyhyesti selostettava:

Milloin nahkurien ensimmäinen lakko Suomessa on ollut, jääköön tässä sanomatta. Mutta Oulussa Åström'in nahkatehtaalla keväällä 1897 oli lakko. Syynä lakkoon oli se, että entisen isännän kuoltua muodostettiin liike osakeyhtiöksi, jolloin liikkeen johtajaksi tuli aivan vieras henkilö, ja liikkeen nimikin aijottiin muuttaa. Työläiset eivät tästä pitäneet, vaan vaativat, että Åströmin pojan pitää olla liikkeen johdossa ja entinen nimi on pysytettävä. Parin päivän lakolla saivat työläiset tahtonsa toteutetuksi. Uusi isännöitsijä erosi ja rauha palautettiin tähän

patriarkaliseen yhteiskuntaan. Tapaus silloin herätti suurta huomiota.

Toinen järjestyttömäin nahkurien lakko oli Helsingissä 1898. Siinä työväki vaati työehtojen parantamista ja jonkunlaisen työehtosopimuksen hyväksymistä. Vaatimukset menivätkin läpi ja siten ensimmäinen työehtosopimus nahkurin ammatissa Suomessa tuli hyväksytyksi.

V. 1900 vaativat Gardbergin nahkatehtaan työläiset Tammissaarella palkan korotusta ja työpäivän lyhennystä. Kun tehtailija ei tähän suostunut, teki työväki lakon. Järjestyttömiä kun työläiset olivat, lähtivät he työstä pois ilman elinkeinolain määräämää 14 päivän irtisanomisaikaa. Tehtailija tuotti poliisi-voimalla työläiset takaisin ja sakotutti raastuvassa kutakin 50 markalla.

Liiton toiminta-ajalla puhkesi ensimmäinen lakko Munkkisaaressa nahkatehtaan kalkkiosastolla Helsingissä syyskuussa 1901. Lakon tehneistä oli suurin osa järjestyttömiä ja alkoivat he sen ilman liittohallinnon lupaa. Liittohallinnon toimesta kuitenkin kerättiin lakkolaisille jonkunlaista avustusta, mutta kun sen saanti oli vähäistä, meni lakko myttyyn ja työntekijät hävisivät.

Korkeakosken nahkatehtaan työväestö vaati isännistöltä heinäkuun 1903 palkan korotusta ja jäykän komennon lakkauttamista. Siihen ei isännistön taholta oltu halukkaita suostumaan. Osaston taholta pyydettiin liittohallinnolta lakkolupaa, vaikkei osasto kuulunutkaan liittoon. Lakon tekoa ei liitto tahtonut kieltääkään, mutta ei luvannut avustustakaan. Lakko kuitenkin puhkesi, ja kun useat nahkurien osastot antoivat vapaaehtoista lakkoavustusta, saivat lakkolaiset osittaisen voiton.

Savilahden nahkatehtaalla Kuopiossa alkoi huhtik. 4 p. 1905 lakko sen takia, ettei liikkeenharjoittaja suostunut nostamaan työntekijäin alinta viikkopalkkaa 16 markasta 18:sta. Saman vuoden marraskuun 19 p:nä oli liikkeenharjoittajan suostuttava työväen vaatimuksiin. Siten työläiset saivat lakossa miltei täydellisen voiton. Työväki oli järjestynyt.

Samana keväänä, nim. 1905, sai Hämeenlinnan osasto ilman lakkoa ajetuksi työpäivän lyhennys- ja pyhätyön poistamisvaatimuksen. Tämä tehtiin liittohallinnon luvalla. Samoin sai Tammissaaren osasto huhtikuussa v. 1907 ilman lakkoa lyhennetyksi työpäivän 11:sta tunnista 10:een tuntiin.

Tampereen nahkuri a.-o. esitti huhtikuussa 1907 liittohallinnon luvalla sikäläisten nahkurinliikkeenharjottajain tarkistettavaksi ja hyväksyttäväksi työehtosopimusehdotuksen. Tätä eivät työnantajat hyväksyneet, joten 11 p:nä toukok. samana vuotena alkoi kaikissa sikäläisissä nahkuriliikkeissä lakko. Lakko päättyi työntekijäin täydellisellä voitolla, kestätyään 7 1/2 viikkoa. Se on koko nahkurien liiton olemassaoloaikana ainoa palkkaliike, jossa esitetyt vaatimukset ovat menneet sellaisenaan läpi.

Työntekijät olivatkin hyvin järjestyneitä.

Huhtikuussa 1908 esitti Tammissaaren osasto liittohallinnon suostumuksella tehtailija Gardbergin hyväksyttäväksi työehtosopimusehdotuksen, jonka hyväksyttyä olisi m.m. viikkopalkka noussut 18: — 21: — ja lauantapäivä lyhentynyt 10:stä tunnista 7:ään tuntiin. Tähän ei tehtailija suostunut, joten työläisten oli 24 p:nä huhtikuuta lopetettava työnsä. Tehtailija haastoi oppilaansa raastupaan muka välipuheen rikkomisesta. Asia, oltuaan kaksi kertaa oikeudessa esillä, lykättiin vielä, mutta ennenkuin asia ehti olemaan kolmatta kertaa esillä, peruutti tehtailija kanteensa. Lakonalaiselle työpaikalle sai tehtailija huomattavasti työnhaluisia, joten täydellisen voiton saanti näytti mahdottomalta. Lakko lopetettiin, kestätyään kuukauden ajan, vakuutukseen, että vaadittu palkka maksetaan. Joukkosopimusperiaatetta ja lauantapäivän lyhennystä ei saatu läpi ajetuksi. Palkka saatiin kuitenkin nousemaan keskimäärin 3 mk viikossa. Työläisistä oli järjestyneitä noin 75 %.

Viipurissa Luumin nahkatehtaalla alkoi heinäkuussa 1908 työnsulku jostakin sikajutusta. Sulku kesti kesäkuun 6 päivään 1910, jolloin se lopetettiin työntekijäin häviöllä. Sulkulaisissa osa järjestyneitä. Avustettiin liiton puolesta 10 viikon aika. Saman kuun 23 p. alkoi myös lakko Sortavalan nahkurinliikkeissä. Kestätyään 5 päivää, päättyi se kaikissa muissa paitsi Jokisen liikkeessä työntekijäin täydellisellä voitolla. Työntekijäin viikkopalkka nousi 16 markasta 24:ään. Siis kutakin työntekijää kohti keskimäärin 8 mk viikossa. Jokisen liikkeessä päättyi lakko vasta 1911. Työläiset järjestyneitä.

Huhtikuussa 1909 esitti Jämsän osasto liiton luvalla työehtosopimusehdotuksen sikäläisten nahkuriliikkeenharjoittajain hyväksyttäväksi. Sopimusehdotuksessa vaadittiin palkkoja korotettaviksi ja työpäivää lyhennettäväksi. Siihen eivät työnantajat suostuneet. Alkoi lakko 4 p. toukokuuta ja päättyi 28 p. kesäk.

työntekijäin häviöllä. Järjestyminen oli heikkoa. Lakon huonosti päättyessä loppui osaston toiminta tyyten.

Nahkurien liiton toiminta-aikana julisti viimeisen lakon Kokkolan osasto sikäläiseen Hagströmin liikkeeseen toukokuussa v. 1910. Tämä kuitenkin päättyi työntekijäin voitolla ennenkuin ehti kunnolleen alkaakaan. Lakkolaisista joku mies järjestynyt.

Nykyisen, s.o. Nahkatyöntekijäin liiton toiminta-aikana on huomattavampia palkkaliikkeitä nahkureilla ollut: Maarianhaminan osasto julisti 6 p. toukok. 1911 sikäläisen Rotzin liikkeen lakkotilaan. Lakon kestänyt 3 päivää, päättyi se työntekijäin täydellisellä voitolla. Palkka nousi kutakin työläistä kohti keskimäärin 3 mk viikossa. Työläiset kaikki järjestyneitä.

Munkkisaaren nahkatehtaan isännistö erotti mielivaltaisesti 9 työntekijää 24 p. maaliskuuta 1911. Tästä kehittyi riita niin pitkälle, että 15 p:nä huhtikuuta alkoi lakko. Lakko lopetettiin 19 p. kesäkuuta työntekijäin täydellisellä häviöllä.

Auran osasto esitti 7 p:nä huhtikuuta 1913 liiton luvalla nahkatehtailija Tuomisen hyväksyttäväksi työsopimusehdotuksen. Tätä ei tehtailija hyväksynyt, joten oli turvauduttava lakkoon. Se alkoi 12 p. toukokuuta ja kesti kuluvan vuoden huhtikuun 5 päivään, siis liki kaksi vuotta. Lakossa saivat työntekijät miltei täydellisen voiton. Palkka nousi noin 15 %:lla. Joukkosopimus saatiin aikaan ja on se nykyään nahkureilla voimassaolevista sopimuksista paras. Lakkolaiset olivat kaikki järjestyneitä.

Kun vielä mainitsemme, että Rauman nahkatehtaan työläiset tekivät maaliskuussa 1913 n.k. korpilakon, ja järjestymättömiä kun olivat, hävisivät, niin olemme kaikista huomattavimmista Suomen nahkurintyöntekijäin palkkaliikkeistä lyhyesti maininneet.

Tampereen jalkinetehtalaisten lakosta v. 1914 on jo toisessa yhteydessä selostettu.

Nahkatyöntekijäin liiton kehitys vuosina 1910—1914 selviää seuraavasta taulusta:

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa			Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäseneltä	Liiton tulot													
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana eroi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lääys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä	Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä				
					mk	p.	mk			p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk		p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	
1910	490	13	477	+477	7	80	—	75	8	55	1	—	1586	12	—	—	—	—	2185	19	3771	31
1911	234	507	204	—273	7	80	5	—	12	80	1	—	2482	40	—	—	—	—	837	03	3319	43
1912	268	118	354	+150	10	40	—	—	10	40	1	—	2640	84	—	—	—	—	2008	84	6644	68
1913	656	565	433	+ 79	15	—	3	90	18	90	1	—	4640	84	—	—	—	—	3524	—	9489	08
1914	348	365	416	— 17	15	—	7	50	22	50	1	—	4590	75	192	30	2498	69	10152	57	17434	31

Vuosi	Liiton menot														Liiton varat vuoden lopussa		Työnseisauksen	
	Lakkoihin		Boikoteeratuille jäsenille		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoitokustannuksiin		Liiton agitatioon		Muita menoja		Yhteensä					
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	Lakkoissa ollut liiton jäseniä	Lakkoissa meneetty työpäiviä
1910	249	45	—	—	—	—	1481	33	132	08	2585	62	4199	03	2810	48	15	125
1911	799	20	—	—	—	—	2605	10	—	—	1212	50	3817	60	2625	59	15	4495
1912	—	—	50	—	50	—	1854	55	128	90	—	—	4927	69	4216	46	—	—
1913	1646	—	—	—	—	—	2748	99	—	—	3377	10	7772	09	6018	02	13	1245
1914	22168	95	—	—	82	50	2174	15	237	85	6884	62	31548	07	6422	85 ¹	394	28719

Nahkатыöntekijöitä v. 1913 oli yhteensä 5 122 ja muita liikeapulaisia ja työhön osaaottavia työnantajia 2 376, eli yhteensä 7 498.

Nahkatehtaita oli 44 ja nahkuriverstaita 697. Näissä oli työlläisiä 2 553. Jalkinetehtaita oli 16 ja suutariverstaita 1 550. Työlläisiä ensinmainituissa 1 160 ja viimeainituissa 1 273, eli yhteensä 2 433. Näissä kahdessa ryhmässä oli työlläisiä 4 986. Itsenäisiä pikkusuutariverstaan omistajia oli 1 498:sta enemmän

¹ Tuo summa 6 422: 85 on vuoden päättyessä liitolla enempi velkoja kuin varoja. Siihen summaan sisältyy liiton eri rahastoihin kuuluvat varat.

työläisiä kuin suutarin ammatissa. Pikkunahkuriverstaiden omistajia oli 605.

Muut tähän ryhmään luetut ammatit olivat: Satulasepät ja hansikantekijät. Niissä oli työpaikkoja 82 ja työläisiä 181, niistä satulaseppiä 154.

Viimemainitussakin ryhmissä oli osa sellaisia työnantajan nimellisiä, jotka voisivat liittyä nahkatyöntekijäin liittoonkin. Näistä 5 122 palkkatyöläisestä v. 1914 kuului Nahkatyöntekijäin liittoon seuraava määrä:

Jalkinetyöntekijöitä	333
Nahkureita	81
Satulaseppiä ¹	2
Yhteensä	416

Kuten näistä numeroista näkyy, on nahkatyöntekijäin liitolla vielä laajat kehittymisen mahdollisuudet.

Nahkateollisuusosalalla voimassa olevista työehtosopimuksista antaa jonkunlaisen kuvan seuraava taulukko.

Tietoja työehtosopimuksista v. 1914.

Osaston n:o	Paikkakunta	Ammattiala	V. 1914 saatiin työsopimuksia ja koskivat ne				V. 1914 menet. työ-sopim. ja koskivat se				V. 1914 lop. oli työsopim. voimassa ja koskivat ne			
			Sopimuksia saatiin	Työntekijää	Niistä järjestyneitä	Työnantajaa	Menetettiin sopimuk.	Työntekijää	Niistä järjestyneitä	Työnantajaa	Sopim. voimassa	Työntekijää	Niistä järjestyneitä	Työnantajaa
5	Hanko . . .	Jalkineliikkeitä	1	2	2	2	—	—	—	—	2	11 ²	—	10
10	Helsinki . .	Jalkinetehtaita	1	20	6	1	—	—	—	—	2	52	24	2
11	Pietarsaari	Jalkineliikkeitä	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	6	8
16	Tampere . .	Jalkinetehtaita	1	586	348	3	1	11	8	1	1	650	270	3
29	Viipuri . .	Jalkineliikkeitä	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	10	19
31	Tampere . .	Jalkinetehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	15	3
			3	608	356	6	1	11	8	1	8	813	325	45

¹ Satulaseppiä kyllä on enemmän järjestöissä, vaikkei nahkatyöntekijäin liitossa.

² Osasto lopettanut toimintansa III:lla neljänneksellä.

4. Suomen Muurarien Liitto.

Muurarien edustajakokouksista Helsingissä 1898 ja Tampereella 1900 on edellä jo selostettu. Muurarien keskushallinto perustettiin ensinmainitussa kokouksessa.

Kolmas muurarien edustajakokous oli aikomus pitää Viipurissa 1903. Mutta sen pitämiseen ei saatu lupaa, joten se lykkääntyi vuoteen 1904, jolloin se pidettiin Helsingissä.

Tässä kokouksessa päätettiin perustaa Suomen Muurarien liitto. Ja senjohdosta kokous hyväksyi, että:

„kokous päättää lopullisesti nyt ryhtyä käytännössä muodostamaan Suomen muurarien liittoa, johon osastoiksi saavat yhtyä ne muurarien, uunintekijän, rapparien sekä kaakeli- ja fajanssityöntekijän ammattiyhdistykset ja osastot, jotka sitoutuvat noudattamaan liiton sääntöjä; sekä velvoittaa valitsemansa liittohallinnon hakemaan säännöille vahvistuksen.“

Tämän jälkeen hyväksyttiin liiton säännöt ja erikoinen ohjelma.

Edellä olevasta päätöksestä oli seurauksena, että liittoon yhtyville jäsenille päätettiin jakaa liiton jäsenkirjat ja että liiton hyväksi tuli määrätty osa jäsenmaksuista. Tämän liitolle tulevan maksun suuruudeksi määrättiin 25 p:niä kuukaudessa. Liiton toiminnan päätettiin laskea alkavan 1 p:nä tammikuuta 1905. Liiton kotipaikaksi määrättiin Helsinki ja liittohallintoon valittiin K. Saxberg, P. Leppänen, E. Leino, T. Uski, A. Boman ja A. Lähde, jotka muodostivat toimeenpanevan valiokunnan, sekä muilta paikkakunnilta: J. Tamminen Turusta, J. K. Johansson Tampereelta, S. J. Forsgren Viipurista ja N. Linnanen Lahdesta. Hallinto valitsi puheenjohtajaksi ja rahastonhoitajaksi K. Saxbergin, varapuheenjohtajaksi P. Leppäsen ja sihteeriksi E. Leinon.

Liiton säännöille haettiin ja myöskin saatiin nyt Senaatista vahvistus. Liittohallinnon tuli koettaa saada jo toiminnassa olevat osastot liittymään liittoon. Sihteeri lähetettiin heti matkalle. Kun „Keskushallinnolla“ oli jäänyt liitolle perinnöksi 448:32 — pääasiallisesti Tanekan muurarien liitolta v. 1900 Tampereen muurarien lakkolaisten avustamiseksi saatuja, mutta

käyttämättä jääneitä varoja — ja kun tuloista ei ollut vielä mitään tietoa, ei matkoja voitu tehdä muualle kuin Hankoon, Turkuun, Tampereelle, Hämeenlinnaan, Lahteen, Mikkeliin, Kotkaan ja Viipuriin. Tuloksena oli, että heti vuoden alusta liittoon yhtyivät Helsingin muurarien, Talikkalan, Viipurin, Turun ja Lahden osastot.

Tampereen osasto oli silloin muurarien, rapparien ja uunintekijäin yhteinen. Liittoon yhtymisestä keskusteltiin vakavasti, joskaan osanottajain luku, verrattuna silloiseen jäsenlukuun, kokouksessa ei ollut erittäin suuri. Yhtymistä vastustivat huomattavammin uunintekijät. Asiaa keskusteltiin useassa kokouksessa ja oli useita jäseniä liittoon yhtymisen puolellakin, mutta kun oltiin erimielisiä, niin päätöksen teko siirrettiin tuonnemmaksi ja niin se sitten siirtyikin vuoden 1906 puoliväliin asti. Yhtymisen tapahduttua uunintekijät erosivat yhteisestä osastosta ja muodostivat oman osastonsa. — Hangossa ei yhtymistä erikoisesti vastustettu. Mutta asian uutuuden vuoksi siirrettiin päätöksen teko sielläkin tuonnemmaksi. — Hämeenlinnassa oli asialla kannatusta ja vastustusta, jonka tähden päätöksen teko siirtyi tuonnemmaksi. Kotkassa oli silloin ainoastaan muutama jäsen osastossa, ja he eivät katsoneet voivansa yhtymisestä päättää. Sittemmin siellä osasto kuoli toistaiseksi. — Mikkelissä oli tätä ennen yhteinen rakennustyöväen osasto. Siinä otettiin keskusteltavaksi osaston jakaminen ja useamman osaston perustaminen, jotta kukin ryhmä voisi sopivimmin liittyä omaan liittoonsa. Seuraavana vuotena se sitten tapahtuikin. Helsingin rapparien ja Viipurin uunintekijäin osastot eivät yhtyneet liittoon, vaikka ne olivat edustajansa kautta olleet liittoa perustamassa.

Vuonna 1906 huhtikuussa saatiin liiton säännöt Senaatista vahvistettuina. Niiden perusteella oli liittohallinnolla oikeus (perustuslain mukaan oli se oikeus liitolla ilman sitäkin) vahvistaa osastojen sääntöjä. Liittohallinnon määräyksestä sihteeri tekikin vuoden alkupuoliskolla matkan useimmille sellaisille paikkakunnille, joilla jo oli osasto, tai luultiin se voitavan perustaa. Ennemmin perustetuista yhtyivätkin tämän vuoden kuluessa liittoon Hangon, Tampereen, Vaasan, Lappeenrannan, Porin, Oulun ja Hämeenlinnan osastot. Uusia perustettiin Sortavalaan, Kotkaan, Mikkeliin, Kuopioon, Monrepoon, Lahteen uunintekijöille, Kymiin, Kuusankoskelle, Voikalle, Haminaan ja

Pietarsaareen. Osastojen luku siten vuoden lopussa nousi 21. Helsingin rapparien osasto vuoden 1906 lopussa päätti yhtyä liittoon, mutta seuraavassa kokouksessa päätös purettiin ja yhtyminen tapahtui vasta v. 1912 alussa. Uunintekijäin osastoja myöskin kehoitettiin liittymään, mutta useat niistä ilmoittivat aikovansa perustaa oman liittonsa, jonka ne sitten vuonna 1906 syksyllä perustivatkin.

Muurarien liiton taholta uunintekijäin oman liiton perustamista vastustettiin. Kun muurarien liiton säännöissä oli varattu ei ainoastaan uunintekijöille, vaan myöskin kaakelintekijöille yhtymisoikeus muurarien liittoon, niin hallinnon puolelta tehtiin mainitulle kokoukselle vielä ehdotus, että nämät osastot yhtyisivät muurarien liittoon ja antaisivat eri liiton perustamiskysymyksen raueta. Tätä ehdotusta perusteltiin seuraavasti: Rakennusteollisuus Suomessa on verrattain vähäistä ja siitä johdettu, että ainoastaan pieni työntekijäin luku voi tulla toimeen yhdellä ammatilla. Useimpien on harjoiteltava joku sivuammatti, ja se on uunintekijöillä ensisijassa seinämuuraustyö. Näin ollen on sopivinta, että muurarit ja uunintekijät ovat samassa liitossa. Siten vältettäisiin keskinäiset hankaukset siitä, mikä kullakin henkilöllä on pää-ammatti, jonka mukaan hänen tulisi liittonsa valita, jota paitsi yhdessä saataisiin liitto voimakkaammaksi. Eri liiton kannattajat huomauttivat, että sen kautta on tarkoitus „kaksikätisten“ miesten lukua vähentää, s.o. vastustaa sitä, että yksi mies harjoittelee useampia ammatteja. Kehityksen kulku on kumminkin ollut se, että yhä harvemmat uunintekijät ovat voineet pidäytyä tekemästä muita töitä, vaan useimpien on täytynyt olla vähintään „kaksikätsiä“.

V. 1906 joulukuulla Viipurissa pidetyssä liiton edustajakokouksessa oli juoksevien asiain ohella kaikkiaan 33 varsinaista keskustelukysymystä. 3 niistä koski yhteistoimintaa muiden työläisten kanssa. Yksi niistä, nimittäin liiton suhde sos.-dem. puolueeseen, ratkaistiin siten, että liitto ei yhdy puolueeseen, mutta sen sijaan kehottaa osastoja yhtymään paikkakunnallaan olevien työväenyhdistysten tai muiden puolueosastojen kautta. Liittoon kumminkin otetaan sellaisiakin osastoja ja jäseniä, jotka eivät tahdo sos.-dem. puolueeseen lukeutua. Ammattijärjestön perustamista päätettiin kannattaa. Mutta siihen yhtyminen päätettiin ratkaista liittoäänestyksellä, joka toimitettiin sen jälkeen, kun Ammattijärjestö oli perustettu. Kolmas kysymys

koski suhdetta ulkomaalaisiin työläisiin, ja siitä päätettiin, että muurarien kansainvälisen liiton perustaminen pidetään toivottavana, sekä, että jos siinä suhteessa toimenpiteisiin ryhdytään, niin otetaan perustamispuuhiin edustajan kautta osaa.

Kun Helsingistä käsin oli tehty ehdotus rapparien edustajakokouksen pitämisestä, tarkoituksella perustaa rapparien liitto, niin jaettiin liittohallinnon toimesta rappaustyöntekijöille lentokirjanen, jossa selostettiin, mitä haittoja siitä on ammatilliselle toiminnalle, jos jakaudutaan yhä pienempiin ryhmiin. Sitten ei se puuha saanutkaan muilta paikkakunnilta kannatusta, joten se raukesi.

Sittenkun v. 1907 Tampereella pidetyssä kokouksessa oli päätetty Ammattijärjestö perustaa ja samoin Stuttgartissa pidetyssä kokouksessa muurarien ja rakennustyöväen kansainvälinen järjestö, niin v. 1908 toimitettiin liittoäänestys mainittuihin järjestöihin yhtymisestä. Ammattijärjestöön yhtymistä puolusti ainoastaan $\frac{1}{3}$ äänestykseen osaaottaneista jäsenistä, jota vastoin $\frac{2}{3}$ äänesti, että yhtymiskysymys päätetään vasta ensiksi tulevassa liiton edustajakokouksessa. Kansainväliseen muurarien liittoon yhtyminen sitävastoin hyväksyttiin.

Vuonna 1909 pidetyssä liiton edustajakokouksessa Lahdessa oli Ammattijärjestöön yhtyminen sitten taas keskustelunalaisena. Yhtymistä vastustivat vielä useitten osastojen edustajat. Siitä syystä ei kokous katsonut voivansa heti tehdä lopullista päätöstä siitä, milloin yhtyminen tapahtuu, vaan päätti se ainoastaan periaatteessa, että voimien yhteenkokoaminen on tarpeellinen, ja sen vuoksi liiton tulee yhtyä Ammattijärjestöön. Jotta yhtymistä vastustaneille jäsenille saataisiin yhtymisen tarpeellisuutta vielä selostaa, päätettiin sen ajan kohta, mistä yhtyminen alkaa, ratkaista liittoäänestyksellä. Ehdotuksena oli heinäk. 1 päivä samaa vuotta. Mutta ellei se saa kannatusta, niin määrättiin toimitettavaksi uusi äänestys myöhemmin. Yhtyminen heinäk. 1 p:stä 1909 alkaen tulikin sitten liittoäänestyksellä hyväksytyksi $\frac{4}{5}$ osalla annetuista äänistä.

Vihdoin vuoden 1912 alussa päätti Helsingin rapparien osastokin liittyä muurarien liittoon. Samoin yhtyi Kymin osastokin.

Vuonna 1914 huhtikuussa myöskin yhtyi Viipurin Uunintekijäin osasto, ja uusia osastoja perustettiin Jyväskylään ja Varkauden tehtaalle.

Vuonna 1906 perustetun Kaakeli-, Fajanssi- ja Uunintekijäin

liiton lakattua toiminnasta v. 1915, ovat useimmat uunintekijäin osastot yhtyneet muurarien liittoon, joten se, mitä viimemainittua liittoa perustaisissa suunniteltiin, on vähitellen toteutunut.

Liittoon 10-vuoden kuluessa on kuulunut 38 osastoa. Mutta niistä on osa eronnut, osa kuollut. Joitakin osastoja on perustettu paikkakunnille, joissa tilapäisesti on ollut suurempi luku ammattilaisia. Mutta kun työt ovat valmistuneet ja ammattilaiset poistuneet, ovat osastotkin kuolleet.

Aivan tarkkaa tilastoa maassamme olevista muurareista, rappareista ja uunintekijöistä ei ole. Mutta silloin tällöin koottujen todennäköisten laskelmien mukaan näyttää yhteinen luku vilkkaampina rakennusvuosina kohonneen noin 3 000:teen mieheen.

Korkeimmillaan liiton jäsenluku oli vuosina 1906 ja 1907, jolloin osastojen luku huomattavasti kasvoi ja niihin yhtyivät melkein kaikki, jotka niillä paikkakunnilla, joissa osastoja oli, niinä aikoina työskentelivät. V:den 1906 kuluessa tuli noin 1 000 uutta jäsentä.

Joskin näinä vuosina yhtyneistä on tullut paljon pysyväisiäkin jäseniä, niin huomattava osa heistä oli myöskin niitä, jotka, oltuaan vaan vähän aikaa jäsenenä, taas erosivat. Vuoden 1908 loppuun mennessä oli jo noista tilapäisistä jäsenistä poistunut yli 500, ja silloin alkaneena rakennusteollisuuden lasku-aikana jäsenluku vieläkin väheni, todennäköisesti enimmän sen tähden, kun kaikki eivät saaneet ammattityötä. Sen jälkeen, vuosina 1908—1914, on jäsenluku ollut huonompina työvuosina alle ja parempina työvuosina yli tuhannen, vaihdellen noin 30—40 prosenttiin maassa olevien muurarien luvusta. Jäsenten vaihtumista kuvaavana seikkana mainittakoon, että niistä, jotka tulivat liittoon sen toiminnan alkaessa 1 p:nä tammik. 1905, oli vain 133 miestä, jotka vuoden 1915 alussa kuuluivat liittoon. Tämä muuttelevaisuus ei kumminkaan ole ominaista yksin muurareille, vaan sama ilmiö tavataan melkein kaikilla aloilla — muutamien teollisuusalojen työläisten keskuudessa vieläkin suuremmassa määrässä. Eikä se myöskään ole ominaista yksinomaan suomalaisten keskuudessa, vaan useissa muissakin maissa se estää järjestöjen säännöllistä kehitystä. Useissa rakennustyöväen liitoissa on sattunut tapauksia, että vuoden lopulla olevasta jäsenmäärästä on puolet, joskus enempikin, uusia jäseniä. Edellisinä vuosina yhtyneistä on vastaava määrä eronnut. Uudet

tulokkaat eivät tietenkään kaikki ole ensikertalaisia, vaan sellaisia, jotka ovat ennenkin olleet jäseniä, mutta jätettyään juoksevia jäsenmaksuja rästiin, ovat myöhemmin uusina jäseninä yhtyneet. Ne liitot, jotka ovat päässeet niin pitkälle, että ovat työtaisteluavustuslaitoksen ohella saaneet perustetuksi apukassoja, kuten sairaus- ja hautaus-, matka-apu- ja työttömyysavustuskassoja, varsinkin viimeksi mainittuja, ovat saaneet suuremman prosenttimäärän jäsenistään pysymään mukana jatkuvasti useita vuosia.

Muurarien liitossa ei vielä v. 1915 apukassoja ollut. Mutta tulevaisuudessa on aikomus sellaisia perustaa.

Muurarien työtaistelut ja olojen parannuspyrinnöt. Tässä suhteessa on Helsingin muurariammattiosasto ollut sekä Helsingin rakennustyöväen että esimerkillään koko Suomen työväestön esitaistelija. Mainittu ammattiosasto jo v. 1891 otti harkitakseen työpäivän lyhentämisen 12:sta—11 tuntiseksi. Siitä tehtiin mestareille pyyntö, mutta ne sen hylkäsivät. Pyyntö uudistettiin v. 1895, mutta harvat mestareista pyyntöön suostuivat. Muurariammattiosaston toimesta kutsuttiin useita kertoja rakennustyöläiset yhteisiin yleisiin kokouksiin, joissa suunniteltiin Helsingin rakennustyöväen yhteinen menettelytapa ja valittiin kustakin ammatista henkilöitä, jotka työmailla mestareille esittivät pyyntöjä 11 tuntisen työpäivän käytäntönottamisesta. Tästä oli tuloksena, että eräät mestareista suostuivat tehtyyn pyyntöön, eräät eivät. Työläiset monilla työmailla valitsivat joukostaan jonkun, joka illalla omalla luvallaan soitti kelloa, tai lähtivät työläiset yhteisestä sopimuksesta pois työstä, kun olivat olleet 11 tuntia työssä. Tästä oli seurauksena, että syyssuvella 1895 oli Helsingissä monilla rakennustyömailla jo 11 tuntinen työpäivä käytännössä.

Tällöin syyssuvella 1895 Helsingin rakennustyöläiset pääasiassa muurariammattiosaston ehdotuksesta päättivät, että 10-tuntisen työpäivän toteuttamiseen rakennustyöväki lähimmässä tulevaisuudessa pyrkii, mutta ei enää tänä vuonna. Tästä päätöksestä annettiin ajoissa tieto rakennusmestareillekin.

Seuraavana keväänä muurariammattiosaston ehdotuksesta asetettiin „Rakennustyöväen keskuskomitea“, joka valmisti maaperää 10-tuntisen työpäivän käytäntönottamiselle. Tämä komitea osastojen nimessä kääntyi rakennusmestarien puoleen ehdotuksella, että työpäivää lyhennettäisiin 10-tuntiseksi. Mestarit

olisivat suostuneet 11 tuntiseen, mutta eivät 10 tuntiseen. Tästä oli seurauksena keväällä 1896 Helsingissä rakennustyöväen lakko, josta on edellä ja eri yhteydessä tehty selkoa.

Tämä lakko, kuten tunnettu, päättyi työläisten tappiolla.

Talvella 1897 rakennuksilla valmistustöissä oli työpäivä joko 10 tuntinen tai lyhempi. Mutta sitten keväällä toukokuun alussa rakennusmestarit yhteisestä sopimuksesta ja vastoin rakennustyöläisten tahtoa pidensivät työpäivän 10 tuntiseksi. Rakennustyöläiset eivät keväällä kyenneet mestarien päivän pidennyshommaa lakolla vastustamaan. Mutta kun heinäkuussa muuraustyöt tulivat kiireellisiksi, niin muutamilla työmailla muurarit tekivät lakkoja, joissa aina yhtenä vaatimuksena oli 10 tuntinen työpäivä. Rakennustyöläisten osastojen taholta oli mestareille ehdotettu, että tuo riidanalainen kysymys annettaisiin työläisten työmailla salaisella äänestyksellä ratkaista. Tähän mestarit vihdoinkin suostuivat. Äänestys toimitettiin ja suuri enemmistö työläisistä kannatti 10 tuntista työpäivää, josta oli seurauksena, että Helsingissä rakennustöissä elokuun alusta v. 1897 toteutettiin 10 tuntinen työpäivä.

Työpäivän lyhennyksen ohella muurareilla oli sitä ennen ja sen jälkeen pienempiä kahakoita palkkojen parantamisen puolesta tilapäisesti, n.s. „5-penninlakkoja“, ja käytiin niitä milloin paremmalla, milloin huonommalla menestyksellä. Silloin ei ollut vielä kysymystä palkkatariffin aikaansaamisesta turvaamaan saavutettuja korotuksia pitempiaikaiseksi. Harvoin sellaisille pienemmille lakoille hankittiin edes osaston suostumustakaan, vaikka jäseniä olisikin ollut niissä mukana.

Kun rakennustyöläisillä ei ollut käytännössä Elinkeinolaissa säädettyä 14 vuorokauden irtisanomisaikaa, niin kiireenä työaikana muurarit äkillisesti tehdyillä lakoilla saivat palkkojaan paremmiksi. Näitä tällaisia lakkoja Helsingin muurareilla oli hyvin lukuisia. Kesällä 1899 julistivat muurarit Helsingin kaupunkikunnan uuden varranttimakasiini-(Pakkahuone) rakennuksen työt lakkotilaan Katajanokalla siitä syystä, kun työnjohtaja ei suostunut työstä erottamaan sellaista muuria, joka ei, kehoituksista huolimatta, liittynyt muurarien ammattiosastoon jäseneksi. Tämä lakko jatkui seuraavaan kevääseen asti ja päättyi lakontehneitten tappiolla. Tämän lakon johdosta seurasi muurarien keskuudessa pitkällisiä keskenäisiä riitaisuuksia. Samana vuonna syyspuoleen oli muurareilla lakko henki-

vakuutusyhtiö „Suomen“ kolmella uutisrakennuksella palkkojen korottamisen puolesta. Kun muurarit erotessaan eivät noudattaneet 14 vuorokauden irtisanomisaikaa, niin useitten työtodistukset ja ansaitut palkat pidätettiin ja yli 40 miestä sanotun yhtiön puolesta haastettiin Helsingin raastuvanoikeuteen vastaamaan muka työsopimusrikoksesta. Työmiesten asiaa ajoi Dittmarin asianajotoimisto. Kanne kumottiin ja yhtiö tuomittiin luovuttamaan miesten työtodistukset ja suorittamaan sisällä olevat palkat. Suomi-yhtiö oli myöhemmin pakotettu korottamaan muurareille palkkoja.

Tätäkin lakkoa muurarien keskuudessa arvosteltiin eri tavoilla, toisten mielestä se oli tarpeettomasti tehty. Tässä ja pakkahuoneen lakossa tuli joukko lakonrikkoojia, ja keskenäiset riidat sekä erimielisyydet saivat muurarien keskuudessa, koko ammattikunnan vahingoksi, suurta jalan sijaa.

Tästä erimielisyydestä seurasi pitempiaikainen keskenäinen taistelu järjestyneitten ja järjestymättömien välillä, joka taistelu Helsingissä pääasiassa esiintyi turmiollisena urakoimiskilpailuna. Milloin järjestyneet muurarit yrittivät olojaan parantaa, olivat järjestymättömät muurarit valmiit menemään rikkureiksi. Usein päärikkurit olivat entisiä järjestyneitä.

Tampereella oli jo ennen vuotta 1898 työpäivä lyhentynyt 11 tuntiin ja osasto perustettiin samana vuonna. Heti sen jälkeen otettiin kysymykseen työpäivän lyhentäminen 10-tuntiin. Koottiin tilastoa sen vaatijoista, ja tulos oli, että kaikki paikkakunnalla olevat 250 muuraria kannattivat ehdotusta. Kun toiset rakennustyöläiset eivät sillä kerralla olleet asiaan innostuneet, niin eivät muuraritkaan katsoneet voivansa huomattavampiin toimiin ryhtyä. Tuo lyhennetty työpäivä kuitenkin vähitellen saavutettiin.

Palkkojen parantaminen sai v. 1900 muurarien keskuudessa innostusta. Päätettiin vaatia tariffia, jossa m.m. alin tuntipalkka olisi 50 p:niä. Sitä vaatimusta kannattivat myöskin järjestymättömät. Kun työnteettäjät eivät antautuneet neuvotteluihin, niin syntyi lakko. Sitä innostusta, joka paikkakuntalaisilla oli asiansa hyväksi, osoittaa paraiten se, kun he työttömän talven jälkeen kestivät lakossa mitättömillä avustuksilla 9 viikkoa.

Voitto olisi varmaan saavutettu, ellei arkkitehtitoimisto Grahn & Hedeman olisi Tampereen kauppahallirakennusta ottanut

teettääkseen muita halvemmalla. Toimisto luovutti työn Helsingiläiselle muurari *Hanén'ille*, joka joistakin syistä oli riitaantunut ammattiosastonsa toisten jäsenten kanssa, hankkien sakin lakonrikkooja, joiden avulla hän turmeli Tampereen muurarien palkanparannuspyrinnöt. Lakko siis päättyi muurarien täydellisellä tappiolla. Hanén oli Helsingin muurariammattiosaston luottotoimissa vuosina 1896—1898, vieläpä hyvin vaikuttavana jäsenenä vuoden 1896—1897 lakkokomiteassa. Hanénin tekoa tästäkin syystä arvosteltiin tavallista ankarammin.

Tampereella lakon aikana sattui yhteentörmäyksiä lakkolaisten ja rikkurisakin välillä, joissa eräässä kahakassa Hanén ampui revolverilla erästä lakkolaista. Hanénia syytettiin siitä Tampereen raastuvanoikeudessa. Juttu oli useita kertoja esillä. Mutta Hanén lopulta vapautettiin edesvastuusta, koska tuli jotenkin toteennäytetyksi, että eräät lakkolaisista olivat tehneet hyökkäyksen rikkureita vastaan.

Tämän lakon epäonnistumisen seurauksena oli, että järjestyneitten muurarien toiminta Tampereella moniksi vuosiksi lamaantui.

Turussa oli rakennustöissä lyhin työpäivä vielä v. 1898 12 tuntia. Osalla osaston jäsenistä oli halu saada se lyhenne-tyksi. Kun tämä joukko oli pieni ammattilaisten koko luvusta, ei mitään lakkotaistelua pidetty mahdollisena. Ainoa keino, johon pystyttiin, oli se, että urakkamiehet panivat sen toimeen omissa töissään. Muutamat urakkasakit ottivatkin 11 tuntisen päivän käytäntöön samana vuotena. V. 1899 tehtiin mestareille ja kaupunginvaltuustolle anomus päivän lyhentämisestä 10 tuntiin. Sellaisena se ei saavuttanut hyväksymistä. Mutta 11 tuntiin päivä lyheni yhä useammalla työmaalla ja muutamien urakkamiesten työmailla tehtiin samana vuotena jo 10 tuntia. Siitä se sitten vähitellen parin vuoden kuluessa saatiin 10-tuntiseksi.

V. 1898, jolloin Vaasan osasto perustettiin, oli sielläkin työpäivän lyhentäminen 12:sta 10-tuntiin hetimiten keskustelun alaisena. Sen toteuttamiselle ei kuitenkaan silloin ollut edellytyksiä, vaan tapahtui se vasta myöhemmin. Sokeritehdasrakennuksella samana vuonna teetettiin paljon pitempiäkin kuin 12 t. päiviä, muka kiireen tähden. Siellä vaadittiin ylityön korvauksen muodossa lisää palkkaa niistä tunneista, joita teh-

tiin yli 12 tunnin, ja kun työnteettäjä ei siihen suostunut, tehtiin lakko, jossa hävittiin. Palkat olivat 30—55 p. tunnilta.

Viipurin osastossa oli kysymys 12 t. työpäivän lyhentämisestä 10 tuntiin keskustelun alaisena 1899. Asia esitettiin rakennuttajille. Mutta kun vastaus oli kieltävä, jäi asia lepäämään seuraavaan vuoteen. Tällöin oli työväestö jo vaativammalla kannalla, ja seurauksena olikin, että muutamilla työmailla otettiin 10 t. päivä käytäntöön. Vuotena 1901 tulikin 10 t. päivä jo jotenkin yleisesti käytäntöön.

Vuoden 1904 loppuun mennessä oli siis päästy niin pitkälle, että työpäivä oli lyhentynyt 10 tuntiin kaikissa huomattavammassa rakennustöissä. Mutta tuntipalkat olivat vielä kovin pienet. Helsingissä maksoivat, ei ainoastaan mestarit vaan myöskin monet urakkatyömiehet tuntipalkkalaisilleen 30—55 p. palkkoja. Niissä harvalukuisissa urakkatyökunnissa, joissa kaikki murarit olivat urakkapalkkoihin osallisia, saatiin 65 p. tuntipalkkoja, tai pohjarahojen kanssa kaikkiaan noin 70—75 p. kutakin työtuntia kohden.

Muilla paikkakunnilla olivat palkkasuhteet jotakuinkin samat. Ainoastaan ne urakoitsijatyömiehet, jotka pitivät tuntipalkkalaisia, saivat yleensä itselleen parempia palkkoja.

Liiton perustavassa kokouksessa päätettiin, että on koetettava saada työnteettäjäin kanssa aikaan työehtosopimukset. Päävaatimuksiksi otettiin ohjelmaan 50 p. alin tuntipalkka, urakkatöitten hinnoittelu, sekä työpäivän edelleenkin lyhentäminen. Samoin kehoitettiin urakkatyöntekijöitä lopettamaan toisten ammattityöntekijäin tuntipalkalla pitämisen, tai, jos sitä kumminkin vielä tapahtuu, maksamaan heille vähintään 50 p. tuntipalkka.

Helsingissä v. 1905 saatiin lauantaina ja juhlapäiväaattoina rakennus y.m. töissä työpäivä 7-tuntiseksi, ja syksyllä 1906 lyhyellä lakolla saatiin rakennustöissä yleensä työpäivä 9-tuntiseksi, eli viikon työaika 51 1/2 tuntiseksi. Ylityöstä 50 %, ja pyhätyöstä 100 % palkankorotus.

Samana vuonna, kun lauantapäivä saatiin 7-tuntiseksi, saatiin Helsingissä myöskin tariffisopimus, jossa alin tuntipalkka oli määrätty 50 penniksi ja urakkatöille seinämuuraus- ja porrastöissä määrätty hinnat aputoineen ja erikseen yksinomaan muurauksesta.

V. 1906 tehtiin Tampereella ensimmäinen työehtosopimus,

jossa hinnoiteltiin erilaiset urakkatyöt ja määrättiin lain tuntipalkka muurareille 50, rappareille 60 ja uunintekijöille 65 p.

Samana vuonna tehtiin myös Turussa ensimmäinen työehtosopimus. Siinä määrättiin alin tuntipalkka muurareille 50 p. muulloin, mutta kolmena talvikuukautena 45 p., ja rappareille samoina aikoina 55 ja 50 p. Samoin määriteltiin urakkahinnat muuraus-, rappaus- ja sementtitöitä varten. Ylityöstä määrättiin 50 prosentin korotus.

Viipurissa tehtiin niinkään työehtosopimus rappaustöitä varten, jossa urakkahinnat sekä alin tuntipalkka määrättiin talvella 60 ja kesällä 70 p., sekä ylityöstä 50 prosentin korotus.

Helsingissä saatiin aikaan työehtosopimus rappaustöissä, jossa määrättiin urakkahinnat ja alin tuntipalkka, mikä tuli talvella 60 ja kesällä 65 p., sekä ylityöstä 50 ja pyhätyöstä 100 prosentin korotus.

Lahdessa otettiin niin ikään vaatimus 9 t. työpäivästä päiväjärjestykseen. Muita keinoja sen toteuttamiseksi ei silloin katsottu voitavan käyttää kuin sitä, että jäsenistä muodostuneet urakkatyökunnat alkoivat tehdä 9 t. päiviä. Siten se tuli käytäntöön muutamilla työmailla.

Lauantaipäivän lyhentäminen 7 tuntiin pantiin ilman suurempia riitoja toimeen melkein kaikilla paikkakunnilla.

Palkkojen parantamisasioita edellämainittujen lisäksi oli esillä vielä seuraavilla paikkakunnilla: Porin osasto teki hinnoittelun, jossa määrättiin alimmat palkat muuraustyössä 50, rappaus- ja uunityössä 65 p. sekä urakkahinnat. Kun kivityöntekijät olivat samassa osastossa, niin tehtiin urakkahinnoittelu myöskin niitä töitä varten ja määrättiin alimmaksi tuntipalkaksi 50 p., kun työnteettäjä antaa työkalut, sekä omilla työkaluilla työskennellessä 60—80 p. Tätä sopimusta noudatettiin osaston päätöksen nojalla.

Sortavalassa oli lyhytaikainen lakko. Varsinainen työehtosopimus ei ollut kyseessä, vaan työehtojen tilapäinen parantaminen. Palkkoja saatiin nousemaan noin 10 p. tunnissa, joten 35—42 p. palkat tulivat nousemaan 45—52 p. tunnissa.

Kotkassa ryhdyttiin heti kun osasto oli perustettu, keskustelemaan työehtojen järjestämisestä. Asetuttiin sille kannalle, että urakkatyö lopetetaan kokonaan ja alin tuntipalkka määrätään muuraustyössä 55, rappausstyössä 70 ja uunityössä 65 p., ja työpäivä lyhennetään 9 tuntiin.

Työnteettäjäin kanssa ei saatu kirjallista sopimusta aikaan. Mutta lupailivat he muuten noita palkkamääriä noudattaa. Päätettiin toistaiseksi olla käyttämättä lakkoa ja katsella, mitenkä työnteettäjät suhtautuvat niihin käytännössä. Muuraustyössä ei samana kesänä tullutkaan selkkauksia, ja rappaustyössäkin uusi järjestelmä oli jo hyvällä alulla. Mutta Helsingistä meni sinne liiton jäsenien ulkopuolelta muodostunut sakki tekemään rappaustöistä urakkakauppoja, saaden aikaan sen, että urakoiminen sillä työalalla alkoi uudestaan. Mainittu helsinkiläinen sakki puolusteli menettelyään sillä, että kun muualla tehdään rappaustyö pääasiallisesti urakalla, niin ei Kotkassakaan olisi pitänyt ottaa sellaista askelta, ennen kuin olisi siitä yleisemmin päätetty.

Vielä saatiin saman syksyn kuluessa entisiä palkkoja vähän nousemaan Hämeenlinnassa, Kymin-, Kuusankosken ja Voikan tehtailla sekä Haminassa.

Vuoden lopulla Viipurissa pidetyssä liiton edustajakokouksessa korotettiin alimman tuntipalkan vaatimus koko maata varten 60 p. Pisimmästä työpäivästä päätettiin niinkään koko maata varten asettaa lähimmäksi vaatimukseksi 9 tuntia, sekä ylityöstä 50 ja pyhä- ja yötyöstä 100 prosentin korotus. Urakkatöihin nähden päätettiin tässä kokouksessa m.m., että jäsenistä muodostuneet työkunnat eivät tästä puoleen enää saa ehdollisestikaan pitää toisia tuntipalkkalaisinaan. Toinen laajakantoinen urakkatyön varjopuolia vähentävä päätös oli se, kun päätettiin pyrkiä erottamaan apulaisten palkkaus- ja telinetyöt muuraustöiden yhteydestä, ja niinollen poistettiin ne työnteekijäin niskoilta.

Tässä olikin laaja ohjelma, jonka toteuttamisesta seurasi paljon työtä, kun otetaan huomioon, kuinka alhaiset palkat siihen asti olivat olleet ja kuinka syvällä aputöitten yhdistäminen ammattitöihin murarin ammattialalla oli ollut ja vielä, kuinka paljon ammattilaiset olivat saaneet kärsiä työskennellessään toisten työmiesten tuntipalkkalaisina.

Tämän kokouksen jälkeen tapahtuneita taisteluja ja muita työehtojen parantamiseksi tapahtuneita puuhia emme lähde yksityiskohtaisemmin selostamaan. Mainittakoon kumminkin lyhyesti, että v. 1907 oli useilla paikkakunnilla suuria taisteluja ja muita työehtojen parantamispuuhia.

Viipurissa käytiin kolme-kuukautinen sitkeä taistelu 9 tun-

tisen työpäivän hyväksi. Ja vaikka siinä mukana olleet kestivät sen harvinaisella yksimielisyydellä ja osottivat suurta uhrautuvaisuutta, jäi voitto kumminkin saavuttamatta.

Tampereella olivat muutamat urakkatyökunnat jo edellisenä vuotena tehneet jonkun aikaa 9 tuntista päivää, mestarien sitä erityisemmin vastustamatta. V. 1907 aijottiin 9 t. päivä saattaa yleisesti käytäntöön. Innostus koko rakennustyöväestössä oli asian hyväksi harvinaisen suuri. Varsinaisen taistelun alkamisesta ei ollut vielä päätetty, kun mestarit jo panivat toimeen kyselyjä työmailla, kutka haluavat tehdä 10 tuntisia päiviä. Sellaisiin yksityisiin kyselyihin vastattiin toisilla työmailla, että vaaditaan 9 t. päivää ja toisilla työmailla ei vastattu heti erikoisesti mitään. Asian ollessa tällä kannalla, mestarit panivat toimeen työsulun, alkaen toukok. 3 p., 3 viikoksi eteenpäin. Tämän ajan kuluttua he eivät enää tyytyneet ainoastaan 10 tuntiseen päivään, vaan sen lisäksi jokaisen työntekijän olisi pitänyt tehdä yksityinen kontrahti. Tällä välillä sovittiin, että kun taisteluja on monella paikkakunnalla, niin Tampereella luovutaan päivän lyhennysvaatimuksesta sillä kerralla ja mentiin kaikilla työmailla tarjoutumaan töihin. Mestarit eivät olleet odottaneet niin äkkinäistä loppua, ja siksi he hajaantuivat niin paljon, että useat unhottivat sen kontrahitjutun ja antoivat työnsä alkaa. Toiset mestarit kylläkin pitivät siitä vaatimuksesta kiinni, mutta luopuivat siitä vähitellen, kun työntekijöistä kukaan ei siihen suostunut ja enemmistö oli jo töissä.

Turussa oli edellisenä vuotena tehty palkkasopimus sanottu irti, tarkoituksella saada se parannetuksi. Neuvottelut siitä olivat käynnissä. Työpäivän lyhentämistä ei aijottu sillä kerralla vaatia. Mutta mestarit hakivat riidan aiheen, vaatimalla käytäntöön toista ruokatuntiakin ja työn alkamista aamulla puolta tuntia varemmin kuin ennen. Tähän työväestö ei suostunut ja seurauksena oli mestarien alottama työsulku. Työväestö oli sielläkin harvinaisen innostunut ja uhrautuva, ottaen sulun tyynesti vastaan ja kestäen sen. Kestettyään vähän yli kahden kuukauden, sulku päättyi sopimukseen, jonka mukaan työpäivä lyheni heti $9\frac{3}{4}$ ja seuraavana vuotena $9\frac{1}{2}$ tuntiin. Neuvottelut palkkasopimuksesta edistyivät sen ohella niin pitkälle, että sopimus allekirjoitettiin seuraavana päivänä työpäiväsopimuksen jälkeen.

Samana vuonna oli lakkoja vielä Oulussa, Lahdessa ja Mikkelissä. Kahdessa ensinmainitussa sisältyi vaadittuun työehtosopimukseen 9 t. työpäivä, alin tuntipalkka ja urakkahinnointelu, sekä jälkimäisessä alin tuntipalkka- ja urakkatyön lopettaminen, tai ainakin kielto, etteivät urakoitsijoiksi asettuneet muurarit saa pitää toisia tuntipalkalla.

Vielä samana vuonna uudistettiin Helsingissä neuvottelujen kautta sitä ennen irti sanottu muurarien palkkasopimus. Alin tuntipalkka nousi nyt 50 p:stä 65 p. Urakkatöissä saatiin kaikki aineenkanto ja telinetyöt nyt siirtymään työnteittäjain haltuun, ja työntekijäin kesken lopetettiin toistensa tuntipalkalla pitäminen kokonaan.

Vaasassa saatiin niinkään neuvottelujen kautta ensimmäinen työehtosopimus. Muurarien alin tuntipalkka määrättiin 60 ja rapparien 65 p. Urakkahinnat kumpaakin työtä varten määrättiin, ja työntekijät vapautuivat molemmissa töissä aineenkantotöistä sekä muuraustöissä myöskin telinetöistä. Rappareille jäi vielä telineitten teko paikalle tuoduista aineista. Samoin määrättiin, etteivät urakkamiehet saa pitää toisia työntekijöitä tuntipalkalla. Vielä sisältyi samaan sopimukseen erityinen oppilassopimus.

Sen vuoden merkittäviin tapauksiin kuuluu vielä neuvottelujen kautta saatu sopimus Kymi-yhtiön tehtailla, jonka sopimuksen mukaan työpäivä muurareilla lyheni sitä ennen käytännössä olleesta 10-tuntiin ja alin tuntipalkka tuli ulkorakennusmuurareille 63 ja n.s. hovimuurareille 48 p:ksi.

Jätämme luettelematta myöhemmin tapahtuneet työehtojen parannuspuuhat ja mainitsemme lyhyesti, kuinka pitkälle edellämainitussa v. 1906 pidetyssä liiton kokouksessa laadittu ohjelma on toteutunut vuoteen 1914 saakka.

Helsingissä on muurarien alin tuntipalkka, kuten jo mainittiin, noussut 65 ja rapparien 70 p:niin. Urakkamuuraustyön yhteydestä ovat teline- ja aineenkantotyöt siirretyt työnteittäjille ja urakkatöissä muurauksessa ja rappauksessa on toisten tuntipalkalla pitäminen lopetettu.

Turussa pisin työpäivä on lyhentynyt 9 tuntiin. Aineenkanto ja telinetyöt saatu erotetuksi ammattitöistä muurauksessa ja osittain rappauksessakin. Urakkatöissä kaikki ovat urakkaan osallisia. Alin tuntipalkka muurareilla 60 ja rappareilla 65 p:niä.

Vaasassa työpäivä kyllä vielä oli 10-tuntinen. Mutta alin

palkka muurauksessa 60 ja rappauksessa 65 p:niä. Teline- ja aineenkantotyöt ovat erotetut muuraustöistä, sekä rappaus-työstäkin, paitsi että rapparit tekevät telineet, kun aineet ovat paikalle tuodut. Toisten työläisten tuntipalkalla pitäminen lope-
tettu. Oppilassopimus on ollut jo usean vuoden voimassa.

Tampereella on työpäivä niinikään 10-tuntinen. Kaikki teline- ja aineenkantotyöt erotetut ammattitöistä muuraus- ja rappaus-
töissä ja myöskin toisten tuntipalkalla pitäminen lopetettu. Alin tuntipalkka kummallakin edellä mainitulla työalalla on 60 p:iä.

Lahdessa työpäivä 9 tuntinen, alin tuntipalkka muurauksessa 65 ja rappauksessa 70 p:iä. Urakkamuuraustöissä teline- ja aineenkantotyöt erotetut ammattityöstä ja toisten ammattilais-
ten tuntipalkalla pitäminen lopetettu, tai oikeammin se tapa ei siellä ole alkuaankaan ollut sanottavasti käytännössä.

Kotkassa työpäivä samoin 9 tuntinen. Alin tuntipalkka muu-
rareilla 70, rappareilla 80 ja uunintekijöillä 90 p:iä. Urakka-
töissä kaikki urakkamiehet urakkapalkkoihin osalliset ja teline-
ja aputyöt niistä erotetut.

Kymissä muuten samoin kuin Kotkassa, mutta alin tunti-
palkka 65 p:iä.

Viipurissa työpäivä 10 tuntinen. Alin tuntipalkka yleensä ollut käytännössä 60 p:iä. Urakkatöissä usein teline- ja apu-
työt olleet ammattitöistä erotetut, joskaan eivät aivan yleisesti. Urakkatöissä kaikki ovat urakkapalkkoihin osallisia.

Lappeenrannassa työpäivä 10 tuntinen ja alin tuntipalkka 65 p:iä. Urakkatöissä, silloin kun suurempia töitä urakalla teh-
dään, teline ja aputyöt olleet työntekijän toimitettavana.

Kuopiossa työpäivä 10 tuntinen ja alin tuntipalkka usein, joskaan ei säännöllisesti, 60 p:iä. Urakkatöissä aineenkanto vielä usein ammattityön yhteydessä, ja järjestymättömät pitä-
vät vieläkin usein toisiaan tuntipalkalla.

Mikkelissä työpäivä 10 tuntinen. Alin tuntipalkka kaikissa ammattiin kuuluvissa töissä 65 p:iä. Urakkahinnat kutakin työ-
lajia varten määrättyt ja toisten työntekijäin tuntipalkalla pitä-
minen lopetettu.

Pietarsaaressa työpäivä 9 tuntinen. Alin tuntipalkka muu-
rareilla 65, rappareilla 75 ja uunintekijöillä 90 p:iä. Urakka-
hinnat kutakin lajia varten määrättyt. Toisten työmiesten tun-
tipalkalla pitäminen kielletty, vaikka se ei tosin ole ollutkaan siellä sanottavasti käytännössä.

Porissa työpäivä 10 tuntinen. Alin tuntipalkka muurareilla 60, sementtimiehillä 65, rappareilla 70 ja uunintekijöillä 75 piä. Urakkahinnat määrättyt. Urakkatyöntekijät eivät saa pitää toisia työntekijöitä tuntipalkalla.

Riihimäellä työpäivä 10 tuntinen. Alin tuntipalkka muuraustöissä 65 ja uunitöissä 70 p:iä. Urakkatyötä varten hinnat kutakin työlajia varten määrättyt ja urakkatöissä toisten työntekijäin tuntipalkalla pitäminen on kielletty.

Jyväskylässä työpäivä 10 tuntinen. Alin tuntipalkka muuraus- ja rappauksissa 65 p:iä. Urakkahinnat kutakin työlajia varten määrättyt, ja urakkatyössä olevien tulee kaikkien olla urakkapalkkoihin osalliset.

Paitsi edellämainittua pisintä työpäivää, on pyhän aattopäivän pituus useilla paikkakunnilla 7 tuntia, muutamilla paikkakunnilla se taas on 6 ja 6 $\frac{1}{2}$ tuntia ja yhdellä paikkakunnalla 8 tuntia.

Ylityöstä on useimmilla paikkakunnilla määrätty 50, sekä pyhä- ja yötyöstä 100 prosentin korotus tavalliseen palkkaan. Joillakin paikkakunnilla nämä määrät ovat vähän pienemmät.

Niilläkin paikkakunnilla, jotka eivät edellä ole mainitut, on yleensä käytännössä maksettu vähintään 60 piä tunnissa ja urakkatöissä noudatettu yhteisurakkajärjestelmää.

Helsingissä 1910 saatiin sovinto-oikeudessa Helsingin rakennusteollisuutta varten laaditun yleissopimuksen perusteella työehtosopimus, jossa oli tunti- sekä urakkatyöstä palkat määritelty.

Tämä sopimus v. 1912 lakossa, josta on toisessa paikassa tässä julkasussa selostettu, menetettiin, joten vuosina 1912—1916 ei Helsingissä työehtosopimusta muodollisesti ollut.

Kolmena ensimmäisenä liiton toimintavuotena 1905—07 ei vielä ollut varoja niin paljon, että niinä aikoina käytyihin työtaisteluihin joutuneille jäsenille olisi voitu suorittaa säännöissä määrättyjä avustuseriä, vaan olivat avustukset pienempiä ja tilapäisluontoisia. Sen jälkeen on liiton omiin työlaisteluihin ja myöskin muiden työläisten työtaisteluihin osallisiksi joutuneille jäsenille maksettu sääntöjen määräämät avustukset. Suoranaisiin, liiton välityksellä jaettuihin avustuksiin on käytetty tasaluvuin 75 000 markkaa. Tämän lisäksi on taisteluihin käytetty osastojen omia ja niiden saamia lahjavaroja, mutta sen summan suuruudesta ei ole tarkkoja tietoja.

Edustajakokouksia on liitolla, sitten Helsingin kokouksen

1905 ollut Viipurissa joulukuun 5—10 päivänä 1906, toinen Lahdessa 17—20 p:nä toukokuuta 1909 ja kolmas Turussa 17—20 p:nä kesäkuuta 1912. Näissä kokouksissa on suunniteltu Suomen muurarien järjestömuodot, avustuskassat ja suhde työehtosopimuksiin, puolueeseen ja ammattijärjestöön.

Liitolla on oma äänenkannattaja „Peruskivi“, joka vuosina 1907—1909 ilmestyi 4 kertaa ja sen jälkeen 12 kertaa vuodessa. Aluksi lehteä oli jäsenten erikseen tilattava. Mutta vuodesta 1913 alkaen on se liiton jäsenille jaettu ilman eri maksua.

Liiton sihteerinä on v. 1905 alkaen ollut muurari *Emil Leino*. Ensimmäiset 2 vuotta oli sihteerin toimi sivutoimena. Mutta v. 1907 alusta on sihteerinä ollut vakituisella kuukausipalkalla. Liittotoimikunta on aina ollut Helsingissä.

Suomen Muurarien liitto, kuten on mainittu, kuuluu muurarien kansainväliseen liittoon.

Muurarien- ja rakennusapurien liittojen kartellisopimus on hyväksytty Köpenhaminan kansainvälisessä kongressissa v. 1910. Sen mukaan jäsenillä on oikeus päästä kaikkiin sopimukseen osallisten maitten liittoihin; Tanskan, Ruotsin ja Norjan muurarien liittoihin kuitenkin ainoastaan sillä ehdolla, että voivat esittää muurariammattista ulosoppineen todistuksen. Maasta toiseen siirtyessä on tehtävä järjestöjen hallinnolle lähtö-ilmoitus ja toiseen maahan saavuttua tulo-ilmoitus paikkakunnan ammattiosastolle. Jos jäsenmaksut ovat entisessä maassa etukäteen suoritettut, niin eivät ne oikeuta toisessa maassa sen maan liiton tarjoomiin etuihin. Siirtyvältä ei kanneta sisäänkirjoitus- tai pääsymaksua. Mutta jäsenmaksut ovat keskeyttämättä suoritettavat.

Liiton avustuksista säädetään sopimuksessa seuraavaa:

„7 §. Avustuksia, joiden suorittaminen määrätään yksityisten liittojen säännöissä, suorittaa kukin liitto ainoastaan oman alueensa sisällä; poikkeukset ovat luvallisia kuolemantapauksissa, jolloin ulkomaillekin voidaan avustusta lähettää.

8 §. Matka-avustuksen anto (joulu-, tammi-, helmi- ja maaliskuun ajalla) on kaikkien osallisten liittojen kesken molemminpuolista. Jäsenten, jotka tulevat sellaisista maista, missä matka-avustuksen antamista ei ole otettu käytäntöön, täytyy ensin odottaa liitossa määrätty odotusaika.

Oikeutettuja matka-apua saamaan ovat sellaiset jäsenet, jotka ovat vähintään yhden vuoden olleet järjestyneitä ja joilla on avustuksen saamista varten tarpeellinen pätevä todistuskortti. Todistuskortti laaditaan samankäyttöinen kaikkialla, ja sen antaa vain sen liiton toimikunta, jonka piirissä

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitus- maksu jäseneltä	Liiton tulot										
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	Lisäys; Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			Vakinais. ja ylim. liittov. yhteensä	Tilapäiset lahjat		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä			
					mk	p.	mk	p.	mk	p.			mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.		mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	
1905	623	—	632	—	3	—	—	—	3	—	1	—	1 043	—	—	—	—	—	260	33	1 303	33
1906	979	—	1 602	979	3	—	—	—	3	—	1	—	2 664	95	—	—	—	—	318	50	2 983	45
1907	308	—	1 908	308	6	—	—	—	6	—	1	—	9 184	70	727	95	—	—	1 363	11	11 275	76
1908	41	557	1 392	516	6	—	—	—	6	—	1	—	6 809	70	859	10	—	—	694	45	8 363	25
1909	62	439	1 015	377	6	—	—	30	6	30	1	—	5 460	75	4 173	05	—	—	2 407	94	12 041	74
1910	15	215	815	200	7	20	1	50	8	70	1	—	6 886	33	—	—	—	—	1 977	44	8 863	77
1911	23	39	800	15	7	20	7	—	14	20	1	—	8 634	61	629	35	—	—	1 498	57	10 760	55
1912	326	72	1 154	254	7	20	8	—	15	20	1	—	14 961	63	4 232	25	1 2307	70	15 545	—	47 046	58
1913	39	200	976	178	8	80	5	—	13	80	1	—	9 175	21	76	55	—	—	550	18	9 801	94
1914	85	246	815	161	8	80	1	50	10	30	1	—	5 367	53	—	—	—	—	206	53	5 574	16

Vuosi	Liiton menoja																		Liiton varat vuoden lopussa		Työnseisauksen				
	Lakkoihin		Liiton hoito- kustannuksiin		Liiton agitatio- niin		Liiton lehteen		Avustettu toi- sia liittoja		Muita menoja		Kansainvällisiä menoja				Yhteensä				Lakolasa ollut liiton jäseniä	Sulussa ollut liiton jäseniä	Lakolasa menetetty työpäiviä	Sulussa menetetty työpäiviä	
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.							
1905	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	287	25	—	—	—	—	332	25	980	08	—	—	—	—	1 925
1906	—	—	1 215	65	159	40	—	—	—	—	515	93	—	—	—	—	1 890	98	2 072	55	15	385	75	5 350	
1907	727	95	2 499	30	409	—	485	—	—	—	1 456	57	—	—	—	—	5 577	82	8 497	94	645	105	9 135	—	
1908	703	—	2 616	60	354	55	659	22	859	10	1 988	85	—	—	—	—	5 722	22	10 663	47	38	—	85	—	
1909	167	60	2 600	—	499	10	670	—	—	—	2 314	15	—	—	4 173	05	10 256	30	12 504	84	75	—	290	—	
1910	208	50	3 448	51	130	45	845	—	—	—	3 644	87	32	20	—	—	8 210	53	13 316	42	32	—	166	—	
1911	1 381	80	3 342	40	356	90	928	35	—	—	4 438	46	32	15	300	—	10 728	06	12 823	80	61	—	645	—	
1912	48 760	40	3 762	08	217	40	796	50	—	—	5 067	98	42	65	—	—	58 647	01	3 684	97	503	—	27 545	—	
1913	48	—	3 389	75	493	20	1 100	65	—	—	5 449	33	31	55	—	—	10 507	48	2 791	52	10	—	180	—	
1914	81	70	3 190	78	181	—	844	98	—	—	1 469	10	32	42	—	—	5 799	90	3 565	78	12	—	141	—	

jäsen on viimeksi veronsa maksanut. Avustusajan kestäessä kaikissa järjestöissä maksettu avustusmäärä ei yhteensä saa tulla suuremmaksi kuin neljäkymmentä avustuserää.

9 §. Jos lakoissa rajaseuduilla (joista mainitaan 2 §:n 2 kohdassa) on osallisena useampain liittojen jäseniä, niin kukin liitto avustaa omia jäseniään. Sellaisiin lakkoihin osaa-ottavat järjestymättömät (ei-jäsenet) kuuluvat sen liiton huolenpitoon, jonka alueella lakkopaikka on.

10 §. Liittoutuneet liitot avustavat toisiaan agitatsioonissa, varsinkin raja-alueilla. Molemmipuolisen avun laadusta on niiden liittojen erikoiden sovittava keskenään, jotka raja-agitatsioonissa kysymykseen tulevat.

11 §. Jokainen liitto on velvollinen — yleensä omalla kustannuksellaan — pitämään huolta siitä, ettei sen alueelta mene lakonrikkureita toisen maan lakkopaikalle.

12 §. Lakkokustannuksiin tarvittavat varat on kunkin liiton itse hankittava. Aivan tavattomissa tapauksissa, semminkin laajoissa suluissa, voi taisteleva järjestö kansainvälisen sihteeristön välityksellä vedota sihteeristöön yhtyneiden liittojen apuun. Avustuksen laatu ja suuruus riippuu yksityisten liittojen päätöksistä. Myönnetty määrät on lähetettävä kansainväliselle sihteerille.

13 §. Järjestöt vaihtavat keskenään painotuotteitaan (ammattilehtiään, osoteluettelojaan, pöytäkirjoja ja muita tiedonantoja); niiden sisältämiä kehoituksia, jotka koskevat kansainvälistä suhdetta, on ammattilehtien kussakin maassa levitettävä. Tiedonannot, jotka vaativat erityisen nopeaa tunnetuksi tulemistä (kuten ilmotukset lakkopaikalle uhkaavasta värvättyjen tulosta y.m.s.) ovat mikäli mahdollista tehtävät sen maan kielellä, mihin ne osoitetaan.

14 §. Kansainvälinen sihteeristö julkaisee erityisiä kertomuksia liittyneiden liittojen tiedonantojen perusteella.

15 §. Kansainvälisestä sopimuksesta johtuvia asioita toimeenpanemaan järjestetään kansainvälinen sihteeristö.

Siitä johtuvain kustannusten suorittamiseksi kannetaan liittyneiltä järjestöiltä veroa 2 pf. = 2 1/2 p:niä jäsentä kohti vuodessa.

16 §. Kansainväliset konferenssit on yleensä pidettävä kansainvälisten sosialististen työväen kongressien yhteydessä.

17 §. Tämä sopimus on sääntöjen yhteyteen liittämällä annettava jäsenten tiedoksi ja on voimassa 1 päivästä tammikuuta 1911 seuraavaan konferenssiin asti.^a

Edellä olevan sopimuksen on Suomen Muurarien liiton toimikunta 27 p:nä lokakuuta v. 1910 tarkastanut ja hyväksynyt sillä huomautuksella, että kun Suomen Muurarien liitossa ei ole matka-avustus y.m.s. käytännössä, tulee sen jäsenten näistä eduista osalliseksi päästääksään maksaa ulkomailta jäsenmaksuja vuoden aikana.

Suomen Muurarienliiton kehitys vuosina 1905—1914 selviää sivuilla 46—47 olevasta taulusta.

5. Suomen Maalarien liitto.

Maalarien liiton alkuvaiheet vuosilta 1899—1903 on myöskin jo selostettu. Maalarien 3:mas edustajakokous oli Hämeenlinnassa 1904, pari päivää myöhemmin, kuin muurarien edustajakokous Helsingissä. Samoin kuin muurarit, päättivät myöskin maalarit järjestää liittonsa uusille perusteille. Liitoille hyväksyttiin myöskin ohjelma, jonka toteuttamiseksi liiton tuli ryhtyä työskentelemään. Ohjelma on seuraava:

„Suomen Maalarintyöntekijäin liiton ohjelma.

1:ksi. Yhteistoimintaan sulkea ja lujasti järjestää koko maan maalarintyöntekijät yhteen ainoaan, kaikille yhtenäiseen järjestöön, siten edistääkseen ja turvatakseen ammatillisia harrastuksiansa ja etujansa, voidakseen yksimielisellä yhteisvaikutuksella ja yhteisillä käytännöllisillä toiminnoilla parantaa asemaansa taloudellisessa ja henkisessä suhteessa.

2:ksi. Perustetaan ammattiosastoja niin moneen paikkaan kun mahdollista, sekä siellä, missä on entisiä yhdistyksiä ja osastoja, koetetaan niitä saada liittymään Suomen Maalarintyöntekijäin liittoon.

3:ksi. Tuetaan jäseniä neuvoilla ja avustuksilla kaikissa ammatillisissa ja taloudellisissa suhteissa.

4:ksi. Ylläpidetään yhteyttä toisten ammattiyhdistyksien ja liittojen välillä omassa maassa, sekä samanlaisten yhdistysten ja liittojen kanssa ulkomailla.

5:ksi. Työskennellään 8-tuntisen normaalityöpäivän aikaansaamiseksi.

6:ksi. Työskennellään urakkatyön poistamiseksi.

7:ksi. Työskennellään pyhä- ja ylityön poistamiseksi.

8:ksi. Työskennellään yhtäläisen alimman tuntipalkan aikaansaamiseksi kaikkina vuoden aikoina ja että saadaan 50 prosentin ylennys kaikista ylitöistä.

9:ksi. Työskennellään tapaturma-, sairaus-, hautaus- y.m. rahastojen aikaansaamiseksi maalarintyöntekijöille.

10:ksi. Koetetaan saada palkat niin, että ne vastaavat luonnollisia ja oikeutettuja elämän vaatimuksia.

11:ksi. Työskennellään oppijärjestelmän parantamiseksi.

12:ksi. Perustetaan ammatillisia sovinto-oikeuksia maassamme.

13:ksi. Sekä yleensä työskennellään yleisen työväen ohjelman toteuttamiseksi Suomessa.*

Ohjelmaehdotuksia oli kaksikin, joista edellä esitetty ja hyväksytty oli laadittu Helsingissä, toinen Tampereella.

Liiton uudet säännöt tarkastettiin ja useimmat pykälät hyväksyttiin. Mutta kun osa edustajista eivät ennen kokousta olleet tienneet liiton uusista säännöistä, jotka Helsinkiläiset

olivat laatineet, niin useat vaativat, että sääntöjen lopullinen hyväksyminen jätetään osastoille ja liittohallinto saa osastojen lausunnoista tehdä yhteenvedon ja siten muodostaa liiton säännöt.

Voimakkaamman agitatsioonityön osastoissa aikaansaamiseksi katsoi kokous tarpeelliseksi, että osastoilla on palkatut toimitsijat ja että tarpeen tullen osastot voidaan jakaa piireihin tai työhuonekuntiin, ja että näissä levitetään työläisille niiden asemaa selostavia lentolehtisiä ja muuta työväen kirjallisuutta, joiden avulla työläisten luokkatietoisuutta edistetään.

Oppilaskysymyksestä taaskin hyväksyttiin kokonainen ohjelma, jossa oppilasten luku ehdotettiin rajotettavaksi ensimmäistä 10 työntekijää kohden 2 ja sitten siitä seuraavia 10 kohti 1 aina 40 asti ja siitä ylöspäin olisi saanut olla yksi oppilas 20 työntekijää kohden. Tämä kohta kuitenkin tuli muutetuksi, ettei oppilaita saa pitää useampaa, kuin elinkeinolaki sallii. Liikkeenharjoittajan ja oppilaan välillä vaadittiin tehtäväksi kirjallinen sopimus, jossa kummankin oikeudet ja velvollisuudet ovat määritellyt. Oppiajan pituudeksi hyväksyttiin vähintään 3 vuotta, ja oppilaan alimmaksi ikä-rajaksi 15 vuotta; 18 v. täyttäneen ei olisi sallittava työskennellä ilman välikirjaa. Oppilaitten palkat piti tariffisopimuksessa määrätä.

Olipa tässä kokouksessa esillä myöskin kysymys: Ammatilliselako vai valtiollisella toiminnallako maalarit saadaan paraiten heräämään jatkuvaan yhteistoimintaan.

Alustajana tällä kysymyksellä oli maalari V. Vesterlund Tampereelta. Hän jotenkin yksipuolisesti asetti ammatillisen toiminnan etualalle. Se oli päinvastaista, kuin mitä v. 1900 ammattijärjestöriidan aikana oli siltä taholta esitetty. Kokouksen hyväksymät ponnet tosin antavat vielä jonkun verran tunnustusta valtiollisellekin toiminnalle.

Liittohallinto, joka maalarien 2:ssä edustajakokouksessa Tampereella 1901 päätettiin sijoittaa Turkuun, siirrettiin nyt taas Helsinkiin, jossa se on sittemmin koko ajan ollut.

Seuraava edustajakokous oli Viipurissa 21—23 p. lokakuuta 1906. Tämän vuoden lopussa kuului maalarien liittoon 17 osastoa, joissa oli jäseniä yhteensä 1700.

Viipurin kokouksessa maalarien liiton säännöt lopullisesti hyväksyttiin, ja liiton luottamusmieheksi valittiin herra Svante Lehtonen, joka siinä toimessa oli vielä vuonna 1917.

Seuraava edustajakokous oli marraskuun 27—30 p. 1909 Helsingissä ja viides samoin oli Helsingissä 25—27 p. marraskuuta 1912.

Näissä edustajakokouksissa on käsitelty, paitsi liiton toiminta- ja tilikertomuksia, sääntöjen muutoksia, suhdetta Suomen Ammattijärjestöön, samoin suhdetta kansainväliseen maalarien liittoon, työttömyys- ja sairasapukassain perustamista, maalarien äänenkannattajan julkaisemista ja liiton työsopimuspolitiikkaa.

Näistä kysymyksistä on liiton suhde Ammattijärjestöön ollut kaikissa liiton edustajakokouksissa esillä, alkaen v. 1906.

Maalarien liitto oli edustajainsa kautta mukana, kun ammattiliittojen keskustoimikunta Helsingissä keväällä 1906 perustettiin.

Viipurissa pidetyssä liiton edustajakokouksessa syksyllä v. 1906 alustettiin liittohallinnon puolesta kysymys, jossa ehdotettiin: että edustajakokous kannattaisi Ammattijärjestön perustamista ja päättäisi yhtyä siihen heti, kun se on perustettu, sekä valtuuttaisi liittohallinnon ottamaan osaa Ammattijärjestön perustaviin toimenpiteisiin.

Kokous yksimielisesti hyväksyikin päätöslauselman: „että kokous hyväksyy Ammatti- eli Maajärjestön perustamisen ja valtuuttaa liittohallinnon ottamaan osaa sen kokoonpanoon ja siihen yhtymiseen, niin pian kun liiton osastot ovat saaneet tilaisuuden lähettää liittohallinnolle mielipiteensä sen kokoonpanosta ja säännöistä“.

Seuraavana keväänä pidetyssä Ammattijärjestön perustavassa kokouksessa olivat maalarit edustettuina 9 edustajalla, näistä 2 edusti liittohallintoa ja loput 7 edusti Helsinkiä, Viipuria ja Tamperetta, edustaen yhteensä 979 jäsentä. Liittohallinnon edustajat edustivat koko liiton silloista jäsenmäärää, joka oli 1093 jäsentä. Ilman keskustelua kokous hyväksyikin Ammattijärjestön perustettavaksi, eikä päätöstä vastaan maalarienkaan puolesta vastalauseita ilmoitettu. — Sen jälkeen innostus asiaan laimeni.

Kun liittohallinto toimeenpani Ammattijärjestöön yhtymisestä liittoäänestyksen kesäkuussa v. 1907, niin Ammattijärjestöön yhtymistä puolusti 97 ja vastusti 87 ääntä. Osanotto äänestykseen kun oli näin laimea ja äänestäjistä lähes puolet vastustivat yhtymistä, ja silloinen liittohallinto vastusti Ammattijärjestöön yhtymistä, raukesi asia.

Uudelleen tuli kysymys esille liiton edustajakokouksessa Helsingissä marrask. v. 1909. Pitkien keskustelujen jälkeen hyväksyi kokous päätöslauselmaksi, „että edustajakokous katsoo tällä kertaa edullisemmaksi olla yhtymättä Suomen Ammattijärjestöön, eikä katso Suomen yleisen työväen edunkaan sitä vaativan“. — — —

Kysymys Ammattijärjestöön yhtymisestä tuli uudestaan esille v. 1912 pidetyssä edustajakokouksessa. Asiasta oli kaksi alustusta, joissa molemmissa puollettiin yhtymistä.

Maalarien liiton johdon taholta oli pitkin aikaa harjoitettu Ammattijärjestöön yhtymistä vastustavaa kiihotusta.

Perusteluina käytettiin, ettei meillä muka Ammattijärjestö vastaa tarkoitustaan. Se on Ruotsista tuotujen piirustusten mukaan tehty. Sillä on kallis virkakoneisto. Siitä ei ole maalareille eikä juuri kellenkään mitään hyötyä, mutta kyllä rasitusta.

Mistä tämä vihamielisyys Ammattijärjestöä vastaan johtui? Kun maalarit olivat aikaisemmin Helsingissä ja jossain muuallakin onnistuneet järjestymättömien maalarimestarien kanssa saamaan sellaisen työehtosopimuksen, jossa oli määräys „että työssä pidetään ainoastaan järjestyneitä työläisiä“, arvelivat maalarit aina säilyttävänsä nämä edulliset työehtosopimukset, tarvitsematta sitä avustusta, jonka Ammattijärjestö voisi antaa. Ja kun ei toisten apua luultu tarvittavan, niin ei haluttu ottaa osaa niihin rasituksiin, mitkä Ammattijärjestöön kuulumisesta johtuisivat: suorittaa vakinaisia ja tarvittaessa ylimääräisiä veroja Ammattijärjestölle.

Mutta nämä arvelut pettivät. Maalariliiton Helsingin osasto, joka on liiton suurin, menetti 1910 lakossa sopimuksestaan sen määräyksen, että työssä pidetään yksinomaan järjestyneitä työläisiä. Todennäköisesti mainittu osasto olisi menettänyt koko työehtosopimuksensa, ellei samaan aikaan olisi ollut lakko Helsingin kivityöntekijöillä, jotka kuuluivat Ammattijärjestöön. Tämä seikka pakotti Ammattijärjestön toimikuntaa ja puheenjohtajaa koettamaan vaikuttaa Senaatin työväenasiain esittelijäsihteerin Leo Ehrnroothiin, että hän ryhtyisi toimenpiteisiin kivi-työ-alalla olevan riidan sovittamiseksi; jonka hän sitten tekikin. Tästä oli tuloksena sovittelut. Laadittiin yleissopimus Helsingin rakennusteollisuutta varten. Tämän sopimuksen sitten m.m. hyväksyi myöskin Suomen Maalarityöntekijäin liiton Helsingin

osasto. Maalarit saivat sitten työehtosopimuksen, jonka laati sovinto-oikeus, kuten kaikkien muittenkin rakennustyöläisten. Maalarit saivat nyt sopimuksen, joka eräissä kohdissa oli entistä sopimusta huonompi. Ja maalareille oli masentavaa, että he pelastivat sopimuksensa Ammattijärjestön ja siihen kuuluvien osastojen avulla.

Mikä maalarien aseman oli entisestä näin muuttanut? Maalarimestarit, tuntien heikkoutensa, olivat liittyneet Suomen rakennusmestarien liittoon ja saivat tuolta liitolta sekä taloudellista että poliittista kannatusta. Mutta Suomen Maalarien liitto ei ollut yhtynyt Ammattijärjestöön, koska se luuli, ettei se sen apua tarvitse.

Maalarien täten saama kokemus oli useimmille Maalariliiton osastoille osottanut, että se kanta, jolla he Ammattijärjestön suhteen olivat olleet, oli hylättävä. Helsingin kokoukselle esitetyssä Airiston alustuksessa ehdotettiin hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

- „1) Että edustajakokous lausuu käsityksensä olevan ammatillisen työväenliikkeen keskittämisen välttämättömyyden, vastapainoksi kehittyntä pääomaa ja työnantajaluokkaa vastaan, sekä samalla selittää työväen yleisen edun sitä vaativan;
- 2) että edustajakokous päättää, että maalarien liitto yhtyy Suomen Ammattijärjestöön 1 p. jouluk. 1912; ja
- 3) että liittovero korotetaan niin suureksi, että ne riittävät liiton vakinaisiin menoihin, siihen luettuna Ammattijärjestölle menevät vakinaiset verot.“

Kouvolan ja Viipurin osastojen yhteisen alustuksen ponnet olivat samaan suuntaan menevät, vaikka pitemmät ja muodollisesti toisenlaiset.

Maalarien liittohallintokin puolsi yhtymistä. Mutta tässäkin kokouksessa liiton luottamusmies herra Svante Lehtonen pitteimmässä ja Ammattijärjestöä halventavassa lausunnossa, jos ei suorasti niin epäsuorasti vastusti Ammattijärjestöön yhtymistä. Hän ehdotti kokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

- „Katsoen siihen, että Suomen Ammattijärjestö on kärsinyt tappioita kaikissa suuremmissa työtaiste-

luissa, ei edustajakokous voi katsoa sen voimeen turvata työväen taloudellista edistymistä, eikä siis vastannut tarkotustaan taistelujärjestönä, joten, tähän katsoen, ei liiton yhtymistä Ammattijärjestöön voida puoltaa.

Mutta, koska Ammattijärjestön sekä puoluelehtien taholta on harjoitettu ja tulitaisiin ehkä vastedes harjoittamaan liiton toimintaa ja taisteluja häiritsevää painostusta, työväen luokkataistelun nimessä, niin katsoo edustajakokous, että tämän epäsolidarisen häiritsemisen aihe on poistettava, yhtymällä Ammattijärjestöön. Tämä yhtyminen päätetään, tietoisina siitä, että ammatillisten järjestöjen keskittämisenkään kautta ei työväestön asemaa voida nykyisen järjestelmän aikana tyydyttävästi parantaa. Mutta koska kansainvälinen sosialidemokratia tähtää koko nykyisen järjestelmän kukistamiseen, niin on tätä kukistamista järjestöjen toiminnalla edistettävä, ja sitä varten on kaikkien maiden työväestön järjestyttävä ja tämä järjestäytyminen toimitettava ammatittain lujempien yhdyssiteitten aikaansaamiseksi, kuitenkin ottaen huomioon, että ei työväestön kannettavia rasituksia lisätä hyödyttömillä uhrauksilla.“

Kokous päätti, että liitto yhtyy Suomen Ammattijärjestöön. Mutta ei Airiston eikä Lehtosenkaan ponsion mukaisilla perusteilla. Se ponsi, jonka kokous hyväksyi, oli seuraava:

„Tunnustaen työntekijäin solidariteetin ja ammatillisten järjestöjen keskittämisen tärkeyden, vaikkakaan ei Suomen Ammattijärjestöä nykyisessä muodossaan voida pitää täysin tarkoitustaanvastaavana, päättää edustajakokous, että Suomen Maalarintyöntekijäin liitto yhtyy Suomen Ammattijärjestöön 1 päivästä tammikuuta 1913.“

Tässä on vielä Ammattijärjestöä alentava letkaus, jonka johdosta 4 edustajaa liittävät pöytäkirjaan vastalauseensa.

Maalarintyöntekijäin liitto sitten vihdoin v. 1913 alusta liittyi Ammattijärjestöön.

Kansainväliseen Maalarintyöntekijäin liittoon myöskin päätet-

tiin yhtyä jo Viipurin kokouksessa ja oli liittohallinto kansainväliselle Maalarien liitolle tehnyt yhtymisestä ilmoituksen jo v. 1907. Mutta jostain syystä tuli sen ilmoitus hyväksytyksi vasta 1908.

Maalarien kansainvälisen liiton säännöt ovat hyvin yhdenmukaiset edellä esitettyjen muurarien kansainvälisen liiton sääntöjen kanssa.

Kansainvälisen maalarien edustajakokouksen päätös avustuksesta on seuraava:

„Kongressi katsoo olevan luonnollisena seurauksena siitä yhteenliittymisestä maalarien liittojen kesken, joka on tapahtunut, sekä siitä kansainvälisestä solidarisuudesta, jota se todistaa, että veljesjärjestöjä, jotka joutuvat erittäin vaikeaan taisteluun, ei ainoastaan tueta siveellisesti, vaan myös taloudellisesti.

Kun keskusjärjestö katsoo tarvitsevansa taloudellista avustusta, on sen käännyttävä kansainvälisen sihteeristön puoleen esittämällä vallitsevan aseman selvästi ja asiallisesti, jollein sihteeristö, olosuhteita harkittuaan, voi määrätä avustettavaksi. Yhtyneet liitot selittävät tahtovansa antaa avustusta ainoastaan silloin kun kansainvälinen sihteeristö niin määrää.“

Kansainvälisen maalarien sihteeristön virallinen nimitys on:

„Internationales Sekretariat der Zentralverbände der Maler u. v. B.“

Sihteerä A. Tobler. Osoite: Hampuri.

Kysymys liiton äänenkannattajasta oli esillä jo Viipurin kokouksessa, jossa sen julkaisemisesta tehtiin jo päätös. Vuoden 1907 alussa alkoi ilmestyä maalarien „Viesti“ 4 kertaa vuodessa. Ensimmäinen „Viesti“ ilmestyi jo syksyllä 1905, mutta se ei silloin päässyt vielä säännöllisesti ilmestymään. Lehteä oli osastojen tilattava jäsenlukunsa mukaan, jotka sitten sen jakavat jäsenilleen.

Apukassakysymys. V. 1909 pidetylle edustajakokoukselle liittohallinto ehdotti, että liitolle perustettaisiin Sairaus- ja hautausapurahasto. Mutta ehdotus hylättiin ja päätettiin sen sijaan perustaa työttömyys-apurahasto, johon jäseniltä kannetaan 1 mk vuodessa ja ettei toistaisiksi tästä rahastosta työttömyysavustuksia anneta.

Mutta sitten v. 1911 oli muutamien osastojen taholta ehdotettu, ettei edustajakokouksen päätöstä työttömyysrahastoon maksettavasta vuotuisesta verosta toteutettaisi. Tästä toimitettiin liittoäänestys, ja niin edustajakokouksen päätös kumottiin.

V. 1913 edustajakokoukselle jo liittohallinnon puolesta ehdo-

tettiin, ettei perustettaisi sellaista työttömyysapurahastoa, johon liiton kaikkien jäsenten on kuuluttava, vaan vapaaehtoinen, johon saa liittyä, ketä haluttaa. Tämä mielipide tulikin kokouksen päätökseksi.

Vapaaehtoiset apukassat liitoilla eivät merkitse mitään, sen kokemus on kaikkialla osoittanut.

Maalarien työtaistelut. Ensimmäinen maalarien lakko Suomessa oli Helsingissä v. 1885. Siinä vaadittiin 11 tuntista työpäivää ja 60 pennin alinta tuntipalkkaa. Lakko päättyi viikon kuluttua työntekijäin tappiolla.

Toinen maalarien lakko oli samoin Helsingissä keväällä 1896. Vaadittiin 10 tuntista työpäivää, 50 pennin alinta tuntipalkkaa ja ylityöstä 50 % korotusta, sekä oppilasolojen järjestelyä ja kirjallista työehtosopimusta. Tämä taistelu 2 viikon lakon jälkeen päättyi melkein täydellisellä työntekijäin voitolla.

Tällöin Suomen maalarityöntekijät saivat ensimmäisen kirjallisen työehtosopimuksen.

V. 1900 oli maalareilla lakkoja Hämeenlinnassa ja Kuopiossa, joista edellämainittu päättyi työntekijäin täydellisellä ja viimeksi mainittu osittaisella voitolla. Samana vuonna keväällä oli myöskin Tampereella lakko, joka päättyi työläisten voitolla.

V. 1903 oli taas Helsingissä maalareilla lakko, joka kesti viikon ja päättyi työntekijäin voitolla. Silloin saatiin sopimukseen määräys, että pidetään työssä ainoastaan järjestyneitä.

V. 1906 oli taaskin Helsingissä maalareilla lakko, jossa m.m. vaadittiin 9-tuntista työpäivää ja palkankorotusta. Lakko kesti 5 viikkoa ja päättyi työläisten osittaisella voitolla. Palkka kohosi 5 pennillä tunnilta. Mutta 9-tuntista työpäivää ei saavutettu, vaan jäi se riippuvaksi yleisestä Helsingin rakennustyöväen työpäivän pituudesta. Milloin 9-tuntinen työ-aika tulee muilla rakennustyöaloilla käytäntöön, niin silloin maalaritkin sen saavat. Lakkoon otti osaa 500 työläistä ja avusti sitä liitto 463 markalla. Kuten tunnettua, saivat Helsingin rakennustyöläiset syksyllä 1906 lyhyellä lakolla 9-tuntisen työpäivän. Samalla sen saivat myöskin maalarit.

Samana vuonna oli Turussa maalareilla lakko. Mutta tuloksena siitä oli ainoastaan jonkun pennin palkankorotus. Lakkoon otti osaa 108 työläistä, ja liitto antoi avustusta 328 mk.

V. 1907 oli Mikkelissä maalareilla lakko, joka kesti kokonaisen vuoden ja lopuksi päättyi kirjalliseen työehtosopimukseen.

Taisteluun otti osaa ainoastaan 15 työläistä, ja saivat he liitolta avustusta 342 mk.

V. 1908 oli Viipurissa maalareilla puolustuslakko, mestarit tahtoivat päästä kirjallisesta työehtosopimuksesta. Lakko kesti 5 kuukautta ja päättyi työläisten täydellisellä tappiolla. Lakkoon otti osaa 150 työläistä ja maksoi se liitolle 1322 mk. Osasto sekä lakkokomitea hankkivat lisäksi avustusta 1967 mk.

Samana vuonna oli Kuopiossa maalareilla lakko. Vaatimuksena oli työehtosopimus. Lakko kesti 10 kuukautta ja lopuksi päättyi työntekijäin täydellisellä tappiolla. Lakkoon otti osaa 48 työläistä ja avusti niitä liitto 1006 markalla.

Lappeenrannassa niinkään oli samana vuonna lakko, joka kesti 3 kuukautta ja päättyi työläisten tappiolla. Lakkoon otti osaa 25 työläistä, joita liitto avusti 148 markalla.

Vielä oli tänä vuonna maalareilla pieniä lakkoja Turussa, Lahdessa ja Hämeenlinnassa. Ensimmäitussa paikassa osasto vastoin liittohallinnon tahtoa julisti lakon, koettaen saada entistä paremman työehtosopimuksen. Mestarit hankkivat Venäjältä rikkureita, kuten Viipurissakin. Lakko päättyi työläisten tappiolla.

Lahdessa maalarit vaativat 9-tuntista työpäivää ja 70 p. alinta tuntipalkkaa ympäri vuoden. Ylityöstä 50 % ja pyhäsyöstä 100 % korotettua palkkaa. Työnantajat eivät hyväksyneet näitä vaatimuksia. Siitä seurasi lakko. Osaston miehillä oli ensin omia urakatöitä, ja kun heti yksi mestari suostui vaatimuksiin ja jonkun ajan kuluttua pari lisää, niin avustusta ei tarvittu. Kolme liikkeenharjottajaa eivät suostuneet vaatimuksiin. Näitä vastaan jatkettiin taistelua seuraavaan kevääseen, jolloin niiden oli pakko allekirjottaa työehtosopimus.

Hämeenlinnan maalareilla alkoi lakko kesäkuun 1 p:nä. Vaadittiin 60 pennin alinta tuntipalkkaa ympäri vuoden. Ennen oli ollut kesällä 50 ja talvella 40 p. Mestarit jyrkästi vastustivat yksinomaan järjestyneitten työssäpito-vaatimusta, joka entisessä sopimuksessa oli määrätty. Lakko kesti 22 päivää ja koski 8 työntekijää. Palkka saatiin korotetuksi 60 penniin tunnilta ympäri vuoden, mutta se määräys, että työssä on pidettävä ainoastaan järjestyneitä työläisiä, menetettiin sopimuksesta.

Vuoden 1909 maalarien työriidoista mainittakoon, että Tampereella, Kotkassa ja Haminassa oli liiton osastoilla työehtosopimukset uusittavana. Kahdessa ensimmäitussa paikassa neu-

votteluilla ja jyrkenmistä vaatimuksista luopumalla saatiin sopimukset aikaan. Mutta viimeainitussa kaupungissa puhkesi lakko, kun työnantajat jyrkästi ilmoittivat, etteivät he hyväksy joukkosopimusta. Lakosta tuli pitkä ja koski se 10 työntekijää, päättyen työntekijäin tappiolla.

Liittotoimikunnan toimintakertomuksessa Viipurissa ja Helsingissä pidetyn edustajakokouksen välisellä ajalla mainitaan työsopimusasioita käsitellyn seuraavat:

„Kuluneen kolmivuotiskauden ajalla on ratkaistu liitossa kaikkiaan 16 työ- ja palkkakysymystä, niistä on 7:ssä tapauksessa puhjennut lakko, ja 9:ssä tapauksessa on ilman lakkoa saatu sovinto aikaan. Työntekijäin voitolla on mainituista 16:sta kysymyksestä ratkaistu 10, jotavastoin 4 on päättynyt tappiolla ja kahdessa tapauksessa on jääty entisille ehdoille.

Ratkaistut kysymykset ovat koskeneet yhteensä noin 1400 työntekijää. Työtaisteluihin on osaaottanut yhteensä 331 työntekijää, joille on jaettu avustusta liiton varoista kaikkiaan 3 185:25. Hukkaan menneitten työpäivien lukua eivät kaikki työtaisteluissa olleet osastot ole ilmoittaneet, mutta sen mukaan, mitä on ilmoitettu, nousee niiden luku vähintään 25 000:teen.

Keskimääräinen kesä-tuntipalkka, joka oli v. 1906 lopulla 50 p., oli v. 1909 57 p. Siis oli tuntipalkka 3-vuotiskauden aikana kohonnut keskimäärin 7:llä pennillä eli 14 prosentilla.

9-tuntinen työpäivä oli käytännössä ainoastaan Helsingin ja Kotkan osastoilla, toisissa osastoissa oli työpäivä vielä 10-tuntinen, paitsi Turun osastolla 10 1/2-tuntinen. Lauantai oli kuitenkin jo miltei yleensä 7-tuntinen, ainoastaan Jyväskylän, Kuopion ja Porin osastoissa tehdään vielä lauantainakin 10 tuntia. Työpäivän lyhennystä ei kuluneen toimintakauden ajalla siis ole saavutettu sanottavasti, mutta palkkaetuja on kuitenkin saatu jonkunverran parannetuksi, joskaan ei varsin suuria tuloksia ole saavutettu.“

Vuoden 1910 ajalla oli maalarityöntekijäin liitolla 3 työehtosopimus-kysymystä ratkaistavana. Pietarsaaren osasto esitti keväällä mainittuna vuonna uuden sopimuksen liikkeenharjoittajille, ja tuli se hyväksytyksi. Tuntipalkka kohosi 60 p:nistä 70:niin ja työpäivä lyheni 10-tuntisesta 9 1/2 tuntiseksi. Oppilaiden palkat myös määriteltiin sopimuksessa, ja tapaturmavaakuutus- ja sovinto-oikeuspykäliin tehtiin parannuksia. Osasto

siis saavutti huomattavia etuja ilman taistelua, ja koski tämä työ sopimuskysymys 50 työntekijää.

Vaasan maalarimestarit sanoivat sopimuksen irti, joten osaston oli julistettava puolustuslakko, joka alkoi huhtik. 15 p. edellämmainittuna vuonna. Heti lakon alussa suostuivat huomattuimmat liikkeenharjoittajat noudattamaan edelleen entistä sopimusta, joten ainoastaan 4 pienempää liikettä jäi lakkotilaan. Osasto siis onnistui pysyttämään sopimuksen edelleen voimassa niissä liikkeissä, jotka olivat suuremmasta merkityksestä. Työriita koski 85 työntekijää, joista lakkoon otti osaa 15. Lakon takia meni hukkaan 156 työpäivää ja avustusta jaettiin liiton varoista 58 mk sekä osaston varoista 82 mk, siis yhteensä 140 mk.

Tammikuulla 1910 sanoivat myös Helsingin maalarimestarit irti silloin voimassa olleen työ sopimuksen. Jonkun aikaa myöhemmin he esittivät oman ehdotuksensa työ sopimukseksi, joka kuitenkin oli sellainen, että sitä ei osasto hyväksynyt. Helmik. 24 p. pidettiin sovittelukokous, mutta yksimielisyyteen ei päästy, sillä mestarit tahtoivat saada työntekijöille epä-edullisemman sopimuksen. Seuraavan sovittelukokouksen kokoonkutsuminen jäi osaston tehtäväksi, mutta kutsuun vastasivat mestarit nimettömällä kirjeellä, selittäen, että he vartoovat „sopivampaa aikaa“ neuvottelujen jatkamiselle. Täten siis olivat neuvottelut mestarien puolelta katkaistut, eikä osasto enään yrittänyt saada niitä käyntiin. Huhtik. 15 p., jolloin sopimus-aika loppui, alkoi lakko, joka päättyi heinäkuun 2 p., kestätyään 2 1/2 kuukautta. Maalarit eivät kärsineet tässä taistelussa täydellistä tappiota. Heidät pelasti siitä Ammattijärjestö ja Helsingin kivityöntekijäin osasto, joiden vaikutuksesta syntyi n.s. yleissopimus Helsingin rakennusteollisuuden järjestämiseksi, jonka pääasiassa laati välimies heksi pyydetty tohtori V. Voionmaa.

Maalarit saivat tuntipalkkansa sovinto-oikeudessa tehdyssä sopimuksessa kohotetuksi 70 pennistä 75 penniin. Mutta, kuten mainittu, menettivät järjestyneiden yksinomaisen oikeuden saada työtä.

Maalarit ovat tätä tulosta pitäneet kovin epäedullisena. Mutta kun taistelun jatkaminen olisi johtanut täydelliseen tappioon, niin katsoivat he edullisemmaksi pelastaa sen, mitä pelastaa voitiin.

S. Maalarityöntekijäin liiton luottamusmies on antanut seuraavia tietoja tästä lakosta. Hän kirjoittaa:

„Työntekijäin tähän osittaiseen häviöön vaikutti taaskin se, että venäläistä työvoimaa tuotettiin, jolloin muitakin alkoi mennä rikkureiksi. Lakkoon otti osaa 650 työntekijää ja avusti liitto niitä 4 000 markalla. Ulkomailta sekä muualta saatiin avustusta 3 533 mk ja osaston varoja käytettiin 11 149 mk, siis kokonaisuudessaan maksoi taistelu 18 682 mk. Tästä käytettiin osa myös lättiläisten työntekijäin poislähtämiseen, joita mestarit toivat rikkureiksi. Tämä taistelu oli suurin, mitä liitolla on ollut, ja seurauksiltaan varsin tuhoisa, sillä lukuunottamatta sopimuksen huonontumista, aiheutti se, että jäseniä jäi sadottain pois liitosta“.¹

Oulun osastolla oli aikomus vuoden 1911 alussa esittää työntantajille uusi työehtosopimusehdotus, mutta maalarien liittohallinto ei kannattanut sitä, joten aikeesta luovuttiin. Kotkan maalarien osasto samana vuonna oli laatinut uuden työehtosopimusehdotuksen, jossa päävaatimuksina oli 8 tuntinen työpäivä ja 80 pennin alin tuntipalkka. Nämä vaatimukset maalarintyöntekijäin liittohallinnon mielestä olivat mahdottomia perille ajaa.

Kuitenkaan ei mainittu liittohallinto asettunut aivan kielteiselle kannalle uusien vaatimusten esittämiseen nähden, sillä elantokustannukset Kotkassa tiedetään siksi kalliiksi, että palkankorotus kyllä olisi tarpeen. Liittohallinto siis ehdotti vaadittavaksi 5-pennin palkankorotusta. Kun osasto esitti uuden sopimusehdotuksen mestareille, selittivät nämät, etteivät he hyväksy mitään sopimusta.

Kun työaika sopimusta esitettäessä, huhtik. alussa, oli vielä huono, niin päätti osasto liittohallinnon ehdotuksesta jättää asian toistaiseksi. Kesäkuulla otettiin se uudelleen esille ja saatiin neuvottelut mestarien kanssa aikaan. Niistä ei kuiten-

¹ V. 1912 tapahtuneeseen Helsingin rakennustyöväen lakkoon eivät maalarit ottaneet osaa syystä, ettei maalarimestarien puolelta v. 1911 lopussa sopimuksia sanottu irti, kuten tekivät muut rakennusmestarien järjestöt. Maalarimestarit sanoivat v. 1910 tehdyt sopimukset irti vasta v. 1914 päättyessä ja maalarien sopimus päättyi 31 p:nä toukokuuta 1915. Maalarit eivät näissä oloissa voineet lakolla ryhtyä mieleistensä sopimusta ajamaan, ja mestarit tarjosivat entistä huonompaa sopimusta, joten ensimmäiset katsoivat paremmaksi toistaiseksi olla ilman sopimusta ja odottaa sopivampia aikoja, jolloin voisivat edullisemmän sopimuksen saada.

kaan ollut mitään tulosta, sillä mestarit eivät suostuneet palkan-
korotukseen. Osasto alkoi lakon liittohallinnon suostumuksella
heinäk. 11 p. Kun liikkeenharjoittajilla ei kuitenkaan ollut
pakottavaa kiirettä, hyväksyi ainoastaan 3 heistä sopimuksen,
mutta viidessä liikkeessä ei sopimusta saatu aikaan. Lakko
lopetettiin tällä tuloksella lokak. 22 p. Se koski kaikkiaan 25
työntekijää. Avustusta ei tarvittu jakaa, sillä lakkolaiset työ-
kentelivät suostuneissa liikkeissä ja osa siirtyi muualle.

Saman vuoden alussa Tampereen osasto irtisanoi työsopimuk-
sensa, esittäen uusina vaatimuksina 9-tuntisen työpäivän ja 70 p:n
alimman tuntipalkan. Mestarit asettuivat jyrkästi vastarintaan,
joten työtaistelu näytti uhkaavan, mutta sovitteluissa kuitenkin
tultiin siihen tulokseen, että talvituntipalkka kohosi 10 pennillä
ja kesä-tuntipalkka 5 pennillä. Myös tuli määrätyksi, että
urakkatöissä on tuntipalkka taattu. Edelleen säilytettiin sopi-
muksessa myös se määräys, että ainoastaan liiton jäseniä on
käytettävä työssä. Tämä työsopimusasia koski 150 työntekijää.

Kouvolan osasto, jolla ei vielä ollut sopimusta, esitti sopimus-
ehdotuksen Kouvolan maalarinliikkeenharjoittajille kesäkuulla
1912. Kaksi liikkeenharjoittajaa hyväksyi sopimuksen heti,
vaan kolmas, jolla oli suurin liike, ei taipunut sopimusta hy-
väksymään, jos ei siitä poisteta määräystä, että yksinomaan
liiton jäseniä on käytettävä työssä. Osasto näinollen julisti
liikkeen lakkotilaan kesäk. 17 päivästä alkaen. Tämä lakkotila
koski 20 työntekijää. Lakosta tuli pitkäaikainen. Työnantaja
ei taipunut. Lakkolaiset siirtyivät muualle töihin.

Vuosien 1909—1912 edustajakokoukselle annetussa liitto-
hallinnon selostuksessa mainitaan, että se on mainitulla ajalla
käsitellyt 6 työehto- ja palkkasopimusta, joista 4 tapauksessa
on ollut seurauksena lakko ja 2 on sovittu ilman lakkoa. Työn-
tekijäin voitolla oli päättynyt 3 ja 3:ssa oli kärsitty tappio.

Nämä sopimukset ovat koskeneet 1010 työntekijää. Lak-
koihin oli ottanut osaa 710 työläistä, joille liiton ja osastojen
varoista sekä keräyksellä koottuista rahoista oli annettu avus-
tusta 19 023 mk. Menetetty oli 14 808 työpäivää.

Keskimääräinen tuntipalkka mainitaan olleen 60 penniä ja
keskimääräisen työajan pituus $55 \frac{3}{4}$ tuntia viikossa.

Kirjallisia työehtosopimuksia mainitaan olleen Helsingissä,
Kotkassa, Tampereella, Oulussa, Mikkelissä, Vaasassa ja Pietar-
saareissa sekä Kouvolassa 2:ssa liikkeessä.

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäseneltä	Liiton tulot												
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vaknaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			mk	p.	Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä		
					mk	p.	mk	p.	mk	p.				mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk
1899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lainattu H:gin m. a.-y:ltä										100	—
1900	262	—	262	—	—	50	—	—	50	—	10	150	70	82	60	—	—	—	—	204	85	438	15	
1901	—	—	262	—	—	50	—	—	50	—	10	85	60	—	—	—	—	—	—	—	—	85	60	
1902	—	—	—	—	—	50	—	—	50	—	10	51	50	—	—	—	—	—	—	49	—	100	50	
1903	Puuttuu tietoja				—	50	—	—	50	—	10	128	80	—	—	—	—	—	—	5	—	191	80	
1904	Puuttuu tietoja				—	50	—	—	50	—	10	15	—	—	—	—	—	—	—	1	75	16	75	
1905	—	—	—	—	—	50	—	—	50	—	10	285	90	—	—	—	—	—	—	156	30	442	20	
1906	—	—	1 085	—	1	50	—	1	50	1	—	1 208	40	—	—	—	—	—	—	428	25	1 629	65	
1907	615	—	1 700	+ 615	8	—	2	75	5	75	1	5 972	99	—	—	—	—	—	—	917	50	6 890	93	
1908	890	—	2 090	+ 300	8	—	2	25	5	25	1	6 018	50	—	—	—	—	—	—	615	24	6 633	74	
1909	128	702	1 516	— 574	8	—	1	25	4	25	1	4 451	35	725	—	—	—	—	—	1 276	95	6 453	90	
1910	108	515	1 109	— 407	4	50	2	25	6	75	2	4 414	52	—	—	3 086	77	—	—	819	60	8 300	89	
1911	94	595	608	— 501	4	50	2	25	6	75	2	2 455	45	—	—	—	—	—	—	517	38	2 972	83	
1912	826	807	627	+ 19	4	50	2	25	6	75	2	3 894	77	—	—	—	—	—	—	1 854	14	5 748	91	
1913	855	235	647	+ 20	7	50	—	—	7	50	3	4 383	43	—	—	—	—	—	—	1 190	85	5 776	12	
1914	842	250	742	+ 85	7	50	1	50	8	—	3	4 912	50	—	—	—	—	—	—	1 446	84	6 958	84	

Vertailun vuoksi esitetään tässä pari taulua jotka osottavat, millaiset palkat ja työaika olivat maalareilla v. 1907 lopulla:

N:o	Osasto	Entinen tuntipalkka		Kesätuntip.	Talvituntip.	Ylityöprosentti	Pisin työaika päiv.(tuntia)	Työaika lauant.	Työaika viikossa (tuntia)
		Kes.	Talv.						
1	Helsinki . . .	70	60	70	60	50	9	7	52
2	" (ruots.)	70	60	70	60	50	9	7	52
3	Turku . . .	60	40	60	40	50	10 1/2	7 1/2	60
4	Viipuri . . .	50	50	60	60	50	9	7	52
5	H:linna . . .	50	40	50	40	50 ¹	10	7	57
6	Kotka . . .	60	50	70	70	50	9	6 1/2	51 1/2
7	Tampere . . .	50	40	60	50	50	10	6	56
8	L:ranta . . .	50	40	50	40	50	10	7	57
9	Oulu . . .	50	50	50	50 ²	25	10	10	60
10	Pori . . .	50	40	50	40	— ³	10	10	60
11	Mikkeli ⁴ . . .	40	?	40	?	—	10	10	60
12	Vaasa . . .	50	50	50	50	50	10	7	57
13	Lahti . . .	50	40	50	40	50	10	10	60
14	Vaasa (ruots.) . . .	50	50	50	50	50	10	7	57
15	Kuopio . . .	75	45	45	45	?	10	10	60
16	Pietarsaari ⁷ . . .	55	40	55	50	50	10	7	57
17	Hamina . . .	50	40	50	50	50 ⁸	10	7	57

Palkat ja työaika vuosina 1909—1912.

Osasto	N:o	Tuntipalkka kesäl.		Tuntipalkka talv.		Ylityöpros.		Pyhätyöpros.		Työajan pituus päiv.		Työaika lauantaina		Työaika viikossa	
		1909	1912	1909	1912	1909	1912	1909	1912	1909	1912	1909	1912	1909	1912
		Helsinki . . .	1	75	75	70	75	50	50	100	100	9	9	6 1/2	6 1/2
Turku . . .	3	60	60	40	40	50	50	50	50	10	10 1/2	7 1/2	7 1/2	57 1/2	60
Viipuri . . .	4	60	55	60	?	50	50	50	50	10	10	7	7	57	57
Kotka . . .	6	70	75	70	75	50	50	100	100	9	9	6 1/2	6 1/2	51 1/2	51 1/2
Tampere . . .	7	60	65	50	60	50	50	50	50	10	10	6	6	56	56
L:ranta . . .	8	60	?	?	?	50	?	50	?	10	10	7	?	57	?
Oulu . . .	9	65	65	40	40	50	50	50	50	10	10	7	7	57	57
Mikkeli . . .	11	50	50	50	?	50	50	50	50	10	10	7	7	57	57
Vaasa . . .	12	60	60	60	60	50	50	50	50	10	10	7	7	57	57
Kuopio . . .	15	45	45	?	?	—	—	—	—	10	10	10	10	60	60
Pietarsaari . . .	16	60	70	60	70	50	50	50	100	10	9 1/2	7	7	57	54 1/2
Joensuu . . .	18	—	60	—	40	—	—	—	—	—	10	—	10	—	60
Iisalmi . . .	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kouvola . . .	22	—	50	—	?	—	—	—	—	—	10	—	10	—	60

¹ Pyhätyöstä 100 pros. ² Verstaöstä 30 p. tunti. ³ 20 p. lisämaku joka ylitunnilta. ⁴ Ei kirjallista sopimusta; parhaillaan lakkotilassa. ⁵ Työstä kaupungin ulkopuolella 15 pros. korotus. ⁶ Pyhätyöstä 100 pros. ⁷ Ei kirjallista sopimusta, joten palkka ei ollut sama joka liikkeessä.

Suuria parannuksia palkassa tai työpäivän lyhentämisessä ei ole tänä kolmivuotiskautena aikaansaatu.

* * *

Maalarien liittohallinnosta on vielä mainittava, että siihen on aina Viipurin kokouksesta saakka valittu jäseniä myöskin muilta paikkakunnilta kuin sieltä, missä liiton toimeenpaneva toimikunta sijaitsee, kuten Viipurista, Turusta ja Tampereelta. Nämä jäsenet on ainoastaan tärkeimpäin kysymysten esille tullessa kutsuttu kokouksiin.

S. Maalariliiton kehitys sen perustamisesta alkaen vuosina 1899—1914 selviää sivuilla 62—63 olevasta taulusta.

Sivuilla 62—63 olevasta taulusta näkyy, että liiton jäsenluku oli suurin 1908 ja sitten jälkeen vuoden 1906. Pienin se oli 1911. Liiton varat kuitenkin olivat vuonna 1914 suuremmat kuin koskaan ennen.

Maalarityöntekijöitä arvelee liiton luottamusmies Suomessa olevan 3 000. Mutta vuoden 1913 käsityötilastossa on mainittuja työläisiä ainoastaan 1 530, ja itsenäisiä pikkuliikkeen harjoittajia 250, eli yhteensä 1 780. Voi olla, että tilastossa on ainoastaan opinkäyneet vakinaiset työntekijät.

Maalareita lähellä olevia lasimaalareita ja lasinleikkaajia on yhteensä ainoastaan 135, joten tilaston mukaan näistä karttuisi ainoastaan 1 915 kaikkien pikkumestarien kanssa. Tämä tilasto ei ole tarkka, koska Maalariliittoonkin v. 1908 kuului 2 090 työläistä, joten Maalarien liiton luottamusmiehen esittämä luku 3 000 maalareista on lähempänä todellisuutta. Siis maalareista v. 1914 oli vain $\frac{1}{4}$ järjestyneitä.

6. S. Puutyöntekijäin liitto.

Puusepät ja kirvesmiehet pitivät Tampereella 16—19 p:nä heinäkuuta 1905 yhteisen edustajakokouksen, jossa päätettiin perustaa S. Puutyöntekijäin liitto, johon puusepät, verhoilijat, kirvesmiehet y.m. puutyöntekijät sitten yhtyivät. Puuseppäin ja kirvesmiesten erikoiset liitot lakkautettiin.

Liiton sääntöjä tarkastettaessa tässä kokouksessa väiteltiin liiton nimestä, kuinka laajaksi sana „Puutyöntekijä“ oli käsitettävä. Kuuluvatko aidantekijät, halonhakkaajat, saha- ja lautatarhatyöläiset puutyöntekijöihin, vai eivätkö? Nekin katsot-

tiin kuuluvan puutyöntekijöihin. Mutta liitto tarkoitti pääasiassa puuseppien, sorvarien, kuvanveistäjien, koneella höylääjien, mallipuuseppien, kirvesmiesten, veneenveistäjien, tynnörintekijäin ja huonekaluverhoilijain ammattiosastojen yhtymää. Tarkkoja rajaviivoja muitten työntekijäin välille ei kuitenkaan haluttu vetää.

Liitto muodostettiin, kuten tavallista on, osastoista. Jäseniksi osastoihin sai ottaa 18 vuotta täyttäneitä työläisiä. Liitoverosta määriteltiin säännöissä, ettei se saa olla 25 penniä pienempi eikä 2 mk suurempi kuukaudelta. Työtaistelujen sattuessa oli toimikunnalla oikeus määrätä ylimääräisiä veroja.

Liittohallintoon kuului 9 jäsentä, joista 5 siltä paikkakunnalta, missä liittohallinto sijaitsi. Nämä viisi muodostivat toimeenpanevan valiokunnan ja 4 valittiin eri paikkakunnilta.

Liittohallinto sijoitettiin Helsinkiin, jossa se on siitä saakka ollut.

Liiton säännöille haettiin ja saatiin tammikuun 29 p. 1906 Senaatin vahvistus.

Liittoon vuoden 1905 kuluessa liittyi 22 ammattiosastoa ja vuonna 1906 21 osastoa. Kahden toimintavuoden kuluttua kuului liittoon 65 osastoa, joissa oli jäseniä 3 298. Näistä osastoista olivat vanhimmat Helsingin puuseppäin, perustettu ²²/₄ 1888, Turun puuseppäin 1890, Viipurin puuseppäin 1894 ja Helsingin kirvesmiesten 1895. Kaikki muut osastot olivat nuorempia.

Seuraava puutyöntekijäin edustajakokous oli Terijoella. Kirjailija Mikko Uotinen Terijoelta oli sikäläisten kirvesmiesten edustajana Tampereen kokouksessa ja muuta perustetta tuskin lienee ollut, kuin että edustajakokous päätti Mikko Uotisen kunniaksi pitää, kuten mainittu, Terijoella 28—31 p:nä heinäkuuta 1907.

Liiton kokoonpano hyväksyttiin entiselleen. Teriojen kokouksen aika näyttää jotenkin tarkkaan menneen sääntöjen muutosten käsittelemiseen. Tampereen kokouksessa ei määrätty mitään sisäänkirjoitus- eli pääsymaksua liitolle jäsenistä suoritettavaksi. Nyt hyväksyttiin 1 mk. Vakinaiset jäsenmaksut määrättiin kokomaksavilta 10 penniä ja puoleksimaksavilta 5 penniä viikolta. Naiset ja oppilaat katsottiin puoleksimaksaviksi. Nämä maksut oli suoritettava neljännesvuosittain, viimeistään 15 p:n kuluessa neljännesvuoden päättymisestä lukien.

Jäsenmaksuista myönnettiin vapaus:

- 1) työttömille ja sairaille;
- 2) joka on 25 vuotta yhtäpäätä kuulunut liittoon;
- 3) joka on täyttänyt 55 vuotta ja 5 vuotta yhtäpäätä kuulunut liittoon ja

4) joka on täyttänyt 60 vuotta, saa jäsenmaksuista vapauden, huolimatta siitä, kuinka kauvan hän on kuulunut liittoon.

Liittohallinnon nimi muutettiin toimikunnaksi, ja kun Tampereen kokouksessa oli liittohallinto valtuutettu valitsemaan liitolle palkatun sihteerin, niin nyt päätettiin ja säännöissä määriteltiin, että liiton palveluksessa tulee olemaan puheenjohtaja ja taloudenhoitaja, jotka edustajakokous valitsee. Liittotoimikunnan kaikki jäsenet määrättiin nyt valittaviksi siltä paikkakunnalta, jossa liittohallinto sijaitsee. Siihen piti valita, paitsi puheenjohtajaa ja taloudenhoitajaa, viisi vakinaista ja viisi varajäsentä. Liittotoimikunnan jäsen ei saanut kuulua osaston johdokuntaan.

Menettelytapa työehtosopimusehdotusten työnantajille esittämisessä ja sovittelut työriidoissa määriteltiin entistä tarkemmin säännöissä. Samaten lakko- ja sulkuavustuksen suuruus.

Liitolle tuli muodostettavaksi *vararahasto*, josta annettiin työtaisteluissa avustusta. Vakinaisista liittoveroista, 10 pennistä, siirrettiin 5 penniä vararahastoon. Jos varat työtaistelun aikana jaetun avustuksen johdosta vararahastossa vähenivät, oli liittotoimikunnalla oikeus toimeenpanna ylimääräinen verotus.

Edustajakokous, sääntöjen mukaan, oli kokoonkutsuttava joka kolmas vuosi. Osastot saivat lähettää edustajia yhden jokaiselta alkavalta sadalta ja oli kullakin yksi ääni.

Tampereen kokous, kuten mainittu, ei valinnut sihteerää, vaan valtuutti liittohallinnon sen valitsemaan. Tämä julisti vuoden 1906 alussa sihteerintoimen haettavaksi 150 mk kuukausipalkalla. Useista hakijoista valittiin toimeen puuseppä Antti Räsänen. Terijoen kokouksessa valittiin liiton puheenjohtajaksi Antti Räsänen ja taloudenhoitajaksi kirvesmies Aatu Halme, joka viimeksi mainittu astui liiton palvelukseen vuoden 1908 alusta. Räsänen oli puutyöntekijäin liiton palveluksessa v. 1911 loppuun ja A. Halme v. 1915 syyskuun loppuun. Liiton ensimmäinen rahastonhoitaja oli Emil Perttilä, joka siitä syysyllä 1906 erosi, ja hänen sijaansa valittiin puuseppä Kaarlo Heinonen.

Räsäsen erottua valittiin hänen sijaansa verhoilija J. Lumivuokko, ja Halmeen sijaan kirvesmies H. Moisio.

Liiton kolmas edustajakokous pidettiin Helsingissä 8—11 p. elokuuta 1910, jolloin liitossa oli 76 osastoa. Uusia oli perustettu 39 ja entisiä lakannut 29.

Liiton kokoonpano oli seuraava:

Kirvesmiehiä	1 112
Puuseppiä ja konemiehiä	824
Malliveistäjiä	44
Rullatyöntekijöitä	42
Verhoilijoita	56
Veneentekijöitä	25
Vaununtekijöitä	8
	<hr/>
Yhteensä	2 111

Liiton jäsenluku oli vähentynyt sitten Terijoen kokouksen, vaikka uusia osastoja olikin perustettu. Sääntöjen muutokset tässäkin kokouksessa olivat pääasiallisimmat päätökset. Liiton jäsenet palkan perusteella jaettiin kahteen maksuluokkaan. I-luokkaan tulivat ne, joiden palkka oli vähintään 40 penniä tunnilta ja II-luokkaan ne, joiden palkka oli alle 40 p. tunnilta. Ensimmäisessä luokassa oli maksettava 15 p. viikolta ja toisessa 10 p. samalta ajalta.

Liiton antama työtaisteluvavustuksen suuruus nyt näissä kummassakin luokassa määriteltiin riippuvaksi siitä, kauanko jäsen on liittoon kuulunut, vaihdellen I luokassa 1: 50—2: 50 päivältä. Jäsenyysaika 6 kuukautta, 1 vuosi ja 3 vuotta. II-luokassa samat aikamäärät, ja avustukset vaihteli 1—2 mk.

Puutyöntekijäin liiton neljäs edustajakokous oli niinkään Helsingissä 18—21 p:nä elokuuta 1913.

Liiton säännöt olivat taas uusittavana, ja kun edustajakokous päätti, että liitossa vuoden 1914 heinäkuun 1 päivästä ryhdytään antamaan sairas- ja hautausavustusta, niin oli jäsenmaksut sen johdosta korotettavat. Jäsenet jaettiin palkan perusteella nyt kolmeen maksuluokkaan. Sisäänkirjotusmaksut: I luokassa 2: —, II luokassa 1: 50 ja III luokassa 1: —. Jäsenmaksut tulivat olemaan: 25, 20 ja 15 penniä viikolta. Jäsenmaksuista vapauttaminen taas muutettiin siten, että 60 vuotta täyttäneet vapautetaan jäsenmaksuista, ainoastaan siinä tapauksessa, jos ovat 10 vuotta yhtäpäästä kuuluneet liittoon.

Avustukset työtaisteluissa maksetaan kolmessa luokassa, ja niiden suuruus riippuu siitä, missä luokassa kukin maksuja suorittaa ja kuinka kauan on kuulunut liittoon. Aika vaihtelee 6 kuukaudesta 5 vuoteen. Avustus I luokassa vaihtelee 1:50—2:75, II luokassa 1:—2:30 ja III luokassa 1:—1:75 päivältä. Sairasavustus I-luokassa 1:—2:25, II luokassa —:80—1:80 ja III luokassa —:75—1:50 päivältä.

Tätä avustusta annetaan 7 päivän karenssi-ajan jälkeen enintään 30 päivältä vuodessa.

Hautausavustukset samoissa luokissa ja samat jäsenenä olo-ajat huomioonottaen vaihtelevat: I luokassa 50:—150 mk, II luokassa 25:—105 mk ja III luokassa 25:—85 mk.

Nämä avustukset ovat liitolta haettavat sen osaston toimikunnan välityksellä, johon hakija kuuluu.

Tälle kokoukselle liittotoimikunta ehdotti, että liitto perustaisi myöskin työttömyys-apurahaston. Mutta liittotoimikunnan vähemmistö ehdotti sen hylättäväksi, ja se tulikin päätökseksi.

Työttömyysapurahastosta oli periaatteellinen alustus ja ponnet jo Terijoella pidetyssä kokouksessa. Alustuksen oli laatinut K. Heinonen. Kokous päätti jättää kysymyksen liittotoimikunnan harkittavaksi seuraavaan edustajakokoukseen mennessä.

Liittotoimikunta ehdotti v. 1910 pidetylle kokoukselle, että kysymys työttömyysrahastosta tällä kertaa saisi raueta.

Edustajakokous kuitenkin tällöin periaatteessa hyväksyi työttömyysrahaston perustamisen, jossa olisi sesonkityöläisille ja teollisuus- ynnä käsityöläisille erilaiset maksut ja erilaiset avustukset. Liittotoimikunta velvoitettiin tutkimaan kysymystä ja tutkimuksensa perusteella laatimaan ehdotuksen, joka sitten oli esitettävä osastoille äänestyksellä ratkaistavaksi. Liittotoimikunta tekikin osastoille ehdotuksen rahaston perustamisesta, mutta ei saanut riittävää kannatusta. (Työttömyysapurahasto perustettiin v. 1916 pidetyssä edustajakokouksessa).

Työpäivän pituudesta Puutyöntekijäin edustajakokoukset ovat sekä Tampereella että Terijoella lausuneet kantansa. Periaatteessa on hyväksytty 8 tuntinen, mutta päätetty ensin pyrkiä lyhentämään lauantaina ja juhlapäiväaattoina työpäivä 7 tuntiseksi. Sitten on koetettava saada yleensä työpäivä 9 tuntiseksi. Lyhennystä oli, olosuhteet huomioonottaen, ajettava myöskin ilman palkankorotusta, vaikkei jyrkkää päätöstä molempien yhdessä ajamisestakaan tehty.

Työehtosopimuksia päätettiin myöskin koettaa saada aikaan eri paikkakunnilla eri aikoina, ettei liiton osastoista monta samaan aikaan joutuisi työnseisaukseen.

Urakkatyö Tampereen kokouksessa päätettiin hylätä. Mutta Terijoen kokoukseen mennessä oltiin jo siksi varovaisia, että urakkatyö ainoastaan periaatteessa hyljättiin. Jyrkkää, liiton jäseniä urakkatyöstä kieltäytymään velvoittavaa päätöstä ei tehty.

Puutyöntekijäin liitto jo Tampereen kokouksessa päätti liittyä kansainväliseen Puutyöntekijäin liittoon. Mutta päätös pantiin täytäntöön vasta vuoden 1907 alusta. Liitto oli edustettuna Puutyöntekijäin kongressissa Köpenhaminassa v. 1910.

Puutyöntekijäin liiton äänenkannattaja „Lastu“ on ilmestynyt vuodesta 1906 huhtikuusta alkaen 4 kertaa vuodessa, ja vuodesta 1914 alkaen kerran kuukaudessa. Lehti jaetaan eri tilauksesta.

Työriidat ja palkkaliikkeet. Kirvesmiehillä ja puusepillä on ollut muutamia työriitoja jo ennen Puutyöntekijäin liiton perustamista. Helsingin kirvesmiehet olivat osallisina Helsingin rakennustyöväen lakossa v. 1896, joista on jo edellä mainittu, samaten Helsingissä kesällä 1905 lauantapäivän lytennysliikkeessä, ja saivat ensimmäisen työehtosopimuksen liiton avutta joulukuussa 1905 ja 9 tuntisen työpäivän syksyllä 1906.

Helsingin puusepillä oli myöskin pieni lakkoyritys Hietalahden puuseppätehtaalla talvella 1896. Se päättyi työläisten osittaisella voitolla. Ja sitten oli yleisempi lakko puusepillä Helsingissä kesällä 1897, jossa puusepät saivat 10 tuntisen työpäivän. Hietalahden puuseppätehtaalta saatiin työläisten vapautta ankarasti kuristavista järjestyssäännöistä pahimmat määräykset poistetuiksi.

Turussa ja samoin Tampereella oli puusepillä lakko palkka- ja työehtosopimuksesta 1898. Ensinmainitussa paikassa työläiset voittivat, mutta viimeainitussa lakko päättyi vasta seuraavana talvena työläisten tappiolla. Kaikista näistä lakoista oli seurauksena oikeudessa syytteitä eräitä lakkokomitean jäseniä vastaan, toiset tuomittiin pienempiin, toiset suurempiin sakkoihin siitä, että olivat lakonalaisissa töissä olevia nimittäneet lakonrikkojiksi tai pettureiksi. Useimmat suorittivat sakot vankeudessa. Eräältä puusepältä Tampereelta ulosmitattiin huonekalut ja myytiin sakosta.

V. 1900 oli lakko Viipurissa Vekrotniemen puuseppätehtaalla,

joka päättyi työläisten osittaisella voitolla. Samana vuonna kesällä oli Puusepillä lakko Kuopiossa. Huonon järjestymisen vuoksi se päättyi työläisten tappiolla.

Viipurin puusepillä oli myöskin v. 1905 lakko, joka päättyi työläisten voitolla.

Puutyöntekijäin liittotoimikunta selvitteli ja sovitteli eräitä pieniä työriitaisuuksia, „suurlakon aikana“ eli sen johdosta syntyneitä. Niitä oli Viipurissa ja Helsingissä, mutta aineellinen avustus ei näissä tullut kysymykseen.

Liiton välityksellä v. 1906 aikaan saatiin 12 paikkakunnalla työehtosopimuksia, joista ainoastaan Helsingin puuseppäin ja koneella höylääjien vaatimukset johtivat työnseisaukseen. Lakko kesti 3 viikkoa ja päättyi työläisten voitolla.

Liiton puolesta suoritettiin jonkun verran aineellista avustustakin.

Helsingin puusepät saivat 50 penniä alimmaksi tuntipalkaksi ja ylityöstä 50 %, sunnuntaityöstä 100 %:n korotuksen. Urakkatyöstä palkkio järjestelmän mukaan, säästetystä ajasta esim. jos työ laskettiin tehtävän 90 tunnissa ja se tehtiin 70 tunnissa, josta tunti palkka olisi ollut 35 mk, maksettiin palkkiota 7:70 eli yhteensä 42 mk 70 p.

Oppilaitten palkat tulivat määritellyiksi 18—20—25 ja 30 peniksi tunnilta, riippuen oppiajasta. Konemiehet saivat 45 p. alimmaksi tuntipalkaksi ja ylityöstä samat korotukset kuin puusepillekin.

V. 1907 oli työriitoja 21 osastossa, joiden johdosta tehtiin 13 työehtosopimusta.

Lakkoja oli rakennustyöläisillä 9 tuntisesta työajasta Viipurissa, Tampereella ja Turussa. Kahdessa viimeisessä paikassa ne päättyivät työntekijäin tappiolla ja viimeisessä saatiin sovitteluilla jonkunlaisia tuloksia. (Katso muurarien selostusta).

Helsingissä oli kirvesmiehillä keväällä 1907 lakko urakkatyön poistamiseksi, mutta ei siinä onnistuttu. Sopimus palkoista saatiin aikaan siten, että yksityisiltä rakennuttajilta otettiin allekirjotuksia, josta oli seurauksena, etteivät järjestyneet rakennusmestarit tunnustaneet tuota sopimusta itseään sitovaksi, koska heidän järjestönsä eivät olleet sitä allekirjottaneet. Tästä seurasi alituisia tariffin rikkomisia ja eräitä pienempiä lakkoja. Lakko Karjalaisen osakunnan talolla 1908—1909 aiheutui juuri

mainitusta syystä. Se kesti 9 kuukautta. Työläiset asiallisesti voittivat, mutta ei periaatteellisesti. Mestari suostui maksamaan sopimuksen mukaiset palkat, mutta ei allekirjoittanut sopimusta.

Kotkan ja Riihimäen kirvesmiesten sopimuksista oli myöskin 1907 lakot, jotka päättyivät työläisten voitolla.

V. 1908 oli lakkoja Riihimäellä, Mikkelissä ja Turussa kirvesmiehillä, Lahdessa, Kuopiossa, Rovaniemellä ja Vihdissä puusepillä. Useimmat näistä päättyivät työntekijäin voitolla. Nämä lakot olivat kestäneet yhteensä 110 päivää ja niissä yhteensä menetetty 3 987 päivää.

Metallisulun johdosta, joka edellä on tässä julkaisussa selostettu, oli puutyöntekijöitä joutunut työseisaukseen 7—8 eri paikkakunnassa. Työehtosopimuksia tehtiin 7 paikkakunnalla.

V. 1909 oli 7 työnseisausta, joihin oli osallisena 102 työntekijää. Useat olivat perintöinä edelliseltä vuodelta tai johtui seisaus metallisulusta. Työpäiviä menetettiin 6 051.

Lakko- tai sulkuavustusta jaettiin 13 osastolle yhteensä 7 869 mk. Siitä saivat Helsingin malliveistäjät 3 179 mk.

V. 1910 oli työnseisauksia ainoastaan 3, nekin pieniä. Helsingin verhoilijain lakko oli suurin. Vihdin puuseppäin liike Lahdessa oli ollut 1½ vuotta lakossa, jonka liittotoimikunta vihdoin keväällä 1910 päätti osaston ehdotuksesta vapauttaa. Lakko-avustus tänä vuonna ei noussut suurin summin, ainoastaan 1 475 mk.

Työsopimuksia saatiin voimaan 3.

Terijoen kokouksen 1907 ja Helsingissä 1910 pidetyn kokouksen välisellä ajalla oli lakkoon joutunut 29 osastoa ja saaneet liitolta yhteensä avustuksina 16 893 mk.

V. 1911 kuluessa saatiin neuvottelujen avulla useita huomattavia työehtosopimuksia uudistetuksi, kuten Helsingin puuseppäin, konemiesten ja Turun kirvesmiesten. Ainoastaan muutamissa pikkupaikoissa syntyi lakkoja. Lakkoavustuksia maksettiin koko vuonna 2 200 mk.

V. 1912 työtaistelut olivat Puutyöntekijäin liitolle kaikista raskaimmat koko liiton olemassa-olon ajalta. Silloin oli Helsingin rakennustyöläisillä suuri ja pitkäaikainen lakko, josta jo edellä on selostettu. Samana suvena oli lakko Kymi-yhtiön tehtailla, josta myöskin on kerrottu.

Helsingin rakennuslakkoon ottivat sekä Helsingin että muut lähiseutujen kirvesmiesten ammattiosastojen jäsenet osaa ja

Puutyöntekijäin liitto maksoi näille lakko-avustuksina 21 734 mk 50 p. Osastot, esim. Helsingin kirvesmiesten ammattiosasto maksoi lisäksi omista varoistaan 7 583 mk. Siis Puutyöntekijäin liitolle ja sen osastoille maksoi lakko yhteensä vähintään 29 317 mk 50 p.

Kirvesmiehiltä hävisi lakossa 10 967 työpäivää, joiden raha-arvo pyöreissä luvuissa oli vähintään 60 000 mk.

Tulos tästä suuresta taistelusta oli, että työläiset hävisivät ja Helsingin kirvesmiesten työehtosopimus, joka v. 1910 tehtiin sovinto-oikeudessa, menetettiin. Tämän jälkeen, vuosina 1912—16 ei Helsingin rakennustyöläisillä ole ollut työnantajain järjestöjen kanssa mitään työehtosopimusta.

Kymi-yhtiön tehtailla heinäkuussa 1912 puhjenneseen lakoon 8 tuntiseen vuorotyöjärjestelmän palauttamiseen otti m.m. osaa 150 puutyöntekijää, niistä 66 järjestynyttä. Puutyömiehet menettivät 1 431 työpäivää. Liitolle tämä taistelu maksoi 3 482 mk 50 p.

Lappeenrannassa puhkesi puusepille keväällä 1912 lakko, joka kesti päivän. Työläiset voittivat.

Porissa oli niinkään kirvesmiehillä kesällä lakko, jota liitto avusti 132 markalla.

Oulun puusepillä oli myöskin samana kesänä lakko, josta tuloksena oli 9 $\frac{1}{2}$ t. työpäivä, paitsi lauantaina ja juhlapäiväaattoina 6 $\frac{1}{2}$ tuntinen. Alin tuntipalkka 4 vuotta opissa olleille puusepille 55 penniä. Oppilaitten palkat: 10: —, 12: — ja 15 mk viikolta, palkka on korotettava aina puolen vuoden kuluttua.

Lakkoon otti osaa 54 puuseppää, joista avustusoikeutettuja 23. Työpäiviä menetettiin 788. Liitolle aiheutui lakosta kuluja 1 012 mk.

Kotkan satamarakennuksella kivityömiehet ryhtyivät puolustuslakkoon maaliskuun 18 p:nä. Tähän yhtyivät myöhemmin myöskin kirvesmiehet, joita oli noin 10. He menettivät 35 työpäivää ja saivat liitolta avustusta 72 mk 50 penniä.

Lahdessa oli sementtityöläisillä lakko, joka aiheutti kirvesmiehille työnseisauksen. He menettivät 36 työpäivää ja saivat avustusta 75 mk.

Tampereen puuseppäin työehtosopimus sanottiin työntekijäin puolelta irti ja esitettiin työnantajain hyväksyttäväksi uusi, jota he eivät hyväksyneet. Lakon tulo näytti varmalta, kuitenkin

saatiin ennen irtisanomisajan päättymistä neuvotteluilla sopimus aikaan. Samoin kävi myöskin Myllykylässä.

Riihimäellä, kirvesmiesten puolesta julistettiin 2 työntekijän työmaat lakkotilaan. Mutta lakko ei aiheuttanut työpäivien menettämistä. Työläiset voittivat.

Neuvotteluilla saatiin myöskin sopimuksia Vaasan kirvesmiehille, Kouvolan puutyöntekijöille ja Turengissa puusepille.

Puutyöntekijäin liiton toimintaselostuksessa v. 1912 mainitaan, että liitto oli neuvotteluilla saanut aikaan 6 uutta työehtosopimusta. Tuntipalkkoja oli saatu korotetuksi 5 à 10 penniä. Voitolla päättyneissä lakoissa menetettiin 837 työpäivää ja tappiolla päättyneissä 13 235 työpäivää. Voitolla päättyneitä avustettiin 1 144 mk ja tappiolla päättyneitä 25 564 mk 50 p., eli yhteensä 26 708 mk 50 p. Lisäksi osastojen omat avustukset 10 000 mk.

Työpäiviä menetettiin 13 235 à 5 mk päivältä, eli 66 175 mk. Työläisten voiton laskee liittotoimikunta 43 700 mk. Puhtaaksi tappioksi sittenkin vielä jäi 22 475 mk.

V. 1913 oli huomattava työnseisaus Viipurin puusepillä. Vaadittiin ensimmäisenä sopimuksen voimassa-olovuotena 50 ja toisena 60 p. alimpana tuntipalkkana ja 10 tuntinen työpäivä muina päivinä, paitsi lauantaina ja juhlapäiväaattoina 7 tuntinen. Näistä vaatimuksista aiheutui 17 p:nä heinäkuuta työn-sulku herra M. Pietisen tehtaalla. Herra Pietinen vastusti työpäivän lyhennystä. Sittenmin tapahtuneissa neuvotteluissa osottautui pahimmaksi riitakohdaksi alin tuntipalkkavaatimus 60 p. Työnantajat tarjosivat 55 p. Sopimuksen voimassaolajaksi vaativat työläiset 3 ja työnantajat 4 vuotta.

Liittotoimikunta ja osasto joutuivat tästä sopimuksesta erimielisiksi. Liiton puheenjohtaja selostaa, että hän vastusti työnantajain tarjouksen sellaisenaan hylkäämistä, ja ehdotti, että sopimuksen voimassaolajaksi hyväksyttäisiin 4 vuotta ja tehtäisiin työnantajille ehdotus, että sopimuksen voimassaolajalla palkka esim. vuoden kuluttua kohoaisi 60-penniin.

Osasto hylkäsi tämän välitysehdotuksen. Liittotoimikunta kielsi Viipurin puusepiltä oikeuden liiton kannatuksella ryhtyä lakkoon. Osasto oli siitä tyytymätön ja kehotti liittotoimikuntaa tarkistamaan päätöksensä. Liittotoimikunta lähetti puheenjohtajan Viipuriin neuvottelemaan osaston miesten kanssa asiasta.

Mutta ei hän nytkään tullut vakuutetuksi lakon onnistumisesta eikä myöntänyt lakon tekemiseen lupaa.

Liittotoimikunta taaskin hyväksyi puheenjohtajan menettelyn ja kielsi lakolta liiton kannatuksen. Osasto 1 p:nä toukokuuta omalla vastuullaan julisti lakon, josta oli tuloksena sopimus, jossa taataan Viipurissa ja sen esikaupungeissa 9 1/2 tuntinen työpäivä, lauantaina ja juhlapäiväaattoina 6 1/2 tuntinen. Neljä vuotta opissa olleille puusepille 55 p. alimpana tuntipalkkana ensimmäisenä vuotena ja kahtena seuraavana 60 p. Työhuoneen ulkopuolella työssä ollessa 10 % korotettu palkka ja sopimuspiirin ulkopuolella työssä ollessa 1:50 p. päivältä ruokarahaa. Ylityöstä 50 ja sunnuntaityöstä 100 % korotus. Ylityötä ei saa samaa työntekijää kohden viikossa olla 15 tuntia enempää. Oppiaika on 4 vuotta ja oppilaitten palkat tulivat oppiajan mukaan määritellyiksi 20—25—30 ja 45 penniä tunnilta.

Työhuoneet ovat pidettävät siistinä ja puhtaina. Sopimuksesta johtuvat riidat ratkaistaan sovinto-oikeudessa.

Kun tämä lakko näinkin hyvin onnistui, niin osaston edustajat v. 1913 edustajakokouksessa hyökkäilivät liittotoimikuntaa vastaan ja ehdottivat, että edustajakokous päättäisi Viipurin osastolle maksaa liiton sääntöjen mukaisen avustuksen. Mutta liittokokous hylkäsi heidän ehdotuksensa. Muita työriitoja oli liitolla v. 1913 6, joista sovittiin 4, 3 oli lakkoa, niistä Viipurin puuseppien lakko päättyi työläisten voitolla.

V. 1914 oli riitoja 18, joista 14 sovittiin. Neljässä paikassa tehtiin lakko, ja niistä 3 päättyi työläisten voitolla.

Liiton työtaisteluvastukset 1913 tekivät ainoastaan 543 mk 50 p. ja v. 1914, 58 mk 50 p.

Liiton osastojen luku eri vuosina on ollut seuraava:

Vuosi	Osastoja	Jäseniä
1905	22	1 200
1906	43	3 000
1907	82	4 153
1908	90	3 270
1909	77	2 191
1910	76	2 171
1911	73	2 246
1912	75	2 280
1913	80	2 533
1914	80	2 310

Vuosi	Jäsenmäärä			Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitus- maksu jäseneltä	Liiton tulot									
	Vuoden aikana liittyi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys; — Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			Liittoveroista jäseniltä	Ylimääräisiä veroja		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä		
				mk	p.	mk	p.	mk	p.			mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	
1905	1200	1200	—	3	—	—	—	—	—	—	1083	05	—	—	—	—	—	1083	05	
1906	—	3000	+ 1800	3	—	1	—	4	—	—	4451	80	2209	60	—	—	1482	65	8144	05
1907	—	4153	+ 1153	3	—	1	—	4	—	—	1555	65	3877	85	—	—	1818	65	17252	15
1908	—	3270	— 874	5	20	4	—	9	20	1	17453	50	7438	50	—	—	1708	14	26610	14
1909	—	2191	— 1088	5	20	8	—	13	20	1	10448	50	12866	45	—	—	2158	12	25473	07
1910	—	2171	— 20	5	20	1	50	6	70	1	9750	10	2713	05	—	—	1508	—	13971	15
1911	—	2246	+ 75	7	80	—	—	7	80	1	13010	20	8849	75	—	—	1528	66	23386	61
1912	—	2280	+ 34	7	80	6	—	13	80	1	15172	10	8422	95	1849	60	10374	36	35819	01
1913	—	2533	+ 252	7	80	—	—	7	80	1	16826	15	488	10	—	—	3104	42	20420	67
1914	—	2310	— 223	13	—	1	50	14	50	2	23602	20	3449	40	—	—	3388	44	30140	84

Vuosi	Liiton menot																				Liiton varat vuoden lopussa		Työnseisaukseen				
	Lakkoihin		Sulkuihin		Boikoteeratuille jäsenille		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoito-kustannuksiin		Liiton agitatsio-niin		Liiton lehteen		Muita menoja		Kansainvälisii menoja						Yhteensä	Lakoissa ollut liiton jäseniä	Suluissa ollut liiton jäseniä	Lakoissa menetetty työpäiviä	Suluissa menetetty työpäiviä
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.					
																							Vakinaisia menoja	Ylimääräisiä menoja			
1905	—	—	—	—	—	—	—	134	59	168	35	—	—	25	25	—	—	—	—	328	19	780	11	—	—	—	—
1906	4108	—	1319	—	—	—	—	1755	75	455	85	477	25	1071	17	—	—	—	—	6186	02	3131	32	339	43	—	—
1907	1998	25	1387	—	—	—	—	4093	07	589	80	746	—	—	—	30	—	—	—	11884	12	6107	50	1817	484	101807	36790
1908	2648	—	4428	—	—	—	—	5844	03	634	75	811	70	9082	35	81	72	—	—	22540	55	12232	90	291	66	3056	7361
1909	1912	—	4957	—	30	—	—	5184	35	886	30	860	75	5229	65	82	—	—	—	20062	05	17142	43	59	43	2051	4000
1910	1475	—	—	—	—	—	—	5217	—	577	60	884	90	6618	76	51	36	316	50	15081	12	14332	33	131	—	3094	—
1911	2200	—	—	—	—	—	—	5273	80	634	50	795	95	12242	82	45	27	—	—	21191	80	18111	82	16	—	836	—
1912	26708	50	—	—	—	—	—	5982	17	1082	80	871	65	2243	30	54	41	200	—	38242	83	13595	05	425	—	13235	—
1913	543	50	—	—	—	—	—	5994	05	1244	65	892	40	5523	76	50	—	—	—	13929	36	18131	14	7	—	048	—
1914	58	50	—	—	—	—	1982	60	5739	17	1565	70	2564	56	12182	33	51	—	—	24543	86	23760	02	11	70	70	210

Liiton jäsenluku, jäsenmaksut, tulot, menot ja varallisuus eri vuosina selviää edellä olevasta taulusta:

7. Suomen Metallityöntekijäin liitto.

Liiton vanhimmat osastot ovat Helsingissä. „Mekanillinen ammattiosasto“ perustettu v. 1888, jonka nimi sitten myöhemmin muutettiin: „Konetehtalaisten“ ammattiosastoksi.

Sen jäsenet olivat melkein kaikista rauta- ja metallityöntekijöistä, lukuunottamatta: läkki-, pelti- ja vaskiseppiä, Valaja-, kulta- ja hopeaseppiä, joilla oli omat yhdistyksensä.

V. 1896—1906 välisellä ajalla perustettiin kaikille työryhmille omia osastoja, kuten sorvaajille, torvityöntekijöille (putkityömiehille) ja viilaajille y.m., että konetehtalaisten osasto kävi tarpeettomaksi ja sen toiminta lakkasi.

V. 1899 perustettu Suomen Rauta- ja metallityöntekijäin liitto oli alunpitäen ajateltu koko maassa kaikkien rauta- ja metallityöläisten, lukuunottamatta kulta- ja hopeaseppiä, yhdyssiteeksi.

Liiton perustamisesta, edustajakokouksista ja toiminnasta vuosina 1899—1906 on jo edellä tehty selkoa. Metallityöntekijäin liiton toiminta on sen perustamisesta saakka yhtäpäättä jatkunut, vaikka se vuosina 1900—1905 oli jotenkin vähäistä. Liiton uudestasytymisen vuotena on pidettävä vuotta 1906, jolloin rauta- ja metallityöläisillä helmikuun 10—13 p. oli Tampereella edustajakokous, jossa liitolle hyväksyttiin uudet säännöt ja nimi muutettiin kuulumaan: „Metallityöntekijäin liitto“. Sisäänkirjoitusmaksuksi määrättiin 50 p. jäseneltä ja jäsenmaksuksi 25 p. kuukaudessa. Nämä maksut oli osastojen liitolle tilitettävä neljännesvuosittain. Ylimääräisenä verona oli $\frac{1}{2}$ % jäsenen tuloista liiton työttömyysrahastoon. Liitolle päätettiin valita vakituisella palkalla oleva luottamusmies asioita hoitamaan. Tähän toimeen liittohallinto valitsi valaja *Kaarlo Vartiaisen*, joka maaliskuun 1 päivältä 1906 ryhtyi toimeensa. Liittohallinto ryhtyi nyt tarmokkaaseen sekä suulliseen että kirjalliseen valistustyöhön metallityöläisten keskuudessa.

Liiton omaa äänenkannattajaa „Metallityöläistä“ alettiin jo vuosien 1906—1908 välisellä ajalla julaista.

Seuraava edustajakokous pidettiin Lahdessa 21—23 p. kesäkuuta 1908. Liitolle hyväksyttiin taas uudet säännöt, joissa jäsenet jaettiin koko- ja puolimaksavain luokkiin. Tuntipalkka

25 penniä tuli rajaksi näiden välillä. Liitolle päätettiin palkata kaksi vakinaisella palkalla olevaa toimitsijaa. K. Vartiainen jo keväällä 1907 erosi liiton vakinaisesta palveluksesta ja siirtyi S. Ammattijärjestön rahastonhoitajaksi.

Liitto päätti yhtyä Skandinavian maitten työväenjärjestöjen veljesliittoon.

Matka-apurahaston perustamisesta keskusteltiin, mutta lähemmät toimenpiteet sen aikaansaamiseksi jätettiin liittotoimikunnalle. Liiton äänenkannattajaa, joka oli ilmestynyt 4 kertaa vuodessa, päätettiin ryhtyä julkaisemaan 12 kertaa vuodessa.

Liitto päätti olla liittona sos.-dem. puolueeseen liittymättä. Jäsenet kuulukoot siihen työväenyhdistysten ja kunnallisjärjestöjen välityksellä. Liittona päätettiin liittyä S. Ammattijärjestöön.

V. 1908 heinäkuun 19 pnä liittohallinto valitsi liiton puheenjohtajaksi, eli luottamusmieheksi *Herman Saxman'in* ja yhdistettyyn sihteerin ja rahastonhoitajan toimeen *G. Tamlander'in*. Ensinmainittu erotettiin liiton palveluksesta v. 1915. Viime-mainittu erosi jo helmikuun lopussa 1909, jonka jälkeen sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi valittiin seppä *E. Lampila*, joka tiliselkkauksien vuoksi erotettiin liiton palveluksesta v. 1914.

Seuraava liiton edustajakokous oli Tampereella 1—4 p. elokuuta 1910.

Liiton jäsenmaksut korotettiin nyt, sisäänkirjoitusmaksut kokomaksavilta 3:— ja puolimaksavilta 1:50 p., ja jäsenmaksut edellisiltä 30 p. ja jälkimmäisiltä 15 p. viikolta. Ylimääräistä veroa työtaistelussa päätettiin kannettavaksi harkinnan mukaan kokomaksavilta enintään 50 p. ja puoleksimaksavilta 25 p. viikolta.

Liittohallinto, joka näihin asti oli ollut sekä toimeenpanevana valiokuntana että liittohallintona, johon kuului jäseniä eri paikkakunnilta, muodostettiin nyt Helsingissä asuvista jäsenistä. Mutta jäsenlukua lisättiin $\frac{1}{8}$ ja tärkeimmistä asioista oli osastoissa toimitettava liitto-äänestys.

Liitossa oli jo muutamina vuosina annettu työttömyys-avustusta. Nyt siitä otettiin sääntöihin selvä määräys. Työttömyysrahasto perustettiin ensi kerran 1900 ja toisen kerran 1906, mutta näillä työttömyysrahastoilla ymmärrettiin pääasiallisesti työtaistelusta seuraavaa tilapäistä työttömyyttä ja sen avustamista. Nyt sensijaan hyväksyttiin tavallisen työttömyyden aiheuttaman

avustettavan puutteen lieventäminen. Ollakseen työttömyysavustukseen oikeutettu, piti jäsenen vähintään 6 kuukautta sitä ennen kuulua liittoon ja suorittaa veroja vähintään 26 viikolta.

Avustusta luvattiin samalle jäsenelle enintään 60 päivältä kalenterivuotena. Ensimmäisiltä 8 työttömyyspäivältä ei avustusta annettu.

Vähin avustus päivässä oli 40 p.—65 p. puolimaksaville ja 75—1:25 p. kokomaksaville, riippuen siitä, kuinka kauan jäsen oli kuulunut liittoon.

Samaten tuli matka-avustuksen anto järjestetyksi säännöissä määritetyllä tavalla.

Seuraava edustajakokous oli Helsingissä 21—25 p. kesäkuuta 1914. Tämän kokouksen yhteydessä pidettiin liiton olemassaolon 15-vuotista juhlaa.

Liitolle taaskin hyväksyttiin uudet säännöt, joissa jäsenet tuntipalkan perusteella jaetaan 3 luokkaan. A-luokkaan ne, joiden palkka on vähintään 50 p. tunnilta; b-luokkaan ne, joiden palkka on 35—50 p. ja c-luokkaan ne, joiden palkka on alle 35 p. tunnilta. Viikkomaksut tulivat hyväksytyiksi 45, 35 ja 25 p. Sisäänkirjoitusmaksut tulivat eri luokissa olemaan 5:—, 3:—, ja 1:—, paitsi erotetuilta uudestaan liittyessä kanetaan 10:—, 6:— ja 2 mk. Ylimääräisen veron suorittamattomuuden tähden erotetuilta 15:—, 9:— ja 3 mk.

Ylimääräiset verot eri luokissa: 60 p., 50 p. ja 20 p. viikolta. Jos tulee kysymys suuremmista ylimääräisistä veroista, on siitä liitto-äänestyksellä päätettävä.

Työtaistelu-avustusta suoritetaan myöskin 3-luokassa ja vaihtelee se a-luokassa 1:50—2:50 p. päivältä, b-luokassa 1:25 p.—2:10 ja c-luokassa 1:—1:60 p. riippuen siitä, kuinka kauan on yhtä yhtäpäätä liittoon kuulunut.

Työttömyys- ja matka-avustuksen lisäksi otettiin liitossa nyt käytäntöön myöskin *sairaus- ja hautaus-avustus*. Sairausavustusta annetaan enintään 30 päivältä kuten eri vuotena ja vaihtelee se A-luokassa 1:25—2:— mk, B-luokassa 1:—1:60 ja C-luokassa 65 p.—1:20 p. Hautausapu vaihtelee A-luokassa 60—100 mk, B-luokassa 40—80 mk ja C-luokassa 35—65 mk. Työttömyysavustusta annetaan enintään 60 päivältä kalenterivuotena. Avustus A-luokassa 1—2 mk, B-luokassa 80 p.—1:60 ja C-luokassa 50 p.—1:20 päivältä.

Liiton palvelukseen päätettiin puheenjohtajan ja rahastonhoitajan lisäksi ottaa yksi vakinainen järjestäjä.

Metalliteollisuudessa sattuneista suuremmista työtaisteluista on edellä, Helsingin paikallisjärjestön toimintaa koskevassa selostuksessa, mainittu Helsingin metallityöläisten työtaistelu v. 1906, joka kesti 19 viikkoa. Se oli ensimmäinen suuri taistelu metallityöalalla. Liitto ei siinä ollut sen suurempi tekijä kuin paikallisjärjestökään. Vapaaehtoista avustusta keräsivät kumpikin järjestö, liittohallinto ehkä vähän enemmän kuin Helsingin paikallisjärjestö. Mutta sovitteluja hoiti pää-asiansa paikallisjärjestö. Tästä taistelusta oli tuloksena työehtosopimus, joka lienee metallityöläisillä työnantajaliiton kanssa ensimmäinen.

Tampereen ja Pietarsaaren konepajoilla v. 1908 sattuneista työtaisteluista ja niistä aiheutuneesta koko maata käsittävästä työsulusta metalliteollisuuden alalla sekä Helsingin metallityöläisten taistelusta v. 1909 on edellä Ammattijärjestön toimintaselostuksessa kerrottu.

Metalliteollisuusosalalla sattuneista työtaisteluista mainittakoon tässä „Tutkimus Suomen Konepajoista“ nimisen julkaisun mukaan seuraavat:

Riidan syyt:

Vuosi 1891	tapausten luku	1	Järjestyssäännöt.
” 1892	”	1	”
” 1894	”	1	Palkan alennus.
” 1896	”	2	Palkankorotus ja järjestyssäännöt.
” 1897	”	1	Työstä erotetun takasin vaatiminen.
” 1898	”	4	Kontrollijärjestelmän vastustuksesta 1, palkankorotusvaatimus 3.
” 1899	”	4	Palkankorotus ja työpäivän lyhentäminen 3, työehtosopimuksen vaatimus 1.
” 1900	”	2	Palkankorotus.
” 1901	”	1	Yhdistymisvapauden puolustus.
” 1902	”	2	Palkankorotus molemmissa ja toisessa työmiehet kantoivat insinöörin työmaalta pois, josta seurasi työnsulku.
” 1903	”	3	Palkankorotus 2 ja yhdistymisvapauden puolustus 1.

Riidan syyt:

Vuosi	1904.	tapausten luku	1	Palkankorotus.
„	1905	„	8	Näistä 1 koski ylityön palkkaa, 2 palkankorotusta, 1 työpäivän lyhennystä, 1:ssä työnantaja kieltäytyi neuvotteluista, 1 pyhätyötä ja yhdessä puolustettiin erotettua työnjohtajaa.
„	1906	„	10	Näistä 2 koski työpäivän lyhennystä, 3 puolustettiin erotettuja tovereita, 3 vaadittiin palkankorotusta ja ainakin 2 oli palkankorotus- ja työpäivänlyhennys- sekä työehtosopimus, johon oli yhdistetty 20 eri vaatimusta.
„	1907	„	13	Näistä 9 vaadittiin työehtosopimusta, johon sisältyi palkankorotus ja työpäivänlyhennys y.m. yhdessä oli palkankorotus, yhdessä palkanmaksun epäsäännöllisyyden poistaminen ja 2 vaadittiin työnjohtajan erottamista.
„	1908	„	5	Näissä vaadittiin ainakin 4 työehtosopimusta, palkankorotusta, työpäivän lyhennystä ja pakollisen urakkatyön poistamista ja yhdessä vastustettiin yksityisiä kontrahteja. Yhteen näistä, nimittäin metallisulkuun, otti osaa 21 konepajaa.
„	1909	„	6	Työehtosopimuksen uusiminen, joka koski Helsingissä 20 konepajaa; 5 muuta lakkoa johtui siitä, että vaadittiin tekemään lakonalaisten konepajain työtä.

Näistä työriidoista suurin osa ennen vuotta 1908 on ollut joko järjestymättömien päättämiä tai liittotoimikunnan luvatta toimeenpantuja tai jonkun paikallisen työväenyhdistyksen aloitteesta syntyneitä, joitten kanssa liitolla on ollut vähän tekemistä.

Vuosina 1910—1916 ei metalliteollisuuden alalla ole ollut huomattavia työriitoja.

Liiton kokoonpanossa vuoden 1908 jälkeen tapahtuneet muutokset. Kuten edellä on mainittu, perustettiin vuosina 1906—1907 useita eri ammattiliittoja ja yhä useampia aiottiin perustaa. Mutta viime vuosina ovat useat pikkuliitot yhtyneet metallityöntekijäin liittoon. Näistä liittojen perustamisista ja liittymisistä mainittakoon seuraavaa:

Valajain liitto perustettiin 28—30 heinäkuuta 1907. Sen toiminta-aika oli lyhyt, sillä se yhti Metallityöntekijäin liittoon jo 1 p:nä kesäkuuta 1909. Jäseniä siinä on ilmoitettu olleen v. 1907 500 ja v. 1908 600. Nuo luvut eivät kuitenkaan liene oikeat, sillä yhtyessään Metallityöntekijäin liittoon ei valajain liitossa ollut täyttä 300 jäsentä.

Sähkötyöntekijäin liitto perustettiin 13—15 huhtikuuta 1907. Se yhti Metallityöntekijäin liittoon 1 p:nä lokakuuta 1909. Siinä vaihteli jäsenluku liiton toiminta-ajalla 170—225.

Rauta- ja metallisorvaajain liitto perustettiin v. 1907. Se yhti Metallityöntekijäin liittoon 1 p:nä marraskuuta 1909. Jäseniä oli siinä 175.

Putkityöntekijäin liitto perustettiin 7 p:nä joulukuuta 1907. Se yhti Metallityöntekijäin liittoon 1 p:nä tammikuuta 1911. Siinä on ilmoitettu olleen 200 jäsentä silloin, kun sen jäsenluku oli korkeimmillaan. Yhtyessään Metallityöntekijäin liittoon oli sen jäsenluku 60.

Mainittujen valajain, sähkötyöntekijäin, sorvaajain ja putkityöntekijäin liittojen taloudellinen asema oli heikko. Lyhyellä toiminta-ajalla ei niille voinut varoja karttua, sillä samoihin aikoihin olivat ne pakoitetut olemaan työtaisteluissa ja niihin käyttämään ne varat, joita ne jäsenmaksuina saivat kokoon. Miksi ne toimintansa lopettivat, käynee lähemmin selville seuraavasta, joka Metallityöntekijäin liiton toimintakertomuksessa v. 1909 liittojen yhdistämiskysymyksestä selostetaan:

„Jo aikaisemmin oli metalliteollisuustyöväki jakautunut useampiin eri ammattiliittoihin, josta seurauksena oli useasti suurikin erimielisyys menettelytavoissa, etenkin taistelutavoissa, etenkin taisteluiden aikana. Tätä vahingollisuutta ei kuitenkaan täysin käsitetty, ennenkuin ne suuret taistelut, joista tässä kertomuksessa puhutaan, selvästi näyttivät, kuinka välttämätöntä on läheisten ammattikuntain kuulua yhteen liittoon.¹ Kokemuksista oli

¹ Tarkoitetaan v. 1908 taisteluja.

seurauksena, että S. Rauta- ja Metallisorvaajain liittohallinto esitti maalisk. 1 p:nä 1909 päivätyllä kirjeellä „yhteisen metalliteollisuustyön liittohallintojen kokouksen pitämistä, jossa tullessiin keskustelemaan liittojen yhtymisestä.“

Kokous pidettiin Helsingissä 29 p:nä maaliskuuta 1909 ja päätettiin siinä seuraavaa:

Että kaikki metallialaan kuuluvat Liittotoimikunnat yhteisessä kokouksessaan asiaa monipuolisesti harkittuaan, ovat tulleet siihen vakaumukseen, että olisi saatava kaikki metalli-työalaa kuuluvat Liitot yhdeksi Liitoksi.

Tämän vakaumuksensa toteuttamiseksi asettaa kokous Helsinkiin valmistavan valiokunnan, joka on niin valittu, että jokainen Liitto on siinä samoilla oikeuksilla edustettuna.

Valiokunnan tehtävänä on:

1:ksi. Valmistaa ehdotus Liittojen yhtymisestä, ja jos ei katsota minäkään nykyään toimivan Liiton vastaavan kaikkien tarkoituksia ja barrastuksia, valmistaa uusi Liittoehdotus sääntöineen tässä kokouksessa esiintyvien periaatteiden pohjalle.

2:ksi. Lähettää ehdotukset heti valmiiksi saatuaan kaikille Liittotoimikunnille, jaettavaksi osastoille lausunnon saamista varten.

Sen jälkeen pidetään kaikkien Liittojen ylimääräinen edustajakokous sellaisessa paikassa, missä jokaisella Liitolla on tilaisuus sekä erikseen että yhdessä neuvotella ja päättää, yhdytäänkö vai ei.

Kokous valitsi sitten valmistavan valiokunnan, jonka tehtäväksi jäi asian kehittäminen.

Heinäkuulla sai liittojen yhtymistä harkitseva valiokunta työnsä valmiiksi ja lähetti eri liittojen hallinnoille seuraavan kirjelmän:

S. Metallityöntekijäin, S. Metallivalajain, S. Rauta- ja Metallisorvaajain, S. Läksi-, pelti- ja vaskiseppäin sekä S. Putkityöntekijäin liittojen toimikunnat yhteisessä kokouksessaan maaliskuun 28 p:nä 1909 asettivat näiden liittojen yhdistämistä varten Helsinkiin valmistavan valiokunnan, jonka tehtäväksi jäi laatia ehdotus yhtymisestä ja muista sen yhteydessä olevista seikoista ja lähettää se sitten liittohallinnoille. Nyt on tämä valmistava valiokunta saanut työnsä valmiiksi ja saa toiminnastaan täten esittää seuraavaa:

Valiokunnan jäsenyydestä heti alussa kieltäytyi Läksi-, Pelti- ja Vaskiseppäin edustaja, selittäen, että hänet oli liittohallinto kieltänyt ottamasta osaa valiokunnan tehtäviin, koska he katsovat, ettei liittonsa kuitenkaan nykyoloissa tule yhteiseen liittoon yhtymään, niin on silloin myöskin tarpeeton olla heidän puolestaan edustaja mainitussa valiokunnassa. Samoin on tällä ajalla S. Metallivalajain liitto, sittenkuin se toimintansa eri liittona lopetti, ollut luonnollisesti ilman eri edustajaa. Niistä liitoista, joista ei silloin alussa tullut jäsentä valittua, on kuitenkin S. Sähkötyöntekijäin sekä S. Kulta- ja hopeaseppien liittojen edustajat valiokunnassa olleet, kuitenkaan ei viimeksi mainittu ole ollut muuta kuin yhden kerran kokouksessa, ja silloin lausunut sen käsityksen, että „Kulta- ja hopeaseppien ei sovi yhtyä yhteen toisten metalliteollisuus-liittojen kanssa“.

Näin on siis lopullisesti valiokunnassa olleet S. Metallityöntekijäin, S.

Rauta- ja Metallisorvaajain, S. Sähkötyöntekijäin sekä S. Putkityöntekijäin liittojen edustajat.

Valiokunta on tehtävissään tullut siihen tulokseen, että on aivan välttämätöntä näiden eri liittojen sulautuminen yhdeksi liitoksi, ja koska jo näistä liitoista on n.s. Suomen Metallityöntekijäin liitto, jonka toiminta nykyisin on sillä periaatteellisella pohjalla, että siihen sopii hyvin näiden eri ammattiryhmien liittyä, katsoo valiokunta tarpeettomaksi mitään uutta liittoa muodostaa. Tähän tulokseen päästyään on valiokunta ottanut tarkastettavakseen sen puolen asiasta, vastaavatko tuon liiton säännöt uudempiaikaisen ammattiliiton tarkoitusta, ja huomannut niiden olevan täysin tarkoitustaan vastaavat muissa kohti, paitsi että liittotoimikunnan kokoonpanosta ei ole niin tarkkoja määritelmiä, kuin tarvitsisi siinä tapauksessa, jos nämät eri liitot Metallityöntekijäin liittoon yhtyisivät.

Kuitenkin katsoo valiokunta, että tämä kohta voitaisiin järjestää sääntöjä muuttamatta, siten, että laadittaisiin toimintaohjeet, joiden mukaan toimikunta pantaisiin kokoon silmällä pitäen sitä, että toimikunnassa olisi kukin erikoinen ammattiryhmä edustettuna.

Valiokunnan huomiota on myöskin kiinnittänyt se seikka, että säännöt sisältävät myöskin työttömyysavustuksen, jota valiokunta pitää ennenaikaisena meidän nuorena ammattiliikkeessämme, sillä pääpaino olisi kohdistettava taistelurahaston lujittamiseksi. Vaan koska kuitenkin mainitulla liitolla on kokemuksia tässä kohden, joitten kokemusten perusteella he ovat tulleet siihen huomioon, että työttömyysavustusta voidaan jo meidänkin oloissa käytännössä toteuttaa, niin ei valiokunta katso olevan mitään syytä esittää tähänkään kohtaan muutoksia.

Valiokunta on siis katsonut S. Metallityöntekijäin liiton säännöt täysin tarkoitustaan vastaaviksi metalliteollisuustyöväen eri ammattiryhmille, ja tätä käsitystä on varmentanut vielä se, että S. Metallivalajat ovat eri liiton katsoneet tarpeettomaksi ja yhtyneet S. Metallityöntekijäin liittoon, hyväksyen säännöt semmoisenaan.

Kaiken tämän perustalla kehottaa valiokunta eri liittojen hallintoja toimimaan siten, että osastoissa heti otettaisiin keskusteltavaksi yhtyminen, muuten jättää valiokunta kunkin liiton omaksi asiaksi, mitenkä he yhtymisestä tulevat päättämään, joko liittoäänestyksellä eli pitämällä edustajakokouksen. Kuitenkin toivoo valiokunta yhtymisen tapahtuvan viimeistään tämän vuoden kuluessa.

Että syyskuussa pidettävän Ammattijärjestön edustajakokouksen aikana pidettäisiin yhteinen metallityöntekijäin eri liittojen kokous, katsoo valiokunta tarpeettomaksi, sillä sinne ei kuitenkaan useilla pienemmillä osastoilla ole tilaisuus varojensa puolesta lähettää edustajaa. Lisäksi vielä se, että Suomen Metallityöntekijäin liitolla on varsinainen edustajakokous ensi kesänä, niin olisi tarpeetonta sitä ennen ylimääräistä edustajakokousta toimia.

Ammattijärjestön edustajakokouksen aikana kyllä voitaisiin pitää metallityöläisten eri ryhmien yhteisiä neuvottelukokouksia, suunnitella niissä vastaavaa toimintaa, kuten keskustelukysymyksiä varsinaiselle metallityöntekijäin liiton edustajakokoukselle y.m.

Samalla kun valiokunta katsoo työnsä tähän loppuneeksi, ilmoittaa se, että S. Metallityöntekijäin liitolta saa lähempiä selostuksia, millä ehdolla mainittuun liittoon toiset liitot voisivat yhtyä, samoin myös sääntöjä on sieltä saatavissa, että liittohallinnot voisivat lähettää niitä osastoille nähtäväksi.

Kunnioittaen
Suomen Rauta- ja Metallisorvaajain liiton puolesta
J. Blomqvist.

Suomen Sähkötyöntekijäin liiton puolesta
A. Laaksonen.

Suomen Putkityöntekijäin liiton puolesta
V. Eerola.

Suomen Metallityöntekijäin liiton puolesta
H. Saxman.

Ennenkuin edellämainittu kirjelmä oli julkisuuteen saatettu, oli Valajain liitto päättänyt yhtyä Metallityöntekijäin liittoon. Tuosta yhtymisestä lähettivät valajain- ja metallityöntekijäin liittojen toimikunnat osastoille seuraavan kirjelmän:

„S. Metallityöntekijäin liiton toimikunta sekä S. Metallivalajain liiton valiokunta päättivät toukokuun 30 p:nä pitämässään yhteisessä kokouksessa saattaa osastojen tietoon seuraavaa:

Viimeaikaiset työtaistelut metalliteollisuudessa ovat todeksi näyttäneet sen, että metalliteollisuustyöväestö useissa eri liitoissa toimien ei ole kylliksi vahva torjumaan työnantajain hyvin järjestettyjä hyökkäyksiä. Kun tämä jo useissa osastoissa valajain liitossakin käsitettiin, tultiin lopulta siihen tulokseen, että valajain liiton ylimääräisessä edustajakokouksessa viime kuluneen toukokuun 11—12 p. keskusteltiin yhtymisestä yhdeksi liitoksi S. Metallityöntekijäin liiton kanssa. Edustajakokous 11 äänellä 2 vastaan periaatteessa hyväksyi yhtymisen, vaan koska valajaliiton sääntöjen mukaan se edustajakokous ei ollut yhtymiskysymyksessä täysin päätösvaltainen, jätettiin asia liittoäänestyksen alaiseksi. Toukokuun 26 p:nä, jolloin äänestyksen tulos laskettiin, nähtiin että 5,3 liiton jäsenistä oli yhtymisen kannalla ja sitä vastusti 0,7 jäsenistä, siis näin lähes yksimielisellä päätöksellä oli päätetty yhtyä Metallityöntekijäin liittoon, joten liittovaliokunnan asiaksi jäi lopullisesti panna päätös täytäntöön.

Edellämainitussa toimikuntain kokouksessa ilmoitti valajain liiton valiokunta yhtymisen S. Metallityöntekijäin liiton toimikunnalle, ja katsoi toimikunta voivansa valajain liiton ottaa Suomen Metallityöntekijäin liittoon siten, että kaikkien valajain osastojen on otettava käytäntöön kaikinpuolin sama järjestelmä, kuin Metallityöntekijäin liiton vanhemmissakin osastoissa on, ja noudatettava liiton sääntöjä sekä toimikunnan antamia määräyksiä ja ohjeita. Kun näin tekevät, katsoi toimikunta, että valajilla näin siirtyessään Metallityöntekijäin liiton yhteyteen tulee olemaan ne oikeudet, kuin jos he

sen jäsenyyssajan, jonka valajain liitossa ovat olleet, olisivat kuuluneet Metallityöntekijäin liittoon. Siirtyminen ei siis jäsenille tuota uutta sisäänkirjottusmaksu-velvollisuutta, eivätkä he muutenkaan tule menettämään oikeuksiaansa.

Näin asiain selville käytyä katsottiin Suomen Metallivalajain liiton toiminnan lakkaavan toukokuun 31 p:nä 1909, sekä nyt lakanneen Valajain liiton osastot kuuluvan Suomen Metallityöntekijäin liittoon kesäkuun 1 p:nä 1909 alkaen.

Koska nyt tämmöinen suuri edistysaskel on otettu, että nämä kaksi metalliteollisuustyöväen eri liitoista suurimmat ovat sulautuneet yhdeksi voimakkaaksi liitoksi, on mitä luonnollisinta, että toimikuntaan valittaisiin myöskin valajain ammattia tarkoin tuntevia jäseniä, vaan koska liiton edustajakokous on vasta ensi vuonna ja ylimääräinen kokous ennen sitä olisi paljo varoja kuluttava, ehdottaa toimikunta poikettavaksi liiton toimikunnan kokoonpanossa säännöistä siten, että nyt lisättäisiin toimikuntaan 2 jäsentä valajista, joten toimikunnassa tulisi olemaan 7 jäsentä, ja kuten tähänkin asti 2 vakinaista toimitsijaa. Liiton osastoja kehoitamme harkitsemaan asiaa ja lähettämään tuloksen päätöksestään tämän kuun kuluessa. Jos enemmistö on sitä mieltä, että toimikuntaan on valittava 2 lisäjäsentä, jää niiden valitseminen Helsingin valajain am. osaston tehtäväksi.

Kun tästä yhtymisestä suuressa määrin lisääntyy työtä liiton toimistossa ja viimeaikaiset taistelut ovat näyttäneet, että metalliteollisuustyöväen keskuuteen on suullista agitatsionia saatava enempi kuin mitä liiton puolesta on voitu tähän asti saada, päätti toimikunta liiton etua silmällä pitääkseen ottaa liiton palvelukseen toistaiseksi yhden miehen lisää, ja koska ilmaantui seikkoja, jotka näyttivät valajain liiton puheenjohtajan V. A. Riipisen olevan soveliaan sanottuun toimeen, otti toimikunta hänet liiton palvelukseen kesäk. 1 p:nä alkaen 150 mk kuukausipalkalla. Kuten sanottu, on tämä henkilö otettu toistaiseksi, ja jos nähdään, ettei hän ole tarpeen, voidaan hänen toimintansa lakkauttaa, kuitenkin nykyisin näyttää se välttämättömältä, saadaksemme liiton toiminnan yhä suuremmissa määrässä edistymään.

Valajain liiton valiokunta, jonka toiminta nyt kesäkuun 1 p:nä lakkaa (muissa paitsi niiden asiain lopullisessa selvityksessä, jotka aikaisemmalle ajalle kuuluvat) toivoo, että nekin jäsenet, jotka liiton yhtymistä vastustivat, käsittävät sen hyödyn, joka ehdottomasti on koitava siitä, kun koefamme kaikki keinoin voimamme keskittää yhteiseen lujaan rintamaan, meidän hajanaisissa joukoissa ollen voimakkaampaa työnantajain järjestöä vastaan. Väikkäkin ammattikuntamme on katsonut näihin asti edullisemmaksi kuulua omaan liittoonsa, näemme nyt sen tosiasiat silmäin edessä tarpeettomaksi, mutta voimme kuitenkin sanoa, että se yhteistyö, jota olemme tehneet, on tarkoittanut koko työväenluokan olojen korjaamista, ja toivomme valajain nyt siirtyessään lähempään yhteistyöhön sukulaisammattitoverien kanssa yhteisessä liitossa, aina edelleenkin muistavan velvollisuutensa järjestöä kohtaan, sillä muuta pelastusta kuin luja järjestäytyminen ei työväestöllä ole työnantajain sortoa vastaan.

S. Metallityöntekijäin liiton toimikunta, ottaessaan vastaan valajain liiton Metallityöntekijäin liiton yhteyteen ja ryhtyessään toimimaan näin lisääntyneen järjestön asioita edelleenkin, lausuu täten tervehdyksensä valajain

osastoille ja toivoo, että se erimielisyys, jota aikaisemmin lienee ollut näiden yhdistyneiden liittojen välillä, ei enään tästäedessä missään muodossa ilmaantuisi. Toimikunta tulee kaikkensa koettamaan, valvoakseen yhä hyvin kaikkien liiton osastojen etuja, olkoonpa niiden jäsenet ammatiltaan mitä tahansa, sillä toimikunta tahtoo kohdistaa työnsä koko metalliteollisuustyöväen aseman parantamiseksi sen mukaan, kuin järjestöimme asema sen sallii.

Lujittakaamme yhä edelleenkin järjestöämme, jonka avulla vielä kerran voimme ottaa takaisin moninkerroin ne, joita heikkoina ollen olemme menettäneet! Siinä tunnuslauseemme lähtiessämme lisääntynein voimin toimimaan edelleenkin siinä tehtävässä, mihinkä olemme ryhtyneet.

Suomen Metallityöntekijäin liiton toimikunta.

H. Sazman.

E. Lampila.

Suomen Metallivalajain liittovaliokunta.

V. A. Riiipinen.

H. Tolvanen.*

Liitto kuuluu vuodesta 1908 Kansainväliseen metallityöntekijäin liittoon. Lakko-avustus siinä on vapaaehtoinen. Samoin liitto kuuluu Skandinavian maiden työväen järjestöjen liittoon, joiden kanssa on vuoden 1913 alusta ollut voimassa seuraava sopimus:

„Sopimus

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund
(Tanskan seppäin ja koneityöntekijäin liiton).

Svenska Järn- och Metallarbetarförbundet
(Ruotsin Rauta- ja Metallityöntekijäin liiton).

Norsk Jern- og Metalarbejderforbund
(Norjan Rauta- ja Metallityöntekijäin liiton)

ja

Suomen Metallityöntekijäin liiton

välillä

koskeva keskinäistä avustusta työnselkkausten sattuessa työnantajain kanssa.

1 §.

Tapauksessa, että samaan aikaan syntyy yksi eli useampia työselkkauksia työnantajain ja yhden solidarisen liiton välillä, ja selkkaus eli selkkaukset koskee vähintään 20 % taistelussa olevan liiton koko jäsenmäärää, on sillä liitolla oikeus vaatia toiselta taloudellista avustusta 33 1/3 % jäsentä kohden, maksettavaksi lakkoverotuksesta, jonka taistelussa olevan liiton työskentelevät jäsenet suorittavat. (Vertaile 4 §:llä.)

2 §.

Jos yhdellä, niistä kahdesta, solidarisella liitolla on vähintään 33 1/3 % jäsenistään taistelussa, niin on sillä oikeus vaatia toiselta avustusta 40 %

jäsentä kohtaan, maksettavaksi lakkoverotuksesta, jonka taistelussa olevan liiton työskentelevät jäsenet suorittavat. (Vertaile 4 §:iä.)

3 §.

Kun taistelu koskee vähintään 50° yhden solidarisen liiton jäsenistä, on sillä oikeus vaatia toiselta lakkoavustuksesta, jonka taistelua koskevan liiton työskentelevät jäsenet suorittavat, 50° avustusta jäsentä kohden. (Vertaile 4 §:iä.)

4 §.

Avustus, josta puhutaan edellä olevissa pykälissä, lasketaan pienemmän liiton jäsenluvun mukaan siten, että suuremman liiton ollessa taistelussa, lasketaan avustus pienemmästä liitosta ensinmainitun koko jäsenmäärän mukaan, ja kun pienin liitto taas on taistelussa, lasketaan suuremmasta liitosta tuleva avustus sen jäsenmäärän mukaan, joka pienemmällä liitolla on taistelun kestäessä.

Maksettava avustus voi nousta korkeintaan 50 pniin jäsentä kohden viikossa, ellei toisin päätetä.

5 §.

Avustus lähetetään säännöllisesti joka viikko niin kauan kuin taistelu kestää ja vähintään niin kauan, kun 1 §:ssä mainittu jäsenmäärä on vielä taistelussa, siinä tapauksessa, että ei avustusta maksava liitto itse joudu suurempaan taisteluun. (Vertaile §:iät 6, 7, 8 ja 9.)

6 §.

Siinä tapauksessa, että avustusta maksavalla liitolla itsellään on osa jäsenistään taistelussa avustettavana, joka nousee yli 4° sen koko jäsenmäärästä, on sillä liitolla oikeus alentaa avustusta vissi määrä jokaista taistelussa olevaa jäsentään kohti yli mainitun 4°.

Tämä määrä päätetään jokaisessa eri tapauksessa laskelman mukaan siten, että alennusmäärä lakkauttaa avustuksen saannin ennen avustusta maksavalta liitolta, jos sillä itsellään on 20° jäsenistään mukana taistelussa.

7 §.

Sellaisissa tapauksissa, jolloin maksava liitto on verotettu Ammattijärjestönä vähintään 50 pniillä eli äyrillä viikottain jäsentä kohtaan, olkoon sillä oikeus alentaa avustustaan taistelussa olevalle solidariselle liitolle 25°.

8 §.

Jos liiton on samaan aikaan maksettava avustusta kahdelle solidariselle liitolle, on maksavalla liitolla oikeus alentaa avustuksesta taistelussa olevalta liitolta 25°.

9 §.

Jos liitto on sekä verotettu Ammattijärjestölleen vähintään 50 pniillä eli äyrillä henkilöltä viikossa, että maksettava avustus kahdelle solidariselle liitolle yhtä aikaa, on maksettavalla liitolla oikeus sellaisessa tapauksessa alentaa avustuksestaan taistelussa olevalta solidariselta liitolta 33¹/₃ ^o.

10 §.

Toiselle liitolle avustusta maksettaessa pidetään Suomen raha perussääntönä, siten että kruunut ja äyrit muutetaan markoiksi ja penneiksi.

11 §.

Kaikissa tilaisuuksissa, joissa voidaan odottaa taistelun alkamista, ja joissa huomioonottamalla tässä sopimuksessa hyväksytyt keskenäiset avustuksen maksut, voivat tulla täytettäväksi, on liittotoimikunnan velvollisuus ilmoittaa siitä ajoissa, mikäli se on mahdollista, toisille liitoille, sekä neuvotella, josko heillä olisi mahdollisuuksia taisteluun niin laajalti, että se voisi vaikuttaa avustuksen maksamiseen.

12 §.

Taistelun loputtua vaihtavat solidariset liitot laskuja keskenään kaikesta avustuksesta, jota he ovat maksaneet toisilleen.

13 §.

Tämä sopimus ei kohdistu tarkastajaksi korkeampaan avustusvelvollisuuteen, jos olosuhteet jotka olivat perusteena sopimuksen hyväksymiseen, ovat muuttuneet, muuten voi liitto, joka on tyytymätön tähän sopimukseen, sanoa sen irti milloin tahansa $\frac{1}{2}$ vuoden ylössanomis-ajalla.“

„Sopimus

koskeva työttömien jäsenten yhteistä avustusta, sekä jäsenten siirtymisestä liitosta toiseen.

Jäsen, joka kotimaassaan on ollut oikeutettu saamaan avustusta, ja täyttänyt velvollisuutensa järjestönsä, sekä yleensä seurannut sääntöjä, on oikeutettu tullessaan toiseen maahan saamaan matka-avustusta tai työttömyysavustusta siinä maassa voimassaolevien päätösten mukaan. Avustusta ei kuitenkaan makseta missään tapauksessa useammasta päivästä, kuin mitä jäsen on ollut oikeutettu saamaan kotimaassaan kuluneen vuoden ajalla.

Palautusta rahojen eroavaisuudesta ei voida myöntää.

Avustusta maksetaan jäsenelle ainoastaan jäännös siitä ajasta, josta hänelle kotimaan järjestössä vuoden ajalla olisi tullut maksettavaksi.

Jokainen jäsen matkustaa jäsenkirjallaan siksi kunnes hän on alkanut työhön vieraassa maassa, jonka jälkeen hän suorittamatta minkäänlaisia sisäänkirjoitusmaksuja, siirtyy jäseneksi sen maan järjestöön.

Jäsenmaksut, jotka ovat maksetut jäsenen kotimaan järjestöön, merkitään hänen hyödykseen.“

Metalliteollisuustyöläisten kansainvälisen liiton kokouksessa 1913 tehtiin seuraava ehdotus, joka sai kokouksen myötätunnon, mutta jäi lopullisesti hyväksyttäväksi eri maissa toimitettavalla liittoäänestyksellä.

Jäsenyyden saavuttaminen. Jäsenet, jotka ovat ulkomailla, ovat oikeutetut työpaikan saadessaan pääsemään sen maan

järjestöön jäseniksi ja saavat nauttia sanotun järjestön sääntöjen takaamia oikeuksia. Tämä ei millään tavalla saa vahingoittaa jäsenen asemaa hänen kotimaansa järjestössä. Tämä kaikki kuitenkin sillä edellytyksellä, että järjestöön pyrkivä jäsen esittää seuraavat todistukset:

a) jäsenkirjan ja muut todistukset, joista käy ilmi, miten kauan hän on jäsenenä ollut ja miten hän on omassa järjestössään velvollisuutensa täyttänyt;

b) Metallityöntekijäin liiton antama siirtymiskortti, josta täytyy näkyä matka ja työttömyysavustuksen määrä, jonka jäsen omalta järjestöltään saisi. Kuitenkin on kunkin järjestön vapaassa harkinnassa, tahtovatko he yli siten sovitun avustuksen tehdä erikoissopimuksia jäsentensä kanssa.

Moraalista avustusta järjestöjen taisteluun joutuessa. Liittoon yhtyneet järjestöt ovat velvolliset lakon tai sulun sattuessa avustamaan toisia seuraavalla tavalla:

Moraalista avustusta. 1) Järjestöjen tulee antaa tietoja kilpailevien liikkeiden työsuhteista ja palkoista sekä lakko- tai sulkutilassa olevien liikkeiden haaraliikkeistä. Sitäpaitsi tulee järjestön toiminta-alueellaan julaista varoituksia ja kieltoja menemästä työtaistelussa olevien liikkeiden töihin.

2) Moraalinen avustus voi myös ilmaantua myötätuntoisuuslakkona.

Aineellista avustusta työtaisteluun joutuneille järjestöille.

Aineellista avustusta voidaan vaatia vain silloin

a) jos taistelu on jo jonkun aikaa kestänyt.

b) jos järjestön omat varat eivät riitä.

Miten aineellista avustusta on pyydettävä. Asianomaisen järjestön on käännyttävä avunpyyntöineen kansallisen sihteerin puoleen ja toimitettava tälle esitys seuraavista seikoista:

1) Paljonko oli rahaa rahastossa työtaistelun alkaessa.

2) Taisteluun suoranaisesti osaaottavain työläisten luvusta.

3) Viikottaisin maksettujen tai maksettavien avustusten määrä.

4) Viikkoverojen määrä, jota jäsenet suorittavat.

5) Onko verotuksessa tapahtunut kohoamista taistelun alettua.

6) Tieto siitä, onko taistelu alkanut täydellisesti järjestön johtokunnan tietien ja suostumuksella. Edelleen kaikki muut tiedot, jotka taistelua arvostellessa voivat hyödyksi olla.

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäsenellä	Liiton tulot												
	Vuoden aikana liittyy	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys — Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			mk	p.	Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä		
					mk	p.	mk	p.	mk	p.				mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk
1899			—	—																				
1900			572	—																				
1901			564	—									572							2 507	69	3 079	69	
1902			464	—																				
1903				—																				
1904			Ei tietoa	—																				
1905				—																				
1906			764	—	7	20	—	—	7	20	—	59	3 821	37	19 143	96	15 718	59	12	89	38 695	81		
1907			1 330	—	7	20	—	—	7	20	—	50	6 659	86	—	—	—	—	295	75	6 955	61		
1908			2 776	—	7	20	18	50	25	70	—	50	34 073	22	6 739	46	13 646	—	19 320	53	73 779	21		
					Kokomaksavilta ¹⁾																			
1909	Näistä tiedot puutteelliset	Näistä tiedot puutteelliset	2 080	696	10	40	14	10	24	50	3	—	30 447	48	755	67	8 425	58	15 837	22	55 465	95		
1910			1 642	438	11	70	2	50	14	20	3	—	24 702	25	—	—	—	—	20 826	33	45 528	58		
1911			1 815	+ 173	15	60	7	—	22	60	3	—	34 169	30	—	—	—	—	9 283	28	43 452	58		
1912			2 657	+ 842	15	60	7	50	23	10	3	—	49 535	05	—	—	—	—	7 427	54	56 962	50		
1913			3 548	+ 891	15	60	—	—	15	60	3	—	44 633	25	—	—	—	—	8 711	20	53 344	45		
1914			4 251	+ 703	15	60	—	—	15	60	3	—	35 791	98	—	—	—	—	10 929	71	46 721	69		

¹⁾ Puolimaksavilta 50 pros. vähempi.

Vuosi	Liiton menot																			Liiton varat vuoden lopussa		
	Lakkoihin		Sulkuihin		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoito- kustannuksiin		Liiton agitatsiooniin		Liiton lehteen		Muita menoja		Kansainvälistä menoja				Yhteensä			
															Vakiinaisia menoja		Ylimääräi- siä menoja					
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk			p.
1899																						
1900																						
1901										1 151	94	1 722	82						2 874	76	168	10
1902																						
1903																						
1904																						
1905																						
1906			34 861	55			2 207	71	87	45									37 156	71	1 201	22
1907							2 366		320	05	367	75	687	77					3 741	57	4 120	74
1908	32 892		15 481	42	5 897	10	6 289	15	651	80	328	10	3 046	71	77	15			64 663	43	27 337	08
1909	32 290	55	5 150	85	10 868	05	7 205	05	1 276	80	1 267	41	10 422	25	75	14	2 346	35	70 902	45	16 878	12
1910			248	20	10 701	90	7 263		1 197	77	2 315	63	20 352		75	14			42 153	64	20 059	70
1911	628	05			4 626	30	5 784	05	3 292	74	1 791	01	19 171	06	56	69	250		35 549	90	27 962	32
1912	14 979	95			6 189	60	6 523	33	2 803	50	2 316	16	9 459	06	56	69			42 328	29	46 258	04
1913	1 474	35			6 313	65	7 137	17	2 153	30	2 305	27	5 855	94	75	14	1 000		26 314	82	68 492	74
1914			2 114	20	4 993	05	7 588	13	3 369		2 638	77	26 023	54					46 721	69	77 903	73

Kun maan (kansallinen) luottamusmies on ylläolevat tiedot saanut, tulee hänen pitää liittotoimikuntansa kokous neuvotellakseen saaduista tiedoista. Jos silloin huomataan vaatimus rahallisessa avustuksessa oikeaksi, tulee maan luottamusmiehen lähettää Kansainvälisen liiton sihteerille kaikki saamansa tiedot ja suosituksensa, että avustusta on myönnettävä.

Saatuaan nämät, pitää sihteeri keskuskomitean kokouksen neuvotellakseen asiasta. Keskuskomitean kokouksen kustannukset maksetaan liiton varoista tai maksavat liittoon yhtyneet järjestöt ne jäsenlukunsa mukaan. — Mainittakoon, että Keskuskomiteaan kuuluu yksi jäsen kustakin liittoon yhtyneestä maasta.

Miten myönnettyjä avustuksia tulee käyttää. Kaikki myönnetyt avustukset tulee suorittaa maan luottamusmiehelle, joka ne toimittaa Kansainvälisen liiton sihteerille; mutta jos avustukset ovat nostettavat siinä maassa, missä lakko on, on luottamusmiehen ne toimitettava asianomaisen maan järjestölle, jonka tulee toimittaa siitä todistus kansainväliseen toimistoon.

Avustuksen korkein määrä ei saa mennä yli 8 pf. (10 p:iä) viikolta jäsentä kohti kuuden viikon aikana. Pienemmissä laikoissa tai milloin järjestö on pienempi, otetaan rahat kansainvälisen liiton kassasta tai erityisestä sitä varten perustetusta rahastosta.

S. Metallityöntekijäin liiton jäsenluvusta, jäsenmaksuista, tuloista, menoista ja varallisuudesta mainittakoon edellä olevassa taulukossa olevien lisäksi seuraavia tietoja, vaikka liiton asema vuosina 1915—1916 on näistä paljonkin voinut muuttua.

Metallityöntekijäin liiton kokoonpano v. 1914 oli pääasiassa seuraava:

Viilaajia	646
Valajia	452
Aputyöläisiä	331
Levyseppiä	285
Seppiä	277
Sorvaajia	273
Sähkötyöntekijöitä	217
Putkityöntekijöitä	202
Rautatehtaiden eri ammattilaisia	142
Konepajatyöläisiä (ei ilm. ammattia)	123

Tahkoojia ja hiojia	112
Sekalaiset ammatit	88
Pannuseppiä	64
Lämmittäjiä	62
Höylääjiä, jyrssiöitä ja porareja	58
Koneenhoitajia	58
Peltiseppiä	50
Vaskiseppiä	35
Hienomekanikkoja	20
Mallinveistäjiä	14
Uunimiehiä	9
Naulantekijöitä	8
Rautasänkyöntekijöitä	8
Lyijyseppiä	7
Läkkiseppiä	7

Yht. 3 548

8. Läksi-, pelti- ja vaskiseppäin liitto.

Liiton vanhin osasto on Helsingin Läksi-, pelti- ja vaskiseppäin yhdistys, joka on perustettu jo 1887 ja liittyi Helsingin työväenyhdistykseen 1889.

Liiton perustava kokous pidettiin Helsingissä 13—15 päivänä syyskuuta 1906.

Edustajia oli Viipurista 2, Porista 1, Turusta 2, Helsingistä 8 ja Oulusta 1.

Säännöt tarkastettiin ja hyväksyttiin. Liittohallinto sijoitettiin Helsinkiin.

Seuraava edustajakokous oli Tampereella 25—27 kesäkuuta 1908. Liittoon kuului nyt 11 osastoa, 4 oli perustettu jälkeen Helsingin kokouksen. Jäsenluku oli 360, niistä Helsingin osastossa 150.

Kolmas edustajakokous pidettiin Lähdessä 7—9 p:nä elokuuta 1911.

Liiton jäsenluku v. 1908 alkaneen liikepulan ja epäonnistuneitten työtaistelujen johdosta oli alentunut 360:sta 237:ään.

Liitolla ei pienen jäsenlukunsa vuoksi ole ollut vakinaista luottamusmiestä, vaan on sihteerin ja rahastonhoitajan toimia

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäseneltä	Liiton tulot											
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys; -- Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			mk	p.	Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä	
					mk	p.	mk	p.	mk	p.				mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1906	—	—	223	—	3	60	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1907	133	—	419	+ 133	3	60	—	—	—	—	1	—	794	40	—	—	—	—	151	59	945	99	
1908	—	131	288	+ 131	3	60	—	—	—	—	1	—	1 246	55	70	—	—	2 165	60	3 482	16		
1909	—	108	180	+ 108	3	60	14	—	17	60	1	—	1 183	89	—	—	427	08	9	—	1 619	97	
1910	52	—	232	+ 52	3	60	1	50	5	10	1	—	1 056	51	—	—	—	—	—	—	1 056	51	
1911	—	25	207	+ 25	3	60	8	—	11	60	1	—	1 458	10	—	—	—	—	535	—	1 993	10	
1912	—	6	201	+ 6	15	60	5	50	21	10	3	—	2 158	40	—	—	—	—	—	—	2 158	40	
1913	17	—	218	+ 17	15	60	—	—	—	—	3	—	2 480	40	—	—	—	—	72	50	2 552	90	
1914	36	—	254	+ 36	15	60	1	50	16	10	3	—	2 111	—	—	—	—	—	26	—	2 137	—	

Vuosi	Liiton menot																								Liiton varat vuoden lopussa		Työnsisäykset			
	Lakkoihin		Sulkuihin		Boikoteeratuille jäsenille		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoito- kustannuksiin		Liiton agitatio- niin		Liiton lehteen		Avustettu toi- sia liittoja		Muita menoja		Kansainvälisiä menoja				Yhteensä				Lakossa ollut liiton jäseniä	Sulussa ollut liiton jäseniä	Lakossa menetetty työpäiviä	Sulussa menetetty työpäiviä
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.				
1906																														
1907																														
1908			324	50				650	10												974	60	3 827	13						
1909			4 326	53				525																						
1910								530	40												50		4 901	53						
1911	623	20						430	30							68	97				25		555	40	1 117	83				
1912								850								535	75						1 122	47	1 984					
1913								683	75							471	83						1 385	75	3 554	49				
1914								589	91	449	30												1 455	58	4 156	83				
																							938	21	5 619	21				

hoidettu sivutehtävinä, joten liiton valistustyö on pakostakin jäänyt yksityisten jäsenten tai tilapäisesti palkattujen puhujain tehtäväksi.

Liiton yhtymisestä metallityöntekijäin liittoon on useasti ollut puhetta, mutta vasta v. 1916 se toteutui.

Läksi-, pelti- ja vaskiseppäin työtaisteluista on kerrottu Helsingin paikallisjärjestön kertomuksen yhteydessä v:lta 1906, joista aiheutui Helsingissä Metalliteollisuuden harjoittajain liiton jäsenten tehtaissa metallityöläisten irtisanominen, elleivät läkki-, pelti- ja vaskiseppät julista liiton tehtaita lakosta vapaiksi tai palaa työhön.

Helsingin läkki-, pelti- ja vaskiseppäin ammattiyhdistyksen ja työnantajaliiton välillä allekirjotettiin 2 p. heinäkuuta 1906 työehtosopimus, joka lienee tällä ammattikunnalla ensimmäinen.

Sopimus oli voimassa huhtikuun 30 päivään 1908, ja oli se 3 kuukautta ennen sen päättymistä puolelta tai toiselta irtisanottava. Muussa tapauksessa se jatkui vuodeksi kerrallaan.

Tämä sopimus menetettiin keväällä 1908.

Liittohallinnon myötävaikutuksella saatiin työehtosopimuksia Turussa 2 viikkoisen lakon jälkeen 1 p. kesäkuuta 1907, ollen voimassa yhden vuoden; Tampereella 19 p. heinäkuuta 1907, ollen voimassa 1 p. syyskuuta 1909; Viipurissa 26 p. elokuuta 1907, ollen voimassa 30 p. heinäkuuta 1908; Vaasassa 5 p. toukokuuta 1907, ollen voimassa yhden vuoden. Nämä sopimukset olivat puolelta tai toiselta 3 kuukautta ennen päättymistä irtisanottavat.

Liiton jäsenistä osa joutui metallisulkuun v. 1908, ja maksoi liitto niille avustusta yhteensä 324 mk.

Helsingissä talvella 1909 sattuneeseen metallityöläisten lakoon otti liiton jäsenistä melkoinen määrä osaa, ja liitto suoritti niille avustusta yhteensä 6 848 mk.

Tämä lienee suurin avustus, mitä liitto on koskaan maksanut. Taistelu, kuten edellä kerrotusta lakkoselostuksesta ilmenee, päättyi työläisille tappiolla.

V. 1909 menettivät läkki-, pelti- ja vaskiseppät työehtosopimuksen myöskin Turussa ja Viipurissa. Uusia työehtosopimuksia saatiin aikaan Hangossa, Pietarsaareissa ja Oulussa.

Liiton jäsenluku ja jäsenmaksut, tulot, menot ja varat eri vuosilta näkyvät sivuilla 96—97 olevista tauluista.

V. 1913 teollisuus- ja käsityö-ammattitilaston mukaan oli lakki-, pelti- ja vaskiseppiä koko maassa työläisiä 1300 ja työhön osaaottavia työnantajia, työnjohtajia ja konttoriapulaisia 290, eli yhteensä 1590. Näistä työskenteli tehtaissa 684 ja käsityöpajoissa 916.

Työläisistä oli v. 1914 järjestyneitä 254 ja metallityöntekijäin liittoon kuului 92.

9. Suomen valtion rautateitten konepajain työväenyhdistys

perustettiin 1905, ja on sillä 9 osastoa. Jäseniä siinä oli v. 1914 313, niistä vuoden ajalla liittyneitä 74 ja entisiä eronnut 24.

Vakinaiset jäsenmaksut olivat 2 mk 90 p:iä vuodessa. Ylimääräisiä veroja mainitaan maksetun 1:50 jäseneltä eli yhteensä maksuja 4:40 p:iä jäseneltä vuodessa.

Yhdistyksen tulot olivat 1303 mk 50 p:iä ja menot 125 mk. Yhdistys ei ole varoistaan antanut tietoja.

Tämä yhdistys on 1 pstä huhtikuuta 1910 kuulunut itsenäisenä järjestönä S. Ammattijärjestöön.

Metallityöntekijäin liitto on koettanut tätäkin järjestöä saada mainittuun liittoon yhtymään, mutta ei ole siinä onnistunut. Yhdistys on pääasiallisesti metallityöläisistä muodostettu.

10. Suomen kulta- ja hopeatöytäntekijäin liitto.

Liiton ensimmäinen ammattiosasto on perustettu Helsingissä v. 1896; toinen Turussa v. 1898.

Koko maata käsittävä ensimmäinen edustajakokous pidettiin Tampereella 20—22 p. lokakuuta 1906, jossa hyväksyttiin liiton säännöt. Liitto päätettiin perustaa ja hallinto sijoitettiin Turkuun, jossa se on näihin asti ollut.

Liiton puheenjohtajana oli *K. Railo*, rahastonhoitajana *V. F. Saarinen* ja sihteerinä *Teemu Toukola*, kaikki Turusta.

Toinen edustajakokous pidettiin Turussa syyskuun 18—20 p:nä 1908.

Tälle kokoukselle annetusta selostuksesta käy ilmi, ettei liiton toiminta ollut kehittynyt niin ripeästi, kuin oli otaksuttu. Edustajia oli 5 osastosta, luvultaan ainoastaan 8.

Tuloja liitolla oli ollut 2141 mk 81 p:iä; työttömyysrahastolla 1108 mk 16 p:iä. Menoja 1826 mk 35 p:iä. Liiton omia työtaisteluita oli avustettu 787 mk 40 p:llä ja muitten liittojen 51 mk 30 p:llä. Liitolla oli säästöissä varoja 1320 mk.

Liiton säännöt tarkastettiin ja muutamilla muutoksilla hyväksyttiin. Tampereen kokouksessa hyväksytyjen sääntöjen mukaan muodostivat osastot liiton. Jos jollakin paikkakunnalla oli niin vähän ammattiin kuuluvia työläisiä, etteivät voineet osastoa perustaa, tuli heidän liittyä lähimmällä paikkakunnalla olevaan liiton osastoon. Nyt muutettiin säännöt niin, että missä ei 5 jäsentä ole, mikä tarvitaan osaston perustamiseen, saavat jäsenet liittyä suoraan liittoon, kuitenkin suorittamalla yhtä korkeita jäsenmaksuja liitolle, kuin nekin jäsenet, jotka kuuluvat liittoon osastojen välityksellä. Jäsenmaksujen suuruus määrätään edustajakokouksessa.

Tampereen kokouksessa jo päätettiin liitolle perustaa työttömyysrahasto ja päätettiin jäseniä verottaa $\frac{1}{2}$ % tuloista. Mutta tämän rahaston tarkoitus ja käyttäminen jätettiin tarkemmin määrittelemättä. Ja ilmeistä on, että se oli työtaistelujen avustusrahasto, joka silloin päätettiin perustaa. Nyt Turussa pidetylle kokoukselle ehdotettiin työttömyys- ja sairaus- ynnä hautausapurahaston perustamista. Sairasapukassa päätettiin liiton yhteyteen perustaa. Mutta liiton jäsenten vapaaehtoiseksi asiaksi jätettiin liittyä siihen tai olla liittymättä. Liittotoimikunta sai huolekseen ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin, kuten sääntöjen valmistamiseen ja niille senaatista vahvistuksen hankkimiseen. Säännöt senaatti sitten v. 1912 vahvistikin.

Liiton suhde sos.-dem. puolueeseen. Tampereella pidetty kokous 1906 päätti, että liitto liittyy puolueeseen. Mutta nyt liittotoimikunta ehdotti, että paikalliset osastot maksaisivat sos.-dem. kunnallisjärjestöille puolue-, piiri- ja kunnallisjärjestöjen verot niiden jäsenten puolesta, jotka tahtovat puolueeseen kuulua.

Suojelustulleja päätettiin vaatia ulkomaalaisille kultasepän tuotteille korotettavaksi 100—50 %. Asiassa oli pyydyttävä Teollisuushallitusta asettamaan asiantuntijoista komitean harkitsemaan kysymystä.

Kolmas edustajakokous pidettiin Turussa 23—25 p. maaliskuuta 1911. Liitolle hyväksyttiin taas uudet säännöt, joista

mainittakoon seuraavaa: Liiton rahastot päätettiin jakaa siten, että entisestä työttömyysrahastosta muodostetaan työtaistelurahasto sekä työttömyys- ja matka-apurahasto ja että ensinmainitusta siirretään 3000 mk viimeksimainittuun rahastoon. Sairasapurahasto tuli toimimaan vapaaehtoisuuden perusteella, kuten ennenkin oli päätetty.

Nämä rahastot kootaan seuraavasti:

„Hoitokustannusten rahastoon siirretään liiton tuloista se summa, minkä liiton edustajakokous vuotuiseksi menoarvioksi liiton hoitokustannuksiin on hyväksynyt.

Työttömyys- ja matka-apurahastoon siirretään vuosittain se määrä liitolle kertyneistä vakinaisista liittoverotuloista, jonka edustajakokous määrää.

Sittenkun edellämainittuihin rahastoihin on määrätty summat sijoitettu, siirretään ylijäämä kaikista liiton tuloista lakko- ja sulkupurahastoon.

Osastojen Talletusrahastoon siirretään kaikkien toimintansa lopettaneiden osastojen rahavarat, jotka on liitolle jätetty talletettaviksi.

Sairasrahasto kootaan sen erikoissääntöjen määräyksen mukaan.“

Työttömyysavustusta annetaan niille, jotka ovat olleet liiton jäsenenä yhtämittaa 12 kk. Smk 2: — p:ltä ja niille, jotka ovat olleet jäsenenä yhtämittaa 6 kk. Smk 1:50 p:ltä. Puolimaksaville vähintään 12 kk. olleille jäsenille Smk 1: — p:ltä ja niille, jotka ovat olleet liiton jäsenenä vähintään 6 kk. Smk —: 75 p. päivältä.

60 päivää vuodessa on korkein avustuksen nautintoaika.

Sisäänkirjoitusmaksut määrättiin 10 mk, josta 8 mk liitolle ja 2 mk osastolle. Liitolle menevä maksu oli jaettava tasan työttömyys- ja matka-apurahaston sekä työtaistelurahaston kesken.

Puolimaksavilta jäseniltä päätettiin ottaa ainoastaan 2 mk sisäänkirjoitusmaksua, jos ne ennen 1 p. heinäkuuta 1911 liittyvät liittoon.

Liitto on liittynyt S. Ammattijärjestöön 1 p. lokakuuta 1907. Liiton on tullut jossain määrin ottaa huomioon Ammattijärjestön taholta lausuttuja toivomuksia.

Kuten edellä selostetusta A. järjestön 2:n edustajakokouksen sukulaisliittojen yhdistämistä koskevasta päätöksestä ilmenee,

määrättiin silloin, että Kulta- ja hopeatyöntekijäin liiton on yhdyttävä S. Metallityöntekijäin liittoon. Mutta se ei ole vielä tapahtunut.

Turussa 1911 pidetyssä Kulta- ja hopeatyöntekijäin liiton edustajakokouksessa oli tämä yhtymiskysymys esillä. Mutta päätöstä yhtymisestä ei tehty, koska toimikunta ei ollut osastoille ilmoittanut, että kysymys tuli nyt ratkaistavaksi, ja kun liiton toiminnan lopettamispäätökseen vaaditaan liiton säännöissä $\frac{5}{6}$ enemmistö, niin ei olisi voitukaan päätöstä aikaansaada, koska Kulta- ja hopeatyöntekijäin liiton taholla ei aivan paljon suosita sanottua yhtymistä. Kuitenkin hyväksyttiin, että liittotoimikunta velvoitetaan lähimmässä tulevaisuudessa esittämään tämä kysymys osastojen käsiteltäväksi ja toimimaan sitten osastojen antamain lausuntojen mukaan.

Liiton alalla on harvoja suurempia työtaisteluja sattunut. Turussa ja Tampereella S. K. Osakeyhtiöllä alkoi lakko 3 p. elokuuta 1907, päättyen vasta 2 p. marraskuuta samana vuonna. Tätä taistelua liitto avusti 787 mk 40 p. Tampereella oli ainoastaan 4 lakkolaista, ja niitä sikäläinen osasto avusti 170 mk.

Kotkassa oli niinikään pieni lakko Koskisen liikkeessä samana vuonna. Mutta ne 2 työläistä, jotka siellä olivat, eivät kuuluneet liittoon.

Jo ennen liiton perustamista on Helsingissä ollut pieniä rettelöitä Timperin liikkeessä 1905 ja Kallion liikkeessä 1907, jotka Helsingin paikallisjärjestön sihteerin välityksellä sovittiin.

Liitolla ei ole ollut vakituisella palkalla olevaa toimitsijaa, vaan on sihteerin ja rahastonhoitajain toimet hoidettu sivutoimina.

Liiton osasto- ja jäsenluku sekä tulot, menot ja varat selviää seuraavasta:

Vuosi	Osastoja	Jäseniä	Tuloja mk	Menoja mk	Varoja mk
1907	6	162	2 212: —	1 297: —	—
1908	6	120	1 623: —	1 394: —	993: —
1909	5	104	17 214: —	16 848: —	13 073: —
1910	5	100	6 302: —	8 427: —	14 051: —
1911	5	98	3 327: —	2 860: —	14 818: —
1912	5	100	3 205: —	1 901: —	15 821: —
1913	5	84	3 149: —	1 475: —	17 381: —
1914	6	85	—	—	—

Liiton jäsenluku on vuosi vuodelta laskenut. Mutta liiton varallisuus on sen sijaan lisääntynyt, joten liitto varojensa puolesta, katsoen pieneen jäsenlukuun, on asetettava ensimmäiselle sijalle.

V. 1913 teollisuus- ja käsityöammattitilaston mukaan oli Suomessa kulta- ja hopeatyöntekijöitä 422 ja työhön osaaottavia mestareita y.m. 89, eli yhteensä 511. Näistä tehdasmaisesti käytetyissä laitoksissa 96 ja käsityöpajoissa 415. Näistä työläisistä oli noin 20 % järjestyneitä.

11. S. Kivityöntekijäin liitto.

Suurlakon jälkeen, ja verraten vilkkaan teollisuuden nousujan vallitessa, mikä etenkin rakennusalalla oli vv. 1906—07, sai kivityöntekijäinkin järjestymisen voimakkaan sysäyksen. Niinpä ammattiosastojen perustaminen ja jäsenten liittyminen osastoihin olikin näinä vuosina suurin. Liitto sai myöskin suuremman tehtävän, kuin tähän asti oli ollut, eri ammattiosastoihin nähden, kun neuvonantotyö, työriidat y.m. kulkivat liiton välityksellä, jota tähän saakka ei ollut tapahtunut. Työttömyysrahaston muodostaminen sai ensimmäisen alkunsa kivityöntekijäin keskuudessa 1906. Mutta tämä ei ollut koko liittoa käsittävä, vaan liiton taholta valmistettiin mallisäännöt, joiden mukaan eri osastot saivat keskuuteensa muodostaa Sairausapukassan. Nämä kassat olivatkin useissa liiton osastoissa käytännössä jonkun aikaa, mutta varsinaista avustustoimintaa ei juuri ehtinyt syntyä, kun niiden toiminta jo lakkasi. Työriitoihin, avustuksiin y.m. toimintaohjeisiin nähden eivät liiton entiset toimintaohjeet antaneet tukea, joten liiton toiminta muuttui keskitetyemmäksi siten, että liiton kautta ja sen suostumuksella ratkaistaisiin ne kysymykset, jotka eivät kuuluneet jonkun osaston omiin sisäisiin asioihin.

Näin toiminnan järjestyessä pidettiin kivityöntekijäin 5:s edustajakokous Tampereella 1907. Tässä kokouksessa liiton nykyinen toimintamuoto hyväksyttiin, joten liiton säännöt tulivat määrittelemään liiton ja ammattiosastojen väliset järjestelyt, avustukset, liiton sekaantumisen ja ylivalvonnan työriidoissa

y.m. Liitolle annettiin valtuus edustajakokouksen väliseksi ajaksi kaikkiin liittoa koskeviin asioihin nähden, ja oikeus tarpeen vaatiessa asettaa ylimääräinen verotus työriidoissa tarvittaviin avustuksiin. Samalla korotettiin liiton vero 60 p:stä 4 mk:aan vuodessa jäseneltä, ja se oli osaston jokaisen jäsenensä puolesta suoritettava. Tässä edustajakokouksessa myös katsottiin jo liiton toimien kärsivän, jos ei liitolle oteta vakinaista toimitsijaa. Sentähden päätettiin ottaa liitolle vakivakinainen toimitsija ja valittiin siksi ennemmin jo liiton sihteerin toimia hoitanut J. Pietikäinen.

Tämä perustus, jolle liitto 1907 järjestettiin, on sillä vieläkin. Muutokset sen jälkeen ovat olleet laadultaan lisäyksiä ja täydennyksiä liiton toiminnan keskittämiseksi. M.m. jäsenkirjain yhtäläisyys, osastojen sääntöjen yhdenmukaisuus y.m. Avustuksia liitto antaa työriidoissa ja sairauden sattuessa. Sairausavustus kassa on ollut toiminnassa 1 p:stä heinäkuuta 1914.

Työttömyysavustuskassan perustamista on useissa kokouksissa käsitelty, mutta ei vielä ole käytäntöön saatu.

Liiton jäsenistö:

v:na 1905	osastoja	8,	jäsenmäärä	792.
” 1906	”	18	”	1 793.
” 1907	”	28	”	1 465.
” 1908	”	37	”	1 392.
” 1909	”	35	”	1 156.
” 1910	”	37	”	960.
” 1911	”	35	”	1 196.
” 1912	”	41	”	1 181.
” 1913	”	43	”	1 154.
” 1914	”	43	”	956.
” 1915	”	38	”	920.

Työriidoista ansaitsee erityistä mainitsemista H:gin kivityöntekijäin lakko 1906 sentähden, että tämä lakko oli ensimmäisiä, jossa työnantajain taholta oli vastustajana järjestö, jonka tässä rakennusmestarit muodostivat; toiseksi, että entiset ammattiosaston jäsenet, jotka olivat ammattiosastojen alotteesta muodostaneet n.s. tuotanto-osuuskuntia, joilla oli teetettävinaan varsinaiset kivityöt, yhtyivät rakennusmestareihin. Lakon kestänyt 9

viikkoa, päättyi se työntekijäin osittaisella voitolla. Toinen oli samaan aikaan Uudenkaupungin ympäristössä työnsulku, jonka toimeenpani Finska Stenindustri-Aktiebolaget. Tämä yhtiö levitti julistuksena työmaillaan tariffin, jossa ei sanottu entisiä palkkoja tultavan korottamaan, vaan voidaan niitä tasoitella. Samalla vaadittiin työntekijöitä tämä allekirjotuksellaan hyväksymään, muutoin ovat he 14 p:n kuluttua vapaat yhtiön palveluksesta ja samalla on muutettava pois yhtiön asunnoista. Kukaan työläisistä ei tätä hyväksynyt, joten sulku alkoi. Työntekijäin puolelta väitettiin tämänlainen orjakontrahdiksi, joka kiduttaisi vielä 6 kuukautta irtisanomisensa jälkeenkin, ennenkuin siitä olisi vapaa. Lisäksi olivat entiset palkat kovin alhaiset, alkaen 14 p:stä tunnille. Yhtiö antoi toisen julistuksen, jossa lupasi työmiehilleen 10,000 mkn palkinnon sille, joka voi todistaa heidän tarjoamansa tariffin orjakontrahdiksi. Työntekijäin puolelta julistettiin työmaat lakkotilaan ja samalla tehtiin keskinäinen sopimus, että kukaan ei mene yksityisenä työhön, ennenkuin lakko lopetetaan. Jos joku rikkoisi tämän vapaaehtoisen sopimuksensa, niin hän maksaisi sovinnaisakkona 50 mk ammattiosastolle. Kun yhtiö sai tiedon tästä sopimuksesta, niin jätti se prokuraattorin virastoon valituskirjelmän, jossa se m.m. sanoo, että vaikkakin rikoslaissa ei suoraan ole tässä sanottu, niin on se kuitenkin teko, jolla estetään heidän hyvä tarkotuksensa, ja jos heidän pitäisi korottaa palkkoja, niin eivät he voisi kilpailla Ruotsin ja Norjan kanssa ja siten ei saisi teollisuutemme kehittyä. Tämän tähden olisi kiellettävä ammattiosasto luomasta lakia, jossa se määrää 50 mkn sakkoja ja vieläpä häpeärangaistuksina anteeksipyyntöjä, joka jo muussa lainsäädännössä on hyljätty. Prokuraattorinvirasto jätti valituksen Uudenkaupungin maistraatille niihin toimenpiteihin ryhtymistä varten, kuin asia saattaa aiheita antaa. Maistraatti sakotti 20 mk jokaista niistä, jotka se tiesi työläisten kokoukseen osaaottaneiksi. Työntekijäin puolelta valitettiin tästä päätöksestä Turun Hovioikeuteen, joka purkikin maistraatin päätöksen ja lausui päätöksessään, että Uudenkaupungin maistraatin ei olisi pitänyt ottaa tätä juttua käsitelläkseen. Lakko päättyi 22 p. kesäkuuta työntekijäin voitolla kirjalliseen työehtosopimukseen. — Nämä olivat liitolla ensimmäiset kokeet työriidoissa.

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton tulot											
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys; - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä		Liiton sisäänkirjoi- tusmaksu jäseneltä		Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä	
					mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1905	—	—	792	—	—	60	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1906	—	—	1 793	—	—	60	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1907	—	—	1 465	—	4	—	—	—	4	—	—	—	4 203	35	—	—	—	—	916	85	5 120	20
1908	—	—	1 392	—	4	—	—	—	4	—	—	—	10 505	67	—	—	—	—	1 369	79	11 875	46
1909	—	—	1 156	—	4	—	—	—	4	—	—	—	9 635	07	198	65	—	—	81	45	9 915	17
1910	83	—	960	—	5	20	—	—	5	20	1	—	6 725	53	—	—	—	—	5 387	65	12 113	18
1911	777	554	1 196	+ 222	5	20	—	—	5	20	1	—	13 588	67	—	—	—	—	368	72	13 957	39
1912	637	652	1 181	- 15	5	20	—	—	5	20	1	—	13 705	38	—	—	—	—	1 498	50	14 213	88
1913	430	457	1 154	- 27	10	40	—	—	10	40	1	—	10 236	44	586	—	—	—	2 586	19	13 408	63
1914	392	—	936	—	10	40	—	—	10	40	1	—	11 867	51	—	—	—	—	950	63	12 818	14

Vuosi	Liiton menot																									Liiton varat vuoden lopussa									
	Lakkoihin		Salkuihin		Boikoteera- tuille jäsenille		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoito- kustannuksiin		Liiton agita- tioniin		Liiton lehteen		Avustettu toi- sia liittoja		Muita menoja		Kansainvälisiä menoja				Yhteensä												
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	Vakinaisia menoja		Ylimääräi- siä menoja														
																			mk	p.	mk	p.	mk	p.											
1905	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1906	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
1907	1 846	30	—	—	—	—	—	—	—	1 846	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1908	5 546	—	—	—	660	—	—	—	—	2 886	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1909	3 726	80	—	—	789	60	—	—	—	2 447	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1910	8 219	—	—	—	932	10	—	—	—	2 205	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1911	308	—	—	—	4 983	—	—	—	—	2 970	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1912	4 500	45	—	—	3 724	35	—	—	—	3 035	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1913	2 212	80	—	—	1 774	80	—	—	—	3 953	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1914	249	40	—	—	2 374	75	2 010	75	—	3 465	06	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Työnseisauksia:

v. 1906	5	työriit.	osall.	900	saaneet	avust.	—
” 1907	16	”	”	1 139	”	”	4 000 mk
” 1908	8	”	”	1 065	”	”	300 ”
” 1909	2	”	”	53	”	”	—
” 1910	5	”	”	540	”	”	10 370 ”
” 1911	4	”	”	310	”	”	1 000 ”
” 1912	9	”	”	1 049	”	”	6 651 ”
” 1913	8	”	”	388	”	”	2 433 ”
” 1914	9	”	”	805	”	”	249 ”
” 1915	—	”	”	—	”	”	— ”

10. Suomen Kuljetustyöntekijäin liitto.

Suomen Kuljetustyöntekijäin liitto on perustettu 1905. Se alotti toimintansa Satama- ja vesiliikennetyöntekijäin liiton nimellä, ja nämä työläiset mainitun liiton vieläkin pääasiallisesti muodostavat.

Satamatyöntekijäin järjestyminen alkaa Suomessa vasta vuosina 1903—1904, jolloin perustettiin ammattiosastoja Kemiin, Helsinkiin, Sörnäisiin, Kotkaan, Reposaarelle ja Turkuun.

Ensimmäinen edustajakokous oli Helsingissä syyskuun 18—19 pnä 1905. Tarkastettiin ja hyväksyttiin säännöt. Liitto perustettiin ja hallinto sijoitettiin Turkuun. Liiton luottamusmieheksi valittiin *Caven* mainitusta kaupungista.

Seuraava edustajakokous pidettiin Tampereella 1—4 pnä lokakuuta 1906.

Siellä m.m. päätettiin ryhtyä julkaisemaan omaa äänenkannattajaa. Lehteä „Satamatyömiestä“, kerran viikossa toimitti *Sulo Hytönen*. Keskusteltiin myöskin kansainväliseen Kuljetustyöntekijäin liittoon yhtymisestä. Mutta siitä ei vielä päätöstä tehty.

Seuraava edustajakokous pidettiin Kotkassa 27—29 päivänä toukokuuta 1907. Tällöin päätettiin liittyä kansainväliseen Kuljetustyöntekijäin liittoon. Liittohallinto päätettiin siirtää Turusta Lahteen. Liiton sihteeriksi valittiin Sulo Hytönen Uuraasta; luottamusmieheksi Viljam Vilen ja rahastonhoitajaksi neiti Tyyne Koski.

Seuraava edustajakokous pidettiin Vaasassa 25—27 pnä tammi-kuuta 1909. Liittohallinto sijoitettiin edelleen Lahteen ja liiton

sihteeriksi valittiin rautatieläinen *Arttur Sivenius* sekä luottamusmieheksi *V. Puttonen*.

Seuraava edustajakokous pidettiin Oulussa 20—22 p:nä maaliskuuta 1911.

Liitto erosi vuoden 1909 lopussa jäsenmaksujen maksamisen laiminlyönnin vuoksi Ammattijärjestöstä ja oli melkein koko vuoden 1910 erossa. Kokouksessa nyt väiteltiin siitä, oliko liittotoimikunta menetellyt oikein vai väärin, kun ei se veroja maksanut. Edustajakokous 24 äänellä 2 vastaan hyväksyi liittotoimikunnan menettelyn, kun liiton useat osastot olivat osuuskuntia, joilla ei ollut toivoa työtaisteluissa saada Ammattijärjestöltä avustusta.

Liiton uudestaan yhtymisestä Ammattijärjestöön hyväksyttiin sen sisältöinen ponsi, että liiton tulee Ammattijärjestössä saada maksujaan vastaavat oikeudet. Työosuuskuntien kuulumisesta liittoon päätettiin, että niiden on muodostuttava osastoiksi, ja elleivät sitä tee, on niiden erottava liitosta. Liittotoimikunta sijoitettiin edelleen Lahteen ja liiton toimitsijoiksi valittiin entiset, *Sivenius* ja *Puttonen*.

Liiton seuraava edustajakokous pidettiin Lahdessa 25—26 p:nä marraskuuta 1912. Liiton säännöt ja nimi nyt muutettiin „S. Kuljetustyöntekijäin Liitto“. Tästä nimen muutoksesta toivottiin olevan seurauksena ajurien, rautatieläisten liiton, merimies-, varasto- ja kauppa-apulaisten osastojen liittoon yhtymisen. Mutta tuota toivottua yhtymistä ei ole siinä määrin tapahtunut. Liiton sihteeriv. 1911 erosi ja sijaan valittiin kirvesmies *V. Perttilä*. Liiton äänenkannattajan nimi muutettiin „Kuljetustyöläiseksi“ ja päätettiin sitä julaista kerran kuukaudessa.

Liitolle päätettiin perustaa sairas- ja hautausapurahasto.

Satamatyöläisten työtaisteluista mainittakoon seuraavaa:

Ensimmäiset satamatyöläisten lakot ovat olleet järjestymättömien toimeenpanemia. Ensimmäinen huomattavampi lakko oli Uuraan satamatyöläisillä ennen nykyisen vuosisadan vaihdetta; vaatimuksena „työt omiin käsiin“, jossa onnistuivatkin, pysyen aseman herraina vuoteen 1909.

Yleisempi lakkokausi alkaa vuodelta 1904 ensinnä m.m. Reposaarella, Kemissä, Helsingissä *Hårdin* liikkeessä y.m. nousten huippuunsa 1905 ja 1906, jona aikana melkein kaikki maamme satamat joutuivat lakkopyörteeseen; vaatimuksena „työt omiin käsiin“. Mutta pysyvämpää tulosta näillä lakoina saavutettiin ainoastaan niissä satamissa, joissa harjoitetaan pääasiassa

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton tulot													
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä		Liiton sisäankirjoitusmaksu jäseneltä		Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muuta tuloja		Yhteensä			
					mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1905			900	—	3	—	—	—	3	—	—	—	296	25	—	—	—	—	—	—	—	—	296	25
1906			1 042	+ 142	3	—	—	—	3	—	—	—	3 085	75	377	60	—	—	1 207	50	—	—	4 670	95
1907			2 835	+ 1 793	4	80	—	—	4	80	—	—	12 026	85	2 833	17	—	—	5 871	—	—	—	20 781	02
1908			2 716	- 119	4	80	—	—	4	80	—	—	12 334	61	2 769	35	—	—	3 591	62	—	—	18 695	58
1909			2 682	34	5	—	—	—	5	—	—	—	13 863	28	5 816	60	—	—	4 318	07	—	—	23 997	95
1910	—		2 189	493	5	—	—	—	5	—	—	—	8 713	50	4 388	85	—	—	1 865	27	—	—	14 967	62
1911	—		2 231	+ 42	5	—	—	—	5	—	—	—	13 461	50	1 000	76	—	—	1 071	20	—	—	15 533	48
1912	168	127	2 272	+ 41	5	—	—	50	5	50	—	—	13 074	—	5 288	75	—	—	3 644	90	—	—	21 987	65
1913	1 185	691	2 766	494	7	—	—	—	7	—	—	—	17 236	40	850	50	—	—	2 841	43	—	—	20 928	33
1914	1 086	380	3 472	+ 706	3	—	1	50	4	50	—	—	10 769	35	20	—	—	—	6 920	04	—	—	17 709	39

Vuosi	Liiton menot																		Liiton varat vuoden lopussa		Työseisaukset								
	Lakkoihin		Toisten liittojen selkkauks. takia		Työttömille		Liiton hoitokustannuksiin		Liiton agita-tioonin		Liiton lehteen		Avustettu toisia liittoja		Muita menoja		Kansainvälisiä menoja				Yhteensä	Liiton varat vuoden lopussa	Lakoissa ollut liiton jäseniä	Sulussa ollut liiton jäseniä	Lakoissa menetetty työpäiviä	Sulussa menetetty työpäiviä			
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.							mk	p.	
1905	—	—	—	—	—	—	—	229	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	229	10	67	15	Puuttuu tarkemmat numerotiedot			
1906	—	—	—	—	—	—	—	3 026	15	—	—	1 068	17	—	—	472	05	—	—	—	—	4 566	37	147	02				
1907	—	—	—	—	—	—	—	6 259	71	—	—	3 443	70	63	10	5 699	64	78	50	—	—	15 544	65	6 769	86				
1908	—	—	—	—	—	—	—	6 998	14	—	—	5 010	75	1 285	95	6 263	04	310	70	—	—	19 866	58	8 923	59	1 930	—	20 600	—
1909	—	—	—	—	—	—	—	7 935	43	—	—	4 274	85	3 549	10	4 093	93	148	80	—	—	20 002	11	8 272	29	304	—	800	—
1910	7 300	—	—	—	—	—	—	6 961	14	—	—	1 003	63	—	—	—	—	148	80	—	—	15 413	57	8 743	81	922	—	5 600	—
1911	4 123	—	—	—	—	—	—	6 578	78	—	—	866	34	—	—	2 582	31	298	69	—	—	14 449	12	11 499	62	669	—	1 113	—
1912	1 896	45	—	—	—	—	—	6 114	60	71	50	1 573	63	4 281	75	8 124	71	188	—	—	—	22 250	64	10 954	43	443	—	3 580	—
1913	578	50	—	—	—	—	—	7 588	10	96	95	1 719	23	—	—	5 270	77	223	20	—	—	15 476	75	15 812	26	298	—	2 000	—
1914	—	—	70	50	1 633	25	5 833	32	1 733	30	1 228	90	—	—	4 319	55	—	—	—	—	14 816	82	14 402	43	384	—	5 563	—	

propsien ja paperipuiden vientiä, tekemällä sopimuksia suoraan tavaran lähettäjäin kanssa, jolloin vaatimus n.s. välikäsien postamisesta tuli tyydytetyksi. Muissa satamissa, jotka ovat suurena enemmistönä, johtivat lakot hurjaan kilpailuun v:nä 1906 perustetun Suomen Laivanlastauttajain liiton kanssa, joka kilpailu johti useimmat lakot surkeaan häviöön. Vuoden 1905:den lopulla perustettu satamatyöläisten liitto, johon samana ja seuraavana vuotena melkein kaikki järjestöt yhtyivät, ei voinut häviöön tuomittuja lakkoja johtaa voittoon, sillä lastauttajat liittonsa avulla olivat ylivoimaisia, kun heillä oli tukena Itä- ja Valkeanmeren Laivanvarustajain liitto. Liittyneet laiva-isännät ja lastauttajat, tekemänsä päätöksen mukaan, kieltäytyivät kaikista sovitteluistakin n.s. sosialistijärjestöjen kanssa, joiksi he liittoon liittyneitä satamatyöläisjärjestöjä kutsuivat, uhalla että joka lastauttaja sopimuksen tekee, erotetaan lastauttajain liitosta.

Näissä merkeissä jatkui kamppailu kilpailun pohjalla vuoteen 1911, useimpain satamatyöläisjärjestöjen sortuessa, siten m.m. Kotkassa, Turussa, Raumalla, Vaasassa, Ykspihlajassa, Oulussa ja Kemissä. Kesäk. 15 p:nä 1910 alkanut satamatyölakko Pietarsaaressa muodostui ratkaisevaksi taisteluksi. Sanottu lakko hujine poliisimellakoineen jatkui koko lastauskauden, vaatimuksena työehtosopimuksen hyväksyminen. Se jäi syksyllä talvilepoon, alkaakseen taas keväällä. Lakon johdosta oli Suomen lastauttajain liitolla kokous maaliskuulla 1911 Helsingissä, jossa päätettiin tehdä sopimus Pietarsaaren satamatyöntekijäin osaston kanssa ja hyväksyttiin keskusjärjestöjen välitys työriidoissa. Pietarsaaren sopimuksesta alettiin neuvottelut liiton välityksellä huhtikuulla, jotka neuvottelut johtivat tarkotettuun tulokseen. Jo samana keväänä ja myöhemmin on sitten saatu useita sopimuksia syntymään lastauttajain liiton jäsenten kanssa ilman pitkäaikaisia lakkoja.

V. 1909 Vaasassa pidetylle edustajakokoukselle annetusta selostuksesta ilmenee, että liitolla vuoden 1908 kuluessa oli ollut 21 työselkkausta, joista 3 oli päättynyt työläisten täydellisellä voitolla ja 11 osittaisella voitolla tai jäivät seuraavaan vuoteen ratkaisematta. 7 päättyi työläisten häviöllä.

V. 1912 edustajakokoukselle annetusta selostuksesta käy ilmi että työselkkauksia oli ollut 12, joista 2 oli sovittu ilman lakkoa. Lakkoja oli 6 satamassa. Niistä 5 päättyi työläisten voitolla ja 1 häviöllä, 4 jäi ratkaisematta seuraavaan vuoteen.

V. 1913 liittotoimikunnan antamasta selostuksesta käy ilmi, että liiton osastoista 3 oli ollut lakossa, jotka päättyivät työläisten voitolla.

Liiton 31 osastosta v. 1907 14 oli työosuuskuntaa. Mutta viime aikoina on työosuuskunnat muuttuneet ammattiosastoiksi, jotka osaston nimissä ottavat lastaustöitä urakalla suorittaakseen.

Tämä muutos on johtunut siitä, että osuuskunnat pyrkivät suljetuiksi tai taattiin osuuskunnassa työhön pääsyssä etuoikeus osuuskunnan omille jäsenille. Tästä johtui työläisten välillä keskinäistä kiistaa ja erimielisyyttä. Helsingissä satamaosuuskunnan kaikki jäsenet v. 1916 erotettiin ammattiosastosta ja liitosta ja sovinto-oikeus tuomitsi osuuskunnan suorittamaan sopimusrikkoksesta melkoisia summia osaston jäsenille.

Liiton kehitys ja taloudellinen tila näkyy sivuilla 110—111 olevista tauluista.

13. Suomen leipurityöntekijäin liitto.

Tämän liiton vanhin ammattiosasto on Helsingin leipuri- ja kondiittoriosasto joka on perustettu v. 1888. Kuopion osasto perustettiin v. 1901, Helsingin naisleipurien, Turun, Tampereen ja Vaasan osastot v. 1902; Hämeenlinnan, Lahden, Oulun ja Viipurin ja Pietarsaaren osastot v. 1906, Kotkan ja Voikan v. 1907, Sortavalan v. 1908 ja muut myöhemmin.

Leipurien järjestyminen muualla, paitsi Helsingissä on alkanut verrattain myöhään. Useimmat osastot on perustettu vasta jälkeen v. 1900.

Leipurityöntekijäin ensimmäinen koko maata koskeva edustajakokous pidettiin Tampereella 14—15 p. toukokuuta 1905.

Alotteen tämän edustajakokouksen kokoonkutsumiseen teki Tampereen osaston johtokunta, joka asian johdosta lähetti toisilla paikkakunnilla toimiville osastoille kirjelmän ja ehdotti kokouksen pitämistä, kysyen, kannatetaanko sitä. Siinä tapauksessa edustajaksi valitut kutsutaan kokoon mainituiksi päiviksi Tampereen työväenyhdistyksen talolle.

Edustajia oli saapunut 6 eri paikkakunnalta, yhteensä 8 edustajaa.

Liitto eli leipurityöntekijäin „*Keskushallinto*“ päätettiin perustaa ja säännöt sille hyväksyttiin. Ne olivat jotenkin samanlai-

set, kuin v. 1900 perustetulle Nahkurien liiton keskushallinnolle oli hyväksytty.

Sisäänkirjoitusmaksu määrättiin markaksi 10 jäseneltä tai sen osalta ja jäsenmaksu 25 penniä jäseneltä vuodessa.

Keskushallinto äänestyksen jälkeen päätettiin sijoittaa Helsinkiin.

Muista tämän kokouksen käsittelemistä kysymyksistä mainittakoon, että yötyön poistamista ja 10 tuntista työpäivää päätettiin vaatia. Leipomojen aukioloaika vaaditaan rajoitettavaksi 13 tuntiin päivässä, kello 6 a. kello 7 illalla. Sunnuntaityö päätettiin myöskin vaatia poistettavaksi ja työtä tehdä ainoastaan 6 päivänä viikossa. Mutta jos on useimpia pyhiä perätysten, tehdään yhtenä pyhänä työtä, kuten arkenakin. Ylityö päätettiin koettaa saada rajotetuksi mahdollisimman vähään. Oppiajaksi katsottiin 3 vuotta riittävän. Oppilaita ei saisi olla useampia kuin yksi kolmea oppinutta työntekijää kohden.

Toinen edustajakokous oli Helsingissä 2—4 p:nä syysk. 1906.

Edustajia oli nyt 11 osastosta ja keskushallinnosta sekä ammattiliittojen keskustoimikuunasta, yhteensä 15. Tässä kokouksessa taas päätettiin perustaa „*S. Leipurintyöntekijäin Liitto*“.

Liiton tulivat muodostamaan paikalliset työväenyhdistysten ammattiosastot ja itsenäiset ammattiyhdistykset sekä liiton sääntöjen perusteella perustetut osastot, ensinmainitut kuitenkin ehdolla, että ne hyväksyvät liiton säännöt ja liiton tarkoituksen. Sellaisilta paikkakunnilta, jolle työläisten vähälukuisuuden vuoksi ei voida osastoa perustaa, olisi työläisten sallittu liittyä liittoon joko suoraan tai lähimmällä paikkakunnalla olevan osaston kautta.

Liitolle hyväksyttiin nyt uudet säännöt. Mutta liittoveron suuruutta ei niissä määritelty.

Työajan lainsäädännöllä rajottamista ehdotti K. Lindroos alustuksessaan 10-tuntiseksi, mutta kokous päätti vaatia 8-tuntista työpäivää. Velvoitti liittohallinnon kääntymään sos.-dem. puolue toimikunnan puoleen pyynnöllä, että se ottaisi tämän lainsäädäntökysymyksen omakseen ja ryhtyisi sitä ajamaan.

Kokous myöskin hyväksyi ohjeet työtaistelujen varalta. Ohjeita oli työtaisteluissa noudatettava, jos niille liittohallinnon ja liiton kannatusta tahdotaan.

Liiton kolmas edustajakokous pidettiin Viipurissa 25—27

pnä elokuuta 1906. Edustajia oli 15 osastosta, liittohallinnosta ja S. Ammattijärjestön toimikunnasta, yhteensä 19.

Tässä kokouksessa m.m. käsiteltiin seuraavat asiat:

1) työttömyysrahaston perustaminen liitolle, 2) yhtyminen S. Ammattijärjestöön, 3) lakkorahaston perustaminen, 4) vakinaisen sihteerintoimen asettaminen ja 5) liittoveron korottaminen. Liittokokouksia päätettiin vast'edes pitää harvemmin. Huomiota ansaitsevat kokouksen päätökset apurahastojen alkuunpanosta ja jäsenveron korottamisesta. Avustustoiminta hyväksytään nyt liiton toimintaohjelmaan samalla kuin kiinnitetään huomiota liiton taloudellisen toiminnan vaurastuttamiseen.

Neljäs edustajakokous pidettiin Helsingissä 12—15 p. syyskuuta 1910. Edustajia oli 12 osastosta, liittohallinnosta ja S. Ammattijärjestöstä, yhteensä 20.

Tässä kokouksessa kiivaasti väiteltiin leipurityöntekijäin liiton suhteesta S. Ammattijärjestöön. Liitto ei ollut suorittanut pientä erää apurahastomaksuista Ammattijärjestölle v. 1908, vaikka Ammattijärjestön edustajakokous 1909 oli liiton siihen velvoittanut. Sen sijaan oli liittotoimikunnan taholta tälle edustajakokoukselle hankittu alustus, joka päättyi ponteeseen, että liitto eroaa Ammattijärjestöstä 1 p. lokakuuta 1910.

Liiton edustajakokouksissa äänestettiin osastojen jäsenluvun perusteella. Päätös eroamisesta tehtiin 182 äänellä 124 vastaan. Päätös kuitenkin alistettiin osastojen yleisellä äänestyksellä ratkaistavaksi, ja jäsenten enemmistö vastusti eroamista, joten päätöstä ei toimeenpantu.

Liiton säännöt olivat taas tarkastettavina ja uusittavina. Mutta pääasiassa ne hyväksyttiin Viipurin kokouksen mukaisina.

Sisäänkirjoitusmaksu määrättiin 3 mk kokomaksavilta ja 1:50 puoleksi maksavilta. Ja viikkomaksu edellisiltä 25, jälkimmäisiltä 15 p., ylimääräiset verot 50 ja 25 p. viikolta. Liitolle päätettiin nyt perustaa työttömyys- ja matka-apurahasto, jolle oli jo pohjarahastoa vähän yli 700 mk.

Samalla hyväksyttiin säännöt mainitulle rahastolle.

Viides liiton edustajakokous pidettiin Helsingissä 22—25 pnä syyskuuta 1913. Edustettuina oli 13 osastoa, liittohallinto ja Ammattijärjestö, yhteensä 22 edustajaa, niistä osastojen edustajia 18.

Tässä edustajakokouksessa toimintakertomusta käsitellessä uusintui liiton ja Ammattijärjestön välisen selkkauksen selvit-

tely, syystä, että liittotoimikunta edellisen edustajakokouksen päätöksen johdosta Ammattijärjestöstä eroamiskysymyksessä, oli jakautunut kahtia, enemmistöön ja vähemmistöön. Vähemmistöön kuuluneet liittotoimikunnan jäsenet yhtyivät Ammattijärjestön toimikunnan asiasta sanomalehdissä julkaisemaan ja leipurityöntekijäin liiton osastoille osotettuun selostukseen. Liittotoimikunnan enemmistö syytti vähemmistöä vehkeilyistä ja erotti vähemmistöön kuuluneet jäsenet liittotoimikunnasta.

Nämä seikat aiheuttivat nyt edustajakokouksessa uuden väittelyn. Osa edustajista koetti saada liittotoimikunnan enemmistölle hyväksytyksi paheksumislausunnon. Mutta ei se siinä onnistunut.

Kysymys liiton laajentamisesta tai yhdistämisestä johonkin muuhun liittoon, sai tällä kertaa raueta. Mutta samalla liittotoimikunta velvoitettiin asettamaan komitean tutkimaan liiton laajentamismahdollisuuksia yleiseksi ravinto- ja nautintoaineteollisuusliitoksi. Tuo komitea onkin asetettu ja on se v. 1916 antanut asiassa mietintönsä, jossa se suuremman laajentamisen suhteen on tullut kielteiseen tulokseen.

Liiton luottamusmiehen ja rahastonhoitajan toimet päätettiin yhdistää. Liiton luottamusmiehenä oli vuodesta 1907 alkaen toiminut *K. Lindroos*, joka nyt siitä toimesta erosi ja siirtyi osuusliike „Elannon“ palvelukseen. Luottamusmieheksi valittiin *J. V. Sainio*.

Liiton äänenkannattaja „Tähkä“ alkoi ilmestyä v. 1908, neljä kertaa vuodessa. Nyt ehdotettiin, että sitä julkaistaisiin kerta kuukaudessa. Mutta ehdotus hylättiin. Samoin se ehdotus, että sitä julkaistaisiin myöskin ruotsinkielellä. Lehteä päätettiin entiseen tapaan julkaista 4 kertaa vuodessa 8-sivuisena; monistuskoneella painettua tiedonantolehteä päätettiin jakaa osastoille niinä kuukausina, jolloin „Tähkä“ ei ilmesty. „Tähkä“ ilmestyi 1916 seitsemän kertaa vuodessa.

Vuodesta 1909 alkaen on leipurityöntekijäin liiton yhtenä tärkeänä tehtävänä ollut leipomolain noudattamisen valvominen ja järjestäminen. Ja siitä tässäkin kokouksessa keskusteltiin ja päätöksä tehtiin.

Työttömyysrahastoa päätettiin ryhtyä kartuttamaan siten, että osastoja kehoitettiin toimeenpanemaan juhlia sekä iltamia ja niillä saadusta voitosta osan luovuttamaan liiton työttömyysrahastoon, tai säästövaroistaan lahjoittamaan osan rahaston hyväksi.

Ehdotus säännöllisten jäsenmaksujen määräämisestä työttömyysrahastoon hylättiin.

Liiton säännöt olivat taas uusittavina. Mutta muutosehdotus sääntöihin edustajakokouksessa osaston jäsenluvun perusteella äänestämisyjärjestelmän muuttamisesta edustaja- ja ääni-perusteeksi raukesi, kun muutosehdotus ei saanut ¹⁰ enemmistöä. Helsingin osastot ovat liiton suurimmat osastot, ja ne voivat edustajakokouksissa yksin sanella päätökset. Muutosehdotusten tällä tavalla raukeaminen aiheutti maalaisosastojen edustajissa suurta tyytymättömyyttä.

Sosialidemokratisen nuorisoliiton jäseniä päätettiin ottaa liiton jäseniksi ilman sisäänkirjoitusmaksua, jos he liittyessään eivät vielä ole 20 vuotta täyttäneet ja jos ovat vähintään vuoden sitä ennen kuuluneet mainittuun liittoon.

Liiton alaan kuuluvat työtaistelut. Kun Helsingin leipuriammattiosasto v. 1888 perustettiin, oli leipomoissa tavallinen työaika 12—15 tuntia. Osaston toiminta pääasiassa oli kohdistettu *yötyön poistamiseen*. Monia komiteoita asetettiin ja tutkimuksia toimitettiin, mutta olot suurteollisuuden synnyttämän lisääntyneen kilpailun vuoksi yhä pahenivat. Yötyö tuli yhä yleisemmäksi, joten olot leipomoissa näyttivät huononevan. Ammattientarkastaja K. Lindeberg koetti saada työnantajat tekemään leipomoissa pieniä parannuksia ja noudattamaan edes työväensuojelusasetuksia. Mutta turhaan. Mainittu tarkastaja surukseen v. 1892 totesi, että työnantajat melkein kaikki olivat eronneet leipurien ammattiosastosta ja katkeruus ja epäluulo työntekijöissä työnantajia kohtaan lisääntyi.

Leipurien osaston taholla v. 1895 kiinnitetään entistä enemmän huomiota lainsäädännön kautta saataviin parannuksiin. V. 1897 valtiopäivillä teki sitten herra V. Stenroth porvarissädystä anomuksen tutkimuksen toimittamisesta leipurityöntekijäin oloista.

Tilastollisen tutkimuksen toimittivat, teollisuushallituksen määräyksestä, ammattien tarkastajat v. 1898. Mutta toivottua lainsäädäntöä, joka pikaisesti olisi leipurien aseman parantanut, ei vaan syntynyt.

Lakko Helsingissä 1899. Työläiset kyllästyivät odottamaan lainsäädännöltä olojen korjaamista ja kesällä 1899 Helsingissä esittivät työnantajille vaatimuksen yötyön poistamisesta ja 10-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta. Heinäkuun alussa

alkoi leipureilla lakko, kun neuvottelut työnantajain kanssa olivat rauenneet. Yleisön myötätunto, ainakin julkinen, oli lakkolaisten puolella. Osa pienempiä liikkeenharjoittajia allekirjoitti työntekijäin esittämät vaatimukset. Mutta suuremmat liikkeet hankkivat työvoimaa Venäjältä. Lakko jatkui syksyyn saakka ja päättyi työläisten täydelliseen tappioon. Muutamia lakkolaisia joutui poliisien kanssa tekemisiin, osa tuomittiin työsopimusrikoksesta sakkoihin.

V. 1900 leipomoliikkeiden pitäjät pitivät edustajakokouksen, jonka nimessä lähettivät hallitukselle kirjelmän ja anoivat, että lainsäädäntötoimenpiteistä leipurinammatin alalla luovuttaisiin ja että mainitulla alalla saisi vallita työsopimusvapaus.

V. 1904 valtiopäivillä tehtiin anomus, että v. 1897 tehdyn anomuksen perusteella annettaisiin asiasta armollinen esitys. Teollisuushallitus sitten v. 1905 toimitutti uuden tilastollisen tutkimuksen leipuriammatista koko maassa. Tutkimus osoitti suuria epäkohtia sekä siisteyteen että muihinkin oloihin katsoen tällä alalla.

Hallitus antoi v. 1905 valtiopäiville m.m. esityksen, joka sisälsi rajoituksia yötyöstä ja määräsi työajan rajoitettavaksi 12 tunniksi päivässä. Tämä esitys, kuten muutkin lakiesitykset, jäi näillä valtiopäivillä käsittelemättä.

Keväällä 1905 Helsingin leipuriammattiosasto lähetti leipuri-työnantajain liitolle kirjelmän, jossa se esitti, että yötyö kesäkuun 1 päivästä 1905 alkaen poistettaisiin ja työtä tehtäisiin ainoastaan 6 päivänä viikossa y.m. Kun työnantajat eivät antaneet selvää vastausta, toimitettiin työpaikoilla työstä irtisanomiset, ja lakon piti alkaa 2 p. kesäkuuta 1905. Mutta lakkoa ei tullut. Neuvotteluja johdettiin Helsingin paikallisjärjestön ja osaston asettaman sovittelukomitean puolesta, niin vakavasti ja maltillisesti, että lakko vältettiin ja yötyö ja viikon seitsemäs työvuoro poistettiin heinäkuun 1 p. mainittuna vuonna ja Helsingin leipurityöntekijäin osaston ja työnantajain välillä tehtiin kirjallinen sopimus, joka lienee maassamme tässä ammatissa ensimmäinen. Se oli voimassa kaksi vuotta, jolloin siitä syntyi uusi taistelu v. 1907, joka päättyi työntekijäin tappiolla. Tätäkin taistelua johdettiin ja avustettiin pääasiallisesti Helsingin paikallisjärjestön taholta.

Liiton vaikutus työtaisteluissa vuosina 1905—1906 oli vielä vähäistä. Vasta Viipurissa 1907 pidetyn edustajakokouksen

jälkeen, jolloin liitolle suoritettavat maksut entisestä tuntuvasti korotettiin ja liitolle otettiin vakituisella palkalla oleva luottamusmies, lisääntyi liiton vaikutus työriitain sovitteluissa ja ratkaisemisissa.

Palaamme aikaan kesällä 1905. Viipurin osaston taholta esitettiin työnantajille vaatimus yötyön poistamisesta ja 10-tuntisesta työpäivästä. Tästä aiheutui lakko, joka rikkurien työhön tulon johdosta päättyi työläisten täydellisellä tappiolla.

Helsingissä 1906 pidetyssä edustajakokouksessa kuitenkin jo voitiin todeta, että päivätyö oli saatu osaksi käytäntöön Helsingissä 1905¹, Viipurissa, Tampereella, Joensuussa, Lahdessa, Vaasassa ja Haminassa.

Työaika oli Viipurissa 10-tuntinen, Hämeenlinnassa rajaton, eli noin 15—16-tuntinen. Sunnuntaityötä tehtiin pääasiallisesti kondittoreissa.

V. 1907 edustajakokoukselle annetussa toimintakertomuksessa mainitaan työselkkauksia olleen Hämeenlinnassa, Lahdessa, Pietarsaareissa, Joensuussa, Kymissä, Kuusankoskella, Kouvolassa, Voikassa, Salossa, Helsingissä, Vaasassa, Lappeenrannassa, Kuopiossa, Turussa ja Tampereella. Näistä oli ollut lakkoja Helsingissä, Vaasassa, Lappeenrannassa, Kuopiossa ja Turussa, työnsulkuja Salossa ja Joensuussa.

Työsopimuksia oli saatu ilman lakkoa 9 eri paikkakunnalla.

Ylimääräisiä veroja oli, ehkä ensikerran tässä liitossa, määrätty kannettavaksi kesällä 1907. Veron suuruus oli kokomaksaville 50 ja puoleksimaksaville 25 penniä viikolta.

V. 1908 mainitaan tehdyn työehtosopimuksia 8 eri paikkakunnalla. Entisiä oli 3 lakannut olemasta voimassa.

V. 1909 oli liitolla 4 työselkkausta, joista 2 johti sovintoon ja yksi siirrettiin ratkaistavaksi seuraavaan vuoteen. Yhdessä tapauksessa heikkojen voimien vuoksi vaatimuksista luovuttiin.

V. 1910—1911 oli ainoastaan 3 työselkkausta, joista tuloksena oli 2 paikkakunnalla työehtosopimukset ilman lakkoa, ja yhdessä selkkaus sovittiin.

V. 1912 oli liiton Vaasan osastolla huomattava lakko. Vaatimuksena oli 8-tuntinen työpäivä ja 3 vuotta opissa olleille 26 mk alin viikkopalkka sekä 4 vuotta työtätehneelle 30 mk viikkopalkka; oppilaille 14, 16 ja 20 mkn viikkopalkka, riippuen

¹ Helsingissä eräissä suurliikkeissä julkeasti rikottiin sopimusta.

oppivuosista, sekä ruokaleivän valmistuksessa työskenteleville naisille 17—18 ja 19 mk viikkopalkka, riippuen siitä, kuinka monetta vuotta ammatissa työskentelee. Ylityöstä 50 %:lla korotettu palkka. Oppilasolojen järjestelyä ja oppilasten pidon rajoittamista vaadittiin ja työssä olisi ollut pidettävä yksinomaan järjestyneitä työläisiä; sopimuksesta johtuvat riidat vaadittiin ratkaistavaksi sovinto-oikeudessa.

Työnantajat kieltäytyivät neuvotteluista. Lakko alkoi 29 p. heinäk. 1912 ja koski 26 liikettä; 10 liikkeen pitäjää heti lakon alettua kirjoitti alle sopimuksen. Mutta toiset eivät taipuneet neuvotteluihin, josta oli seurauksena lakon pitkistyminen. Liitto-toimikunta ja Ammattijärjestön toimikunta kehoittivat osastoja lopettamaan lakon, kun se oli 6½ viikkoa jatkunut. Rikkurien luku oli huomattavasti lisääntynyt, joten työväen häviö tässä taistelussa oli varma. Lakossa jaettiin avustuksina 733 mk 25 p.

V. 1912 päättyessä oli liiton osastoilla ainoastaan 7 työehtosopimusta voimassa.

V. 1913 kuluessa liiton osastoilla oli ainoastaan Kuopiossa ja Joensuussa aikomus esittää työnantajille työehtosopimusehdotukset. Mutta näistä kummallakin paikkakunnalla luovuttiin. Uusia työehtosopimuksia ei jälkeen v. 1911 oltu saatu. Niitä oli vuonna 1913 voimassa 7, niistä oli 3 tehty v. 1909, 2 v. 1910 ja 2 v. 1911. V. 1914 saatiin Pietarsaareissa ja Lahdessa uudistetuksi sopimukset. Työsopimuksia oli nyt enää voimassa ainoastaan 6 osastolla.

Vielä sananen leipomolain synnystä.

V. 1907 valtiopäivillä hyväksyttiin Laki työstä leipomoissa, jossa työaika työntekijää kohden tuli rajoitetuksi 48 tuntiin viikossa ja 10 t. päivässä. Yötyö kello 9 illalla kello 6 aamulla on kielletty, ylityö rajoitettu työntekijää kohden 100 tuntiin vuodessa. Ylityöstä on palkka korotettava 50 %:lla. Sunnuntai-työ on kokonaan kielletty ja erityisellä luvalla sallitaan yötyötä enintään 10 yönä vuodessa. Palkka on maksettava yksinomaan käyvässä rahassa.

Työhuoneitten tilavuudesta, ilmanvaihdosta, siisteydestä, valaistuksesta y.m.s., säädetään senaatin antamissa „Leipuriammatin järjestysohjeissa“. Laki astui voimaan 1 p:nä heinäkuuta 1909.

Työnantajain taholta on v. 1909 hallitukselta anottu leipomolain huonontamista; ja eräässä kokouksessa, jonka työnantajat

mainittuna vuonna pitivät Vaasassa, uhattiin että toimeenpannaan yli maan ulottuva työnsulku, ellei leipomolakia huononeta sellaiseksi, kuin he tahtovat. Lakia ei ole peruutettu. Mutta ei tuosta työnsulunkaan toimeenpanosta ole vielä mitään tullut.

Mainittua lakia ja etenkin järjestysohjeita on niin paljon rikottu, että leipurityöntekijäin liitolla ja osaksi ammattientarkastajillakin on ollut täysi työ valvoa sen noudattamista. Useita rikkojia on saatettu syytteeseen, mutta tuomioistuimet ovat tuomineet ylipäättään pieniä 10—50 markan sakkoja, vaikka lain mukaan voisi tuomita aina 700 mk sakkoja. Mutta koskaan ei ole näin korkeaa sakkoa tuomittu.

Näistä epäkohdista huolimatta ammattientarkastajat tunnustavat tämän lain siveellisessä ja terveydellisessä suhteessa saaneen paljon parannuksia aikaan leipurien oloissa.

Leipurityöntekijäin liiton osastoista, jäsenluvusta, tuloista, menoista ja varoista esitetään tietoja seuraavassa:

Vuosi	Osastojen luku	Jäsenluku	Tulot mk	Menot mk
1906	11	470	294: 70	230: 65
1907	16	315	1 702: 44	1 494: 39
1908	15	325	5 133: 70	4 085: 56
1909	16	283	6 839: 98	4 864: 49
1910	13	313	4 814: 79	4 608: 65
1911	14	320	8 160: 13	6 814: 69
1912	17	406	7 605: 94	5 253: 65
1913	15	393	7 440: 59	5 364: 78
1915	16	542	8 047: 88	5 205: 44

Eri rahastojen tilasta ja liiton varallisuudesta antavat tietoja allaolevat numerot:

Vuosi	Lainvalv. apurah.	Vararahasto	Työttömyysrah.	Liiton varat
1906	—	—	—	64: 05
1907	—	—	—	672: 10
1908	—	877: 82	409: 91	2 193: 81
1909	—	2 215: 26	678: 26	4 761: 84
1910	—	3 470: —	759: 38	6 700: 44
1911	—	4 134: 43	1 039: 89	6 714: 20
1912	—	4 030: 98	1 540: 14	9 091: 75
1913	—	3 474: 32	4 044: 32	11 469: 90
1914	1 143: 79	4 587: 09	4 767: 10	14 406: 99

14. Paperiteollisuustyöväen liitto.

Paperiteollisuustyöväen järjestyminen on alkanut ensin työväenyhdistyksiin, joita perustettiin paperitehtaille: Äänekoskelle v. 1895, Valkeakoskelle 1897, Ensoon 1902, Voikan, Kuusan ja Kymintehtaille 1903, Siuroon 1904, Kymin Korkeakoskelle, Simpeleen tehtaalle ja Inkeröisiin 1905 sekä Lohikoskelle v. 1906. Kun näillä tehtailla työväen valtavan enemmistön muodostivat paperi-, puuhiomo- ja selluloosatehtaitten työläiset, niin yleiset työväenyhdistykset ja naisosastot käsittelivät ammatillisia asioita ja esiintyivät työriitaisuuksien sattuessa työväen etujen valvojina. Ensimmäisen Paperityöläisten ammattiosaston perustivat Frenckelin ja Pojat paperitehtaan työläiset Tampereella $13/8$ 1905. Samana vuonna $19/11$ perustettiin ammattiosasto Nokian paperitehtaalle. Valkeakosken tehtaalle $21/1$ 1906. Samana vuonna: $24/5$ Kyröskosken tehtaalle; $17/6$ Tainionkosken; $12/7$ Kymintehtaalle; $12/8$ Voikkaan ja $14/10$ Kuusankosken tehtaalle.

Ensimmäinen paperiteollisuustyöväen koko maata käsittävä edustajakokous pidettiin Tampereella 14—15 p:nä huhtik. 1906.

Edustajia oli kaikkiaan saapunut 38 henkeä. Niistä kuitenkin 2 oli sanomalehtien kirjeenvaihtajia ja 2 sos.-dem. puoluetoimikunnasta, joten 34 oli varsinaisia edustajia 17 eri paikkakunnalta.

Vaikka ammattiosastoja ei vielä ollut kuin 3, niin työväenyhdistyksiä oli jo melkein jokaisella isommalla paperi-, pahi- ja selluloosatehtaalla. Edustajat voivatkin ilmoittaa edustavansa 3711 järjestynyttä työläistä.

Paperiteollisuustyöväen liitto päätettiin perustaa, hyväksyttiin liiton säännöt ja valittiin hallinto, jonka toimeenpaneva valiokunta sijoitettiin Tampereelle. Toimeenpanevaan valiokuntaan kuuluu 7 jäsentä ja 4 varajäsentä. Liittohallintoon kuuluu kaikkiaan 16 jäsentä, joista 9 valittiin eri paikkakunnilta.

Liiton hallinto-orgaaneihin kuuluu vielä tarkastusvaliokunta ja tilintarkastajat. Liiton säännöissä sisäänkirjoitusmaksu määrättiin 50 p., mutta jäsenmaksun suuruudesta saivat päättää osastot yleisellä äänestyksellä.

Säännöille haettiin ja saatiin Senaatin vahvistus heinäk. 1906.

Edustajakokous m.m. päätti, että liiton palvelukseen otetaan vakinaisella palkalla toimiva sihteeri. Liittohallinto samana vuonna 24 p:nä kesäkuuta valitsi liiton sihteeriksi puuseppä *Emil Viljasen* Tampereelta.

Osastojen toimittamalla äänestyksellä liiton vakinaiset verot päätettiin 15 p. miehiltä ja 10 p. naisilta kuukaudessa.

Edustajakokouksessa päätettiin m.m. vaatia työläisille 8-tuntista työpäivää sekä yö- ja sunnuntaityön poistamista, työväensuojelulakien ja ammatillisen tarkastuksen parantamista, alinta päiväpalkkaa, jonka tulisi olla 3 mk sekä miehille että naisille, työväelle osallisuutta työhöjeitten laatimisessa. Työttömyys- ja lakkorahasto päätettiin myöskin perustaa ja siihen kerätä varoja vakinaisella verotuksella, joka määrättiin 50 p. kuukaudessa miehelle ja 25 p. naiselle.

Edustajakokous päätti liittona liittyä sos.-dem. puolueeseen.

Liitto alussa edistyi ripein askelin. V. 1907 huhtik. 30 p. oli siinä 27 osastoa, joissa oli yhteensä jäseniä 3 464. Sääntöjen mukaan pitäisi liiton edustajakokous pitää kerran vuodessa ja ylimääräisiä edustajakokouksia tarpeen mukaan.

Seuraava edustajakokous oli Kymintehtaan työväenyhdistyksen talolla 20 p:nä toukokuuta 1907.

Nämä jokavuotiset edustajakokoukset ovat tavallisia vuosikokouksia, jossa päätetään hallinnon tilivapaudesta ja valitaan uudet jäsenet liittohallintoon ja tilintarkastajat y.m. virkailijat. Mutta samalla voidaan ottaa käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi muitakin liittoa ja sen jäseniä koskevia kysymyksiä.

Tässä kokouksessa m.m. tarkastettiin lakkorahaston ja työttömyysapukassain säännöt. Vuorotöissä päätettiin vaatia 8-tuntista työaika. Liitto myös päätti liittyä Ammattijärjestöön 1 p:stä tammikuuta 1908.

Seuraava edustajakokous pidettiin Enson työväenyhdistyksen talolla 6—8 p. kesäkuuta 1908. Tässä kokouksessa hyväksyttiin lakko-objeet, jotka ovat samat, kuin Ammattijärjestön valtuusto oli hyväksynyt samana keväänä. Liitolle suoritettavat jäsenmaksut korotettiin 35 p. mieheltä ja 25 p. naiselta kuukaudessa. Liittoon kuului nyt 32 osastoa, mutta jäsenluku oli vähentynyt 2 941.

Seuraava edustajakokous pidettiin Kotkassa 14—16 p. kesäkuuta 1910. Siellä oli edustajia 27 osastosta, liittohallinnosta ja Ammattijärjestön toimikunnasta, yhteensä 32.

Paitsi tavallisia juoksevia asioita, päätettiin liiton kaikissa osastoissa ottaa samanlaiset säännöt käytäntöön ja päätettiin liittää ne liiton jäsenkirjaan. Väiteltiin sairas- ja hautausapukassan perustamisesta ja päätettiin, ettei sitä tällä

kertaa perusteta. Liittoveroksi hyväksyttiin 35 p. naisilta ja 45 p. miehiltä kuukaudessa.

Liitto päätti kiivaan väittelyn jälkeen 13 äänellä 12 vastaan, että liiton jäsenten tulee kuulua sos.-dem. puolueeseen.

Liiton palvelukseen päätettiin ottaa kiertävä esitelmän pitäjä ja liiton jäseniltä päätettiin kantaa agitatsiooniveroa 1 mk vuodessa.

Suomen Eduskunnan v. 1909 toisilla valtiopäivillä hyväksytyjen työväensuojelulakien vahvistuksen viivyttämistä paheksuttiin.

Koko-liittohallinnon kokouksia päätettiin vast'edes pitää ainoastaan kerran vuodessa, elleivät erityiset kysymykset vaadi sen useammin kokoon kutsumista.

Liiton neljäs edustajakokous pidettiin Tampereella 10—12 p. toukokuuta 1913. Edustajia oli 28 osastosta, yhteensä 30, sekä lisäksi liittohallinnosta ja Ammattijärjestön toimikunnasta, yhteensä 35. Liittoon kuului 33 osastoa.

Liiton säännöt, lakko-ohjeet ja työttömyysapukassan säännöt olivat taas tarkastettavina. Liitolle suoritettava sisäänkirjoitusmaksu korotettiin kokomaksavilta 2 mk ja puolimaksavilta 1 mk. Liiton säännöissä määrätty 50 p. sisäänkirjoitusmaksu päätettiin kokonaan panna liiton juoksevien menojen rahastoon, ja mitä siitä yli tulee, se pannaan lakkorahastoon ja työttömyysapurahastoon.

Vakinaiset liittoverot korotettiin 55 p. kokomaksaville ja 40 p. puoleksimaksaville jäsenille. Kokomaksaviksi päätettiin lukea ne, joiden palkka on vähintään 2:50 p. päivältä ja puoleksimaksaviksi ne, joiden palkka on mainittua määrää vähempi.

Osastoille lausuttiin toivomus, että jäsenmaksut korotettaisiin kaikissa osastoissa 30 p. kokomaksaville ja 20 p. puoleksimaksaville viikolta. Tämän lisäksi päätettiin liiton jäseniltä edelleen kantaa ylimääräisenä agitatsiooniverona 1 mk vuodessa.

Lakkoavustusta päätettiin vast'edes antaa neljässä luokassa: 75 p., 1:—, 1:25 ja 1:50 p. päivältä. Pienin avustus annetaan niille, jotka 6 kuukautta ovat kuuluneet liittoon ja suurin niille, jotka 5 vuotta ovat kuuluneet liittoon. Jos avustuksen saajalla on alaikäisiä lapsia elätettävänä, saa hän jokaisen lapsen osalle 25 p. päivässä lisäavustusta, ei kuitenkaan 2:50 p. enempää päivältä. Jos kassassa ei ole varoja, annetaan pienempää avustusta.

Liitolla, kuten mainittu, on ollut työttömyysrahaston nimellinen kassa jo vuodesta 1907. Mutta siihen maksavat jäsenet ainoastaan 5 p. kuukaudessa. Kassan sääntöjen mukaan aletaan siitä antaa jäsenille työttömyysavustusta vasta sitten, kun siinä on varoja vähintään 5 000 markkaa. Mutta niin pienistä kuukausimaksuista ei sitä ole saatu keräytyksi. Kassa on ollut ainoastaan nimellinen. Tässä kokouksessa tehtiin ehdotus, että kassasta määrätyillä perusteilla annettaisiin jäsenille työttömyysapuja. Mutta ehdotus hylättiin ja päätettiin kassaa edelleen kartuttaa ja liittovaliokunta veloitettiin keräämään liiton jäsenistä työttömyystilastoa ja sen perusteella laatimaan avustuksista ehdotuksen seuraavalle edustajakokoukselle.

Liiton suhde sos.-dem. puolueeseen. Edustajakokous päätti nyt, ettei liitto liittona kuulu puolueeseen, vaan jäsenet saavat kuulua siihen työväenyhdistysten ja kunnallisjärjestöjen välityksellä. Liiton toimeenpaneva valiokunta eli liittohallinto päätettiin edelleen sijoittaa Tampereelle ja sihteerinä pitää Emil Viljanen.

Työtaisteluja paperiteollisuudessa on ollut jo ennen kuin liitto perustettiin, ja ovat ne kaikki olleet järjestymättömien toimeenpanemia tai ovat työväenyhdistysten ja naisosastojen jäsenet ottaneet niihin osaa sekä olleet taistelun johdossa.

Tutkimuksessa paperiteollisuudesta v. 1912 kerrotaan niistä seuraavaa:

V. 1895 ²⁰/₄ oli työnseisaus Lohikosken paperitehtaalla Jyväskylän pitäjässä. Tulos tuntematon. Samalla tehtaalla oli talvella 1896 3 päivää kestävä lakko, jossa vaadittiin palkankorotusta. Saatiin sovinto.

Jämsänkosken paperitehtaalla keväällä 1897 oli päivän kestävä lakko palkankorotuksesta, mutta tuloksetta.

V. 1900 heinäkuussa oli Mäntän paperitehtaalla palkankorotuksesta lakko. Päättyi työläisten tappiolla.

Kuusankosken paperitehtaalla oli v. 1903 kokonaista kolme lakkoa. Yksi ²⁵/₈, joka kesti päivän ja koski pyhätyön poistamista, mutta tuloksetta; toinen ¹⁰/₄ kesti päivän ja koski samaa asiaa kuin edelliselläkin kerralla; päättyi nytkin työläisten tappiolla. Kolmas lakko oli saman vuoden joulukuun 7—10 pnä samalla tehtaalla voimassaolevien järjestyssääntöjen johdosta. Tässä lakossa työläiset voittivat.

Voikan tehtaalla oli v 1904 kaksi lakkoa. Ensimmäinen lakko

oli syyskuun 16—17 p., syynä oli tyytymättömyys paperinlajittelijanaisten työnjohtajatar Alma Peltoseen, jota vaadittiin erotettavaksi; samalla vaadittiin naisten työaika lyhennettäväksi 10 1/2 tuntiseksi ja lisäksi parin erotetun toverin työhön takaisin ottamista. Tehtaan hallinnon puolesta luvattiin parannuksia ja naiset palasivat työhön.

Saman vuoden syyskuun 31 p. koko tehtaan työväestön (800) nimessä eräs lähetystö jätti Voikan tehtaan johtaja, eversti Beckerille kirjelmän, jossa vaadittiin herra salimestari Schmitz toimestaan tehtaalta erotettavaksi 24 tunnin kuluessa ja Schmitz'ia syytettiin m.m. tehtaalaisnaisten raiskaamisyrityksestä.

Työläiset olivat päättäneet, että ellei heidän vaatimukseensa suostuta, niin he väkisin poistavat Schmitz'in tehtaalta. Tästä päätöksestä oli tehtaan hallinto saanut edeltäkäsinkin urkkijainsa välityksellä tiedon ja siltä varalta kutsunut marraskuun 1 p. Voikan tehtaalle Valkealan pitäjän nimismiehen ja muutamia poliiseja, jotka eivät kuitenkaan voineet estää Schmitz'in tehtaalta ulostaluttamista. Tämä tapahtui 1 p:nä marraskuuta 1904 kello 10 aamulla. Valkealan työväenyhdistys oli valinnut 10 miestä Schmitz'ia ulos taluttamaan, joista ainakin kolme todistettiin tekoon syyllisiksi. Kymi-yhtiön johtokunta päätti erottaa 14 miestä ja 9 naista näihin rettelöihin syyllisinä. Työläiset lähetystönsä kautta marraskuun 2 p. klo 4 i.p. jättivät tehtaan johtajalle kirjelmän, jossa vaadittiin 25 erotetun toverin työhön ottamista. Kirjelmän oli allekirjoittanut 511 työläistä. Mutta isännistön puolelta ilmoitettiin, että erotettuja ei oteta takaisin. Tästä oli seurauksena, että Voikan tehtaalla alkoi lakko mainittuna päivänä kello 6 i.p. Valkealan nimismies Andersson tilasi Viipurista toistakymmentä poliisia, muka epäjärjestyksiä estämään. Kävipä Viipurin läänin kuvernöörin 4/11 paikkakunnalla tutkintoa pitämässä.

Valkealan (Voikan) työväenyhdistys viranomaisten sinetillä suljettiin, sen kirjat ja varat otettiin takavarikkoon ja sen puheenjohtaja *Frans Tila* ja rahastonhoitaja räätäli *Domin* vangittiin ja passitettiin Viipurin lääninvankilaan.

Sovitteluja isännistön ja työläisten välillä yritettiin useita kertoja, mutta tuloksetta. Lakkoon yhtyi sitten Kuusankosken tehtaan työväki 17 p. marraskuuta ja Kymintehtaalta osa 28 p. samaa kuuta.

Puoluehallinto lähetti kaikille työväenyhdistyksille kirjeen

ja kehoitti avustamaan Voikan tehtaan lakkolaisia. Helsingin Paikallisjärjestö lähetti kaikille Helsingissä toimiville ammattiosastoille, yhdistyksille, seuroille ja ylioppilasosakunnille kirjelmän, jossa kehoitti lausumaan mielipiteensä tästä lakkokysymyksestä ja antamaan lakkolaisille aineellista avustusta. Saman järjestön toimikunta puuhasi ylioppilastalolle suuren kansalaiskokouksen 18/11, jossa arvosteltiin Kymiyhtiön isännistön menettelyä tässä lakossa ja valittiin 5-henkinen lähetystö mainitun yhtiön isännöitsijän herra vuorineuvos Elfvingin luokse, tarjoamaan neuvotteluja. Lähetystö kävikin Elfvingin luona, joka ilmoitti, että hän oli sovittelut antanut tohtori H. Renvallin huostaan. Samana iltana kun lähetystö kävi Elfvingin luona, matkusti Renvall Voikan tehtaalle hieromaan sovintoa. Isännistö oli kieltänyt työhön pääsyn työnjohtaja Backmannilta, A. Korhoselta, Mäkelältä ja August Friiarilta, jotka kolme viimemainittua, olivat taluttaneet salimestari Schmitz'ia ulos tehtaasta ja joista ensinmainittua syytettiin kiihotuksesta työväen keskuudessa. Helsingin paikallisjärjestön toimikunta lähetti jäsenensä M. Turkian tähän neuvottelutilaisuuteen, kehottamaan, että nuo 4 miestä itse eroaisivat ja lakko lopetettaisiin. Mutta hän ehti paikalle liian myöhään. Työväestö toisten paikalla olleitten neuvonantajainsa kehoituksesta oli Renvallin neuvottelutilaisuudessa ilmoittanut, etteivät he luovu noista neljästä toveristaan, ja niin raukesivat neuvottelut. Sen jälkeen ei isännistö suostunut enää minkäänlaisiin neuvotteluihin.

Myöhemmin lähetti Helsingin paikallisjärjestö lakkopaikalle sihteerinsä, joka oli siellä joulun aikana noin 3 viikkoa. Lakkolaisten kokouksia, poliisin vainon takia, pidettiin parin kilometrin matkalla tehtaalta, *metsässä, parinkymmenen asteen pakkasessa*. Vangitut toverit Tila ja Domin pääsivät vankilasta vapaiksi ja yhdistyksen kassa luovutettiin takaisin, sekä lopuksi pöytäkirjatkin.

Työväen sanomalehdet julkaisivat tästä lakosta selostuksia enemmän kuin yhdestäkään lakosta on Suomessa ennen tai jälkeen julkaistu. Eräät porvarilliset professorit, maisterit ja tohtorit innostuivat myöskin kirjoittamaan naisten siveellisyyden puolustamiseksi tehdystä lakosta siveellistä suuttumusta uhkuvia artikkeleita. Mutta eivät nekään voineet isännistöä taivuttaa neuvotteluihin.

Lakkolaisille kerättiin avustusta ympäri Suomen. Mutta

eninten tuli avustusta Helsingin paikallisjärjestön välityksellä. Tulipa joku määrä rahoja myöskin Amerikan suomalaisilta työväenjärjestöiltä.

Lakko jatkui aina seuraavan vuoden maaliskuuhun saakka ja päättyi työläisten perinpohjaiseen tappioon. Eikä sitä ole milloinkaan päättyneeksi julistettu. Sovinto olisi pitänyt tehdä silloin, kun tri Renvall oli sovittelemassa. Kaikki sovittelut myöhemmin jäivät tuloksettomiksi.

Niitä työmiehiä vastaan, jotka salimestari Schmitz'in taluttivat tehtaasta ulos, nostettiin rikosoikeudellinen kanne ja tuomittiin heidät lyhyeksi ajaksi vankeuteen. Syytettyjen asiaa oikeudessa puolusti entinen pormestari Andersson Tampereelta. Pari työmiestä, joilla oli yksityiset kirjalliset, määrääjäksi tehdyt työ Sopimukset ja jotka olivat ottaneet lakkoon osaa, tuomittiin sopimusrikoksesta yli 100 mkn sakkoon kumpikin.

Työväenliike näillä kolmella tehtaalla näytti saaneen moneksi vuodeksi tuntuvan lamauttavan iskun.¹

Mutta sitten seuraavana syksynä sattui „suurlakko“, ja työväestö, ollen aseman herrana, käytti tilaisuutta hyväkseen ja nosti työväenliikkeen entistä suurempaan voimaan näilläkin tehtailla.

V. 1906 kuluessa oli paperi-, pahvi- ja selluloosatehtailla yhteensä 7 lakkoa. Niistä kaksi Tampereen puuhiomo- ja pahvi-tehtaalla. Syynä olivat seuraavat seikat: Sikkäläisen Pellavatehtaan häkilä-osastolla isännistö ⁸⁰/₃ sanoi 160 työläistä irti ja tästä oli seurauksena saman yhtiön konepajassa ja puuhiomossa lakko, johon otti osaa 200 työläistä. Neuvottelut kyllä saatiin aikaan, mutta niistä ei ollut toivottua tulosta. Työväen keskuudessa mainitaan sattuneen epäjärjestyksiä. Osa työväen vaatimuksista lopulta hyväksyttiin.

Saman yhtiön tehtaalla maaliskuun 30 pnä 13 naista vaativat palkankorotusta, johon ei suostuttu. He tekivät lakon. Tulos tuntematon.

Toukokuun 4 pnä Nurmin selluloosatehtaalla propsintekijät vaativat palkankorotusta, tekivät lakon ja voittivat.

Kaltimon puuhiomon työntekijät vaativat oloissaan parannuksia ja tekivät kesäkuun 12 p. lakon, mutta tuloksetta.

¹ Virallinen ammattientarkastajain selostus Voikan lakosta on Teollisuushallituksen tiedonantojen 37 vihossa, alkaen sivulta 252.

Samana vuonna Kyröskosken paperitehtaan työläiset pyysivät palkankorotusta, ja kun eivät saaneet, niin julistivat kesäkuun 12 p:nä lakon, joka kesti 2 päivää ja päättyi työläisten voitolla. Samalla tehtaalla alkoi sitten 26 p. kesäkuuta lakko, samoin palkankorotusvaatimuksesta. Se kesti 3 päivää ja päättyi työläisten voitolla.

Inkeröisten puuhiomon työläiset tekivät lakon syyskuun 12 p. samana vuonna, vaati palkankorotusta, johon 2 päivää kestäneen lakon jälkeen suostuttiin.

Ensimmäinen lakko, johon liitto sovittelijana sekaantui, sattui Hallan selluloosatehtaalla. Se alkoi 5 p. heinäkuuta 1906, koskien pyhätyön poistamista ja palkkojen korottamista. Lakko kesti noin 3 kuukautta ja päättyi työläisten osittaisella voitolla.

V. 1907 oli paperiteollisuustyöläisillä yht. 14 työselkkausta.

Kyröskosken tehtaalla ajomiehet taas vaativat palkankorotusta, ja kun ei siihen suostuttu, niin he tammikuun 15 p:nä julistivat lakon, joka kesti 2 päivää ja otti siihen osaa 80 työläistä. Tämä lakko päättyi työläisten tappiolla.

Kymi-yhtiön tehtailla Voikassa ja Kuusankoskella sekatyöntekijät, luvultaan 264 tekivät lakon, saadakseen palkkansa korotetuksi. Lakko kesti 2 päivää ja päättyi työläisten voitolla.

Saman yhtiön tehtaalla sähkötyömiehet, luvultaan 23, esittivät isännistölle palkankorotus- ja työehtosopimusvaatimuksen, johon eivät saaneet suotuisaa vastausta. He julistivat maaliskuun 11 p. lakon, johon isännistö vastasi julistamalla työnsulun Voikan, Kuusankosken ja Kymintehtaalla. Tästä taistelusta oli tuloksena vuorotöissä 8-tuntinen työaika ja ulkotöissä 10-tuntinen. Eri ammattikuntain kanssa tehtiin palkkasopimukset. Tämän riidan loppuselvittelyyn otti myöskin liiton luottamusmies E. Viljanen osaa. Sopimus oli voimassa marraskuun 1 p:n v. 1909, jolloin se menetettiin. Tämä sopimus on paperityöläisten ensimmäinen kirjallinen työehtosopimus maassamme. Tästä taistelusta ja sen tuloksista on järjestöm. komitean julkaisussa Suomen työväenliike I „Ammattilisen liittovaliokunnan toiminta“ selostuksessa jo mainittu.

Valkeakoskella keväällä ja kesällä 1907 olleesta työtaistelusta, samoin Enson tehtaalla vuoden 1907—1908 vaihteessa sattuneesta työtaistelusta ja sen tuloksista on tässä julkaisussa, ammattijärjestön lakkoselostuksissa vuodelta 1907, jo selostettu, johon tässä viittaamme.

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitus- maksu jäseneltä	Liiton tulot										
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			Liittoveroista jäseniltä	Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä			
					mk	p.	mk	p.	mk	p.			mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1906	3 464	—	3 464	+ 3 464	1	80	—	—	1	80	—	50	2 706	55	—	—	—	—	935	55	3 642	10
1907	645	1 188	2 941	— 523	1	25	2	25	4	05	—	50	12 265	20	1 638	30	—	—	1 168	49	15 071	99
1908	582	1 152	2 371	— 570	4	80	6	—	10	20	—	50	18 720	17	3 098	72	—	—	4 704	55	26 523	44
1909	565	1 435	1 501	— 870	4	20	15	—	19	20	—	50	21 926	34	1 264	—	—	—	55 709	22	78 900	21
1910	605	1 031	1 075	— 426	5	40	2	50	7	90	—	50	7 617	95	—	—	—	—	1 714	79	9 332	74
1911	680	301	1 454	+ 379	5	40	9	50	14	90	—	50	17 343	20	—	—	—	—	3 977	37	21 320	57
1912	550	834	1 170	— 284	5	40	9	50	14	90	—	50	15 937	40	—	—	—	—	10 559	75	26 497	15
1913	1 007	580	1 617	+ 447	5	40	1	—	6	40	—	50	7 926	80	—	—	—	—	4 575	04	12 501	84
1914	620	818	1 419	— 198	6	60	5	—	11	60	2	—	11 760	50	—	—	—	—	5 734	49	17 494	99

Vuosi	Liiton menot																			Liiton varat vuoden lopussa		Työnselaukset					
	Lakkoihin		Sulkuihin		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoitokustannuksiin		Liiton agitatio-niin		Avustettu toisia liittoja		Muita menoja		Kansainvälisten menoja				Yhteensä			Lakossa ollut liiton jäseniä	Sulussa ollut liiton jäseniä	Lakossa menetetty työpäiviä	Sulussa menetetty työpäiviä		
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.		mk	p.						
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.							
1906	—	—	—	—	—	—	—	1 978	60	333	80	—	—	926	97	—	—	—	—	3 239	37	920	13	—	—	—	—
1907	5 550	—	—	—	—	—	—	2 193	15	200	—	—	—	287	25	—	—	—	—	9 430	40	6 570	72	480	161	110 080	19 800
1908	—	—	16 533	—	—	—	—	3 567	10	157	50	2 378	—	61	10	—	—	—	—	22 696	70	10 397	46	—	600	—	29 970
1909	—	—	73 989	—	591	50	—	3 369	36	827	75	—	—	3 538	38	—	—	—	—	82 315	99	6 981	68	—	600	—	96 570
1910	—	—	—	—	—	—	—	2 703	01	547	85	—	—	6 805	27	—	—	50	—	10 106	13	6 208	29	—	—	—	—
1911	9 400	50	—	—	150	—	—	3 047	17	909	45	—	—	11 953	38	—	—	—	—	25 460	50	2 068	36	110	—	18 900	—
1912	12 085	75	—	—	107	50	—	3 642	40	906	35	—	—	6 725	91	—	—	—	—	23 447	91	5 117	60	570	—	90 547	—
1913	—	—	—	—	45	—	—	3 008	—	680	55	—	—	6 016	08	—	—	—	—	9 749	63	7 869	81	—	—	—	—
1914	—	—	7 174	50	271	—	—	3 167	24	1 028	85	—	—	3 694	55	—	—	—	—	15 336	14	10 028	66	—	142	—	8 143

Tampereella Frenckel'in paperitehtaan ulkotyöläiset vaativat talvella 1907 palkankorotusta, jota ei luvattu. Julistivat 16 p. helmik. lakon, joka kesti 46 päivää ja päättyi työläisten täydellisellä voitolla.

Nurmin selluloosatehtaalla propsien kuorijat huhtikuun 4 p. ja Kotkan selluloosatehtaan työläiset saman kuun 8 p. tekivät lakon, vaatien lisää palkkaa. Ensinmainittu kesti 44 päivää ja viimeainittu 15 päivää ja päättyivät kumpikin työläisten voitolla. Inkeröisten puuhiomon työläiset, luvultaan 350, vaativat palkankorotusta ja 8-tuntista työaika vuorotöissä. Julistivat 15 p. toukokuuta lakon, joka jatkui puolitoista kuukautta ja päättyi työläisten voitolla.

Stockforssin puuhiomotyöläisten lakko alkoi toukokuun 14 p. v. 1907 ja otti siihen osaa 164 työläistä. Palkkoja vaadittiin korotettavaksi ja työpäivää lyhennettäväksi. Lakko kesti 69 päivää ja päättyi työntekijäin täydellisellä tappiolla.

Tampereen paperitehtaan puiden latojilla oli palkankorotuksesta lakkoja toukokuun 23 p. ja kesäkuun 12 p. Ensinmainittu lakko kesti 2 päivää ja päättyi työläisten tappiolla, viimeainittu 3 päivää ja päättyi työläisten voitolla.

Jyväskylän pitäjässä Kankaan eli Lohikosken paperitehtaalla sattui työrettelö samana vuonna maaliskuun 31 p. Syynä oli, että 9 miestä „pitkänperjantain“ aattona poistuivat omin lupinsa työstä. Isännistö sitten erotti heidät työstä. Toiset työläiset uhkasivat lakolla, ja isännistö suostui sillä ehdolla ottamaan erotetut takaisin, että työläiset tunnustavat rikkoneensa tehtaan järjestyssääntöjä. Tämän työväestö tunnustikin ja sovinto, liiton luottamusmiehen välityksellä, saatiin aikaan.

Samalla tehtaalla syntyi heinäkuun 7 p. lakko. Työläiset vaativat 8-tuntista työaika vuorotöissä ja alimpain tuntipalkkain korottamista ja työehtosopimusta. Lakko kesti viikon. Palkkoja korotettiin, mutta kysymys 8-tuntisesta työajasta vuorotöissä meni yhtiön velkojain kokouksen ratkaistavaksi.

V. 1907 kuluessa oli useimmilla maamme paperitehtailla otettu vuorotöissä 8-tuntinen työaika käytäntöön. Mutta jo v. 1908 lopulla Mäntän, Kyröskosken, Äänekosken ja Läskelän tehtailla sanottiin irti entiset sopimukset 8-tuntisesta työajasta ja palattiin vuorotöissä 12-tuntisiin työvuoroihin, josta seurasi koko talven kestävä taistelut, jotka päättyivät vasta toukokuussa 1909, työläisten täydellisellä tappiolla.

Kuten mainittu, toteutettiin sitten v. 1909 lopussa Kymi-yhtiönkin tehtailla: Voikassa, Kuusassa ja Kymintehtaalla y.m. vuorotöissä 12-tuntinen työaika. Työläiset taloudellisen kriisajan ja kehnon järjestämisensä vuoksi eivät pystyneet vastarintaa tekemään ja näin useimmilla paperitehtailla tuli vallitsevaksi taas 12-tuntiset työ-ajat, ilman säännöllisiä ruokailuhetkiä.

Muuten viittaamme tässä julkaisussa S. Ammattijärjestön toimintaa selostuksessa paperityöläisten taisteluista mainittuihin *Lohjan selluloosatehtaalla vv. 1911—1912 ja Kymi-yhtiön omistamilla: Voikan, Kuusan ja Kymintehtailla v. 1912*, olleisiin taisteluihin ja niiden tuloksiin, jotka kaikki päättyivät työläisten tappiolla.

Nämä onnistumattomat työtaistelut y.m. seikat ovat vaikuttaneet, että liiton jäsenluku, joka v. 1906 oli 3 464, oli v. 1914 ainoastaan 1 419, ollen välillä vieläkin pienempi. Niinpä se 1910 oli ainoastaan 1 075 ja 1912 1 170. Liiton kehitys, jäsenluku sekä sen tulot, menot ja varat näkyvät sivuilla 130—131 olevasta taulusta.

Liittoon kuului v. 1914 seuraavat määrät eri ammattilaisia:

Ammatin nimi	Työläisten			
	Koko maassa			Niistä liitossa
	Miehiä	Naisia	Yht.	
Paperitehtaan työntekijöitä (21 tehdasta)	3 500	3 100	6 600	600
Puuhiomon työntekijöitä (36 tehdasta)	3 800	300	4 100	217
Pahvitehtaan työntekijöitä (5 tehdasta)	800	300	1 100	40
Selluloosatehtaan työntekijöitä (16 tehdasta)	2 100	100	2 200	540
Paperinjalostus- ja Tapettitehtaan työntekijöitä (12 tehdasta)	300	700	1 000	22
Yhteensä	10 500	4 500	15 000	1 419

Tämän mukaan ei täyttä 10 % ollut järjestyneitä.

15. S. Kutomateollisuusyöväenliitto.

Ammatillinen järjestyminen kutomateollisuusosalalla on alkanut vasta „suurlakon“ jälkeisinä vuosina. Tosin aikaisemminkin oli jo muutamia n.s. „tehtaalaisseuroja“, joihin kuului etupäässä kutomatyöläisiä ja lisäksi eräitä yleisiä työväenyhdistyksiä,

kuten Forssan y.m., joiden jäsenistö oli suureksi osaksi kutomatehtaitten työväestöä. Ensimmäinen tehtaalaisseura on perustettu Tampereella v. 1891.

Kutomateollisuustyöväenliitolle on perustus laskettu, kuten julkaisussa Suomen T:e I on mainittu, S. Tehdastyöväen edustajakokouksessa Tampereella 3—6 p. kesäkuuta 1906. Tässä kokouksessa oli puuvillatehtaitten työväenedustajia 18, villakutomojen työväestön edustajia 10 ja pellavakutomon työväestön edustajia 7, edustaen yhteensä 3 500 järjestynyttä työläistä.

Tämän kokouksen yhteydessä pidettiin kutomateollisuustyöväen erityinen neuvottelukokous, jossa päätettiin perustaa Kutomateollisuustyöväenliitto ja valita sille väliaikainen liittohallinto, joka sijoitettiin Tampereelle. Hallintoon valittiin Tampereelta 7 ja muilta paikkakunnilta 5 jäsentä. Liiton tuli muodostamaan kutomo-, kehruu- y.m. tällä teollisuusosalalla toimivat ammattiosastot.

Sisäänkirjoitus- ja jäsenmaksujen suuruudesta saivat osastot yleisellä äänestyksellä päättää.

Ehdotuksen liiton säännöiksi laati väliaikainen liittohallinto ja ne tarkastettiin osastoissa. Liittohallinto valmisti sitten säännöt osastojen lausuntojen ja edustajakokouksen päätösten mukaisesti liiton toiminta alkoi v. 1907 alusta.

Tampereen kokouksen jälkeen, kun väliaikainen liittohallinto asioita järjesteli, oli se töitten paljouden vuoksi pakotettu ottamaan liiton palvelukseen vakinaisen toimitsijan, johon valittiin tehtaalainen *Kaarlo Hellman* Tampereelta 150 mk kuukausipalkalla.

Jäsenmaksuksi liiton jäsenten enemmistö päätti I:ssä luokassa 20, II:ssä 15 ja III:ssä 10 p. viikolta, jotka maksut vielä seuraavassa edustajakokouksessakin hyväksyttiin.

Ensimmäinen edustajakokous pidettiin Forssan tehdaskylässä Käsiyöläisklubin huoneustossa 30—31 p. huhtikuuta 1907.

Tämän kokouksen tehtävänä oli valita liitolle vakinainen hallinto. Liiton säännöt, kuten mainittu, oli yleisäänestyksellä jo hyväksytyt.

Samalla kokous käsitteli liiton vastaista toimintaa, kuten palkka- ja päivänlyhennyskysymyksiä, apurahastojen perustamista ja liiton suhdetta perustettavaksi ehdotettuun S. Ammattijärjestöön. Työpäivän lyhentämiseen 8-tuntiseksi päätettiin pyrkiä asteittain, ensin 9-tuntiseen ja lauantaina ja juhlapäivä-

aattoina 7-tuntiseen ja Vappu piti olla työstä vapaana. Oppineitten kutojain ja kehrääjain alimmaksi viikkopalkaksi hyväksyttiin 15 mk, värjärien 50 p. tunnilta. Nuorten henkilöitten alle 20 mk viikolta oleva palkka vaadittiin korotettavaksi 20 %, kehruumiesten alle 20 mk viikolta olevia palkkoja oli korotettava 10 %, valmistajain, kuivaajain ja parsijain 15 %. Alaikäisten työ värjäämöissä oli kokonaan kiellettävä. Koneitten puhdistamisesta oli maksettava 30 p. tunnilta. Verstas- ja ulkotyöläisille oli maksettava ammattinsa tariffin mukainen palkka. Työehtosopimukset oli tehtävä kirjallisesti ja niiden voimassaoloajaksi hyväksyttiin 2 vuotta. Lopuksi päätettiin, että kun 75 % jonkun tehtaan työväestä kuuluu liittoon, niin silloin seurataan „lakko-ohjeita“.

Lakko-ohjeet, mitkä hyväksyttiin, ovat yhdenmukaiset Tampereella edellisenä vuonna pidetyssä tehdastyöväen edustajakokouksessa hyväksytyjen ohjeiden kanssa.

Työttömyysavustusta päätettiin antaa enintään 30 päivältä vuodessa. Matka-avustusta 15 päivän avustusta vastaava summa.

Kysymys kutomatyöläisten lehden perustamisesta hylättiin toistaiseksi.

S. Ammattijärjestön perustamista päätettiin kannattaa ja sille menevät verot suorittaa liiton kassasta, paitsi ylimääräiset verot jotka oli jäsenten suoritettava. Ammattijärjestöön päätettiin liittyä v. 1908 alusta.

Liittohallinto sijoitettiin edelleen Tampereelle. Liiton puheenjohtajaksi valittiin A. Vuolle, rahastonhoitajaksi V. Kouto ja sihteeriksi (luottamusmieheksi) edelleen Kaarlo Hellman.

Toinen edustajakokous pidettiin Tampereella 10—12 p. huhtikuuta 1909. Saapuvilla oli edustajia 16 osastosta ja liittohallinnosta; yhteensä 30.

Liiton rahastot päätettiin järjestää siten, että liittoverosta $\frac{2}{6}$ siirretään juoksevien menojen rahastoon, $\frac{2}{6}$ lakkorahastoon ja $\frac{1}{6}$ työttömyysrahastoon. Työttömyysapukassan sääntöihin tehtiin eräitä muutoksia. Päätettiin avustusta antaa enintään 4 viikolta vuodessa. Työttömille jäsenille päätettiin myöntää jäsenmaksuista vapautusta enintään 6 kuukaudelta.

Lakko-ohjeisiin lisättiin lakkoon lähteviltä 50 mk suuruisen velkasitoumuksen ottaminen, jonka asianomaisen on suoritettava jos lakkolupauksensa rikkoo ja menee työhön, ennen kun jär-

jestö on julistanut taistelun päättyneeksi. Lakkorahaston pohjarahasto hyväksyttiin 15,000 markaksi.

Kun liiton jäsenistä melkoinen osa vv. 1908—1909 sattuneiden suurten työtaistelujen aikana oli jättäneet Ammattijärjestön toimikunnan ja valtuuston määräämät ylimääräiset verot suorittamatta, heräsi nyt kysymys, ovatko mainitut verot maksettava vai ei. Päätettiin, ettei osastoja pakolla velvoiteta mainittuja veroja suorittamaan. Tässä yhteydessä tehtiin myöskin ehdotus, että liitto eroaisi Ammattijärjestöstä, koska sen säännöt muka ovat epäedulliset kutomateollisuustyöväenliitolle. Eroamisesta ei kuitenkaan päätöstä tehty.

Kansainväliseen Kutomatyöläisten liittoon päätettiin liittyä vasta sitten, kun liiton jäsenluku on saatu kohoamaan 5,000.

Työväen suojeluslakien ja ammattientarkastuksen parantamiseen päätettiin kiinnittää entistä enemmän huomiota. Sos.-dem. eduskuntaryhmälle lausuttiin tunnustus sen toiminnasta työväensuojeluslakien ja ammattientarkastuksen parantamiseksi.

Kokous velvoitti liittohallinnon anomaan työnantajilta työläisille 2 viikon kesälomaa puolella palkalla.

Liiton toiminnasta vuosina 1909—1911 tapahtui suuri taantumus. Jäsenluku, joka v. 1907 päättyessä oli 1 830 ja v. 1908 päättyessä 2 237, oli vuoden 1909 lopussa 605, v. 1910 lopussa 535 ja 1911 569, josta se taas on vähitellen alkanut kohota, ollen vuoden 1914 päättyessä 1 612.

Tästä liiton jäsenluvun suuresta vähennyksestä seurasi liiton tulojen väheneminen. Liitto säästäväisyysyysistä erotti luottamusmiehensä K. Hellmanin v. 1910 helmikuun alusta ja sihteerin ja luottamusmiehen toimi liitossa järjestettiin sivutoimeksi. Tästä toimitsijan erottamisesta seurasi entistä suurempi jäsenluvun laskeminen. Sihteeriksi ja luottamusmieheksi valittiin V. Kouta Tampereelta, 10 mk kuukausipalkkiota vastaan.

Tällä tavalla hoidettiin liiton asioita aina v. 1913 saakka.

Kutomateollisuustyöntekijäin liiton kolmas edustajakokous pidettiin Tampereella 15—17 p. huhtikuuta v. 1911.

Tässä kokouksessa taas keskusteltiin, kuulutaanko edelleen Ammattijärjestöön, vai erotaanko. Kun ammattijärjestön edustajakokous v. 1909 oli korottanut järjestölle menevät verot 15—30 penniin neljännesvuodelta, niin Kutomateollisuusliiton jäsenistö kokonaisuudessaan oli alentunut puolimaksavain luokkaan Ammattijärjestössä. Kirjaltajain ja kirjansitojain suuret

taistelut v. 1911 aiheuttivat samana keväänä suuren ylimääräisen verotuksen kaikissa Ammattijärjestöön kuuluvissa osastoissa. Kutomateollisuustyöväenliiton osastoissa ei oltu halukkaita maksamaan näitä ylimääräisiä veroja. Eikä niitä liittokaan halunnut kassastaan maksaa. Edustajakokous päätti, että edelleen kuulutaan Ammattijärjestöön, mutta puoleksimaksavina ja ylimääräiset verot veloitettiin osastot suorittamaan. Mutta elleivät ne sitä tee, niin Ammattijärjestö saa menetellä harkintansa mukaan, joko erottaa liiton järjestöstä tai pitää puoleksi maksavana. Liiton sääntöihin tehtiin taas muutamia muutoksia, mutta jäsenmaksut pysytettiin entisellään. Maksuluokkia oli 4, jotka edellisessä kokouksessa oli hyväksytty.

Ammattijärjestön „apurahastoon“ menevät maksut, kolmena vuotena 1:50 koko- ja 75 p. puolimaksavilta jäseniltä valtuutettiin liittohallinto suorittamaan liiton lakkorahastosta, jos kutomateollisuudessa edelleen huonoja työoloja jatkuu.

Sihteerin toimi päätettiin edelleen pitää sivutoimena. Mutta liittotoimikunnalle annettiin oikeus valita liiton palvelukseen väliaikaisesti puhuja ja ottaa lakkorahastosta sen palkkaamiseen 1 000 mk.

V. 1913 alussa otettiin sitten liittohallinnossa puheeksi vakinaisen sihteerin ottaminen liitolle, ja päätettiin se ottaa kokeeksi vuoden ajaksi. Toimi julistettiin haettavaksi ja kolmesta hakijasta valittiin siihen maalari *Aug. Lindell*, joka sitä ennen oli toista vuotta ollut Ammattijärjestön puhujana. Lindell astui toimeensa maaliskuun alusta 1913.

Kutomateollisuustyöväenliiton jäsenluku on sen jälkeen vähitellen lisääntynyt ja sihteerinä eli luottamusmiestä on sitten edelleen pidetty liiton palveluksessa koska se on osottautunut liitolle edulliseksi.

Liiton neljäs edustajakokous pidettiin Hyvinkään työväenyhdistyksen talolla 10—12 p. huhtikuuta 1914. Edustajia oli saapunut 23 osastosta, liittoneuvostosta ja Ammattijärjestöstä.

Liitolle hyväksyttiin melkein kokonaan uudet säännöt. Liittoon hyväksytään m.m. sellaiset kutomateollisuusalalla työskenteleväin työläisten keskuudessa muodostuneet osastot, jotka hyväksyvät sekä liiton että sen työttömyysapukassan säännöt. Sisäänkirjoitusmaksuksi hyväksyttiin nyt 1:50 jäseneltä. Muista Ammattijärjestön alaisista sekä ulkomaalaista liitoista voi liiton osastoihin päästä jäseneksi sisäänkirjoitusmaksua suorittamatta.

Liiton jäsenet jaettiin nyt 2 luokkaan: koko- ja puolimak-saviin. Edellisten puolesta oli osastojen suoritettava 15 ja jäl-kimäisten puolesta 10 p. viikolta jäsenmaksua.

Edellisessä edustajakokouksessa oli päätetty periaatteessa hyväksyä koko maata käsittävät työehtosopimukset. Nyt sen-sijaan hyväksyttiin uusi suunnitelma, joka perustui paikallisiin työehtosopimuksiin, ja päätettiin näitä sopimuksia ensi sijassa koettaa toteuttaa.

Edellisessä edustajakokouksessa tehty päätös kansainväliseen kutomatyöntekijäin liittoon yhtymisestä myöskin kumottiin ja päätettiin siihen yhtyä v. 1915 alusta.

Omaa tiedonantolehteä päätettiin ryhtyä julkaisemaan heinä-kuusta alkaen v. 1914 neljä kertaa vuodessa. Lehden nimeksi on liittohallinto antanut: „Kutomatyöläinen“.

Liitto päätti edelleen kuulua Ammattijärjestöön, mutta puo-leksimaksavana.

Skandinavian maiden kutomatyöläisten järjestöjen kanssa päätettiin ryhtyä yhteistoimintaan ja hyväksyttiin Pohjoismaitten kutomatyöväenjärjestöjen edustajakokouksessa Norrköpingissä joulukuun 18—19 p. 1913 hyväksymät ponnet keskinäisestä yhteistoiminnasta. Sopimus ei sisällä pakollista työtaistelujen avustusvelvollisuutta, vaan on se edelleen vapaaehtoisuuden varassa.

Liittohallinto edelleen sijoitettiin Tampereelle, josta toimeen-panevaan valiokuntaan valittiin 7 jäsentä. Liitossa säilytettiin edelleen se tapa, että osa liittohallinnon jäsenistä, nimittäin 5, valitaan eri paikkakunnilta.

Liittohallinto valitsi sihteeriksi eli luottamusmieheksi edelleen *Aug. Lindellin*.

Lakot ja sulut kutomateollisuudessa. Liitolla ei ole koko olemassaolonsa ajallaan vv. 1907—1916 ollut yhtään kunnan lakkoa. Lakot ovat sattuneet joko ennen liiton perustamista tai olleet pieniä järjestymättömien lakkoja, jotka eivät ole suu-remmassa määrässä mielenkiintoa herättäneet.

Näistä kutomatyöläisten aikaisemmista lakoista mainitsee liiton entinen sihteeri K. Hellman seuraavaa:

Tampereella Finlayson & C:o puuvillatehtaan kankurien lakko v. 1857. Saman tehtaan vapunpäivän vietto, (joka selitettiin lakoksi) v. 1862.

Pellavatehtaan tyttöjen lakko v. 1867. Saman tehtaan työväen

osittainen lakko v. 1877 ja karstapoikien lakko v. 1892. Näistä lakoista ei kuitenkaan ole sen tarkempia tietoja.

Tampereen pellavatehtaalla liisteröimisosastolla syntyi huhtikuussa 1893 lakko, jonka syyksi mainittiin asianomaisen mestarin yllytykset. Lakko kesti viikon päivät. Tulos tuntematon. Saman tehtaan häkilöimisosastolla syntyi lakko taas heinäkuun 30 p. v. 1897. Syynä pienet palkat. Lakko kesti 4 päivää ja päättyi sovintoon.

Ensimmäinen huomattava kutomatehtaalaisten lakko sattui Hyvinkään kutomatehtaalla v. 1901. Syynä lakkoon oli se, että tehtaan hallinto oli tammikuun 30 p. päättänyt alentaa työntekijäin palkkoja 10 % niiltä, joiden palkka oli alle 2 mk päivältä ja 15 % niiltä, joilla oli yli 2 mk päivältä, ja lisäksi naiskankurien palkkoja 10, 9 ja 8 pennistä 8, 7 ja 6 penniin 1000 kuðelyönniltä. Tähän palkkojen alentamiseen oli ilmoitettu olevan pakko ryhtyä syystä, että aluksi oli palkat määrätty liian korkeiksi ja että liikeolot olivat entisestä huonontuneet, joten yhtiön ei kannata entisiä palkkoja maksaa.

Työläiset valitsivat lähetystön pyytämään yhtiön toimitusjohtajalta, ettei palkkoja alennettaisi, ja oli hän luvannutkin, ettei niiden palkkoja tulla alentamaan, joiden palkka on 1:50 päivältä tai vähemmän. Kun työläiset olivat jo 5 p. helmikuuta ilman työstä irtisanomatta lopettaneet työnsä, niin toimitusjohtaja oli lähetystölle ilmoittanut, että työläisiä vastaan nostetaan oikeudessa syyte työsopimuksen rikkomisesta Elinkeinolain mukaan. Työläiset eivät palanneet työhön, vaan valitsivat uuden lähetystön toimitusjohtajan puheille, joka helmikuun 9 p. sai toimitusjohtajalta tietää, että yhtiön hallinto ei tule neuvottelemaan lakkolaisten valtuutettujen kanssa, jotka ovat työsopimuksensa rikkoneet. Ainoastaan yksityisten työläisten kanssa hallitus neuvottelee.

Työläiset, jotka suurimmaksi osaksi asuivat tehtaan asunnoissa, sanottiin niistä irti ja samalla ilmoitettiin, että elleivät he hyvällä muuta niistä, niin heidät tullaan ruununpalvelijan avulla häätämään. Työläiset tekivät valituksen Hämeen läänin kuvernöörinvirastoon. Mutta se ei auttanut. Työläiset tuomittiin häädettäväksi kuvernöörinviraston päätöksellä 14 p. helmikuuta 1901.

Työväen keskuudessa oli mieliala tämän johdosta kiihdyksissä, kun alkoi lisäksi rikkureita lisääntyä tehtaaseen. Ja

lienee lakkolaisten puolelta joitakin väkivaltaisia tekojakin tapahtunut.

Hausjärven piirin nimismies tilasi Hämeenlinnasta *sotaväkeä* 15 miestä häätöjä toimittamaan, ja helmikuun pakkasilla häädettiin työläiset armotta asunnoistaan.

Tämä teko herätti yleistä suuttumusta työväen piireissä koko maassa. Työläiset kääntyivät myöskin ammattientarkastajan puoleen pyynnöllä, että hän koettaisi valvoa heidän oikeuksiaan, mutta tämä selitti, ettei hän voi mitään heidän hyväksien tehdä, kun työläiset ovat itse eronneet työstä. Työläiset olisivat jo päässeet työhön takaisin, elleivät he olisi jyrkästi vaatineet kaikille eronneille oikeutta tulla työhön entisille paikoilleen, sekä lisäksi työinsinööri Orrea erotettavaksi.

Lakkoa jatkettiin niin kauan, että tehtaalla oli rikkureita tarpeeksi, joten mikään mahti ei voinut isännistöä pakottaa lakkolaisten kanssa sovinnon tekoon.

Lakkolaisille hankittiin keräyksellä avustusta, johon työväen puoluehallinto oli työväenyhdistyksille antanut julkisen kehoituksen. Lakkolaisille oli laitettu yksi kuppila Hyvinkäälle ja toinen Helsingin työväenyhdistyksen huoneustolle, johon osa naispuolisista lakkolaisista oli sijoitettu.

Lakko päättyi, kaikesta avustustoiminnasta huolimatta, työläisten täydellisellä tappiolla.

Eetu Salin, joka tämän lakon aikana asui Hyvinkäällä antaen lakkolaisille neuvoja, hankkien aineellista avustusta ja ollen lakkolaisten valitsemissa lähetystöissä, sai osakseen isännistön vihat. Häntä vastaan nostettiin oikeudessa syyte kiihoituksesta ja kotirauhan rikkomisesta. Juttu oli useita kertoja esillä Hausjärven käräjillä. Mutta lopuksi v. 1902 syksyllä kanne kumottiin ja kulut kuitattiin.

Tampereen Lapinniemen tehtaalla syntyi lakko maaliskuulla 1906. Syynä lakkoon oli, että isännistön taholta alettiin vainota erästä työväen luottamustoimessa ollutta toveria. Lakko kesti aina kesäkuuhun asti ja loppui työväestön tappiolla.

Samana vuonna puhkesi lakko Tampereen pellavatehtaalla maaliskuun 13 p. Syynä lakkoon oli, että häkilöimisosastolla muutettiin työjakoa työväestölle epäedullisemmaksi kuin mitä se ennen oli ollut. Tästä tyytymättöminä alkoivat työläiset liikehtiä, josta johtui, että noin satakunta täysi-ikäistä ja 60 alaikäistä työläistä pantiin pois tehtaasta.

Toiset työläiset julistivat lakon ja vaativat toveriensa takaisin ottamista. Vaatimukseen vielä lisättiin työinsinöörin erottaminen.

Lakko laajeni huhtikuussa toisiinkin tamperelaisiin suuriin kutomatehtaisiin kaikista puoluehallinnon varoitteluista huolimatta. Puoluehallinto kehoitti yhdistyksiä avustamaan Tampereen lakkolaisia. Mutta avustusta tuli vain vähän.

Puoluehallinto antoi puolueen varoista 1 000 mk ja hankki keräyksellä 2 500 mk lisää. Mutta lakkolaiset vaativat vielä lisäksi 2 500 mk, jota puoluehallinto ei omalla vastuullaan uskaltanut antaa. Nämä lakot päättyivät heinäkuussa siten, että 40 lakkolaista merkittiin työnantajain mustaan listaan eikä otettu tehtaisiin työhön.

Nämä lakot siis päättyivät työläisten täydellisellä tappiolla. Mutta Kutomateollisuustyöväenliitolla ei ollut osallisuutta näissä lakoissa.

Liitolla, eli sen Hyvinkään villakutomatyöläisten osastolla, oli lakko tekeillä syksyllä 1908, jolloin taas esitettiin vaatimus mainitulla tehtaalla erään työnjohtajan ja parin työmiehen erottamista. Liittohallinto muutti työntekijäin vaatimukset työehtosopimusehdotukseksi ja liiton luottamusmies kannatti sen lakonuhalla esittämistä työnantajalle. Mutta liittohallinto ei siihen yhtynyt. Ammattijärjestön toimikunnalta pyydettiin lausuntoa, jonka se antoikin ilmoittaen, ettei se metallisulun ja neljällä paperitehtaalla alkaneen puolustustaistelun vuoksi voi kutomotyöläisten lakolle aineellista avustusta antaa, vaan liiton on taistelua, jos se siihen lähtee, käytävä omilla varoillaan. Lakon toimeenpano lykättiin toistaiseksi, ja vuonna 1909 siitä hommasta kokonaan näytetään luovutun.

Liiton osastojen lakot, jos niitä voi lakoiksi sanoa, olivat aivan vähäisiä eivätkä ole johtaneet vakaviin seurauksiin.

V. 1908 syttyi Orimattilan villakutomossa järjestymättömäin työläisten lakko, joka noin viikon kuluttua päättyi työläisten tappiolla.

Liiton jäsenluku ja taloudellinen tila eri vuosina, selviää seuraavasta taulusta:

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton tulot												
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä		Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäseneltä		Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä		
					mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk
1906	3 590 ¹⁾	—	—	—	— ²⁾	—	—	—	—	—	1	—	1 204	—	376	35	—	—	—	—	1 680	35	
1907	1 370	3 130	1 830	— 1 760	—	—	—	—	—	1	—	10 924	97	557	31	—	—	516	25	11 998	53		
1908	422	13	2 239	+ 409	—	—	2	—	—	1	—	9 564	95	2 826	70	—	—	385	95	12 777	55		
1909	140	1 774	605	— 1 634	—	—	4	—	—	1	—	4 854	35	4 088	25	—	—	587	70	9 612	55		
1910	122	192	535	— 70	—	—	—	—	—	1	—	3 063	35	—	—	—	—	579	46	3 642	81		
1911	210	196	569	+ 34	—	—	2	50	—	1	—	2 810	90	1 143	95	—	—	3 158	94	7 113	79		
1912	424	270	723	+ 154	—	—	1	75	—	1	—	3 414	50	1 671	95	—	—	638	14	5 724	59		
1913	844	241	1 326	+ 603	—	—	—	—	—	1	—	4 890	10	—	—	—	—	690	99	5 581	09		
1914	589	303	1 612	+ 283	—	—	—	75	—	1	—	4 047	55	703	85	—	—	947	48	5 698	88		

¹⁾ Tämä määrä oli edustettuna Tehdastyöväen edustajakokouksessa Tampereella, jossa liitto perustettiin.

²⁾ Jäsenet ovat kuuluneet 4:ään eri luokkaan ja on liittovero ollut: I l. 20, II l. 15, III l. 10 ja IV l. 5 p. viikossa. Miten monta kunakin vuonna on kuhunkin luokkaan kuulunut, siitä ei saa selvää, keskimäärin tekee liittovero 6 mk jäsentä kohti vuodessa.

Liittoon kuului v. 1914 seuraavat määrät eri ammattilaisia:

Ammattin nimi	Työläistä	
	Koko maassa	Niistä liitossa
Kutomatyöläisiä, kuten kutojia, kehrääjiä, värjäreitä, karstaajia y.m. oli v. 1913	14 157	1 562
Rauta- ja metallisorvaajia . .	—	2
Viilareita	—	7
Valajia	—	9
Vaskiseppiä	—	2
Päällelyöjiä	—	6
Lämmittäjiä	—	8
Koneenhoitajia	—	5
Maalaria	—	3
Puuseppiä	—	6
Ajomiehiä	—	2
Yhteensä	14 157	1 612

Siis noin 11 % järjestyneitä.

16. S. Sahateollisuustyöväen liitto ja Pohjolan tukkityöläisten rengas.

Sahatyöläisten järjestyminen ainakin työväenyhdistyksiin voidaan katsoa alkaneen jo 19 vuosisadan loppupuolella. Sahalaitoksille perustettujen työväenyhdistysten jäsenistön muodostivat monessa paikassa pääasiallisesti sahatyöläiset. Kotkassa perustettiin Hallan sahalle jo 1897 työväenyhdistys, jonka jäsenet olivat mainitun sahan työläisiä. Missä on perustettu ensimmäinen sahatyöläisten ammattiosasto, ei ole tietoa.

Sahatyöläisten ensimmäinen edustajakokous pidettiin Tampereella tehdastyöväen edustajakokouksen yhteydessä 6 p. kesäkuuta 1906. Edustajia oli 38, jotka edustivat 6 568 järjestynyttä työläistä. Puheenjohtajana oli Arvid Nyberg Kotkasta ja sihteerinä K. J. Pehkonen Kemistä. Liitto päätettiin perustaa ja valittiin väliaikainen hallinto eli komitea, jonka kotipaikaksi hyväksyttiin Helsinki. Komiteaan valittiin 5 jäsentä: Kotkasta 2, Helsingistä, Uuraasta ja Muolaasta yksi kustakin.

Liiton sääntöehdotuksen laati komitea, ja se lähetettiin ammattiosastojen tarkastettavaksi. Osastojen lausuntojen perusteella komitea lopullisesti valmisti säännöt.

Liiton väliaikainen toimikunta päätti jo 28 heinäkuuta v. 1906 ottaa liiton palvelukseen puhujaksi Arvid Nybergin. Varsinainen liiton toiminta alkoi vasta 1 p. elokuuta mainittuna vuonna.

Seuraava edustajakokous pidettiin Kotkassa joulukuun 3—5 p. samana vuonna.

Tässä kokouksessa tarkastettiin liiton säännöt ja hyväksyttiin ne pienellä muutoksella, joka koski takauksen vaatimista rahastonhoitajalta.

Keskusteltiin liitolle oman äänenkannattajan hankkimisesta, mutta ei tästä tehty vielä päätöstä, vaan sen sijaan päätettiin liiton tarkoitusta työläisille selostaa lentolehdissä, joita liittotoimikunnan tuli kustantaa.

Liittöhallinto velvoitettiin myöskin kustantamaan sellaisia kirjoja, joihin jäsenet voivat merkitä työansionsa ja menonsa. Jäsenet taas velvoitettiin liitolta tämän kirjan lunastamaan.

Liittöhallinnon kotipaikaksi yksimielisesti hyväksyttiin Kotka, josta hallintoon valittiin 5 vakinaista ja 2 varajäsentä; lisäksi valittiin Porista ja Lappeenrannasta yksi jäsen kummastakin.

Edustajakokous valitsi liiton sihteeriksi *Vilho Berg'in* ja samalla valtuutettiin liittotoimikunta, jos varat sallivat, ottamaan liiton palvelukseen agitaattorin. Liittöhallinto valitsi tähän joulukuussa v. 1906 Arvid Nybergin 175 mk kuukausipalkalla. Luottamusmieheksi valittiin Nyberg maaliskuussa v. 1907, 200 mk kuukausipalkalla.

Nybergin sijaan valitsi liittöhallinto agitaattoriksi huhtikuulla *O. E. Virtasen*, joka jo kuukauden kuluttua siitä erosi. Hänen tilalleen valittiin agitaattoriksi *M. V. Karvonen* Kymistä.

Kun liiton sihteeri ja rahastonhoitaja V. Berg 16 p:nä helmikuuta v. 1908 kuoli, valittiin yleisellä liittoäänestyksellä sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi *Juho Aaltonen* Kotkasta.

Nyberg erosi liiton palveluksesta 1 p:nä maaliskuuta v. 1908. Hänen sijaansa liittöhallinto valitsi ensin *O. Orasmaan*, Heinolasta, joka ei kuitenkaan ottanut tointa vastaan. Sitten toukuussa valittiin luottamusmieheksi *Ville Heimonen*, Kotkasta.

Liitto päätti yleisellä äänestyksellä liittyä S. Ammattijärjestöön heinäkuun 1 p:stä v. 1907.

Liiton äänenkannattaja, „Sahatyöläinen“ alkoi ilmestyä v. 1907

4 kertaa vuodessa. Mutta Sahatyöläistä itsenäisenä lehtenä ei ole enää vuosina 1913—1916 ilmestynyt.

Sahateollisuustyöläisten seuraava edustajakokous pidettiin Kotkassa 19—21 p:nä huhtikuuta v. 1909.

Liittoon kuului nyt 60 osastoa, joista 56 oli edustettuna, samoin Liittohallinto, S. Ammattijärjestö ja Ruotsin Sahateollisuustyöväen liitto. Yhteensä oli 60 edustajaa.

Liiton säännöt olivat uusittavana. Liittoon voivat niiden mukaan yhtyä saha-, lautatarha-, uitto- ja metsä- sekä satamatyöläisten muodostamat osastot, jotka hyväksyvät liiton säännöt ja edustajakokousten päätökset.

Jäsenmaksuja liitolle oli osastojen suoritettava 35 viikolta vuodessa 35 p. viikolta kokomaksavain ja 20 p. viikolta puolimaksavain puolesta. Sisäänkirjoitusmaksuksi määrättiin markka jäseneltä.

Liittotoimikunnan jäsenet uusien sääntöjen mukaan olivat valittavat sieltä, missä liittotoimikunnalla on kotipaikka.

Liitto päätettiin jakaa agitatsioonipiireihin, jossa kussakin tuli olla osastojen valitsema piirittoimikunta. Piirien luvun ja rajat sai liittotoimikunta määrätä, ottamalla siinä huomioon osastojen lausumat toivomukset.

Kokous vielä päätti, että liiton tulee kaikin voimin pyrkiä siihen, että saadaan työehtosopimukset kaikissa liiton osastoissa käytäntöön.

Liittotoimikunta sijoitettiin edelleen Kotkaan. Puheenjohtajaksi ja luottamusmieheksi valittiin *Ville Heimonen*.

Liittotoimikunta valitsi sihteeriksi ja rahastonhoitajaksi *Juho Aaltosen*, Kotkasta.

Sahateollisuustyöväen liiton jäsenluku, kuten monen muunkin liiton, laski vuosina 1908—1910 huomattavasti. Kun jäsenluku vuoden 1907 päättyessä oli 4 421, oli se vuoden 1910 päättyessä ainoastaan 1 286, josta se on taas vuosien kuluessa kohonnut, paitsi mitä tulee sotatilan aiheuttamaan jäsenluvun vähenemiseen. Suurin jäsenluvun lisäys tapahtui v. 1913. Vuoden 1912 päättyessä jäsenluku oli 1 953 ja vuoden 1913 päättyessä 6 008. Yhden vuoden kuluessa oli jäsenluku siis lisääntynyt 3 055.

Jäsenluvun väheneminen vaikutti sen, ettei entisiäkään työehtoja pystytty aina puolustamaan. Työnantajat pääsivät mielinmäärin alentamaan palkkoja.

Kotkan ympäristön sahoilla v. 1907 saatu työehtosopimus

menetettiin v. 1909. Ja uudet sopimukset, mitä muualla saatiin, eivät vastanneet menetettyä sopimusta.

Liiton kolmas edustajakokous pidettiin Kotkassa 29—31 p:nä toukokuuta v. 1912. Osastoja, joita edellisen edustajakokouksen aikana oli 60, oli nyt 55. Jäseniä oli 2 502, niistä koko maksavia 2 213 ja puolimaksavia 289. Edustajakokouksen väliajalla oli 18 osastoa lopettanut toimintansa. Uusia jäseniä oli liittoon yhtynyt 3 991. Mutta entisiä oli saman verran eronnut. Liitto oli vain ollut läpikäytävä laitos useammalle työläiselle.

„*Pohjolan tukkityöläisten rengas*“, joka perustettiin keväällä 1906 huhtikuun 2 p:nä Vikajärvellä Rovaniemen pitäjässä ja jonka hallinto oli Rovaniemellä, liittyi v. 1910 alusta Sahateollisuustyöväen liittoon. Renkaan talo Rovaniemen kirkonkylässä siirtyi samalla Sahateollisuustyöväen liiton omaksi.

Tämä rengas syntyi Pohjolan metsätyömiesten lakkojen yhteydessä, joita siellä oli talvella 1906 ja joihin tuhansia työläisiä otti osaa. Ja kun metsätyömiesten lakot keväällä päättyivät, niin alkoivat uittomiesten lakot Kemijoella. Näissä lakoissa työläiset kärsivät perinpohjaisen tappion, ja sen seurauksena oli Pohjolan tukkityöläisten renkaan jäsenluvun niin suuri väheneminen, että kun se v. 1910 alussa liittyi Sahateollisuustyöväen liittoon, ei siinä ollut enään kun 42 jäsentä.

Edustajakokous valtuutti liittotoimikunnan myymään Renkaalta saamansa talon Rovaniemen työväenyhdistykselle.

Liiton säännöt olivat taas uusittavana. Liitto m.m. päätti perustaa työttömyysapukassan, vaikka siitä ei vielä ryhdytty jäsenille työttömyysapuja antamaan. Mutta toimikunta veloitettiin hankkimaan työttömyystilastoa ja sen perusteella laatimaan seuraavalle edustajakokoukselle ehdotuksen avustuksien antamisesta. Jäsenmaksut korotettiin 30 penniksi kokomaksaville ja 15 penniä puoleksimaksaville viikolta. Nämä maksut oli suoritettava 52 viikolta vuodessa. Sisäänkirjoitusmaksuksi hyväksyttiin 2 mk kokomaksaville ja 1 mk puolimaksaville.

Sisäänkirjoitusmaksusta menee markka liiton käyttörahastoon ja markka työttömyysrahastoon; jäsenmaksuista 5 p. viikossa työttömyysrahastoon.

Tälle kokoukselle ehdotti Lamposaaren osasto, että liitto joka liittyisi johonkin toiseen liittoon tai, ellei se ole mahdollista, liitto lakkautettaisiin ja sen hommat siirrettäisiin S. Ammattijärjestön toimikunnalle. Mutta edustajakokous hylkäsi tämän

ehdotuksen ja päätti, ettei Sahateollisuustyöväen liitto liity mihinkään liittoon vaan sukulaisliitot voivat yhtyä siihen.

Liiton äänenkannattajan Sahatyöläisen laajentamisesta oli myöskin osastojen taholta tehty ehdotus, että sitä julaistaisiin kerran viikossa, (ennen 4 kertaa vuodessa). Mutta kokous päätti, että lehteä julaistaan entiseen tapaan, neljästi vuodessa. Kuitenkin annettiin liittotoimikunnalle valta julaista lehteä useamminkin, jos se sen tarpeelliseksi harkitsee.

Ammattijärjestön apurahaston maksu (velka), jota liittotoimikunta ei ollut suorittanut, päätettiin maksaa liiton kassasta, ja liittotoimikunta sai samalla lievän moitelauseen.

Puutyöläisten kansainväliseen liittoon päätti liitto yhtyä 1 p:stä heinäkuuta v. 1912.

Liittotoimikunta edelleen sijoitettiin Kotkaan ja liiton luottamusmieheksi valittiin nyt *Eero Haapalainen*.

Liitto jaettiin v. 1912 lopussa kolmeen agitatsioonipiiriin, joista Pohjolan piirissä oli vakinaisella palkalla „piirimiehenä“ *A. Sivenius*. Ja liiton palveluksessa puhujana *J. Pihlman*.

Vuoden 1914 alusta järjestettiin sairas- ja hautausapukassa. Sitä liittotoimikunta v. 1913 lopussa julkaisi „Sahatyöläisten Joulu“-nimisessä julkaisussa osastoille avoimen kirjeen ja sääntöehdotuksen, joka osastoissa hyväksyttiin. Liittotoimikunta sen jälkeen järjesti mainitun apukassan.

Työtaistelut sahateollisuudessa vv. 1896—1914. Ensimmäiset sahatyöläisten lakot olivat Kemissä Karihaaran ja Laitakarin sahoilla sekä Haukiputaalla Maunun sahalla kesällä 1896. Karihaarassa saatiin 2 p. lakolla palkankorotusta. Mutta Haukiputaalla työläiset hävisivät.

Ensimmäinen suurta huomiota herättänyt lakko oli Kotkassa Hallan sahalla keväällä v. 1898.

Työpäivä oli 13 1/2 tuntinen. Kello 5 aamulla alettiin työt ja kello 8 illalla lopetettiin. Välillä oli 2 ruokailuhetkeä, yhteensä 1 1/2 tuntia. Palkat olivat myöskin kehnot, ja työnantajat kaikenlaisista pikkuseikoista sakottivat mielivaltaisesti, ilman järjestyssääntöjä, sillä niitä ei ollut. Työtapoja ehtimiseen muutettiin ja se vaikutti urakkamiesten palkkaetuihin. Lankukannossa oli 21 miestä. Ennen oli ollut pystytaapelit, jotka nyt muutettiin ristitaapeleiksi, joissa oli enempi työtä kuin pystytaapelissa.

Lankunkantajat pyysivät, että kantajia lisättäisiin kolmella,

mutta siihen ei isännistö suostunut, vaan tarjosi kantajille allekirjoitettavaksi yksityiskontrahteja. Työstä erottamisen uhalla vaadittiin niiden hyväksymistä. Kun asema kummaltakin puolen kävi kireäksi, niin Hallan työväenyhdistys kutsui sahan työväestön kokoukseen, jossa päätettiin sanoa työläiset työstä irti, ja ellei yksityiskontrahteista luovuta ja erotettuja lankunkantajia oteta takaisin työhön, niin 14 p. kuluttua joukolla erotaan työstä.

Näistä päätöksistä valittiin 2-miehinen lähetystö kirjeellä ilmoittamaan insinööri *Nerdrun'ille*. Kirjelmän allekirjoitti 99 työläistä, jota paitsi 133 työväenyhdistyksen jäsentä kannattivat tätä menettelyä. Samassa kokouksessa valittiin lakkokomitea taistelua johtamaan.

Lakkokomitea sitte kirjeellä ilmoitti asiasta *S. Työväen Valtuuskunnalle* Helsinkiin ja pyysi siltä neuvoja ja ohjeita. Valtuuskunta lähetti lakkopaikalle neuvonantajaksi *Eetu Salin'in*. Lakkokomitea ilmoitti myöskin asiasta ammattientarkastaja *Richard Munsterhjelmille* sekä pyysi häntä saapumaan riitaa sovittamaan.

Mutta ei Hallan isännistökään istunut kädet ristissä odottamassa tapausten kehitystä. Se kutsui paikkakunnan sahanomistajat y.m. työnantajat yhteiseen kokoukseen, jossa oli päätetty yhteisvoimin vastustaa sitä „kapinanhenkeä“ joka ilmeni Hallan sahan työväestössä. Hallan lakkolaisia ei saanut kukaan ottaa työhön. Siitä tehtiin työnantajain kesken kirjallinen sopimus. Sopimuksen rikkojan oli maksettava sakkoa 3000 mk. Tähän sopimukseen ei kuitenkaan yhtynyt Karhulan isäntä *Viljam Roth*.

Hallan työväestö asui yhtiön asunnoissa, joista heidät heti irtisanomisen tapahduttua käskettiin muuttamaan pois heti irtisanomisajan umpeen kuluttua.

Kun isännistö ryhtyi kaikkiin niihin keinoihin, jotka sille olivat mahdollisia toteuttaa, kääntyi työväen lakkokomitea hyvin agiteeraavalla kirjelmällä kaikkien paikkakunnan sahojen työväestön puoleen, pyytäen sen apua ja kehoittaen sitä yhtymään Hallan työväestön kanssa vaatimaan työpäivän lyhentämistä edes 11 tuntiseksi. Lakon aikana ilmestyi tilapäisjulkaisu jossa lakkolaiset selittivät asiataan paikkakunnan työväestölle. Mutta ei näistä toimenpiteistä ollut sanottavaa tulosta syystä ettei paikkakunnalla ollut muita työväenjärjestöjä kuin Kymin

ja Kotkan työväenyhdistykset, joiden johdossa vielä olivat, osaksi porvaristo.

Kun työväestön työstä irtisanomisaika päättyi, saivat he kutsun yksitellen saapua konttoriin uudistamaan irtisanomisensa, joka isännistön mielestä ei ollut muuten pätevä.

Työväestö meni joukolla rivissä marssien, soittokunta edellä soittaen sotamarssia, konttorin edustalle. Paikalle oli saapunut myöskin ammattientarkastaja Munsterhjelm ja Kymin pitäjän nimismies Sallmén, poliiseineen.

Työväen lakkokomitea oli varuillaan ja kuiskasi jokaiselle, joka meni sisälle, mitä oli sanottava. Työläiset eivät suostuneet konttoorissa nimeänsä kirjoittamaan irtisanomislistoihin, vaan lupasivat sen tehdä, jos pöytiä ja kirjoitusvehkeitä tuodaan pihalle, jolloin pomojen nähden nimet piirretään. Tämä sitten tapahtuikin ja 192 miestä kirjoitti nimensä.

Isännistö lupasi nyt peruuttaa vaatimuksensa yksityis-kontrahdeista ja työväki lupasi peruuttaa irtisanomisensa, jos työpäivää lyhennetään tunnilla siis 12¹/₂ tuntiseksi, ja erotetut lankunkantajat otetaan takaisin työhön sekä otetaan 3 miestä lisää. Mutta isännistö ei nähin suostunut. Ammattientarkastaja koetti kyllä parastaan sovittelijana mutta isännistö hylkäsi kaikki hänen ehdotuksensa.

Lakko siis alkoi. Isännistö haki 25 p. toukokuuta Viipurin läänin kuvernöörin virastosta työväestölle asunnoista häätötuomiot, ja 3 päivää sen jälkeen Kymin pitäjän nimismies poliisiensa kanssa toimitti häädöt.

Kun lähellä oli ainoastaan joitakin työväen omistavia asuntoja, oli niitä vaikea saada. Mutta saatavissa olevat täytettiin ylen määrin, vieläpä ulkosuojatkin, liiterit y.m.s. Toiset asuivat metsässä, jotkut nuotiotulien ääressä ulkona.

Eräät heikommät luonteet tässä mylläkässä masentuivat. Jotkut puikkivat salaa pomojen puheelle ja sitä tietä työhön. Mutta pettureita ei ollut niin paljoa, ettei niillä saatu töitä vielä käyntiin. Isännistö lähetti rikkurien värvääjiä Helsinkiin y.m. He saivat rikkureita sen verran, että työt saatiin jonkun verran käyntiin. Lakkolaisten täytyi tunnustaa hävinneensä ja lopettaa lakko.

Halla yhtiö voitti nimellisesti, mutta työläiset asiallisesti. Lankunkantajia oli ennen lakkoa 21 miestä ja 3 pyydettiin lisää. Mutta lakon jälkeen niitä oli 30 miestä ja palkat koho-

sivat 4—5 mk. Työpäiviä ulkotöissä ja lautatarhoissa lyhennettiin 2 tunnilla. Tämä lyhennys toteutettiin kaikilla Kotkan ympäristön sahoilla eikä yksin Hallassa. Taistelusta oli välillisesti hyötyä paikkakunnan työväestölle, kertoo Matti Turkia joka oli tässä taistelussa mukana.

Seuraava huomattava työtaistelu lautatarhatyöväestöllä oli Helsingissä Sörnäisissä. Se alkoi 1 p. heinäkuuta 1899. Lakoon otti osaa noin 300 työläistä. Työläiset vaativat 10-tuntista työpäivää, palkkain korottamista, tariffisopimusta ja ylitöistä 50 % korotettua palkkaa.

Neuvotteluissa työväestö antoi sen verran perään, että ylitöistä korotus urakkatöissä tuli olemaan 30—35 % ja tuntipalkalla työssä ollessa 30 %.

Nämät ehdot hyväksyivät muut työnantajat, paitsi Hamfeld, Salvesen ja Svensson, joiden lautatarhoissa alkoi lakko. Rikkureiksi haalittiin ensin naisia ja lapsia, sitten sotamiehiä. Mutta vähitellen työnantajat taipuivat allekirjoittamaan sopimuksen, joka lieneen Suomessa lautatarhatyöläisillä ensimmäinen kirjallinen työehtosopimus. Lakon johdossa oli Sörnäisten työväenyhdistyksen jäseniä, jotka olivat taistelussa mukana.

Ristiniemen sahalla (lähellä Haminan kaupunkia) syntyi toukokuun 25 p. 1902 työlakko, jonka syynä oli sunnuntaityön poistamisvaatimus. Työväestön taholta oli jo edellisenä vuotena isännistölle esitetty pyyntö sunnuntailevosta, mutta tuloksetta. Talvella 1902 perustettiin mainitulle sahalle sahatyöläisten ammattiosasto joka otti vanhan riitakysymyksen esille.

Ammattiosaston nimessä uudistettiin pyyntö pyhätyön poistamisesta. Mutta isännistön vastaus oli kieltävä. Työläiset päättivät silloin tehdä lakon. Päivävuorolaiset olisivat kyllä maanantaina tehneet työtä, mutta ei annettu, vaan selitti isännistö, että ainoastaan ne saavat ryhtyä työhön, jotka tulevat sunnuntai iltanakin. Päivävuorolaiset yhtyivät myöskin lakkoon.

Isännistö antoi asunnoista muuttokäskyn. 2 päivän kuluessa piti huoneet olla tyhjänä. Työläisille vielä asetettiin työhön pääsyn ehdoksi, etteivät he saa kuulua työväenyhdistykseen eikä ammattiosastoon. Työläisistä, joita oli 62, taipui 3, mutta 59 jättivät asuntonsa. Isännistö kuletti Kotkasta Hovinsaaren sahalla laivalastin rikkureita, joiden avulla saha pantiin käyntiin. Lakko jatkui 10 päivää ja päättyi työläisten täydellisellä tappiolla.

Mikkelissä Saksalan sahalla tekivät työläiset keväällä 1903 lakon, saadakseen palkat kohotetuksi. Mutta eivät onnistuneet. Samana kevänä oli myöskin Heinolan sahalla lakko, joka päättyi työläisten tappiolla. Kivennavan pitäjässä eräällä sahalla vaadittiin palkkoja korotettavaksi 10°/_o:lla, ja kun siihen ei muuten suostuttu, tekivät työläiset 6 p. toukokuuta lakon, joka päättyi 2 päivän kuluttua työläisten voitolla.

Pielisjärvellä, Pankakosken sahalla tekivät työläiset toukokuun alussa 1903 palkkain maksun viipymisen vuoksi lakon, josta oli tuloksena että sahan omistaja teki vararikon.

Helsingissä Granfeltin sahalla kesäkuussa 1904 oli lakko, jossa vaadittiin palkkojen korottamista. Se kesti 4 päivää ja päättyi työläisten voitolla.

Oulussa Toppilan sahalla oli myöskin toukokuulla samana vuonna lakko. Lakkolaisia 200. Riita koski palkkakysymystä. Lakko päättyi 4 p:n kuluttua työläisten tappiolla.

Kotkassa Hallan sahalla oli alennettu palkkoja. Työläisistä 50 miestä esittivät vaatimuksen niiden korottamisesta entiselleen, ja kun ei siihen suostuttu, tekivät he lakon 12 p. toukokuuta. Lakkoon yhtyivät myöhemmin toisetkin sahan työläiset. Saha alkoi käydä puolella työvoimalla, osa lakkolaisista palasi työhön ja muilta paikkakunnilta hankittiin lisää rikku-reita, joten lakko päättyi työläisten tappiolla.

Porvoon höyrysahalla alkoi marraskuun 20 p. v. 1904 lakko johon otti osaa 400 työläistä. Riita johtui palkkakysymyksestä ja yhdistymisoikeudesta. Kysymys oli siitä, saavatko *Aug. Eklöfin* sahan miehet kuulua Hamarin työväenyhdistykseen ja pitää kokouksia Porvoon höyrysahan lukusalissa sekä tilata lukusaliin „Tvömiehen“ ja „Arbetären“ vai eivätkö? Näitä oikeuksia pyydettiin herra Eklöfiltä. Hän kielsi ne ja tarjoutui itse muodostamaan sellaisen työväenyhdistyksen, johon hän saa valita puheenjohtajan. Tähän taas eivät työläiset suostuneet. Saha pantiin sitten seisomaan jo lokakuun 21 p:nä, muka puiden puutteessa ja miehille ilmoitettiin, että he saavat etsiä työtä muualta, kunnes talvikausi alkaa.

Kun työläiset ihmettelivät, miksi saha niin aikaisin pantiin seisomaan, kun tavaralla on hyvä menekki, selittivät työnjohtajat, ettei työllä ole kiirettä. Mutta eräs pomo huomaamattomuudessaan oli sanonut, että tarkoitus oli aikaisemmin saada

alhaisemmat „talvipalkat“ käytäntöön. Kun työläiset jonkun aikaa ovat joutilaana, niin ne sitten ilman vastarintaa alistuvat.

Marraskuun 9 pnä saha pantiinkin käyntiin talvipalkoilla, vaikka keväällä oli luvattu, että kesäpalkat pysytetään voimassa niin kauvan kuin on sulaa. Työväestössä heräsi tästä tyytymättömyys. Pidettiin kokous Hamarin työväenyhdistyksellä, johon noin puolet sahan työläisistä kuuluivat. Työläiset päättivät olla tekemättä työtä tarjotuilla ehdoilla.

Pian kuitenkin sahalle saatiin noin 20 rikkuria, joiden avulla saha pantiin käyntiin. Marraskuun 20 pnä olivat sahan työläiset kokoontuneet sahan lukutuvalle. Mutta kun tuvan omisti herra Eklöf, niin työläiset ajettiin sieltä pois ja ovet lukittiin. Kun työläisten joukossa oli puuseppä K. V. Karvonen Porvoosta ja suutari K. O. Tanner Helsingistä, niin oli sahanhoitaja Jensén työläisille sanonut, ettei hän voi kärsiä sitä, että vieraita henkilöitä kutsutaan sahan työväen kokoukseen ja vakuuttanut, ettei palkkoja koroteta, paitsi urakkapalkkoja vähäsen.

Työläiset kuitenkin päättivät pysyä vaatimuksissaaan ja valitsivat 7 henkisen sovittelukomitean, johon m.m. valittiin edellä mainitut toverit Karvonen ja Tanner. Nämä 24 p. marraskuuta pyrkivät sahanhoitajan puheelle. Mutta hän ei ottanut vastaan, vaan neuvoi kääntymään itsensä Eklöfin puoleen, joka asui huvilassaan Porvoonjoen varrella, noin 5 kilometrin matkalla kaupungista. Kun he vihdoin tapasivat Eklöfin, niin tämä herra kiukkuisesti kysyi heiltä: „Mitä te haette?“ Miehet selittivät, että he haluaisivat siitä lakosta neuvotella, jolloin herra Eklöf oli ilmoittanut, ettei hänellä ole aikaa heidän kanssaan siitä asiasta puhua, sekä lisännyt: „Eikä teillä ole mitään sen asian kanssa tekemistä!“ Jos siitä halutaan puhua, niin on parasta kääntyä sahanhoitaja Jensénin puoleen, joka sahalla määrää töistä.

Sitten 25 pnä marraskuuta työläisille ilmoitettiin, että itse herra Aug. Eklöf saapuu sahan lukusalille ja kutsuu työläisiä sinne neuvottelemaan asiasta. Mutta työväestö päätti olla sinne menemättä ja valtuutti puolestaan lakkokomitean neuvottelemaan. Tämän päivän kaikki työt sahalla seisoivat syystä, että rikkuritkin olivat tehneet lakon.

Lyhyen väittelyn jälkeen herra Jensén myönsi kärrääjille entiset palkat, mutta muille ei mitään. Herra Eklöf oli jo mennyt kotiinsa ja hänen mielipidettään tiedusteltiin puhelimella. Hän kielsi enemmät myönnytykset.

Neuvottelut tällä kertaa jäivät toivottua tulosta vaille.

Työläiset päättivät siis jatkaa lakkoa, josta kirjeellä isännistölle ilmoitettiin. Isännistö laittoi listat työväen asunnoissa kiertämään. Niihin kerättiin niiden työläisten nimiä, jotka suostuivat tarjotuilla ehdoilla työtä tekemään. Ja onnistuikin isännistö saamaan työläisten rivit hajalle, joten oli pakko 2 p. joulukuuta lopettaa lakko pääasiassa isännistön tarjoamilla ehdoilla. Kantajat ja kärrääjät saivat vaatimansa palkat ja toisten palkkoja korotettiin 30—90 penniä päivää kohdin. Isännistö oli jo siltä varalta, ettei sovintoa saada aikaan, toimittanut työväelle asunnoista muuttokäskyn 14 vuorokauden kuluttua. Ja muutamia työläisiä olikin jo tällä toimenpiteellä saatu pelotetuksi piirtämään nimensä taipuvain listaan, kun eivät tienneet, että yhdistys oli jo päättänyt lakon lopettaa. Jos lakkoa olisi vielä jatkettu, olisi se päättynyt työläisten tappiolla.¹

Samalla Porvoon höyrusahalla teki tammikuun 11 p:nä 114 työmiestä lakon, tyytymättöminä palkkoihinsa. Lakko kesti 9 päivää ja päättyi työläisten tappiolla.

V. 1904 oli metsätyöläisillä ainakin 7 työnseisausta. Mutta niistä ei ole yksityiskohtaisia tietoja. Suurin niistä oli Ilomantsissa, jossa 13 p. helmikuuta useita satoja työmiehiä ja hevosmiehiä teki lakon, vaatien palkkoja korotettavaksi. Tulos on tuntematon.

Maaliskuun 10 p. Valkossa kahdessa lautatarhassa tekivät työläiset lakon vaatien, että kaksi työstä erotettua työläistä on otettava takaisin työhön. Lakko kesti 28 päivää ja päättyi työläisten tappiolla.

Huhtikuun 10 p:nä Helsingissä Verkkosaaren sahalla työläiset tekivät lakon, vaatien palkkojaan korotettavaksi. Lakko kesti 2 päivää ja päättyi työläisten voitolla.

Porin sahalla työläiset 29 p. huhtikuuta lakkasivat työstä, vaatien palkkojaan korotettavaksi, mutta hävisivät.

Hiitolan sahan työläiset julistivat 26 p. heinäkuuta lakon syystä, että työpalkkoja oli alennettu 20 %. Lakko kesti ainoastaan 3 päivää ja päättyi työläisten tappiolla.

Mikkelissä Saksalan sahalla syntyi lakko elokuun 10 p. syystä, että sahureita vaadittiin itse palkkaamaan apulaisensa. Tulos tuntematon.

¹ Nyt se sen sijaan päättyi osittaisella voitolla.

V. 1905 oli sahateollisuudessa parikymmentä pitempää tai lyhempää työnseisausta. („Tutkimus sahateollisuudesta“ tuntee niitä ainoastaan 9).

Pohjolan sahojen lakoista kertoi ammattientarkastaja Bonsdorff (Teollisuushallituksen tiedonantaja 40:s vihko), että Laitakarin sahalla Kemissä oli 7 p. kesäkuuta puhjennut lakko palkkakysymyksestä. Elokuun 1—11 p. välisenä aikana oli Kokkolan ja Ykspihlajan satamissa lakko ja nämä saivat myöskin Ykspihlajan sahan työläiset yhtymään lakkoon kahdeksi päiväksi. Kun sahan työväki päivällä päätti ryhtyä työhön, niin seuraavana yönä saha paloi. Palon arveltiin satamatyöläisten sytyttäneen, kostoksi siitä, että sahalaiset alottivat työt. Senjohdosta muutamia satamatyömieslakkolaisia mainitaan vangitun.

Lokakuun 31 p. puhkesi lakko Kaunissaaren sahalla palkkakysymyksestä, mutta onnistumatta. Marraskuun 26 p. alkoi taas lakko Karihaaran ja Tornion Röytän sahoilla, joissa kummassakin vaadittiin maanantaita vasten yötyön poistamista, johon suostuttiin.

Muolaassa Suursaaren höyrysahalla, kertoo ammattientarkastaja Gefvert, oli vuoden kuluessa 7 työnseisausta, joista 4 oli kestänyt vähempi kuin viikon. Riitojen syynä mainitsee hän olleen palkan korotus- ja työvoimanlisäämisvaatimukset. Pisin työnseisaus kesti 36 päivää, alkaen 11 p. joulukuuta ja jatkui seuraavan vuoden tammikuun loppuun. Tässä lakossa riita johtui siitä, että työläiset vaativat isännöitsijä Gefvertin ja erään konttoristin erottamista. Viha näitä henkilöitä kohtaan mainitaan johtuneen siitä, että he olivat usein työläisille määränneet epäkelvollisesta työstä järjestyssääntöjen perusteella suoritettavaksi sakkoja ja vahingonkorvauksia. Toiminimi Ahlström ei näihin vaatimuksiin suostunut, vaan erotti 200 työläistä työstään, kun nämä olivat ilmoittaneet, etteivät he suostu työskentelemään, ellei mainittuja henkilöitä eroteta toimestaan.

Sahalle hankittiin rikkureita ja pantiin se niiden avulla käyntiin 29 p. tammikuuta 1906. Useille entisille työntekijöille haettiin asunnoista häätötuomiot ja häädettiin.

Tästä työriidasta y.m. arvellaan sitten johtuneen isännöitsijä Gefvertin murha 12 p. kesäkuuta 1906.

Suursaaren sahan sulkulaisia avusti myöskin sos.-dem. puolue-toimikunta 500 markalla ja kehotti Rajaseudun työväenjärjestöjä keräämään lisää avustusta.

Joensuussa Cederberg ja kumppanin omistamalla Pekkalan sahalla sanottiin joulukuun lopussa irti 8 työläistä syystä, että he väittivät sahanneensa enemmän puita, kuin sahauspalkkaa suoritettiin.

Kirjanpito sahattujen tukkien luvusta oli ollut ajomiesten kuormain vastaanottajain asiana, jotka puukolla puukalikoihin merkitsivät kuormien ja puitten luvun. Mutta palikat olivat hukkuneet, ja nyt ei saatu varmaa selvyyttä puitten luvusta. Työläiset väittivät sahanneensa enemmän kuin mistä palkan saivat.

Tästä johtui riita ja työläiset tekivät joulukuun 21 p. ensin Pekkalan sahalla lakon. Yövuorolaiset, joiden piti illalla alottaa työnsä, eivät tulleetkaan työhön, vaan pitivät kokouksen ja päättivät yhtyä lakkoon.

Pari päivää myöhemmin kokoontuivat lakkolaiset ja menivät järjestyneissä riveissä ja työväenmarssia laulaen saman toimijonimen omistamalle Penttilän sahalle, jonka he seisauttivat, ja työläiset yhtyivät lakkolaisiin. Täältä mentiin taas laulaen Korsikan sahalle, joka taas seisautettiin, ja työläiset liittyivät lakkolaisten riveihin.

Tämän jälkeen työläiset pitivät yhteisen kokouksen ja valitsivat lähetystön isännistölle ilmoittamaan lakkolaisten vaatimukset. Vaadittiin m.m., että Pekkolan sahan työnjohtaja on heti erotettava toimestaan, palkkoja on tuntuvasti korotettava ja kaikki työläiset on otettava entisille paikoilleen työhön.

Näin rajulla päällä olivat nyt Cederbergin orjat, jotka vielä keväällä 1905 eivät työstä poispanion pelosta uskaltaneet mennä Joensuun kunnallistalolle työväenpuhujaa kuulemaan.

Lakon johdosta Kontiolahden ruununvouti piti joulun välipäivänä 1905 tutkinnon, jossa ei selvinnyt muuta, kuin mitä yllä on kerrottu.

Lakkolaiset vielä joulukuun viime päivinä olivat jyrkällä kannalla, ettei sovitteluista isännistön kanssa voinut tulla mitään, puhumattakaan siitä, että missään kohdin vaatimuksista luovutaisiin. Mutta tämä jyrkkyys laimeni taistelun jatkuessa. Säästöt loppuivat monelta, eikä muualta saatu avustusta. Ja kun rikkureita alkoi tulla työmaille, niin monet lakkolaisista menivät yksitellen Cederbergin puheelle häneltä työtä pyytämään. Hän huomasi taas hallitsevansa tuota entistä orjajoukkoaan. Ivallisesti oli Cederberg muutamia lakkolaisia kohdellut. Hän oli

sanonut: „Olettepa te miehiä! Ensin te teette liiton minua vastaan ja sitten te tulette armoa rukoilemaan!“

Mutta siitä huolimatta hän otti melkein kaikki entiset miehensä työhön. Työläiset siis hävisivät. Eräs rautatieläinen Sorsa tuomittiin tästä lakosta lyhyeksi ajaksi vankeuteen ja menetti paikkansa Joensuun asemalla.

V. 1906 oli sahteollisuudessa enemmän työtaisteluja kuin edellä kuluneen 10 vuoden ajalla yhteensä. „Tutkimus sahteollisuudesta v. 1914“ osottaa, että kuluneena kymmenvuotiskautena oli sahoissa ja lautatarhoissa ollut 47 ja metsätöissä 4 työnseisausta. Mutta yksin vuonna 1906 oli niitä sahoissa ja lautatarhoissa 31 ja metsätöissä 23, eli yhteensä 54.

Melkoinen osa näistä seisauksista oli aivan lyhyitä ja järjestymättömien työläisten toimeenpanemia, jotka melkein samalla päättyivät kuin ne julistettiin alkaneeksi.

Metsätyöläisten lakoista oli suurin Peräpohjolan työläisten lakko. Siihen otti osaa noin 1,500 työläistä, joilla oli noin 400 hevostakin. Lakko kesti koko talven aina kevääseen asti ja päättyi työläisten perinpohjaisella tappiolla.

Nämä lakot tehtiin omituisissa oloissa. Ruokatavarain ainoana myyjänä näillä työmailla oli Kemi-yhtiö ja ne muut yhtiöt, joita vastaan lakot tehtiin. Tästä monoboli-asemasta johtui, että lakolaisten täytyi ruokatavaroita saada niiltä, joita vastaan taistelua käytiin. Mutta työnantajat eivät suostuneet vastustajilleen myymään ruokaa, ja tästä johtui, että ruoka-aitat murrettiin auki ja punnittiin, mitä niistä otettiin, sekä pantiin raha tavarain hintana sijaan. Tästä ruoka-aittoihin murtautumisesta y.m. tuomittiin ainakin 11 miestä yhteensä 11 vuodeksi kuritushuoneeseen, toiset vankeuteen. Eräs mies tuomittiin 4 vuodeksi ja 2 kuukaudeksi kuritushuoneeseen. Useita tuomittiin 1¹/₂—2 vuodeksi kuritushuoneeseen. Lisäksi 8 miestä tuomittiin sakkoihin, yhteensä 970 mk.

Keväällä Kemi-yhtiön työläiset Karihaaran Laitakarissa Röytän sahoilla julistivat lakon auttaakseen metsätyöläisiä. Mutta erimielisinä kuin olivat lakon tehokkuudesta, julistivat he viikon kuluttua sen taas loppuneeksi.

Kesällä alkoivat Kemijoella tukkiuittomiesten lakot. Vaadittiin 10-tuntista työpäivää ja 40 pennin alinta tuntipalkkaa, ylitystä 50 penniä tunnilta. Samalla vaadittiin „musta kirja“- ja 80-pennin marka-järjestelmän lopettamista, ja että työt piti alkaman 17 p:nä kesäkuuta 1906.

Näistä vaatimuksista tehtiinkin sovinto ja työt alkoivat. Mutta pian puhkesi uusi riita. Työnantajan puolelta rikottiin sopimusta ja kun muistutuksista ei ollut apua, niin työläiset julistivat Kemijoella uuden työnseisauksen alkavaksi syyskuun 11 p.

Sovittelut, joita isännistön ja työntekijäin edustajain välillä oli, eivät johtaneet mihinkään tuloksiin. Ja syytä näyttää olleen sysissä jos sepissäkin. Pohjolan tukkityöläisten renkaan valitsemat valtuutetut ja renkaan kokous asetti suuremmat vaatimukset, kuin sillä oli voimia lävitse ajaa. Se m.m. vaati, että työssä pidetään ainoastaan renkaan jäseniä, että Uitto-yhtiön johtaja herra H. R. Sandberg erotetaan uittopäällikön toimesta, että rikkurit erotetaan työstä, että „järjestysmies“ Juho Hagberg heti erotetaan, ja että uitto-yhtiö korvaa Pohjolan tukkityöläisten renkaalle työsopimusrikkomisesta koituneen vahingon.

Yhtiö olisi suostunut ottamaan renkaan jäseniä 320 miestä lisää työhön sillä edellytyksellä, että sortteeraus jokisuulla käy kahdella vuorolla ja että järjestysmies Hagberg itse ottaa eron toimestaan ja että Uitto-yhtiö korvaa renkaan valitsemain sovittelijain matkat sekä sovinnosta johtuneet kustannukset.

Mutta renkaan valtuutetut hylkäsivät nämä ehdot ja esittivät 17 p. syyskuuta entiset jyrkät vaatimuksensa, johon neuvottelut katkesivat.

Isännistö tilasi Helsingistä 35 poliisia, jotka sinne lähetettiin luutnantti *Jalanderin* johdolla. Lakko lopulta päättyi työläisten perinpohjaisella tappiolla. Nämä epäonnistuneet lakot lopettivat vähitellen Pohjolan tukkityöläisten renkaan. Tästä lakosta on Emil Lehen kirjoittanut selostuksen, joka on ilmestynyt kirjana nimellä: „Pohjolan Tukkityöläisten lakko“.

Sahateollisuustyöväen liiton olemassa olon ajalla ovat suurimmat taistelut olleet Kotkassa keväällä 1907 ja 1912, Porissa 1913 ja Kotkassa 1914. Nämä huomattavimmat sahatyöläisten taistelut on lyhyesti selostettu jo „Ammattiyhdistysliike, Suomi I“ Ammattijärjestön toimitusselostuksen yhteydessä, johon tässä viittaamme.

Liittohallinnon antamassa työsopimus- ja työriitaselostuksessa edustajakokoukselle Kotkassa 1909 mainitaan suurimpana liiton välityksellä saavutettuna työsopimuksena Kotkan ympäristön sahoilla keväällä 1907 saavutettu työehtosopimus. Ilman liiton välitystä mainitaan muutamien osastojen saaneen työsopimuksia.

Työriitoja koskevat liittotoimikunnan tiedot ovat melkoista suuremmat kuin Työtilastollisessa aikakausilehdessä ja Tutkimus Sahateollisuudesta on esitetty. Liittohallinto mainitsee, että v. 1907 sahateollisuusliiton osastoissa sattui „89 suurempaa työriitaisuutta“, joista tuloksena liittotoimikunta mainitsee olleen 56 tapauksessa voiton. Lisäksi mainitaan, että työstä erottamisia ja poikoteeraustapauksia oli 74, joten kaikkiaan v. 1907 osalle tuli 172 työriitatapausta.

V. 1907 kuluessa mainitsee liittohallinto 19 osastolla olleen työriitaisuuksia yhteensä 21, joissa kaikissa käytettiin liiton toimitsijain välitystä, toisissa useammankin kerran. Tuloksena oli 5 täydellistä ja 4 osittaista voittoa sekä 12 tappiota.

V. 1909 kolmen ensimmäisen kuukauden kuluessa oli työriitoja 1 ja edelliseltä vuodelta ratkaisemattomia 2, joissa kahdessa saatiin osittainen voitto ja yhdessä häviö.

V. 1912 liiton edustajakokoukselle annetussa kertomuksessa mainitaan työlakkoja olleen 12 ja sulkua yksi. Lakkojen syyksi liittotoimikunta mainitsee

Palkkojen alennukset	5	tapausta
Palkan korotusvaatimukset	2	”
Yksityissopimukset ja palkan alennukset	1	”
Työsopimusrikosten tähden	1	”
Mielipiteiden tähden työstä erottam.	1	”
Vaadittiin työvoimaa lisättäväksi.	1	”
Kannatuslakkoja.	1	”
	<hr/>	
	Yhteensä 12 tapausta	

Sulkua yksi, joka aiheutui Suolahden sahalla järjestyneiden vainosta.

Voittoa	5	tapausta
Osittaisia voittoja	2	”
Häviöitä.	5	”
	<hr/>	
	Yhteensä 12 tapausta	

Taisteluihin oli ottanut osaa järjestyneitä 524
Järjestymättömiä 503

Menetettiin 12,722 työpäivää.

Tutkimus S. Sahateollisuudesta, jonka on toimittanut maisteri *G. K. Snellman*, esittää saha- ja metsätyöläisten työnseisauksia v. 1896—1912 seuraavat luvut:

Vuosi	Saha- ja lautatarhatyöläisiä	Metsä- ja uittotyöläisiä	Yhteensä
1896	6	—	6
1897	1	—	1
1898	5	—	5
1899	5	—	5
1900	2	—	2
1901	4	—	4
1902	3	—	3
1903	10	—	10
1904	5	2	7
1905	7	2	9
1906	31	23	54
1907	31	15	46
1908	20	20	40
1909	6	9	15
1910	8	8	16
1911	8	11	19
1912	10	6	16
	Yhteensä 162	96	258
1914	10	4	14

Viime mainittuna vuonna otti näihin taisteluihin osaa 2 862 saha- ja lautatarhatyöläistä ja 280 metsä- ja uittotyöläistä eli yhteensä 3 142 työläistä. Ja menettivät sahalaiset 260 520 ja metsä- ja uittotyöläiset 2 480, eli yhteensä 263 000 työpäivää.

Vuosien 1907—1912 taisteluista on edellämainitussa tutkimuksessa tarkempia tietoja.

Niissä työpaikoissa, joita lakot ja sulut ovat koskeneet, on ollut 26 877 työläistä, niistä saha- ja lautatarhatyöläisiä 14 880. Järjestyneiden ja järjestymättömien luvusta on 52 tapauksesta tietoja. Näissä otti taisteluihin osaa 9,734 työläistä, niistä järjestyneitä 6 890.

Riitaan oli syynä:

Palkkakysymykset	120
Palkanmaksuperuste	7
Työajan lyhennyskysymys	20
Urakkatyön poistamisvaatimus.	5
Henkilökysymykset	6
Työehtosopimuksen vaatimus	7
Järjestyksen kuulumisoikeus	11
Työtapa- ja järjestyssäännöt	11
Yhteensä	187

Tulos riidasta:

Sopimus saatiin	50 tapauksessa
Työnantajat voittivat	86 ”
Työntekijät ”	16 ”

Sopimukset koskivat 6 353 työläistä. Työnantajain voittamat ovat koskeneet 7 472 työläistä ja työntekijäin täydelliset voitot 4 264 työläistä. Työläisten voitoista kohdistuu eniten vuoteen 1907, nimittäin silloin työläisten voitot koskivat 3 580 työläistä. Mutta 1908 jo voittivat melkein yksinomaan työnantajat ja työläiset saivat vastaavassa suhteessa tappioita.

Syy Sahateollisuusliiton jäsenluvun vähenemiseen oli se, että v. 1908 sahateollisuudessa työvoimaa vähennettiin 7.3 % ja tuotantoa 13.5 %.

Tästä työmarkkinain huonontumisesta johtui palkkain alenukset ja epäonnistuneet lakot, joiden seurauksena oli liiton jäsenluvun huomattava laskeminen.

Sahateollisuusliiton jäsenluku, tulot, menot ja varat y.m. eri vuosina selviävät seuraavasta taulusta:

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäsenel- tä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitus- maksu jäseneltä	Liiton tulot												
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuo- den lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			mk	p.	Liittoveroista jäseniltä	Ammattijärj. saatu	Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä				
					mk	p.	mk	p.	mk	p.						mk	p.	mk	p.	mk	p.			
1906	1 893	—	1 893	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3 600	—	—	—	—	—	—	—	227	50	3 827	50
1907	2 723	295	4 321	+ 2 428	¹ 12	25	—	—	12	25	2	—	23 681	78	—	—	—	—	—	—	249	65	24 131	43
1908	179	1 926	2 574	— 1 747	12	25	—	—	12	25	2	—	25 141	55	—	—	—	—	—	—	7 162	28	32 303	83
1909	676	1 195	2 055	— 519	12	25	—	—	12	25	2	—	10 996	37	—	—	—	—	—	—	8 363	41	19 359	78
1910	—	—	1 286	— 769	12	25	—	—	12	25	2	—	12 864	99	—	—	—	—	—	—	4 025	52	16 690	51
1911	—	—	1 864	+ 578	12	25	—	—	12	25	2	—	17 351	79	—	—	—	—	—	—	12 159	78	29 511	57
1912	815	726	1 953	+ 89	12	25	—	—	12	25	2	—	26 758	18	2 464	25	—	—	—	—	3 632	88	32 875	31
1913	3 456	401	5 008	+ 3 055	15	60	2	—	17	60	2	—	50 991	80	—	—	—	—	—	—	5 471	64	56 473	44
1914	1 695	468	6 235	+ 1 227	9	—	10	—	19	—	2	—	63 006	26	75 396	50	31 104	43	—	—	7 350	13	176 857	32

¹ Huom. Puoleksi maksavat jäsenet maksavat puolen ylempänä olevista määristä.

Vuoden 1913 teollisuustilaston mukaan yksin sahoissa ja lautatarhoissa oli työläisiä 27 618 ja pomoja sekä muita 994, eli yhteensä 28 612.

Tutkimus sahateollisuudesta osoittaa seuraavat luvut työläisiä:

Saha- ja lautatarhatyöläisiä	18 752
Metsätyöläisiä	35 414
Uitto- ja lauttaustyöläisiä	47 407
Lastaustyöläisiä	5 905
Yhteensä	107 478

Vaikka nämä numerot ehkä ovat jossain suhteessa epätarkat, että samat työläiset ovat tilastoon otettu kahteen, ehkä useampaankin kertaan, niin ne joka tapauksessa osottavat, että Sahateollisuustyöväen liitolla, johon nyt kuuluvat myöskin metsä- ja uittotyöläiset, mikäli ne mihinkään järjestöön kuuluvat, on suuret kehittymismahdollisuudet. Tuosta suuresta työläisjoukosta on vasta muutama tuhat järjestynyttä.

17. Kymin lauttausyhtiön tukkimiesten liitto.

Mainittu liitto perustettiin tukkimiesten yleisessä kokouksessa Kuusaankoskella syyskuun 30 p. 1906. Siihen liittyi 11 tukkityöläisten osastoa Kymin jokivarsilta, joissa vuoden 1907 päättyessä oli jäseniä yhteensä noin 400 vaiheilla. Sen liittohallinnon puheenjohtajana alussa oli *Kalle Björn* ja sihteerinä *J. V. Valve*.

Tukkityöläisten olot ennen vuotta 1905 olivat ylipäätään huonot. Työpäivä pitkä 12—16 tuntinen, ja palkat noin 60—75 mk kuukaudelta. Työnjohtajilla oli rajaton valta mielinmäärin erottaa ja poikoteerata työläisiä.

Suurlakon jälkeen osa tukinuittajistakin heräsi. Kyminsuun tukkilaisten keskuuteen, Kymin työväenyhdistykseen, perustettiin v. 1905 tukkimiesten ammattiosasto, johon heti liittyi 140 jäsentä.

Keväällä 1906 sanoivat nämä ammattiosaston jäsenet itsensä työstä irti aikomuksella korottaa palkkoja ja lyhentää työaikaa.

Kun lakko sitten alkoi, yhtyivät siihen kaikki Kymin lauttausyhdistyksen tukkityöläiset Kalkkisiin asti, noudattamatta irti-

sanomisaikaa. Ja kaksi päivää kestäneellä lakolla saivatkin he nostetuksi palkkoja 60—85 markkaan kuukaudelta ja Kyminsuussa saivat tuntuvia parannuksia, kuten n.s. „urakkarahaan“. Työpäivä Kyminsuussa saatiin lyhennetyksi $10\frac{1}{2}$ tunnista 10 tuntiin.

Näin saatiin lyhyellä lakolla tuntuvia parannuksia, joitten etujen turvaamiseksi sitten, kuten mainittu, Kymin lauttausyhdistön tukkimiesten liitto perustettiin.

Keväällä 1907 Kotkan satamatyöläisten lakosta johtui Kotkan sahojen lautatarhatyömiesten lakko, jonka johdosta työnantajat julistivat työnsulun, joka koski myöskin uitto- ja lauttaustyöläisiä. Tästä johtui uittajille työnseisaus, joka kesti 2 päivää, päättyen sahatyöläisten kanssa tehtyyn työehtosopimukseen. Tukkiyöläisetkin saivat samalla palkankorotusta 10% .

Tämä voitto toi tukkiyöläisten liittoon jonkun verran uusia jäseniä, joten siinä syyssuvella 1908 oli noin 430 jäsentä. Vuonna 1907 oli liitto perustanut uusia osastoja Pohjois-Päijänteen lajittelupaikoille Haapakoskelle, missä vielä oli käytännössä yksityiset kontrahdit.

V. 1908 keväällä lauttauskauden alussa tarjosi Kymin lauttausyhtiö Haapakoskella tukkiuittajille edelleen yksityiskontrahteja. Mutta järjestyneet työläiset eivät niitä hyväksyneet. Tästä johtui työtaistelu. Haapakosken osasto julisti liittohallinnon luvalla työmaan lakkotilaan. Mutta isännistön onnistui heti saada rikkureita Sumiaisista ja Nilsiästä.

Kun Haapakosken osasto ei voinut yksinään saada orjkontrahteja poistetuiksi, niin liittohallinnossa heräsi ajatus, että koko liitto kävisi avustamaan Haapakosken osaston alottamaa taistelua siten, että liitto sanoisi Kymin lauttausyhdistön kanssa tehdyn sopimuksen irti. Tähän oli sitäkin enemmän aihetta, kun koko uitto-alueella työnjohtajain puolelta alettiin yhä enemmän boikottaa järjestyneitä työläisiä. Monet kerrat yritettiin saada sekä Haapakosken asiassa että boikottauksen suhteen neuvotteluja ja sovintoa aikaan, mutta tuloksetta.

Tästä oli seurauksena, että työehtosopimus kesällä 1908 sannottiin irti. Mutta vielä senkin jälkeen huomautettiin Kymin lauttausyhdistön hallinnolle että irtisanominen peruutetaan, jos Haapakoskella kaikki järjestyneet otetaan työhön entisille paikoilleen, ja luovutaan siellä työehtosopimuksesta.

Mutta tähän ei suostuttu, vaan uhattiin liiton asiamies heittää niskasta ulos.

Tämän jälkeen liiton taholta esitettiin Kymin lauttausyhtiölle työehtosopimus ehdotus, jossa m.m. ehdotettiin, että työssä elokuun 1 p. jälkeen v. 1908 ei pidettäisi muita kuin liiton osastoihin kuuluvia jäseniä, ja että työnantaja sitoutuu alottamaan työt mahdollisimman aikaisin keväällä, samalla vakuuttaen ottavansa työhön entisiä työläisiä, eikä erota työstä muuten kuin tuntevan työnvähyyden tähden tai työssä tahallisesti tehtyjen rikosten takia; ja että Haapakosken lajittelupaikalle on kaikki entiset työläiset otettava takaisin työhön ja maksettava lakkoalaisille täysi palkka kesäkuun 1 päivästä lähtien, (siis lakkoajalta). Työaika pysytetään entisellään, paitsi lauantaina ja juhla-aattoina se on oleva 8-tuntinen. Tapaturman ja sairauden sattuessa kustantavat työnantajat työläisille lääkärinhoidon ja lääkkeet sekä maksavat täyden palkan 2:delta viikolta tai sitä lyhemmältä sairausajalta. Työnantajat tunnustavat työväenjärjestöt, eikä siihen kuulumisen vuoksi saa vainota tai boikottaa työläisiä. Työehtosopimuksesta johtuvat riidat ratkaistaan sovinto-oikeudessa. Alin kuukausipalkka väylällä oli ennen ollut 93: 50. Sitä vaadittiin korotettavaksi 100 mk.

Nämä vaatimukset, mikäli ne koskivat työaikaa ja palkkaa, olivat perin kohtuullisia. Mutta vaatimusten joukossa oli sellaisia, että rikkaat kapitalistiyhtiöt harvoin niitä hyväksyvät. Yksi sellainen vaatimus oli sitoumus siitä, ettei työssä pidetä muita kuin liiton osastoihin kuuluvia työläisiä; toinen, ettei työläistä eroteta muuten kuin tuntevan työnpuutteen tai työssä tahallisesti tehdyn rikoksen tähden; kolmas, että lakon rikkurit ja -petturit erotetaan työstä, ja Haapakosken osaston jäsenille maksetaan lakko-ajalta täysi palkka.

Nämä tällaiset vaatimukset saattavat joskus vallankumouksen yhteydessä, kuten „suurlakon aikana“, tulla hyväksytyiksi. Mutta ei sellaisena aikana, jolloin ollaan juuri taloudellisen laskeutuksen alussa.

Kymin lauttausyhtiö vastasi tähän esittämällä kaikille työläisille allekirjoitettavaksi yksityiskontrahdit, joissa työläisille ei varattu juuri mitään oikeutta. Yhtiö lupasi ottaa työhönsä ainoastaan niitä työläisiä, jotka allekirjoittavat mainitun kontrahdin.

Kun työläiset eivät heti olleet valmiit niitä allekirjoittamaan, niin 1 p:nä elokuuta 1908 alkoi työtaistelu, josta ei voi sanoa, oliko se lakko vai sulku. Se oli alkuaan lakko. Ja työnteki-

jään järjestö itse sanoi kirjallisen työehtosopimuksensa irti ja tarjosi uutta sopimusta, johon työnantajat vastasi vaatimalla työläiset sitoutumaan työhön yksityiskontrahdeilla. Taisteluun joutui 470 työläistä, niistä 350 järjestynyttä. Kun taistelu oli kestänyt vasta 2 päivää, niin työnantajan tarjoaman yksityis-sopimuksen allekirjoitti jo 60 työläistä, niistä liiton jäseniä 30. Elokuun 3 p. käskettiin yhtiön puolelta työläiset muuttamaan pois yhtiön omistamista asunnoista. Kyminsuussa koski hääät 30 liiton jäsentä. Nämä häädot vaikuttivat eniten järjestymät-tömiin työläisiin, joista useita kymmeniä häätöpäivänä allekir-joitti yhtiön tarjoaman kontrahdin, joten sen hyväksyjä oli noin 90. Liiton Rauhanlahden osaston jäsenten irtisanomisaika päättyi 7 p. elokuuta, joten taistelussa oleva joukko vielä li-sääntyi. Mutta isännistö onnistui saamaan rikkureita petturien lisäksi jo 12 pvä elokuuta. Tosin ei rikkureita ollut vielä tar-peeksi. Työt kävivät hitaammin kuin ennen. Mutta lajittelu-paikoille voitiin kuitenkin päivässä saada noin 9,000 tukkia. (Ennen 15,000—17,000).

Kymin lauttausyhtiön tukkimiesten liitto ei kuulunut S. Am-mattijärjestöön. Liiton luottamusmiehenä tämän taistelun ai-kana oli eräs nuori mies: *Emil Ylönen*, joka lakon kestäessä kuoli. Liiton hallinto oli Karhulan Helilässä. Liiton johtomie-het eivät tahtoneet ennen lakkonsa alottamista kysyä Ammatti-järjestön toimikunnan ja puheenjohtajan neuvoa, vieläpä sillä taholla pelattiin, että jos Haapalainen tulee paikalle, niin hän ajaa heidät huonoon sopimukseen, kuten hän oli muka tehnyt Kotkan lautatarhatyöläisillekin keväällä 1907. Täten juteltiin salavihkaa. Mutta kun taistelu oli alotettu ja korjaamattomat virheet tehty, käännyttiin Ammattijärjestön toimikunnan puo-leen ja pyydettiin E. Haapalaista tulemaan sovitteluja johta-maan, kun ei liittohallinto eikä liiton toimitsija olleet voineet Kymin lauttausyhtiön herroja taivuttaa kanssaan neuvotteluihin. Ammattijärjestön toimikunta kehoitti liittotoimikuntaa laatimaan uuden työehtosopimusehdotuksen, josta poistetaan palkkavaati-mus lakkoajalta, vaatimus pitää työssä yksinomaan järjesty-neitä työläisiä ja olla erottamatta työstä työläisiä muuten kuin tuntuvan työnvähyden tähden. Mutta kun alussa, kuten mai-nittu, oli korjaamattomat virheet tehty, ei asiaa nyt enää voitu auttaa, kun työt olivat rikkurien avulla miltei täydessä käyn-nissä. Kymin lauttausyhtiön hallinto edelleen kieltäytyi neu-

votteluista ja kun Ammattijärjestön puheenjohtaja lähetti mainitun lauttausyhtiön johtajalle insinööri L. Frey'lle kirjeen ja tarjosi välitystä, niin sai hän vastineen, jossa sanottiin, että yhtiöllä on täysi työvoima, eikä hän tarvitse niiden kanssa mitään välittäjää. Rikkurien luku lisääntyi taistelun jatkuessa ja lakko oli tehokkuutensa menettänyt. Mutta liittohallinto ei lopettanut lakkoa, vaikka S. Sahateollisuustyöväen liittohallinto sitä pyysi ja Ammattijärjestön toimikunta kehoitti julistamaan taistelun päättyneeksi työläisten häviöllä. Lakkoa jatkettiin. Mutta se ei pystynyt taivuttamaan Kymin lauttausyhtiötä edes neuvotteluihin. Sen sijaan se uhkasi aiheuttaa Kotkan ympäristön sahatyöläisille, talvella 1908—1909, tavallista suuremman työttömyyden.

Tämän tähden ja kun liitto ei itse julistanut taistelua loppuneeksi, Ammattijärjestön toimikunta julisti syksyllä 1908 Kymin uittomiesten lakon päättyneeksi. Tämän taistelun seurauksena oli, että Kymin lauttausyhtiön tukkimiesten liitto kokonaan hävisi näyttämöltä ja on siitä alkaen ollut luettava kuolleitten järjestöjen joukkoon.

18. Suomen Lasiteollisuustyöväenliitto.

Lasiteollisuustyöväen järjestyminen on pääasiallisesti alkanut vasta v. 1905. Tosin lasityöläisiäkin jo sitä ennen oli kuulunut yleisiin työväenyhdistyksiin, mutta eivät he juuri missään yksinään työväenyhdistyksen jäsenistöä muodostaneet. Utran lasitehtaalla oli jo ennen yllämainittua vuotta ollut jonkinlainen lasityöläisten ammattiosasto, mutta sekin kuoli, kun tehdas lopetti toimintansa. Sen jälkeen ensin järjestyivät Karhulan ikkunalasintyöntekijät, kesäkuussa 1905 perustivat he ammattiosaston. Samana vuonna perustettiin Karhulan lasityöntekijäin ammattiosasto. Rakkolan lasitehtaalle perustettiin v. 1906 alussa myöskin ammattiosasto. Mutta siellä isännistön vaino osastoon kuuluvia työläisiä kohtaan oli siksi suuri, että osasto pian lopetti toimintansa.

Lasityöläisten herättäminen, järjestymään innostaminen, oli pääasiassa Karhulan lasityöntekijäin osaston toimitsijain huolena. Vaikka lasityöläiset eivät olleet järjestyneitä muualla kuin Karhulassa, niin heräsi siitä huolimatta ajatus lasiteollisuustyöväen

liiton perustamisesta. Mainitut Karhulan osastot kumpikin varsin vakavasti kokouksissaan keskustelivat liiton perustamisesta, mutta oli vaikea oikein päästä selvyyteen, miten se saataisiin aikaan.

Sosialidemokratisen puolueen ammattiasiainvaliokunta ja Tampereella valittu komitea, kutsuivat Suomen tehdastyöläisten edustajat kokoukseen Tampereelle keväällä 1906, johon Karhulan ikkunalасыöntekijäin osasto valitsi edustajakseen *Edvard Blomberg'in* ja lasityöntekijäin osasto *K. Kumén'in*. Tässä kokouksessa, kuten tunnettu, ehdotus yhteisestä tehdastyöväen liiton perustamisesta hylättiin ja sen sijaan puollettiin ammatti- ja eri teollisuushaarojen työväenliittojen perustamista. Mutta lasityöläisten edustajat, joita oli ainoastaan 2, nekin samalta tehtaalta, eivät Tampereella voineet liiton perustamista suunnitella, vielä vähemmin tehdä siitä päätöstä. Eivät nämä edustajat, kuten mainitun kokouksen pöytäkirjaan annetusta lausunnosta näkyy, myöskään kannattaneet sekatyöväenliiton perustamista, johon lasityöläisten tulisi yhtyä, vaan arvelivat, että lasityöläiset voivat yksinään saada elinvoimaisen liiton, jos vain kaikki lasityöläiset saadaan siihen yhtymään.

Samana vuonna elokuun alussa oli Karhulan molemmilla osastoilla yhteinen kokous, jossa valittiin 11 miehinen komitea lasiteollisuustyöväen edustajakokousta valmistamaan. Sen tuli m.m. laatia perustettavaksi aijotulle liitolle säännöt. Kun sääntöehdotus saatiin valmiiksi, lähetettiin se kaikkien lasitehtaitten työväestön tarkastettavaksi, ennen edustajakokousta. Sitten syyskuussa komitea päätti, joulukuun 30 päiväksi 1906 kutsua Suomen lasiteollisuustyöväenliiton perustavan kokouksen Kymin seurahuoneelle „Sammolle“.

Edustajia, paitsi Karhulan osastoista, oli ainoastaan Arimaan lasitehtaalta 2 henkilöä.

Mukana olleet kertovat, että näin laimea osanotto arvelutti päättää liitto perustettavaksi. Mutta siitä huolimatta päätettiin se perustaa, vaikka sillä ei työtaisteluihin nähden suurtakaan merkitystä olisi. Toivottiin kuitenkin, että se voisi lasityöläisten järjestymistä ja valistamista edistää.

Sääntöjen mukaan tuli liiton muodostamaan lasityöläisten keskuudessa muodostetut ammattiosastot, jotka hyväksyvät liiton säännöt ja suorittavat sisäänkirjoitusmaksua 2 mk jäseneltä ja jäsenmaksua 75 penniä kuukaudessa. Sairaus- ja työttömyysajalta ei jäsenmaksuja vaadittu.

Liittohallintoon kuului luottamusmies, rahastonhoitaja ja 3 jäsentä ynnä 2 varajäsentä. Liittohallinto päätettiin, kuten oli luonnollistakin, sijoittaa Karhulaan. Liiton varsinainen toiminta päätettiin alottaa v. 1907 alusta. Liitto päätti liittyä S. Ammattijärjestöön 1 p:stä heinäkuuta 1907.

Ensimmäisen toimintavuoden kuluessa liittyi liittoon 3 osastoa, joissa oli jäseniä 108. Toisen toimintavuoden kuluessa perustettiin lisää pari osastoa joiden yhteinen jäsenluku oli 158. Kolmantena toimintavuotena kuului liittoon sama luku osastoja, mutta jäsenluku oli kohonnut 164.

Toinen edustajakokous oli samassa paikassa kuin ensimmäisenkin kesäkuun 26 ja 27 p:nä 1909. Edustajia oli 5 osastosta ja liittohallinnosta, yhteensä 9.

Tähän kokoukseen oli saapunut myöskin S. Tehdas- ja sekatyöväenliiton luottamusmies *Aug. Lehto*, joka yllytti lasityöntekijäin liittoa päättämään liittyä S. Tehdas- ja sekatyöväenliittoon. Mutta edustajakokous harkitsi olevan edullisempaa, ainakin toistaiseksi, olla mainittuun liittoon yhtymättä, pääasiassa sen vuoksi, että lasityöläiset ovat ammattityöläisiä, joilla ainakin osalla, on paremmat palkat kuin sekatyöläisillä, joten palkkakysymyksiä ajamisessa arveltiin mahdollisesti syntyvän sekatyöväenliitossa jäsenten kesken kannausta.

Edustajakokous m.m. päätti perustaa hautausapurenkaan. Samoin se päätti, että liittohallinnon on ryhdyttävä valmistamaan ehdotusta työttömyys- ja matka-apurahastosta. Liiton osastoille päätettiin laatia yhtäläiset säännöt ja ottaa sellainen järjestelmä käytäntöön, että toimintansa lopettaneitten osastojen omaisuus lankeaa liitolle.

Keskusteltiin myöskin lasiteollisuusosalalle perustettavaksi aiotusta „tuotanto-osuuskunnasta“, jolla arveltiin olevan erinomaiset menestymismahdollisuudet. Sellainen päätettiin perustaa ja siitä johtuvat käytännölliset toimenpiteet annettiin liittohallinnolle sekä Viialan osastolle. Tästä osuuskunnasta ei kuitenkaan ole vielä kuulunut mitään.

Liiton kolmas edustajakokous pidettiin Riihimäellä 7—8 p. huhtikuuta 1912. Liittoon kuului nyt 7 osastoa. Mutta edustettuina oli ainoastaan 6 ja liittohallinto, yhteensä 15 edustajaa, niistä osastojen edustajia ainoastaan 9.

Tässä kokouksessa oli taas esillä kysymys liiton yhtymisestä johonkin muuhun liittoon, mutta ehdotus nytkin lykättiin ja

arveltiin itsenäisestä lasiteollisuustyöväen liitosta olevan enemmän hyötyä ammatilliselle työväenliikkeelle kuin siitä, että liitto liittyisi Tehdas- ja sekatyöväenliittoon.

Liiton sääntöihin tehtiin se muutos, että jäsenmaksut, jotka ennen olivat olleet 75 p. kuukaudessa, muutettiin viikkomaksuksi, 20 penniä viikossa. Oppilaat maksavat puoli maksua.

Liitolle päätettiin perustaa *valtuusto*, johon kukin osasto valitsee yhden edustajan. Valtuusto kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Sen tulee m.m. harkita, miten edustajakokousten päätökset voitaisiin käytännössä toteuttaa. Liittohallinto suorittaa valtuutettujen matka- ja päiväpalkat kokouksiin, mutta verottaa ne osastoilta, jäsenluvun mukaan.

Keskusteltiin myöskin työväen asuntokysymyksestä ja päätettiin vaatia, että työväen asunnot eivät saa olla $\frac{1}{2}$ kilometriä kauvenpana tehtaalta, ja että työläisen tulee saada vähintään 2 huonetta ja keittiö sekä ruokatavarain säilyttämistä varten kellari.

Työhuoneilla vallitsevien epäkohtien poistamiseksi ja ammattientarkastuksen parantamiseksi päätettiin ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Edustajakokous päätti myös, että sitä tietä pyrkii toteuttamaan 8 tuntista työpäivää. Palkkaustariffeihin päätettiin vastedes kiinnittää entistä enemmän huomiota ja liittohallinto velvotettiin hankkimaan liiton osastoilta tietoja palkkaustariffeista ja palkkaukseen kuuluvista asioista, myös niistä tehtaista, joissa ei liitolla ole osastoja. Lisäksi päätettiin ryhtyä ylimääräisellä verolla kartuttamaan liiton taistelurahastoa, johon jokaiselta jäseneltä päätettiin kolmen vuoden kuluessa kantaa yhteensä 5 markkaa. Liittohallinto päätettiin edelleen sijoittaa Karhulaan. Liitolla ei ole muita avustuskasvoja, paitsi työtaistelujen varalta. Mutta vapaaehtoisesti on liitto avustanut jäseniään työttömyyden ja sairauden sattuessa. Liitto on 1911 alkaen kuulunut kansainväliseen lasityöntekijäin liittoon, jossa työtaistelujen avustusvelvollisuus on vapaaehtoisista. Kansainväliselle lasityöntekijäinliitolle on vero 20 penniä jäseneltä vuodessa.

Työriidat, lakot ja sulut lasiteollisuudessa. Johanneslundin osasto talvella 1908 pyysi liittohallinnolta lupaa esittää palkan korotuspyynnön isännistölle, johon suostuttiin. Mutta sitten osasto luopuikin koko puuhasta.

Viialan osastolla oli samana vuonna keväällä tulossa lakko.

Syynä oli palkkojen alennukset. Mutta kun isännistö vähän peräytyi alkuperäisistä vaatimuksistaan, niin sovinto saatiin aikaan. Kauan ei kuitenkaan sovinto Viialassa jatkunut. Jo seuraavana vuonna helmikuussa syntyi siellä uusi palkkausrettelö, joka saman vuoden maaliskuussa johti työnsulkuun. Sitä kesti viikon ja päättyi se työläisten voitolla. Samana vuonna huhtikuun alussa sanottiin isännistön puolelta Viialan lasitehtaalla lasinbiojat työstä irti. Syyksi ilmoitettiin, että työt lasihiomossa kokonaan lopetetaan. Kun Viialan isännistö oli ennestään tunnettu rettelöimishalustaan oli syytä varoa, että siinä oli järjestyneiden työläisten vainoaminen kysymyksessä. Liittohallinto ilmoitti tapauksesta lasityöläisten kansainväliselle sihteeristölle ja myöskin kotimaassa lasityöläisten osastoille, etteivät työläiset matkustaisi Viialaan työnetsintään, koska oli varottava, että tässä oli kyseessä järjestyneiden työläisten boikottaus. V. 1911 oli samalla tehtaalla palkkarettelö syystä, että isännistö vastoin sopimusta muutti työläisiä toisesta työstä toiseen. Selkkaus kuitenkin ilman lakkoa sovittiin.

Arimaan lasitehtaalla v. 1909 muutettiin työtappaa ja vähennettiin työväkeä, josta oli seurauksena työntekijäin ansion vähentyminen, noin 20—30 %. Tästä uhkasi tulla lakko. Osasto sai jo liittohallinnolta ja Ammattijärjestön toimikunnalta lakkoluvankin. Mutta lakkoa ei kuitenkaan tullut.

Johanneslundissa, samana vuonna myöskin esitettiin palkankorotusvaatimus, mutta isännistö hyväksyi sen ilman lakkoa.

V. 1912 oli taas Viialan tehtaalla palkkariita, jota Ammattijärjestön puheenjohtajakin koetti sovittaa. Mutta ilman menestystä. Kesäkuun 30 p:nä 1912 isännistö Viialassa seisautti „pattiuunit“ ja sitten alkoi 10 viikkoa kestävä työnsulku, joka päättyi siten, että isännistö apteekkilaseista hyväksyi samanlaisen hinnoittelun kuin oli Karhulan tehtaallakin. Mutta kirjallista työehtosopimusta ei saatu, vaan oli tyydyttävä suullisiin lupauksiin, että palkat 1 p. toukokuuta 1914 pidetään sellaisina, kuin ne nyt sovittiin.

V. 1913 kuluessa esitti Karhulan lasityöntekijäinosasto isännistölle palkankorotusvaatimuksen ja sai kieltävän vastauksen. Osasto pyysi liittohallinnolta ja Ammattijärjestön toimikunnalta luvan lakon uhalla ajaa vaatimuksensa perille. Mutta osasto sattuneesta syystä perääntyi tältä kannaltaan. Sitten joulukuun 20 p. kutsuttiin Karhulassa tumman lasin tekijät

tehtaan laboratorioon, jossa heille ilmoitettiin, että tehtaalle olisi suurenmoinen tilaus saatavissa, jos vain voisi sen ottaa vastaan, ja työläisiltä pyydettiin sitoumusta siitä, ettei ainakaan vuoteen tule työnseisausta. Työläiset eivät luvanneet sitoumusta muulla ehdolla, kuin että työpalkkoja tuntuvasti lisätään kaikissa eniten tehtävissä työlajissa. Isännistö suostui maksamaan työläisten vaatimat palkat, ja näin vältettiin työnseisaus. Uusi hinnoittelu astui voimaan vuoden 1914 alusta.

Vuoden 1913 toiminnasta on vielä mainittava, että viimeisessä edustajakokouksessa perustettavaksi päätetty valtuusto kokoontui ensi kerran mainittuna vuonna syyskuun 21 p. Kokouksessa m.m. päätettiin, että lasityöntekijäinliitto yhtyy S. Tehdas- ja sekatyöväenliittoon sillä ehdolla, että se omaisuus mikä liitolla yhtymispäivänä on, jää lasityöntekijöiden vapaasti käytettäväksi sellaiseen tarkoitukseen, josta hyöty tulee heidän hyväkseen, että lasiteollisuusliiton jäsenet yhdyttyään Tehdas- ja sekatyöväenliittoon saavat heti täydet oikeudet avustusten y.m. suhteen; ja että Tehdas- ja sekatyöväenliiton toimikuntaan valitaan lasityöntekijäin edustaja.

Lasiteollisuusustyöväen liiton toimikunta ilmoitti tämän päätöksen Tehdas- ja sekatyöväen liiton toimikunnalle, saaden siihen sellaisen vastauksen, että mainittu toimikunta kannattaa yhtymistä, mutta ei hyväksy niitä ehtoja, jotka lasiteollisuusustyöväenliitto yhtymiselle asettaa. Samalla S. Tehdas- ja sekatyöväen liittotoimikunta pyysi yhteistä neuvottelutilaisuutta, jonka lasiteollisuusustyöväen liittotoimikunta sitten valmistikin, ja oli tästä liittotoimikuntain neuvottelukokous Karhulassa 16 p. marraskuuta 1913.

Tässä kokouksessa Tehdas- ja sekatyöväenliiton edustajat, K. Heinonen ja A. Aalto, ehdottivat, että lasiteollisuusustyöväen liiton osastot ja jäsenet säilyttävät kaikki oikeutensa liittyessä Tehdas- ja sekatyöväenliittoon; ja että lasiteollisuusustyöväen edustus Tehdas- ja sekatyöväen liitossa järjestetään väliaikaisesti, s.o. seuraavaan Tehdas- ja sekatyöväenliiton edustajakokoukseen saakka, siten, että lasityöntekijät valitsevat keskuudestaan luottamushenkilön, joka ottaa osaa liittotoimikunnan kokouksiin, silloin kun on päätettävänä lasityöntekijöitä koskevista asioista, ja että lasiteollisuusustyöväen liiton rahavarat ja muu omaisuus siirretään Tehdas- ja sekatyöväen liitolle ja että

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitus- maksu jäseneltä	Liiton tulot									
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä			Liittoveroista jäseniltä	Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä		
					mk	p.	mk	p.	mk	p.			mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.		mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1907	163	7	156		9	—	—	—	9	—	2	—	1 404	—	—	—	—	59	10	1 463	10
1908	10	2	164	+	9	—	3	60	12	60	2	—	1 322	27	—	—	—	1 464	15	2 786	42
1909	10	29	145	+	9	—	10	20	19	20	2	—	1 229	—	—	—	—	62	98	2 672	10
1910	72	69	160	+	9	—	1	10	10	10	2	—	1 370	30	342	80	—	97	24	1 999	32
1911	26	26	160		9	—	6	80	15	80	2	—	1 030	50	262	60	—	156	82	1 749	92
1912	20	17	163	+	10	40	5	90	16	30	2	—	1 224	45	183	93	—	1 116	—	2 524	38
1913	62	25	200	+	10	40	3	—	13	40	2	—	1 461	05	153	—	—	177	50	1 791	55
1914	95	95	200		10	40	1	05	11	45	2	—	1 766	75	9	60	—	413	67	2 189	97

Vuosi	Liiton menot																				Liiton varat vuoden lopussa		Työseisaukset												
	Lakkoihin		Sulkuihin		Boikoteeratuille jäsenille		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoito- kustannuksiin		Liiton agitatio- niin		Liiton lehteen		Avustettu toisia liittoja		Muita menoja		Kansainväli- siä menoja				Yhteensä	Lakkoissa ollut liiton jäseniä		Suluissa ollut liiton jäseniä		Lakkoissa menetetty työpäiviä		Suluissa menetetty työpäiviä					
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.															
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.					
1907	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	320	—	167	45	—	—	—	—	587	45	—	—	—	—	—	—	875	65	—	—	—	—
1908	—	—	—	—	—	—	40	50	100	—	—	95	40	—	—	588	40	129	30	—	—	953	60	1	744	17	—	—	—	—	—	—	—	—	
1909	—	—	—	—	—	—	318	20	156	65	—	—	—	—	—	944	—	213	15	—	—	373	05	2	004	95	2	223	30	—	—	—	—	—	—
1910	—	—	—	—	—	—	253	75	221	67	—	—	—	—	—	189	—	165	65	—	—	107	50	—	937	77	2	769	87	—	—	—	—	—	—
1911	—	—	—	—	—	—	114	—	140	67	26	05	—	—	—	751	05	442	85	35	—	200	—	1	709	62	3	755	22	—	—	—	—	—	—
1912	—	—	1	664	75	—	—	—	782	10	221	12	35	—	—	346	85	213	50	35	27	—	—	3	297	99	3	613	28	—	—	15	—	—	900
1913	—	—	—	—	—	—	273	20	258	59	15	—	—	—	—	66	10	244	—	35	—	—	—	—	891	89	4	757	39	—	—	—	—	—	—
1914	—	—	—	—	—	—	500	—	247	29	343	10	—	—	—	76	—	459	—	40	—	—	—	1	206	39	4	703	77	—	—	—	—	—	—

lasiteollisuustyövään kansainvälinen yhteys järjestetään Tehdas- ja sekatyövään liiton välityksellä.

Tätä ehdotusta ei lasiteollisuustyövään liittotoimikunta voinut osastojen mielipidettä tiedustelematta hyväksyä, kun oli kysymys liiton koko omaisuuden luovuttamisesta Tehdas- ja sekatyöväänliitolle.

Lasiteollisuustyövään liittotoimikunta teki sellaisen välitysehdotuksen, että varoista luovutettaisiin suhteellinen osa jäsenluvun mukaan Tehdas- ja sekatyövään liitolle. Tehdas- ja sekatyövään liitossa oli silloin 3 000 jäsentä ja varoja 10 000 mk. Lasiteollisuustyövään liitossa oli jäseniä 200 ja varoja 4 500 mk. Tehdas- ja sekatyövään liitolla oli siis jäsentä kohden varoja 3 mk 33 $\frac{1}{3}$ p. ja lasiteollisuustyövään liitolla 22 mk 50 p. Lasiteollisuustyöväänliiton toimikunnan ehdotuksen mukaan olisi se luovuttanut varoistaan Tehdas- ja sekatyöväänliitolle ainoastaan 666 mk 66 penniä. Ei ole ihmeteltävä, että Tehdas- ja sekatyövään liittotoimikunnan edustajat hylkäsivät tämän ehdotuksen.

Lasiteollisuustyövään liiton toimikunta mainitsee, että kuitenkin sovittiin siitä, että molemmat liittotoimikunnat laativat yhteisen alustuksen, joka esitetään osastoille.

Tehdas- ja sekatyövään liittotoimikunta laatii alkuperäisen ehdotuksen, johon lasiteollisuustyövään liittotoimikunta tekee ne korjaukset, jotka se tarpeelliseksi katsoo. Kun alustus on valmis ja molempia puolia tyydyttävä, niin se lähetetään lasiteollisuustyövään liiton osastoille. Tämän jälkeen kutsutaan lasiteollisuustyövään edustajakokous yhtymisestä lopullisesti päättämään.

Lasiteollisuustyövään liittotoimikunta ihmettelee vielä, ettei Tehdas- ja sekatyövään liittotoimikunta ole tuota alustusta laatinut, vaikka Tehdas- ja sekatyövään liittotoimikunnalle lasiteollisuustyövään liiton toimikunta lähetti liiton säännöt ja toimintakertomukset. Lasiteollisuustyövään liiton toimikunta sanoo: „Kun mainittua ehdotusta ei ole kuulunut, niin olimme pakotettuja järjestämään liiton toiminnan entiseen tapaan.“

Näin päättyivät tällä kertaa yhdistämistä koskevat neuvottelut.

Lasiteollisuustyövään liittoon kuului v. 1913 seuraavat osastot:

Karhulan	osasto N:o 1
Karhulan	" " 2
Arimaan	" " 3
Viialan	" " 4
Johanneslundin	" " 5
Riihimäen	" " 6
Helsingin lasinhiojain	" " 7
Kalliokosken ikkunalасыöntekijäin	" " 8
Karhulan lasinhiojain	" " 9

Lasityöntekijäin jäsenluku, tulot ja menot sekä varat eri vuosina y.m. näkyvät tauluista siv. 174 ja 175.

Liittoon kuuluivat v. 1914 seuraavat määrät eri ammattilaisia:

Ammattin nimi	Työläistä	
	Koko maassa	Niistä liitossa
Lasinpuhaltajia	400	160
Lasinhiojia	150	40
Yhteensä	550	200

Nämä tiedot ovat lasiteollisuustyöväen liittotoimikunnan antamat.

Teollisuustilaston mukaan vuodelta 1913 oli Suomessa 14 lasitehdasta, ja niissä työläisiä yhteensä 1672 sekä työnjohtajia, konttoristeja y.m. 56, eli yhteensä 1728 henkeä.

Lasiteollisuustyöväen liitolla, kuten monella muullakin liitolla, on vielä paljon työalaa, ennen kun se saa nämä työläiset järjestymään. Lasityöläisistä on noin 12% järjestyneitä.

19. Suomen Tie- ja vesirakennustyöläisten liitto.

Tämän liiton muodostavat rautateiden ja kanavien rakennustyöläiset ja jokien sekä koskien perkaustyöläiset, joiden työnantajana tavallisesti on ollut Suomen valtio.

Järjestäytyminen näitten työläisryhmien keskuudessa on alkanut vasta jälkeen „suurlakon“ v. 1905. Tosin jo ennen suurlakkoa toimi eräitä rautateiden rakennustyöläisten perustamia työväenyhdistyksiä, ainakin Punkaharjulla, Savonlinnassa ja Elisenvaarassa. Suurlakon jälkeen perustettiin Savonlinna—

Elisenvaaran radan rakennustyöläisten keskuuteen uusia yhdistyksiä sekä Pohjanmaalla Kalajoen perkaustyöväenyhdistys.

Nämä työväenyhdistykset olivat enemmän yleisten valistusyhdistysten kuin ammattiyhdistysten luontoisia; vaikka eivät ne aivan kokonaan harrastuksiaan kohdistaneet valtiollisten ja sivistyksellisten kysymysten pohtimiseen, vaan asian vaatiessa käsiteltiin niissäkin palkka- ja lakkojen avustamiskysymyksiä.

Ajatus Tie- ja vesirakennustyöläisten liiton perustaminen kehittyi vähitellen. Näillä työläisillä, ammattiin katsomatta, oli sama työnantaja, nimittäin, Suomen Valtio. Työläiset huomasivat, että heillä on voimakas ja mahtava työnantaja, joka vähän välitti siitä, mitä toivomuksia tai vaatimuksia jonkin paikkakunnan rautateiden rakennustyöläisten yhdistyksen taholta työjohtajille, insinööreille tai Tie- ja vesirakennusten ylihallitukselle esitettiin. Menettelytapa oli saatava yhtäläiseksi, samaan aikaan tapahtuvaksi. Tämä ei ollut edes samalla radallakaan työskentelevien työläisten kesken mahdollista muuten, kuin että valittiin edustajia neuvottelukokouksiin.

Ensimmäiset edustajakokoukset olivat ainoastaan saman radan työläisten edustajakokouksia, joissa käsiteltiin yhden radan työläisiä koskevia asioita. Eräässä tällaisessa n.s. „Linjaedustajakokouksessa“ (Savonlinna—Elisenvaaran rautatietä rakennettaessa) nostettiin kysymys koko maata käsittävän liiton perustamisesta. Kun kysymystä harkittiin, päätettiin liitto perustaa ja valittiin komitea laatimaan liitolle sääntöjä. Tämän sääntöehdotuksen sitte seuraava „Linja-edustajakokous“ tarkasti ja hyväksyi. Tämän liiton entinen sihteeri Santtu Vuorio liiton „Viisi Vuotta“ nimisessä julkaisussa mainitsee, ettei sääntöehdotuksessa ollut jälkeäkän ammattiliiton säännöistä.

Säännöille päätettiin hakea Senaatista vahvistus. Mutta senaatti ei niitä vahvistanutkaan, vaan ne palautettiin asianomaisille korjattaviksi.

Liiton perustava kokous pidettiin Punkaharjulla 4-p. marraskuuta 1906, jossa edellämainittu sääntöehdotus hyväksyttiin käytäntöön otettavaksi ja päätettiin lopullisesti muodostaa: „*Suomen Tie- ja vesirakennustyöläisten liitto*“. Tästä ajankohdasta voidaan katsoa liiton toiminta alkaneeksi.

Tällöin valittiin liittohallinto, johon kuului 8 jäsentä, niistä toimeenpanevaan valiokuntaan 4 ja muilta paikkakunnilta 4. Liittotoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin P. Pulkkinen ja sib-

teeriksi P. H. Koistinen. Kun viimeainittu vähän ajan kuluttua kuoli, valittiin sihteeriksi joulun edellä 1906 *Severi Kurkinen* 100 mk kuukausipalkalla. Liittohallinto päätettiin sijoittaa *Savonlinnaan*.

Liiton toimintaa alkuaikoina suuresti vaikeutti se seikka, ettei osastoissa ollut yhdistyselämää kokeneita toimihenkilöitä.

Rautateitten rakennustyöläiset olivat tässä suhteessa huomomassa asemassa kuin kaupunkien ammattityöläiset. Vapaaajat ennen yhdistysten- ja liiton perustamista kulutettiin kortin peluussa, juopottelussa y.m.s. vähemmin jalostavissa huvituksissa. Mutta kun liitto alkoi työskennellä, ovat nuo entiset huvittelut suurelta osalta hävinneet.

Kun uudella rautatielinjalla työt alotetaan, perustaa liitto sinne mahdollisimman useita osastoja, joihin työläiset, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, liittyvät. Kun työläiset radan valmistuttua siirtyvät uudelle rautatierakennukselle, lopettavat osastot entisissä paikoissa toimintansa. Liittotoimikunta siirretään myöskin, kun työväestö valmiiksi tulleelta radalta siirtyy uudelle rakennettavalle radalle.

Liiton edustajilla oli ammattijärjestön perustavan kokouksen yhteydessä Tampereella 18 p. huhtikuuta 1907 neuvottelukokous, mutta liiton varsinainen edustajakokous pidettiin Joensuun kaupungissa 25—27 p. elokuuta 1907. Edustajia oli 27 osastosta 25 henkilöä.

Liiton säännöt, joille ei senaatin vahvistusta saatu, oli nyt taas uusittavana.

Liiton toiminta päätettiin järjestää siten, että paitsi liiton sihteeria ja liittotoimikuntaa, työnalaisille radoille asetettiin n.s. luottamusmiehiä. Kemin—Rovaniemen radalle asetettiin 3; Joensuun—Nurmeksen radalle 2 ja Savonlinnan—Elisenvaaran radalle 1. Kalajoen perkaustyöt yhdistettiin yhteen luottamusmiespiiriin.

Valistuskysymyksiin nähden päätettiin jokaista osastoa kehoittaa perustamaan lainakirjasto ja hankkimaan niihin valtiolista ja ammatillista työväenliikettä valaisevaa kirjallisuutta. Työsopimuksien ja uusien järjestyssääntöjen aikaansaamiseksi päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin. Työttömyyskysymyksessä päätettiin osastojen avulla ryhtyä hankkimaan tilastoa, jota käytetään perusteluksi Tie- ja vesirakennusten ylihallitukselle tehtävään anomukseen. Urakkatyötä päätettiin, mikäli mahdollista,

välttää. Työpäivän pituudesta päätettiin, että siinä on lähimpänä vaatimuksena 9-tuntinen työpäivä. Sairaustapauksissa päätettiin vaatia vapaa lääkärin apu.

Lakko-ohjeet tarkastettiin ja hyväksyttiin. Omituisuutena mainittakoon, että niissä kiellettiin lakko-ajalta palkan vaatimisella jatkamasta lakkoa. Tämä kaiketi oli kokemuksesta saatu opetus, koska sellaista vaatimusta ei usein saada käytännössä toteutetuksi. Liittotoimikunta päätettiin Savonlinnasta nyt siirtää Joensuun kaupunkiin.

Toinen edustajakokous pidettiin Lahdessa 6—8 p. syyskuuta 1908.

Sairaustapauksissa päätettiin liiton jäsenille myöntää avustusta 1:50 ja 1 mk päivältä, jos sairaus jatkuu yli 14 päivää, ei kuitenkaan 10 viikkoa pitempää aikaa vuodessa.

Osuuskauppaliikettä päätettiin kannattaa ja edistää. Työtömyydestä liiton alueella päätettiin kerätä tilastoa. Hallituksen puoleen päätettiin kääntyä anomuksella, että työt Seinäjoen—Kristiinan radalla sekä Pielisjärven—Nurmeksen rata-osalla viivyttämättä aloitettaisiin. Samoin päätettiin anoa että hallitus asettaisi komitean tutkimaan rautatierakennuksilla tapahtuneita väärinkäytöksiä. Komiteassa tuli olla puolet työläisten valitsemia jäseniä. Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän kanssa päätettiin olla yhteistoiminnassa, työläisten oloissa vallitsevain epäkohtain poistamiseksi. Liittovero päätettiin 1 pstä toukuuta 1909 korottaa 50 pennistä kuukaudessa, 60 penniin.

Kolmas edustajakokous pidettiin Riihimäellä 2—4 p. syyskuuta 1909. Liiton säännöt oli taasen uudistettavana. Niissä määriteltiin entistä tarkemmin jäsenten oikeudet, sairasavustuksen saamiseen. Liittotoimikunta päätettiin Joensuusta siirtää Seinäjoelle, niin pian kun sinne on perustettu liiton osasto.

Liiton neljäs edustajakokous pidettiin taas Lahden kaupungissa 18—21 p. syyskuuta 1910.

Tässäkin kokouksessa oli käsiteltävänä liiton ja sairasapurahaston sääntöjen muutokset. Omituisuutena viimeainituissa säännöissä on, että niissä kielletään avustus lapsivuode-sairauksissa. Liittoon ja samalla apurahastoon voi kuulua myöskin rautatietyömiesten vaimoja. Ja niille saattaisi sattua sellaisiakin tapauksia.

Esillä oli myöskin kysymys liiton yhdistämisestä: Suomen Tehdas- ja sekatyöväenliittoon. Tämän kysymyksen johdosta

liittotoimikunta velvoitettiin valmistamaan kysymys osastojen ja Ammattijärjestön harkittavaksi.

Liittotoimikunta päätettiin edelleen sijoittaa Seinäjoelle. Liittotoimikunta valittiin mainitulta paikkakunnalta ja lisäksi 4 jäsentä muilta paikkakunnilta.

Liiton viides edustajakokous pidettiin Savonlinnassa 28—31 p. toukokuuta 1912.

Liiton ja sairaspukassan säännöt olivat taas uusittavana. Liittoverot muutettiin nyt kuukausimaksuista viikkomaksuiksi, 15 penniä koko maksavat ja 8 penniä puoleksimaksavat viikossa.

Liiton yhdistäminen Suomen Tehdas- ja sekatyöväenliittoon oli nyt edellisen edustajakokouksen päätöksen mukaan taas esillä. Asiasta oli liittotoimikunnan pitkä perusteltu lausunto, jossa vastustettiin yhtymistä, pääasiallisesti sillä perusteella, että Tie- ja vesirakennustyöläisillä on valtio työnantajana. Mieluummin olisi ryhdytty S Rautatieläisten liittoon. Mutta se taas ei kuulu S. Ammattijärjestöön. Samasta asiasta oli myöskin Kaskisten osaston alustus, jossa puollettiin yhtymistä S. Tehdas- ja sekatyöväenliittoon. Mutta edustajakokous päätti, ettei se liity mihinkään toiseen liittoon, vaan edelleenkin toimii yksinomaan Tie- ja vesirakennustyöläisten keskuudessa.

Järjestömuodon uusimisesta oli myöskin siihen suuntaan menevä ehdotus, että jäsenet liiton osastossa ryhmitettäisiin ammatittain. Kivimiehet muodostaisivat yhden ryhmän, puutyömiehet toisen, maankaivajat ja karrääjät kolmannen, rautaroikka neljännen j.n.e., etteivät toiset työläiset olisi vastaan hankaamassa toisen ryhmän palkkakysymysten käsittelyä ja ajamista.

Liittotoimikunta tästä alustuksesta antamassaan lausunnossa koetti kumota alustajan esittämät perusteet ammatittain ryhmitämistä, vaikka heikonpuolisesti. Kokous 9 äänellä 8 vastaan hyväksyi liittotoimikunnan lausunnon. Alustaja O. H. Kekäläinen liitti päätöstä vastaan vastalauseensa.

Liiton suhteesta sos.-dem. nuorisoliittoon päätettiin, että mainitun liiton toimintaa on tuettava kaikilla sopivilla keinoilla ja otettava sen jäseniä liittoon ilman sisäänkirjoitusmaksua, jos ne eivät liittyessään ole 18 vuotta täyttäneitä ja ovat sitä ennen 2 vuotta kuuluneet mainittuun liittoon. Työttömyysapukassan perustamista kyllä kannatettiin, mutta ei liiton keskuuteen, vaan Ammattijärjestön. Liittotoimikunnan kotipaikaksi hyväksyttiin

nyt Savonlinna, josta toimeenpanevan valiokunnan jäsenet valittiin.

Liiton kuudes edustajakokous pidettiin Hiitolassa 3—4 p:nä elokuuta 1914, juuri kun maassamme oli sotatila julistettu. Tässä kokouksessa ei käsitelty muuta kuin tili- ja toimintakertomukset ja valittiin liittotoimikunta. Muut kysymykset jäivät kokonaan käsittelemättä.

Tällä liitolla on ollut tavallista useampia edustajakokouksia, kuten edellä esitetystä selviää.

Liittotoimikunnan kotipaikkaa on myöskin usein muutettu, se oli: Savonlinna $4/_{11}$ 1906— $27/_{8}$ 1907, Joensuu $28/_{8}$ 1907— $10/_{1}$ 1910, Seinäjoki $20/_{1}$ 1910— $30/_{6}$ 1912, Savonlinna $21/_{5}$ 1912— $21/_{10}$ 1913, Hiitola $21/_{10}$ 1913—1918. Liitto v. 1919 alusta aloitti toimintansa ja sen hallinnon kotipaikka oli Iisalmi.

Liiton sihteereinä ovat toimineet: Severi Kurkinen $16/_{12}$ 1906— $31/_{6}$ 1909, Santtu Vuorio $1/_{6}$ 1909— $31/_{10}$ 1912, Oskari Ikonen $31/_{10}$ 1912—17.

Liitolla ei ole muita avustuskassoja, kuin sairasapukassa, joka v. 1912 alkaen on toiminut Senaatin vahvistamilla säännöillä. Liiton omat säännöt on Suomen työläisliiton toimikunta v. 1915 vahvistanut.

Työriidat ja työtaistelut. S. Tie- ja vesirakennustyöläisten liitolla on ollut useita pieniä työselkkauksia sovitettavana.

Mutta yhtään suurempaa lakkoa ei ole ollut. Pienissäkin on harvoin suoranaista voittoa saavutettu, työehtosopimuksia ei ensinkään. Kun valtio on työnantajana, niin lakot valtiota vastaan harvoin onnistuvat syystä, että siinä on koko kansan varat työnantajalla käytettävänä sekä taloudellisten voimakeinojen lisäksi sotilaalliset, joten työnseisuus voi jatkua miten pitkälle tahansa, ellei siitä yleinen turvallisuus joudu vaaraan. Jos joutuu, niin silloin astu esiin sotilaallinen ratkaisu. Liiton toiminta on näistä syistä täytynyt suureksi osaksi rajoittua anomuksien tekoon työnjohtajille ja Suomen Tie- ja vesirakennusten ylihallitukselle, joista toisinaan on ollut tuloksiakin, toisinaan ei. Liitto on koettanut anomuksillaan saattaa työläisten oloissa vallitsevat epäkohdat sekä hallituksen että suuren yleisön tietoon.

Lakkoja rautatierakennuksilla on ollut jo ennen liiton syntymisen. Lovisan—Vesijärven rautatiellä 1902 ja sitten Viipurin—Valkeasaaren rataosalla kesällä 1906, jossa m.m. vaadittiin palkkaa

lakkoajalta, jota ei saatu. Lakkoa jatkettiin aina talveen 1907, jolloin se päättyi työntekijäin täydellisellä tappiolla.

Ensimmäinen työselkkaus, liiton toiminta-ajalla mainitaan sattuneen Savonlinnan—Elisenvaaran radalla talvella 1907. Kysymyksessä oli palkankorotus ja järjestyssääntöjen käytäntöönottaminen. Samaan aikaan syntyi pientä riitaa Rovaniemen radalla. Mutta nämä sovittiin ilman työnseisausta.

Liiton sihteeri Santtu Vuorio liiton 5-vuotis muistojulkaisussa mainitsee, että ensimmäinen suurempi työtaistelu oli Joensuun—Lieksan rata-osalla Juukakosken vaunumäessä kesällä 1908. Syynä oli, että työnjohtajat alensivat palkkoja. Kysymyksenalainen työ oli urakalla santavaunujen täyttämistä. Työnjohtajat määräsivät, kuinka monta santajunaa pitää päivässä täyttää. Ellei sitä määrää tule, saavat ne työläiset eron 14 vuorokauden kuluttua.

Työläiset käsittivät, että tämä oli työnsulkujulistus. Liittotoimikunta antoi luvan luopua työstä, ja insinööri peruutti sulkujulistuksen. Mutta kun insinööri ei palkan alennuksesta yhtään luopunut, niin työläiset lopettivat työnsä 17 p. kesäkuuta 1908. Lakkoon otti osaa 96 miestä. Herrat kutsuivat lakkopaikalle useita poliiseja, mutta eivät ne voineet asiaa muuttaa. Lakko jatkui 6 1/2 viikkoa ja päättyi työläisten osittaisella voitolla.

Samana kesänä julistivat Laurilan—Rovaniemen rataosalla soravaunujen lastaajat lakon, joka jatkui myöhään syksyyn ja päättyi työläisten tappiolla. Liittotoimikunta julisti lakon loppuneeksi. Syksyllä 1908 julistettiin Joensuussa metallisulun johdosta sillanrakennuksella myötätuntoisuudesta Helsingin sillanrakennus-O.Y. työt lakkotilaan. Järjestymättömät työläiset julistivat Rovaniemen radalla heinäkuussa 1909 soraustyöt lakkotilaan. Rettelöjen päätyttyä palkkoja korotettiin noin 20 p. päivältä.

Joensuun—Nurmeksien radalla tekivät ratapölkkyjen kantajat elokuulla 1909 lakon sen vuoksi, että työnjohtajat tuntuvasti alensivat palkkoja. Pölkkyjen kantajain lakko sai myös „rauta-roikan“ miehille aikaan työnseisauksen, johon seisaukseen joutui 150 miestä, joista enemmistö oli järjestymättömiä. Pikkuparanuksia saatiin.

Yleisen koko Rovaniemen rataosaa käsittävän palkkaus-tariffin laativat mainitun rataosan työläisten muodostamain osastojen edustajat. Sitä tarjottiin työ-insinööreille ja S. T.- ja

V.R. Ylihallitukselle hyväksyttäväksi. Samoin anottiin 9-tuntista työpäivää. Mutta eipä näitä anomuksia hyväksytty, eikä lakolakaan ryhdytty niitä perille ajamaan.

Lapuanjoen perkaustyöläisten lakkoon Lapualla elokuussa 1910, oli syynä alhainen palkka, jota vähän korotettiin. Lakko kesti ainoastaan 2 1/2 päivää. Tämä oli järjestymättömäin lakko, jossa ei lakon edellä eikä lakon aikanakaan soviteltu.

Kaltimon kanavarakennuksella oli toinen samanlainen lakko talvella 1910. Se päättyi työläisten täydellisellä tappiolla. Vääksyn kanavalla korjaustöissä oli talvella 1910 syntyä myöskin lakko rikkurien työstä erottamisvaatimuksesta, mutta liittotoimikunta ei antanut sille kannatustaan, joten se raukesi.

Saimaankanavan korjaustöissä oli myöskin syksytalvella 1910 työselkkaus, joka päättyi työläisten tappiolla, ja oli kokonaan järjestymättömäin toimeenpanema.

Kaskisten rataosalla oli talvella 1912 syntyä pieni lakko parin jäsenen työstä erottamisen vuoksi. Siitä kuitenkin sitten luovuttiin.

Juojärven kanavalla oli helmikuussa v. 1912 syttyä lakko syystä, että kivityöt oli annettu eräälle kuopiolaiselle urakalla. Mutta kun asiaa harkittiin, niin siitä luovuttiin.

Taipaleen kanavan rakennustöissä teki osa kivityömiehistä lakon 16 p. helmikuuta 1912, syynä oli pienet palkat. Tähän lakkoon sitten myöhemmin yhtyivät kaikki kanavan rakennustyöläiset, noin 150. Lakko alettiin, kuten tavallisesti järjestymättömät. Liittotoimikunnalle ilmoitettiin asiasta vasta sitten, kun lakko jo oli alkanut. Mutta kun osasto oli sen hyväksynyt, niin hyväksyi liittotoimikuntakin sen. Tämä lakko kesti 4 kuukautta ja päättyi työläisten täydellisellä tappiolla. Liitto avusti tätä taistelua 2 396 mk.

Tässä ne pää-asiassa ovatkin tämän liiton työtaistelut. Mutta sitä useammin on sen sijaan anomuksilla käännytty S. Tie- ja vesirakennusten ylihallituksen puoleen, joista kuten mainittu ei aina ole ollut suoranaisia tuloksia. Mutta välillisesti niistä on ollut tuloksena pikkuparannuksia.

Liiton jäsenluku, tulot ja menot sekä varat kunkin vuoden päätyessä selviävät tauluista siv. 186 ja 187.

Kuten näistä tauluista näkyy, on liiton taloudellinen asema jotenkin hyvä, mikä johtuu siitä, ettei liitto ole suurissa työtaisteluuissa joutunut varojaan hävittämään.

Minkä verran rautatie- ja kanavarakennuksilla sekä jokien perkauksessa on työläisiä, siitä ei ole tilastoa.

Liittotoimikunnan taholta ei ole myöskään annettu tietoja siitä, mitä ammattilaisia tai muita työläisiä liitossa on, ja kuinka monta kuhunkin ryhmään kuuluu.

20. Suomen Sukeltajaliitto.

Suomen pienin työläisliitto on Sukeltajain liitto. Se perustettiin Hankoniemessä pidetyssä edustajakokouksessa 21 p. maaliskuuta 1906. Liittotoimikunta on ollut Helsingissä.

Työriidat tällä ammattikunnalla ovat olleet pieniä.

Liiton jäsenluku, tulot ja menot näkyvät tauluista, siv. 188 ja 189.

21. S. Tehdas- ja sekatyöväenliitto.

Järjestäytyminen niillä työ- ja teollisuus-aloilla, joiden työläisistä mainittu liitto on muodostanut, on toisissa ryhmissä alkanut aikaisemmin, toisissa myöhemmin; järjestymisen alkeet ovat osalla tapahtuneet jo heti, kun työväenliike maassamme v. 1884 alkoi. Helsingin työväenyhdistyksen vuosikertomuksessa vuodelta 1884 on mainittu useita: „Maapikkutyömies“, (s.t.s. asfalttityömies). Tehtaan työmies ja työntekijätär ovat myöskin jo silloin olleet mukana.

Helsingin Ulkotyöväenyhdistys, joka nykyään osastona kuuluu liittoon, on perustettu v. 1895. Tämän yhdistyksen tarkoitus halpoin jäsenmaksuineen, (25 penniä kuukaudessa), oli koettaa saada jäsenikseen ulkotyöläiset, rakennustyöläisten eri ryhmät ja etupäässä apurit, maankaivajat, tiilien- ja laastin kantajat, joiden palkat olivat ainoastaan puoli siitä, mitä: muurareille, rappareille, uunitekiäjille kivenhakkureille ja kirvesmiehille maksettiin.

Jonkun verran lieneekin mainitussa yhdistyksessä ollut jäseninä ulkotyöläisapureita.

Helsingin rakennustyöläisten lakon aikana v. 1896 mainittu yhdistys edusti juuri rakennusapureita ja valvoi heidän etujaan.

Varsinaisen ammatillinen järjestäytyminen rakennusapurien keskuudessa on aikaisemmin alkanut Helsingissä, jossa v. 1899

Vuosi	Liiton menot																				Liiton varat vuoden lopussa		Työnselsaukset					
	Lakkoihin		Böikoteeristulle jäsenille		Työttömille ja matkustaville		Liiton hoitokus- tannuksiin		Liiton agita- tioniin		Liiton lehteen		Avustettu toisia liittoja		Muita menoja		Kansainvällisiä menoja		Yhteensä	Lakkoissa ollut liiton jäseniä			Suluissa ollut liiton jäseniä	Lakkoissa menetetty työpäiviä	Suluissa menetetty työpäiviä			
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.			mk	p.						
1906	—	—	—	—	—	—	259	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	259	45	—	—	—	—			
1907	—	—	—	—	—	—	1 330	95	410	25	—	—	—	—	—	830	70	—	—	2 621	90	4 108	27	—	—			
1908	2 216	58	—	—	—	—	2 677	—	606	95	164	50	452	50	3 253	81	—	—	9 371	26	14 823	39	96	46	3 744	46		
1909	5 088	10	—	—	25	—	2 960	70	218	32	—	—	—	—	13 139	70	—	—	2 419	55	23 851	37	30 337	52	?	?	?	?
1910	400	—	—	—	—	—	2 332	35	638	70	—	—	—	—	8 251	54	—	—	250	—	11 872	59	34 967	15	?	?	?	?
1911	—	—	—	—	—	—	3 194	60	1 169	25	—	—	—	—	11 750	53	—	—	—	—	16 114	38	41 931	36	—	—	—	—
1912	2 776	70	85	—	30	—	3 939	33	291	75	—	—	—	—	16 977	50	—	—	—	—	24 100	28	46 573	94	59	—	7 965	—
1913	460	—	15	—	—	—	4 086	49	698	75	—	—	—	—	8 747	26	—	—	—	—	14 007	50	48 264	03	—	—	—	—
1914	—	—	—	—	—	—	2 875	—	600	—	—	—	—	—	8 614	19	—	—	—	—	12 089	19	50 394	35	—	—	—	—

Vuosi	Jäsenmäärä				Liittovero jäseneltä vuodessa						Liiton sisäänkirjoitusmaksu jäseneltä		Liiton tulot											
	Vuoden aikana liittyi	Vuoden aikana erosi	Jäsenluku vuoden lopussa	+ Lisäys; - Vähennys	Vakinaisia		Ylimääräisiä		Yhteensä		mk	p.	Liittoveroista jäseniltä		Keräyksellä saatu		Ulkomailta saatu		Muita tuloja		Yhteensä			
					mk	p.	mk	p.	mk	p.			mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.
1906	19	—	19	+19	12	—	—	—	—	—	5	—	267	—	—	—	—	—	—	—	—	—	267	—
1907	5	5	19	—	12	—	—	—	—	—	5	—	171	—	—	—	—	—	—	—	—	181	—	
1908	4	4	19	—	12	—	5	—	17	—	5	—	249	89	—	—	—	—	—	70	25	320	14	
1909	1	1	19	—	12	—	8	—	20	—	5	—	263	50	—	—	—	—	—	10	78	274	28	
1910	—	2	17	— 2	12	—	—	—	12	—	5	—	196	—	—	—	—	—	—	73	73	269	73	
1911	—	—	17	—	12	—	—	—	12	—	5	—	214	—	—	—	—	—	—	39	84	258	84	
1912	—	3	14	— 3	12	—	—	—	12	—	5	—	96	—	—	—	—	—	—	25	—	121	—	
1913	4	—	18	+ 4	12	—	—	—	12	—	5	—	303	—	—	—	—	—	—	41	99	344	99	
1914	7	—	25	+ 7	12	—	3	—	15	—	5	—	286	—	—	—	—	—	—	77	69	363	69	

Vuosi	Liiton menot																Liiton varat vuoden lopussa		Työseisaukset					
	Sulkuihin		Liiton hoitokustannuksiin		Liiton agitaationiin		Liiton lehteen		Avustettu toisia liittoja		Muita menoja		Kansainvälisiä menoja						Yhteensä	Lakoissa ollut liiton jäseniä	Suluissa ollut liiton jäseniä	Lakoissa menetetty työpäiviä	Suluissa menetetty työpäiviä	
													Vakinaisia menoja		Ylimääräisiä menoja		mk	p.						mk
	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.	mk	p.								
1906	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	—	—	—	—	—	140	—	126	77	—	—	—	—
1907	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	75	—	—	—	—	110	75	197	02	—	—	—	—
1908	—	—	71	70	—	—	—	—	—	—	142	20	—	—	—	—	213	90	303	26	—	—	—	—
1909	60	—	111	45	—	—	—	—	—	—	129	60	—	—	—	—	301	05	276	49	—	—	—	—
1910	—	—	48	65	—	—	—	—	—	—	71	60	—	—	—	—	120	25	425	97	—	—	—	—
1911	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—	—	—	47	—	632	81	—	—	—	—
1912	—	—	208	60	—	—	—	—	—	—	148	45	—	—	—	—	357	05	396	76	—	2	—	225
1913	—	—	37	—	60	—	—	—	—	—	101	25	—	—	—	—	138	85	662	90	—	—	—	—
1914	—	—	92	90	—	—	—	—	—	—	142	75	—	—	—	—	235	65	790	94	—	—	—	—

Helsingin työväenyhdistykseen perustettiin Ulkotyöläisnaisosasto, jonka toiminta v. 1900 näyttää olleen lamassa, mutta se alotti uudelleen toimintansa jo v. 1901. Tämän osaston jäsenistö on aina pääasiallisesti ollut rakennuksilla työskenteleviä laastinkantajia y.m. apurityössä olevia naisia.

Helsingin tiilenkantajain osasto perustettiin vasta heinäkuussa 1905. Siis noin 3 kuukautta ennen „suurlakkoa“. Tämä osasto alotti toimintansa Helsingin työväenyhdistyksen, (ei Ulkotyöväenyhdistyksen), osastona.

Nämä kumpikin osasto ovat enemmän kuin muut liittoon kuuluvat osastot vaikuttaneet S. Tehdas- ja sekatyöväenliiton syntymiseen. Liitto tosin oli ensin ainoastaan sekatyöväenliitto, jonka muodostivat pää-asiaassa rakennus-apurit.

Mutta liittoon nyt kuuluu useita tehdasteollisuuden ja eräitä käsityöläisten muodostamia osastoja, joilla ammatillinen järjestäminen on alkanut aikaisemmin kuin rakennus-apureilla.

Niinpä tupakkatehtaalaisille perustettiin Viipurin työväenyhdistykseen ammattiosasto jo v. 1895.

Kaakeli- ja fajanssityöntekijäin järjestäminen, joista nyt osa kuuluu Tehdas- ja sekatyöväenliittoon, alkoi yleisemmin jo 1899, jolloin niillä oli jo edustajakokouskin ja perustettiin, kuten on mainittu, liittokin, sekä uusi liitto 1906. Mutta kun se nyt on hajonnut, on joitakin osastoja siitä liittynyt Tehdas- ja sekatyöväenliittoon.

Tulitikkutehtalaiset, jotka nyt myöskin kuuluvat Tehdas- ja sekatyöväenliittoon, perustivat v. 1906 oman liittonsa, jolloin niillä oli edustajakokous Tampereella joulukuun 8—9 p. 1906. Liitto perustettiin ja hallinto asetettiin Tampereelle, mutta oli jo seuraavana vuonna siirrettävä Viipuriin, kun Tampereen tulitikkutehdas lopetti toimintansa ja tulitikkutyöläisten ammattiosasto siellä kuoli.

Vuoden 1907 päättyessä kuului liittoon 5 osastoa, joissa oli jäseniä 211 ja varoja 40 mk 90 p. Tällä alalla oli jo ennen liiton perustamisen lakko Viipurissa 1906, joka päättyi työläisten osittaisella voitolla. Liitto lopetti toimintansa v. 1908.

Rullateollisuustyöväen edustajilla oli myöskin kesällä 1906 edustajakokous, jossa oli kysymys liiton perustamisesta. Mutta siitä luovuttiin.

Sokeriteollisuustyöväen keskuudessa oli myöskin v. 1907 keskustelu oman liiton perustamisesta, mutta siitä myöskin luovuttiin.

Sekatyöväen liiton synnystä kertoo sen ensimmäinen luottamus-
mies *Aug. Lehto*. Suomen Tehdas- ja sekatyöväen liiton tiedon-
antolehdessä N:o 1 maaliskuulla 1914, m.m. seuraavaa:

„Työmies-lehdessä syyskesästä 1906 oli kehoituksia ammatti-
liittojen perustamiseen niiden työläisten kesken, joilla ei sitä
vielä ollut, tai eivät ammattinsa vuoksi katsoneet voivansa jo
perustettuihin liittoihin yhtyä. Luultavasti näiden kirjoitusten
johdosta samana syksynä H:gin Ulkotyöläisnaisten osastossa
otettiin keskusteltavaksi sellaisen liiton perustaminen, johon n.k.
apurityöläisetkin voisivat liittyä. Mainitun osaston puolesta
tehtiin sama esitys silloin Helsingissä toimiville tiilenkantajain
ja sekatyöntekijäin osastoille, jotka ottivatkin asian vakavasti
käsiteltäväkseen, heti valiten jäsenet komiteaan, joka velvoitet-
tiin ryhtymään heti liiton perustamishommiin. Komitea ensi
työkseen kääntyi kyselyllä muilla paikkakunnilla olevien saman-
laisten osastojen puoleen, mitä he ajattelevat tämänlaisesta
liitosta ja olisiko se tarpeellinen?

Ne muutamat harvat osastot, jotka silloin olivat toiminnassa,
kannattivat kaikki liiton perustamista.

Komitea ryhtyi nyt edustajakokousta puuhaamaan. Siinä
oli monenlaisia vaikeuksia voitettavana. Tottumattomuus ja
varojen puute tekivät paljon haittaa. Lopulta siitä kuitenkin
selviydettiin.

Sanomalehti-ilmoituksilla kutsuttiin liiton perustava kokous
Tampereelle huhtik. 25—27 p. 1907. Tähän kokoukseen saapui
31 edustajaa maan eri puolilta. Näin suurta edustajain lukua
ei komitea ollut osannut odottaakaan. Yksimielisesti, lyhyen
keskustelun jälkeen, päätettiin perustaa S. Sekatyöntekijäin liitto.

Muita keskustelukysymyksiä esitti valmistava komitea
kokoukselle kaikkiaan 18. Niiden joukosta mainittakoon seu-
raavat: Lakkorahaston muodostaminen. Lakkojen teko-oikeus.
Miten työpäivä saataisiin 8 tuntiseksi? Miten kullakin paikka-
kunnalla saataisiin käytäntöön alin määrätty tuntipalkka?
Urakkatyön poistaminen. Työväen suojelulain kehittämisen.
Suhtautuminen muihin järjestyneisiin työläisiin, sekä kysymys,
millä tavalla järjestymättömät saataisiin liiton jäseniksi?

Lakkojen teko-oikeutta, ilman liiton suostumusta, koetettiin
eri päätöksellä rajoittaa, vaikkapa edellisenä päivänä hyväksy-
tyissä säännöissä jo kylläkin samasta asiasta oli päätetty.
Vaan liikkeemme alkuaikoina ei juuri näitä säännöissä mainit-

tuja kohtia useinkaan lakkoja tehtäessä otettu huomioon. Mielet silloin tavallisesti olivat aina kiihdyksissä kullakin paikkakunnalla, missä lakkotaisteluja tuli.

Työpäivä 8-tuntiseksi on kaikunut kaikkialla sitä mukaa, kun työväenliike on päässyt voimistumaan ja ammatillisia järjestöjä on muodostunut. Samaa työpäivän lyhennyskysymystä päätti tämäkin liitto ympäri maata ruveta pontevasti ajamaan kaikilla paikkakunnilla, joissa se on mahdollista. Luuloteltiin hyvin pian päästävän kaikkialla ainakin yhdeksään tuntiin, koska verrattain helpolla edellisenä vuonna oli tähän päästy Helsingin rakennusteollisuudessa. Ei osattu laskea työnantajain nopeaa yhteenliittymistä ja siitä johtuvaa suurta vastustusvoimaa.

Alimman tuntipalkan määräys saatavaksi sekatyöntekijäin töihin katsottiin välttämättömäksi, jos halutaan pysyttää huonompanakin työaikana palkat siinä rajassa, mihin ne parempana aikana on voitu ehkä taistelunkin avulla nostaa. Samalla toimenpiteellä uskottiin voitavan vähentää sitä suurta paikkausta toiseen muuttavaa joukkoa, joka on aina haittana, etenkin niillä paikkakunnilla, missä on vähänkin paremmat palkat.

Urakkatyön turmiollisuus työläisille työttömyyden ja eripuraisuuden lisääjänä sekä terveyden ja elämän ennenaikaisena lopettajana tunnettiin, jota pahetta päätettiin ruveta poistamaan, urakkatyöstä lakkaamalla, tai ainakin vaatimaan senlainen palkka, minkä työn suoritus tuntipalkallakin olisi tullut maksamaan.

Työväen suojelulakia päätettiin kaikkialla tarmolla vaatia työnantajain noudattamaan, sekä tarkoin seurata nykyistä lainsäädäntötyötä tällä alalla.

Agitatsioonille pantiin suuri merkitys. Kehoitettiin osastojen toimihenkilöitä sekä jäseniä yksityisesti harjoittamaan joka sopivassa paikassa persoonallista agitatsionia. Liittohallinto veloitettiin seuraavana kesänä järjestämään perusteellinen agitatsioui kautta maan.

Liiton suhtautumisesta muihin järjestyneisiin työläisiin päätettiin, että Ammattijärjestöön, jos se tulee perustettavaksi, yhtyy liitto heti, päästyään taloudellisesti siihen asemaan, että voi yhtyä. (Ammattijärjestön perustava kokous oli kuukautta myöhemmin). Sos.-dem. puolueeseen päätettiin liittyä osastottain.

Liittoverot, millä näitä kaikkia suuria ajatelmia aijottiin toteuttaa, määriteltiin mitättömän pieniksi. Sisäänkirjoitusmaksu 25 p. ja siitä jatkuvasti 15 p. kuussa. Tästä verosta määriteltiin 10 p. hallinto- ja 5 p. apurahastoon (samana aikana oli eräillä ammattiliitoilla vielä pienemmät verot). Verot määriteltiin näin alhaisiksi: 1) syystä, kun tiedettiin maksajat olevan huonoimmin palkattua väkeä, 2) ettei verojen suuruus olisi liittymiselle esteenä, siihen asti kun ei vielä yleisesti tunnettu ammattiliikkeessä korkeampien verojen välttämättömyyttä. Samalla kuitenkin voitiin laskea, etteivät tällaiset verot riitä työtaistelujen avustamiseen, joten suunniteltiin eri lakkorahaston perustamista, johon liittyminen olisi vapaaehtoista. Täten ajateltiin voitavan antaa tilaisuus niille osastoille, jotka voivat sekä maksaa että tapella.

Tämä mainittu lakkorahasto päätettiin perustaa n.k. vapaaehtoisella pohjalla: Sisäänkirjoitusmaksuksi pohjarahaston kartuttamista varten sovittiin 50 p. jäseneltä ja kuukausimaksut luokiteltiin siten, että alin maksu oli 10 p., toinen luokka 20 ja siitä ylöspäin 5 p. koroituksella kultakin seuraavalta luokalta. Kukin osasto sai itse päättää, minkä luokan tahtoi valita, ja sai korottaa veron harkintansa mukaan ylläolevaa korkeimmaksikin. Avustusta tästä kassasta päätettiin maksaa, samaa luokitusta seuraten siten, että ne jäsenet, jotka maksavat kassaan 10 p. saavat taistelupäivistä 60 p., 20 p. maksajat 1: — ja 25 p. maksajat 1:25 j.n.e. Perhe, jossa oli viisi jäsentä tai enempi, sai lisäksi 25 p. päivässä jokaisessa maksuluokassa. Koko osasto velvoitettiin kuulumaan kaikkine jäsenineen samaan luokkaan. Ennen ei päätetty maksaa avustusta, kun pohjarahastoon on saatu karttumaan 5,000 mk.“

Toiset arvelivat, ettei Sekatyöväenliitto menesty, toiset, että se voi menestyä, jos sen säännöt muutetaan niin, että siihen voivat yhtyä tehdyt työläisetkin niiltä aloilta, jotka syystä tai toisesta eivät katso voivansa omaa liittoa perustaa ja sitä ylläpitää.

Heti samana keväänä, jolloin liitto aloitti toimintansa, puhkesi Viipurissa, Turussa ja Tampereella suuret rakennustyöväen lakot 9 tuntisen työpäivän puolesta, mihin luonnollisesti joka paikassa myös sekatyöläiset joutuivat ottamaan osaa. Monia muita taisteluita oli kestettävä, joihin liiton jäsenet joutuivat osalliseksi enimmäkseen ammattityöläisten tekemien lakkojen takia. Liiton

kaksivuotisesta toiminnasta mainitaan, että taisteluja oli kaikkiaan 13. Avustusta taistelussa oleville saatiin kootuksi vapaaehtoisella keräyksellä sekä pienellä ylimääräisellä veroituksella noin kaksituhatta markkaa. Liiton lakkorahastoa ei voitu ollenkaan käyttää, kun ei oltu vielä saatu aikaisemmin mainittua pohjarahaa 5,000 mk kokoon.

Erikoista intoa järjestymiselle liiton perustettua eivät silloiset sekatyöntekijät osoittaneet. On kylläkin tähän laimeuteen löydettävissä pätevätkin syynsä. Ensinnä tietämättömyys, toiseksi sattunut huono työaika ja kolmanneksi monet suuret työläisten tappiolla päättyneet työtaistelut. Kaikkiaan oli liittyneiden osastojen luku 67, joista 3 ei lähettänyt yhtään veroja, ainoastaan liittymisilmoituksen, 7 osastoa oli pakoitettu toimintansa lopettamaan jäsenten puutteessa, joten jäljellä uutta liittoa muodotettaessa oli vaan 47 osastoa. Jäsenluku oli hyvin vaihteleva, ollen 500—1000 paikkeilla, osoittaen kuitenkin aina vähäistä nousua. Varallisuus toiminnan loputtua tilinpäätöksen mukaan oli vähän viidennellä tuhannella, joka oli tullut kootuksi aikaisemmin mainitun lakkorahaston nimellä.

Tämän liiton seuraava edustajakokous pidettiin Lahdessa 22—24 p. maaliskuuta 1909. Siellä päätettiin Sekatyöväenliiton toiminta lopettaa 1 p. huhtikuuta mainittuna vuonna. Samalla päätettiin perustaa: *Suomen Tehdas- ja sekatyöväenliitto*, jolle entisen liiton hallinnon puolesta oli laadittu säännöt. Ne tarkastettiin ja muutamilla muutoksilla hyväksyttiin.

Liiton ohjelma ei juuri eroa muitten liittojen ohjelmasta. Liiton kokoonpano määritellään säännöissä seuraavasti:

„Liittoon saavat yhtyä kaikki Suomessa löytyvät tehdas- ja sekatyöväen osastot ja yhdistykset, jotka ammattinsa tai työalansa takia eivät voi päästä muihin liittoihin. Yhtymisilmoitus on tehtävä liittotoimikunnalle, sen laatiman kaavakkeen mukaan, jonka jälkeen toimikunta ottaa päätettäväkseen, voidaanko osasto liittoon hyväksyä eli ei. Päätöksestä on heti annettava tieto asianomaiselle osastolle.“

Maksut liitolle tulivat: sisäänkirjoitusmaksua 1 mk kokomaksaville ja 75 penniä puolimaksaville. Vakinainen liittovero edellisille 10 ja jälkimmäisille 7 1/2 p. viikossa. Osastojen tulit nämä maksut vuosineljänneksen kuluttua suorittaa liitolle.

Liittotoimikunnalla oli sen lisäksi työtaistelujen sattuessa oikeus määrätä jäsenten suoritettavaksi ylimääräisiä veroja enintään 50 p. kokomaksaville ja 30 penniä puolimaksaville viikossa. Työtaistelu-avustus oli 1: 50 ja 1 mk päivältä ja per-

heellisyyden perusteella jokaista 16 vuotta nuorempaa lasta kohti lisäävustusta 25 p. päivältä.

Liiton hallintona tuli olemaan edustajakokouksen valitsema luottamusmies ja taloudenhoitaja sekä liittotoimikunta ja liittoneuvosto. Liittotoimikuntaan tuli sen kotipaikalta kuulumaan luottamusmies, taloudenhoitaja ja 8 jäsentä. Liittoneuvoston muodosti toimikunta ja eri paikkakunnilta valitut 6 vakinaista ja 4 varajäsentä. Toimikunta ja neuvosto yhdessä muodostivat liittohallintolaitoksen, jolla edustajakokousten välisellä ajalla oli kaikissa tärkeissä asioissa ratkaisovalta. Luottamusmiehen ja taloudenhoitajan tuli olla kokonaan liiton palveluksessa, joilta muut vakinaiset toimet kiellettiin.

Liiton edustajakokous oli pidettävä joka kolmas vuosi. Osastoilla on kullakin oikeus valita yksi edustaja jokaiselta alhavalta 100-luvulta. Päätökset edustajakokouksessa tehdään edustaja- ja ääniperusteen mukaan.

Kysymys oman ammattilehden perustamisesta päätettiin jättää toistaiseksi. Kysymys työttömyysapurahaston perustamisesta jätettiin ammattijärjestön toimikunnan asettaman komitean lausunnosta riippumaan. Agitatsionin järjestäminen annettiin liittotoimikunnalle.

Liittotoimikunta päätettiin sijoittaa Helsinkiin. Liiton luottamusmieheksi valittiin entisen sekatyöväenliiton luottamusmies August Lehto, ja taloudenhoitajaksi Helsingin paikallisjärjestön sihteeri, puuseppä Kalle Heinonen.

Liiton seuraava edustajakokous pidettiin Helsingissä 9—12 p. huhtikuuta 1910. Liiton säännöt olivat taas uusittavana ja tehtiin niihin useita muutoksia. Liittoneuvosto poistettiin ja sijaan määrättiin liitto-äänestys niissä asioissa, joista liittotoimikunta ei omalla vastuullaan halua päätöstä tehdä tai joissa sillä ei ole valtuuttu päättää.

Tälle kokoukselle Helsingin sementtityöntekijäin osaston taholta m.m. ehdotettiin, että rakennustyöläiset ja tehdastyöläiset eroaisivat ja rakennustyöläiset päättäisivät muodostaa yhteisen rakennustyöväen liiton.

Liittotoimikunnan ehdotuksesta tämä ehdotus ennenaikaisena ja perusteettomana, hylättiin. Kansainväliseen sekatyöväenliittoon päätettiin yhtä 1 pstä heinäkuuta 1912.

Tämän keskustelun yhteydessä herra *J. Jönsson* (Ruotsin Tehdas- ja sekatyöväenliiton edustaja) kehoitti edustajakokousta

vielä päättämään liittyä Skandinavian maitten Seka- ja tehdastyöläisten liittoon ja samalla esitti mainitun järjestön sopimuksen, joka sisältää seuraavaa:

„Sopimus.

Ruotsin Seka- ja tehdastyöläisten liiton (Sv. Grov- & Fabriksarbetareförbundet), Tanskan Sekatyöläisliiton (Dansk Arbejdsmandsforbund) ja Norjan Sekatyöläisliiton (Norsk Arbejdsmandsforbund) välillä elok. 28 pnä 1901 laadittu sopimus muutetaan näin kuuluvaksi:

1 §.

Jäsenten siirtyessä toisen maan liitosta toiseen liittoon ei suoriteta mitään sisäänkirjoitusmaksua, jos siirtyvillä jäsenillä on täysin maksetut jäsenkirjat, ja ovat he kuuluneet oman maansa liittoon vähintään 3 kuukautta.

2 §.

Liitoilla on molemminpuolinen velvollisuus julkaista ne ilmoitukset, jotka liittohallinnot esittävät eri järjestöjen työrettelöasioista.

3 §.

Liitot vaihtavat keskenään vuosi- ja tilikertomukset.

4 §.

Kun joku näistä kolmesta liitosta, hyökkäyksen tapahtuessa työnantajain puolelta, joutuu sellaiseen asemaan, ettei työssä olevain jäsenten viikottain maksama 75 äyrin avustus jäseneltä ole riittävä, tulee toisten liittojen antaa avustusta, jotta mahdollisuuden mukaan saataisiin kokoon avustukseen tarvittava summa, kuitenkin rajoitettakoon avustuksen antamista siten, ettei avustavien liittojen viikkoavustusmaksu jäseneltä ole enempää kuin 50 äyriä, tähän laskettuna liiton menet omassa maassa tapahtuviin työselkkauksiin. Avustusta maksetaan työselkkausten kolmannesta viikosta alkaen.

5 §.

Valvomaan neljännessä pykälässä määrättyä keskinäistä avustamista, valittakoon komitea, mihin kuuluu 2 edustajaa kustakin liitosta. Tämän komitean, joka valitaan vuodeksi kerrallaan, tulee kussakin eri tapauksessa antaa jokaiselle liitolle tiesoja työselkkauksen tai -selkkausten syistä ja kehityksestä sekä ilmoittaa tarvittavan avustussumman suuruus ja maksujen alkamispäivä.

6 §.

Jos syntyy työselkkaus, johon tarvitaan keskinäistä avustusta, tulee taistelevan liiton keskinäisessä komiteassa olevien jäsenten viipymättä kutsua komitean muut jäsenet koolle, joka annettujen selitysten perusteella ryhtyy tarpeen vaatimaan avustuksen jakoon.

7 §.

Komitealla on kussakin eri tapauksessa oikeus vaatia tyydyttävää tilitystä sekä avustusta antavalta että vastaanottavalta liitolta. Komitea kokoontuu

niin usein kuin asiat vaativat. Komitean kokousten ja jäsenten matkakustannukset suoritetaan yhteisestä rahastosta. Komitean tulee pitää pöytäkirjaa neuvotteluistaan ja on se velvollinen antamaan toiminnastaan kertomuksen kaikkien kolmen liiton edustajakokouksissa. Komitea on myös oikeutettu yhtyneitten liittojen edustajakokouksissa tekemään muutosehdotuksia tähän sopimukseen.

8 §.

Tämä sopimus on voimassa vasta sitte kun sen on hyväksynyt kukin edellämainitusta kolmesta liitosta ja astuu se voimaan huhtikuun 1 päivästä 1907, jolloin myös entinen sopimus kumotaan sekä pysyy voimassa siihen asti, että joku yhtyneestä kolmesta liitosta sen irti sanoo kolme kuukautta ennen kuin haluaa sopimuksen päättyvän.

Irtisanominen on ilmoitettava yhtyneiden liittojen valitsemalle keskinäiselle komitealle, jonka tulee se viipymättä saattaa toisten liittojen tietoon.

Tämän sopimuksen hän mainitsi hyväksytyn neuvottelukokouksessa Göteporissa jouluk. 8—10 pnä 1906, johon otti osaa 5 edustajaa kustakin Skandinavian kolmen sekatyöväen liiton hallinnoista.

Liittotoimikunta valtuutettiin neuvottelemaan yhtymisestä mainittujen maiden järjestöjen hallintojen kanssa, Skandinavian työväen kongressiin, joka pidettiin Tukholmassa 2—4 pnä syyskuuta 1912, päätettiin lähettää edustaja.

Työttömyys- ja matka-apurahaston pohjarahasto päätettiin ryhtyä keräämään ylimääräisellä verotuksella, kantaa kolmena vuotena perätysten 1 mk kokomaksavilta ja 75 penniä puolimaksavilta jäseniltä vuodessa ja kerätä työttömyydestä liiton jäsenten keskuudesta tilastoa. Liittotoimikunta samalla veloitettiin seuraavalle edustajakokoukselle laatimaan yksityiskohtaisen ehdotuksen rahaston säännöiksi.

Tällöin myös päätettiin ryhtyä julkaisemaan liiton tiedonantolehteä 4 kertaa vuodessa, jota osastojen välityksellä, ilmaiseksi jaetaan jäsenille.

Liiton ja sos.-dem. nuorisoliikkeen välisten suhteiden järjestämisestä hyväksyttiin jotenkin samansisältöinen päätös, kuin Ammattijärjestön kolmannessa edustajakokouksessa 1912 samasta kysymyksestä tehty päätös sisältää.

Liittotoimikunta päätettiin edelleen sijoittaa Helsinkiin. Liiton luottamusmieheksi valittiin räätäli Aksel Kokkola¹ ja taloudenhoitajaksi edelleen Kalle Heinonen.

¹ Augusti Lehto, joka v. 1909 edustajakokouksessa valittiin luottamusmieheksi, erosi siitä 1 p. toukokuuta 1910 ja liittolähenestyksellä hänen sijaansa jo samana keväänä Aksel Kokkola.

A. Kokkola erosi liiton palveluksesta 1 p. elokuuta v. 1912 ja liittoäänestyksellä hänen sijaansa valittiin *Antti Räsänen*, joka astui toimeensa 15 p. elokuuta samana vuonna. Kalle Heinonen erosi liiton palveluksesta keväällä 1916 ja hänen sijaansa liittoäänestyksellä valittiin *M. Paasivuori*.

Työriidat ja sovittelut, sekatyöntekijäin työaloilla: Työriidoista yhtenäisen yleiskatsauksen luomista Tehdas- ja sekatyöväenliiton jäsenten työ-aloilla suuresti vaikeuttaa liiton monista ryhmistä kokoonpano, etenkin niistä, jotka ovat olleet jo ennen liiton perustamista. Seuraavassa kuitenkin koetetaan niistä muutamia piirteitä esittää.

Helsingin rakennustyöväen lakko keväällä 1896 10 tuntisesta työpäivästä sekä lauvantai-päivän lyhennyshomma kesällä 1905 ja taistelu 9 tuntisesta työpäivästä syksyllä 1906 ovat sellaisia tapauksia, joihin rakennusapuritkin ovat ottaneet osaa. Samaten v. 1910 tapaukset, jolloin Helsingin rakennusteollisuudessa kivi-työmiesten lakon johdosta saatiin yleissopimus jo sovinto-oikendessa työehtosopimukset.

Helsingin rakennustyöläisten lakkoon kesällä v. 1912 ottivat myöskin kaikki rakennus-alalla työskentelevät Tehdas- ja sekatyöväenliiton jäsenet osaa. Viimemainittu vuosi oli suuri taisteluvuosi liiton koko olemassaolo-ajalla.

Tupakkatyöläisillä oli myöskin lakko Viipurissa Sergejeffin tehtaalla talvella v. 1899 syystä, että palkkoja oli alennettu. Se päättyi työläisten tappiolla.

Kankaan rullatehtaalla oli lyhytaikainen sulku syksyllä 1899 syystä, että työläiset eivät suostuneet markkinapäivinä tekemään työtä. Päättyi sovintoon.

Helsingin nuohoojilla oli syksyllä v. 1905 lyhyt lakko, jolloin saatiin aikaan työehtosopimus, mikä lienee sekatyöväenliiton osastoilla ensimmäinen. Tämä sopimus syntyi Helsingin paikallisjärjestön välityksellä. Uusi sopimus tehtiin v. 1907.

Asfalttityöntekijöillä oli myöskin keväällä 1906 toukokuun alussa 2 viikkoa kestävä lakko, jossa saatiin työehtosopimus, ensimmäinen tälle ammattikunnalle.

Samana syksynä Helsingin sementtityöntekijät saivat sovituilla työehtosopimuksen. Nämä sopimukset saatiin aikaan H:gin paikallisjärjestön välityksellä. Samana syksynä oli tiilen ja laastin kantajilla Helsingissä lakko, jolloin nämä ammattikunnat saivat ensimmäiset työehtosopimukset.

Kuten tästä selostuksesta selviää, ovat ensimmäiset työehtosopimukset sekatyöalalla saavutettu jo ennenkuin liitto perustettiin.

Tehdas- ja sekatyöväenliiton taistelut vuoden 1909 lopulla aiheutuivat Paperi- ja metallityöläisten taisteluista, joista on edellä Ammattijärjestön toimintaselostuksen yhteydessä mainittu.

V. 1910 oli Iisveden rullatehtaalla lakko, joka alkoi 22 p. maaliskuuta ja päättyi vasta syksyllä, työläisten tappiolla. Liitto avusti lakkolaisia 1328 mk 87 p.

Oitin tiilitehtaalla oli myöskin keväällä 1910 lakko, syynä ammattiosaston jäsenten boikotus. Taistelu ei selvästi päättynyt kummankaan puolen voitolla. Liitto avusti lakkolaisia 791 mk.

Köclaksin tiilitehtaalla oli myöskin syntymässä keväällä 1910 sulku. Mutta neuvotteluilla saatiin aikaan sopimus.

Jokelassa Granqvistin tiilitehtaalla saatiin neuvotteluilla myöskin aikaan työehtosopimus, jossa m.m. määrättiin, että työssä pidetään ainoastaan järjestyneitä työläisiä.

V. 1911 oli taas Jokelassa Kolson tiilitehtaalla lakko heinäkuussa palkankorotusvaatimuksesta. Lakko päättyi lyhyen ajan kuluttua ammattiosaston välityksellä työläisten voitolla.

Samana kesänä oli myöskin lakko Keravalla Lavian tiilitehtaalla. Se kesti 11 päivää ja päättyi työläisten täydellisellä voitolla. Paperinlastaajain lakko Voikassa huhtikuun alussa palkkakysymyksestä päättyi työläisten voitolla. Liitto avusti tätä lakkoa 156 mk.

Lasinleikkaajain lakko Helsingissä keväällä 1910, palkkaus-tariffista päättyi työläisten täydellisellä tappiolla.

Nuohoojain työriidasta Helsingissä oli tuloksena työehtosopimus, jossa alin kuukausipalkka oli määrätty 150 markaksi (ennen 140 mk); työaika 8 ja lauantaina 7 tuntia.

Ylellä on mainittava, että kivimiehillä oli Antreassa kesällä 1911 lakko, joka päättyi työehtosopimukseen. Samalla saivat kivimiesten apurikin työehtosopimuksen. He kuuluvat Tehdas- ja sekatyöväenliittoon, osastoon N:o 88.

Huomattavin taistelu liitolla tänä vuonna oli Vaasassa, jossa sekatyöväen ammattiosasto jo v. 1910 esitti rakennusmestareille työehtosopimuksen, johon työnantajat esittivät osastoa tyydyttämättömän vastaehdotuksen. Kun sitä ei osastossa sellaisenaan hyväksytty, niin työnantajat keväällä 1911 ilmoittivat, ettei sopimusta enää ollenkaan tehdä.

Lakko alkoi 19 p. toukokuuta ja käsitti 18 työpaikkaa, joissa oli työntekijöitä 228, niissä järjestyneitä noin 110. Lakon alettua matkusti osa pois, osa sai tilapäistä työtä, joten lakossa eri päivinä oli keskimäärin 160 työntekijää, joista osaston jäseniä noin 90. Työnantajat turvautuivat heti lakon alettua rikkureihin ja saivatkin joitakuuta työpaikoille narratuksi. Tällöin tulivat muurarit ja uunisevät lakkolaisten avuksi, kieltäytyen tekemästä työtä rikkurien kanssa. Tällaisena pysyi asema muutaman päivän. Työnantajat eivät vielääkään suostuneet neuvottelemaan. Vasta sitte, kun koko rakennustyöväki uhkasi tehdä kannatuslakon, ellei neuvotteluja aleta, taipuivat mestarit.

Toukokuun 29 p. allekirjoitettiin välisopimus, jonka mukaan työsopimusta ruvettiin heti tekemään, ja ellei sitä 1 viikon kuluessa olisi saatu syntymään, olisi sen tekeminen jätetty täydellä vallalla varustetun sovinto-oikeuden tehtäväksi.

Kun tämä välisopimus oli allekirjoitettu, julistettiin lakko päättyneeksi, ja neuvottelut aloitettiin itse työsopimuksesta. Ne edistyivät niin hyvin, että työsopimus allekirjoitettiin 1 p. kesäkuuta. Sopimus oli voimassa toukok. 1 p. 1913.

Sopimus sisälsi seuraavat palkat:

„1) sekatyöntekijälle kaikenlaisissa sekätöissä . . .	37 p.
2) tiilenkantajalle	50 „
3) petonkityömiehelle	40 „
4) ulkotyöläisnaiselle kantamisessa, laastinvalmistuk-
sessa sekä muissa raskaammissa rakennustöissä	37 „
5) Keveämmissä töissä, kuten puhdistuksessa y.m.
on naisen alin tuntipalkka	35 „

Toukokuun 1 päivästä 1912, siihen asti, kun tämä sopimus on voimassa, maksetaan alimpana tuntipalkkana:

1) sekatyöntekijälle kaikenlaisissa sekätöissä . . .	40 p.
2) tiilenkantajalle	50 „
3) petonkityömiehelle	42 „
4) ulkotyöläisnaiselle kantamisessa, laastinvalmistuk-
sessa sekä muissa raskaammissa rakennustöissä	40 „
5) Keveämmissä töissä, kuten puhdistuksessa y.m.
on naisen alin tuntipalkka	35 „

V. 1912 huomattavimmat työtaistelut, kuten mainittu, oli Helsingin rakennustyöläisillä ja Kymin, Voikan ja Kuusankosken paperitehtailla, joissa m.m. sekatyöläiset joutuivat pitkä-aikaiseen

taisteluun. Muista tänä vuonna sattuneista työriidoista mainittakoon seuraavat:

Jokelan tiilitehtaalla liittotoimikunnan luvalla sanottiin irti kunnallisneuvos F. W. Grönqvistin ja Jokelan os. n:o 13 välillä tehty työehtosopimus. Samoin mainittu osasto sanoi irti „Kolsan maatila ja tiilitohdas osakeyhtiön“ kanssa edellisenä kesänä tekemänsä sopimuksen. Samalla esitettiin uudet sopimusehdotukset, joissa vaadittiin palkkoja y.m. työehtoja hieman parannettavaksi. Kumpikin sopimus päättyi toukok. 1 p. ja työnteisauksen välttäminen näytti mahdottomalta. Työntekijät olivat jo osaksi irtisanottuja, kun lopulta pitkien neuvottelujen jälkeen työnantajat tekivät myönnytyksiä niin paljon, että uudet sopimukset, jotka olivat voimassa toukokuun ensimmäiseen päivään 1914, saatiin aikaan. Sopimukset koskivat noin 450 työntekijää.

Yhtä helposti ei suoriuduttu Juurikorven tiilitehtaalla. Siellä ei aikaisemmin ollut työehtosopimusta, minkä takia työnantajat sitä kiivaasti vastustivat. Seurauksena tästä oli lakko, joka alkoi kesäkuun puolivälissä ja päättyi kesäkuun 26 p. kirjalliseen työehtosopimukseen, mikä oli voimassa toukokuun 1 päivään 1913. Työntekijäin kaikki tärkeimmät vaatimukset tulivat hyväksytyiksi. Sopimus koski noin 50 työntekijää.

Tampereella oli jo aikaisemmin muutamissa asfaltti- ja sementtiliikkeissä ollut voimassa työehtosopimus, mutta rakennusmestarit ja useat muut huomattavammat liikkeet olivat olleet sopimuksen ulkopuolella. Syksykesällä vallinneen osittaisen lakon avulla taivutettiin mestarit hyväksymään sopimus.

Helsingissä tehtiin kattohuopatehtaiden ja asfalttityöntekijäin ammattiosaston välillä työehtosopimus heinäkuun 30 p., joten nämä liikkeet jäivät rakennustyöriidan ulkopuolelle.

Lahdessa alkoivat sementti- ja asfalttityöntekijät lakon kesäkuun 5 p. Tämä lakko, joka alkoi ilman liittotoimikunnan lupaa, kesti myöskin syksyyn ja päättyi työntekijäin täydellä tappiolla.

Muista työehtosopimuksista, joita vuoden aikana tehtiin, mainittakoon Viipurin Nuohoojain työehtosopimus, joka saatiin ilman lakkoa ja oli voimassa toukokuun 1 päivään 1914.

Helsingin kipsityöntekijäin ammattiosaston ja „Riksilevyt“-nimisen osakeyhtiön välillä allekirjoitettiin työehtosopimus elokuun 1 p. 1912. Tämän sopimuksen nojalla „Riksilevyt“ yhtiön tehdas jäi rakennuslakon ulkopuolelle. Myöhemmin osakeyhtiö,

toisten rakennustyönantajain painostuksesta, vaati sopimusta purettavaksi. Kun ammattiosasto ei siihen suostunut, antoi työnantaja ammattiosastolle haasteen Helsingin raastuvan oikeuteen.

Liittotoimikunta lausuu toimintaselostuksessaan tästä m.m.: „Suuret työtaistelut pakottivat määräämään jäsenten maksettavaksi korkeimman sääntöjen salliman ylimääräisen veron. Tämän takia kannettiin ylimääräistä veroa 11 viikon aikana 50 penniä kokomaksavilta ja 30 penniä puoleksimaksavilta jäseniltä viikossa. Tämän lisäksi kannettiin ylimääräistä yhtä suurta veroa 6 viikon aikana edustajakokoukskustannusten peittämiseksi. Täten joutuivat liiton jäsenet heinäkuun alusta lokakuun 26 päivään yhtämittaa maksamaan korkeinta ylimääräistä veroa, joka karkoitti monesta osastosta vähemmän ajattelevia jäseniä pois.“

„Työtaisteluiden takia maksettu avustus jakaantuu eri osastoille seuraavasti:

Helsingin tiilenkantajain a.o. n:o 1	2 454: 25
Helsingin ulkotyöläisnaisten a.o. n:o 4	3 722: 67
Kotkan sekatyöntekijäin a.o. n:o 6	47: 60
Kymintehtaan sekatyöntekijäin a.o. n:o 9	3 459: 50
Helsingin sekatyöntekijäin a.o. n:o 16	4 387: 25
Kuusankosken sekatyöntekijäin a.o. n:o 17	1 557: 75
Stockforssin sekatyöntekijäin a.o. n:o 37	105: —
Viialan sekatyöntekijäin a.o. n:o 39	62: 50
Helsingin kipsityöntekijäin a.o. n:o 50	1 972: —
Helsingin asfalttityöntekijäin a.o. n:o 70	1 823: 50
Helsingin sementtityöntekijäin a.o. n:o 77	3 074: 50
Voikan sekatyöntekijäin a.o. n:o 81	2 407: 50
Helsingin ajurien a.o. n:o 82	739: —
Malmin sekatyöntekijäin a.o. n:o 110	106: 75
Fredriksbergin sekatyöntekijäin a.o. n:o 123	475: —
	<u>Yhteensä 26 394: 77⁴</u>

Näin suuria summia työtaistelujen tukemiseksi ei liitto muina vuosina, ole joutunut maksamaan. Kuten tästä näkyy, johtuivat nämä suuret uhraukset Helsingin rakennusriidasta ja Kymi-yhtiön tehtailla puhjenneesta suuresta työtaistelusta, joista edellä on selostettu.

V. 1913 oli Syväniemen rullatehtaalla talvella lakko, joka

päättyi työläisten tappiolla. Lakkoon otti osaa 75 henkeä, niistä 25 liiton jäsentä.

Tikkalan sahalla Muhoksessa tekivät työntekijät puolustuslakon palkan alennuksen takia helmikuun 25 päivä. Lakko kesti useita viikkoja, mutta kun rikkureita tuli muualta, täytyi työntekijäin peräytyä. Osittain kuitenkin työehdot paranivat. Liitolta sai osasto avustusta 200 mk.

Antreassa sijaitsevilla kivilouhimoilla alkoi kivityöntekijäin ja sekatyöntekijäin lakko huhtikuun 1 p. Lakko aiheutui siitä, että työnantajat olivat sanoneet työehtosopimuksen irti ja tahtoivat alentaa työpalkkaa ja pidentää työpäivää.

Lakko kesti lähes kaksi kuukautta, mutta vihdoin täytyi työnantajain peräytyä ja uusi työehtosopimus, joka oli voimassa toukokuun 1 p. 1915, allekirjoitettiin toukokuun 27 p. Työntekijät saivat täydellisen voiton. Sekatyöntekijäin alin tuntipalkka kohosi 40 pennistä 42 penniin. Liiton avustusta käytettiin Smk 468: 25.

Keravan tiilitehtaalla alkoivat rettelöt toukokuun 8 p. Tehtaan isännöitsijä vaati työntekijöitä allekirjoittamaan yksityiskontrahdin, jonka mukaan työpäivä olisi pidentynyt ja palkka pienentynyt. Kun työntekijät eivät kontrahtia hyväksyneet, julisti isännöitsijä työnsulun. Ammattiosasto esitti vastapainoksi kirjallisen työehtosopimuksen. Muutaman päivän kuluttua ilmoitettiin, että kontrahteja ei enää vaadita, vaan työhön otetaan entisillä ehdoilla.

Lopulta hyväksyttiin työntekijäin palkkavaatimuskin, ja taistelu jatkui vaan yksinomaan työehtosopimuksesta, jonka tekemistä tehtaan hallinto jyrkästi vastusti. Viimein täytyi työntekijäin osittain luopua vaatimuksestaan, kun rikkurit uhkasivat pilata taistelun. Kesäkuun 17 p. allekirjoitettiin työhinnottelu, mutta kirjallista työehtosopimusta ei saatu. Taistelun epäonnistumiseen vallatti sekin, kun suuri enemmistö lakkolaisista olivat vasta lakon alussa yhtyneet ammattiosastoon, eivätkä luonnollisesti saaneet liiton avustusta. Lakkoavustusta sekä rikkurien pois lähettämiseen sai osasto liitoilta kaikkiaan Smk 494: 15.

Viipurin höyrymyllyssä alkoi lakko toukokuun 29 p. Talikkalan osasto n:o 24, johon myllyn työntekijät kuuluivat, oli aikaisemmin työnantajalle esittänyt vaatimuksen palkkojen korottamisesta ja kirjallisen työehtosopimuksen tekemisestä.

Kesäkuun 5 p. allekirjoitettiin sopimus, joka on voimassa yhden vuoden. Työntekijät saivat täydellisen voiton.

Heinäkuun 12 p. allekirjoitettiin liiton Tammissuon osaston n:o 135 ja kauppias Hallenbergin välillä työehtosopimus, joka koskee Hallenbergin tiilitehdasta, sahaa ja myllyä Tammissuolla. Sopimus saatiin lakon uhalla. Työntekijät olivat jo sanoneet itsensä työstä irti, mutta ennen irtisanomisajan loppua tuli sovinto.

Savion tiilitehtaalla sanottiin työehtosopimus irti työnantajan puolesta. Pitkien neuvottelujen jälkeen allekirjoitettiin uusi sopimus, joka oli voimassa yhden vuoden.

Juurikorven tiilitehtaan ja liiton Juurikorven osaston n:o 109 välinen työehtosopimus sanottiin samoin työnantajain puolesta irti. Neuvottelujen avulla saatiin täälläkin uusi sopimus, joka oli voimassa toukokuun 1 p. 1915.

Vuoden huomattavin taistelu oli kuitenkin työnsulku Porin tulitikkutehtaalla. Se alkoi syyskuun 18 p. ja päättyi työntekijäin lähes täydelliseen voittoon marraskuun 29 p. Lakosta on jo aikaisemmin tehty selkoa.

V. 1916 keväällä päättyi työehtosopimukset kolmella tiilitehtaalla. Kun sitäpaitsi rakennusteollisuuden taantuminen sai aikaan miltei äkkinäisen seisauksen tiiliteollisuudessa, tarjoutui näin ollen tiiliteollisuuskapitalisteille varsin suotuisa tilaisuus entisten työehtojen huonontamiseen. Ja niin tapahtuikin. Savion ja ja Kolsan tiilitehtaitten omistajat sanoivat irti työehtosopimukset sekä tarjosivat tilalle entisestään tuntuvasti huonommat palkkaushinnottelut. Kun edellämainitut työnantajat eivät kuitenkaan olleet varsin halukkaita tiilitöitten alottamiseen ilman työehtosopimuksia, vaan syhtyivät neuvotteluihin *asianomaisten osastojen edustajain ja liiton luottamusmiehen kanssa*, saatiin Savioo sekä Kolsan tiilitehtaille *sopimukset* voimaan yhdeksi vuodeksi. Kolsan tehtaan työehtosopimuksen hinnoittelu tuli entisestään vähän huonompi syystä, että tehtaan työläiset entisen sopimuksen voimassaoloaikana olivat suureksi osaksi ammattiosastonsa unohtaneet, niin ettei voitu pakkotoimenpiteillä estää työpalkkojen alentumista.

Grönqvistin tiilitehtaalla Jokelassa, jolla niinikään työehtosopimus päättyi toukokuun 1 p., sukeutui tämän vuoden huomattavin työriita. Kysymyksessä oli työehtosopimus, jota Granqvist ei hyväksynyt. Siitä alkoi lakko, joka ei vielä ollut päättynyt, kun sotatila maassamme alkoi.

Liittotoimikunta julisti lakot loppuneeksi, koska vallitsevan tilanteen vuoksi ei lakkoja enää voinut jatkaa, etenkin kun työnantajat saivat huomattavan määrän lakonrikkooja.

Tämän vuoden lakoista vielä mainittakoon: Längelmäen kovasintehtaan työläisten lakko, joka alkoi 14 p. helmikuuta palkkakysymyksestä ja kesti 3 päivää, päättyen työläisten tappiolla.

Joensuun Rullatehtaalla alkoi niinikään lakko maaliskuun 5 p. Siihen otti osaa noin 60 työläistä, niistä 6 järjestynyttä. Lakko päättyi työläisten tappiolla.

Säinän sahalla oli myöskin kesäkuun 1 p. riita palkkakysymyksestä. Työnantaja noudattamatta 14 p. irtisanomisaikaa erotti 5 työmiestä. Toiset työläiset, 45 luvultaan, sanoivat sen johdosta itsensä irti. Lakko jatkui kuukauden ja päättyi työläisten osittaisella voitolla.

Paraisten Kalkkivuori o.-yhtiön työmaalla Paraisissa oli syntymässä vakavanlainen työriita kesäkuun alussa, kun useat ammattikunnat esittivät palkankorotus- ja työehtosopimusvaatimuksia. Neuvotteluilla saatitn palkkoihin korotuksia, mutta ei saatu työehtosopimusta.

Liiton kokoonpano oli seuraava:

Ammatin nimi	Työläistä	
	Koko maassa	Niistä liitossa
Asfalttityömiehiä		33
Asiamiehiä		15
Erilaisista ammateista		91
Huopateollisuustyöläisiä	noin 250	22
Karamelliteollisuustyöläisiä	" 750	20
Kipsi- ja riksilevytyöläisiä		18
Kovasinteollisuustyöläisiä	140	54
Kummiteollisuustyöläisiä	100	72
Kuorma-ajureita		42
Nuohoojia		18
Pestijöitä ja siittäjiä		12
Pörskiteollisuustyöläisiä	noin 300	18
Rullateollisuustyöläisiä	2 500	122
Saha- ja lautatarhityöläisiä		22
Seka- ja aputyöläisiä		1 805
Sementtityöläisiä		49
Sokeriteollisuustyöläisiä	noin 800	74
Tiiliteollisuustyöläisiä	(v. 1911) 3 894	299
Tulitikkuteollisuustyöläisiä	noin 500	107
Tupakkateollisuustyöläisiä	(v. 1912) 3 995	148
		<hr/> 3 031

S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton jäsenluku, tulot, menot ja varat eri vuosina näkyvät seuraavista taulukoista:

Vuosi	Jäsenluku vuoden lopussa	Liittovero jäseneltä vudessa		Liiton tulot							
		Vakinaisia ja ylimääräisiä yhteensä		Liittoveroista jäseniltä		Ylim. veron ja keräyksellä saatu		Muita tuloja		Yhteensä	
		mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1907	—	1	80	2 725	70	—	—	633	45	3 359	15
1908	900	1	80	4 108	30	548	75	813	71	5 470	76
1909	1 297	5	35	5 709	93	2 458	75	409	31	8 577	99
1910	1 484	9	20	8 117	70	4 234	08	230	21	12 581	99
1911	2 148	12	20	12 208	55	8 978	60	498	09	21 685	24
1912	2 783	13	70	18 085	80	16 584	51	10 311	66	44 981	97
1913	3 188	6	20	19 328	88	3 419	20	418	—	23 166	08
1914	3 031	8	70	14 848	97	10 119	39	1 091	16	26 059	52

Vuosi	Liiton menot											
	Työtaisteluja avustettu		Liiton hoitokustannuksiin		Liiton agitaatioon		Muita menoja		Yhteensä		Liiton varat vuoden lopussa	
	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.	mk.	p.
1907	—	—	555	70	581	30	1 081	—	2 218	—	1 141	15
1908	90	—	2 029	62	685	30	185	05	2 999	97	3 611	94
1909	962	—	4 224	41	1 922	45	1 160	70	8 259	56	7 199	33
1910	2 331	62	3 616	70	2 560	65	2 758	55	11 267	52	6 959	63
1911	165	—	3 891	73	2 906	30	10 540	45	17 503	48	9 753	15
1912	26 394	77	4 434	88	3 174	87	1 147	59	42 722	11	11 042	28
1913	3 980	90	4 389	45	3 899	40	5 188	81	17 428	56	16 013	18
1914	7 468	90	4 042	22	2 919	95	1 679	19	22 131	26	20 260	35

22. Sosialidemokraattinen sanomalehtimiesliitto.

Sosialidemokraattisen sanomalehtimies- ja taloudenhoitajain liiton aikaansaamiseksi ryhdyttiin puuhiin jo kesällä 1904. Kesäkuun 19 p. asetettiin komitea, johon kuuluivat: Edv. Valpas, Aug. Rissanen, Taavi Tainio ja Paavo Leppänen, jonka piti toimittaa edustajakokouksen valmistelut ja kutsua edustajat kokoukseen. Edustajakokous pidettiin Turussa 8—9 p. heinäkuuta 1906.

Liitto päätettiin perustaa ja sen hallinto sijoittaa Tampereelle jossa se oli aina vuoteen 1910 saakka jolloin pidetyssä edustajakokouksessa se päätettiin siirtää Helsinkiin.

Jäsenluku tässä liitossa on vaihdellut 25—50 välillä. Liitto on vuodesta 1908 alkaen kuulunut ammattijärjestöön.

23. Suomen osuuskauppojen palvelushenkilöiden liitto.

Mainittu liitto perustettiin 23—24 p. kesäkuuta Oulussa, S. O. K:n edustajakokouksen yhteydessä pidetyssä kokouksessa. Sen hallinto sijoitettiin Kotkaan, jossa v. 1913 myöskin oli liiton toinen edustajakokous. Kolmas edustajakokous oli Helsingissä 1916.

V. 1917 liitto hajosi ja sen jäsenet liittyivät: *Kauppa- ja liikennetyöntekijäin liittoon*, joka mainittuna vuonna perustettiin.

24. Rautatieläisten liitto

perustettiin 10 p. tammikuuta 1906 Tampereella pidetyssä edustajakokouksessa. Tämä liitto lakkautettiin Valtioneuvoston päätöksellä v. 1918.

Veturimiesten liitto muodostettu v. 1917, v. 1899 perustetusta kuljettaja- ja lämmittäjäyhdistyksestä. Liitto lakkautettiin 1918.

25. Maanvuokraajain liitto

on perustettu Tampereella 1910, ja torpparien keskustoimikunta asetettu ensimmäisessä torpparien edustajakokouksessa Tampereella 1906. Liiton toimikunta on ollut Tampereella. Ei ole kuulunut ammattijärjestöön.

26. Muut liitot, jotka ovat jälkeen 1916 perustetut.

Ajurien liitto perustettu ²³/_—²³/₆. Kauppa- ja liikennetyöntekijäin liitto ²⁷/₆. Talous- ja Ravintolapalvelijain liitto, (entinen palvelijain liitto 1905), kesäkuussa 1917. Maatyöväen liitto ²⁷/_—²⁸/₈. Tullimiesten liitto ²/₄ 17, (yhdistys perustettu 1906, mutta viranomaisten vainon vuoksi se lakkautti toimintansa 1914). Metsätyönjohtajain liitto ¹³/₅ 17. Luotsiliitto perustettu ²⁵/₅ 17. Järjestysmiesten liitto perustettu ⁹/_—¹²/₇ 17. Posteljoonien yhdistys perustettu v. 1906. Vanginvartijain yhdistys perustettu jo 1896. Näistä kaikki ne liitot ja yhdistykset, jotka ovat valtiolaisten palvelushenkilöiden muodostamia, ovat v. 1918 tapausten jälkeen eronneet ammattijärjestöstä tai lakkauttaneet toimintansa.

27. Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto

on perustettu Tampereella joulukuun 9—10 p. 1906 pidetyssä edustajakokouksessa. Toinen edustajakokous pidettiin Vaasassa ⁶/_—⁸/₆ 1908, kolmas adustajakokous oli Kotkassa ¹⁴/_—¹⁶/₆ 1910 ja neljäs Helsingissä ²⁴/_—²⁷/₁₁ 1912. Liittotoimikunta on ollut koko ajan Helsingissä, mutta liiton lehteä on toimitettu ja painettu Tampereella. Liiton jäsenille on eräitä etuja myönnetty ammatillisiin järjestöihin liittyessä.

28. Keltaiset järjestöt.

Kristillinen työväenliitto on perustettu v. 1905. Sen jäsenluku v. 1913 oli ainoastaan 144.

Perustuslaillinen työväenyhdistys lienee perustettu 1906. Mutta sen jäsenluvusta ei julkisuudessa mitään tiedetä.

Suomalainen työväenliitto on perustettu v. 1907. Sen jäsenluku on ollut v. 1910 korkein, jolloin siihen kuului 986 henkilöä, mutta laski siitä seuraavina vuosina, että sillä v. 1913 oli ainoastaan 645 jäsentä. Liiton varat mainittuna vuonna ilmoitetaan olleen 6 391 mk 50 p.

29. Työnantajaliitot.

Työnantajista lienevät Helsingin rakennusmestarit olleet ensimmäiset, jotka alkoivat järjestäytyä, ensin ne perustivat klubeja vv. 1890—95 ja yhdistyksiä vv. 1896—99, joista sitten vuosisadan vaihteessa muodostettiin liitto. Vaatetustyönantajilla on ollut yhtymiä jo v. 1894 alkaen. *Graafillinen työnantajaliitto* on syntynyt v. 1900, kun kirjaltajat uhkasivat koko maata käsittävällä lakolla. *Jalkinetyönantajat* myöskin samaan aikaan puuhasivat liiton perustamista. *Metallityönantajain liitto* lienee myöskin perustettu vuosisadan vaihteessa. *Leipomotyönantajain liitto* lienee perustettu v. 1902. Muut työnantajaliitot vasta v. 1906 jälkeen. *S. Yleinen työnantajaliitto* on perustettu v. 1908. Liittoon kuuluu melkeen kaikki työnantajaliitot ja huomattavat teollisuutta harjoittavat osakeyhtiöt. Liitto antaa taloudellista y.m. avustusta jäsenilleen työtaisteluissa. Liitto v. 1910 perusti lakkovakuutusyhtiön, jossa v. 1913 oli 105 osakasta, ja varoja 8 188 613 mk. Nämä varat ovat sen jälkeen melkoisesti kasvaneet. Työläisten tulee ottaa nämä asiat huomioon ja liityttävä yhteen ja kartutettava rahastojaan.

Sisällysluettelo.

	Sivu
1. S. Kirjatyöntekijäin liitto. — F. Bokarbetarförbundet . . . (Kirjansitojaliitto sivu 7—8.)	3
2. „ Vaatetustyöntekijäin liitto, (räätälien ja ompelijattarien) . . .	10
3. „ Nahkatyöntekijäin liitto, (nahanjalostus- ja jalkinetyöntekijäin yhtymä)	15
4. „ Muurarien liitto	29
5. „ Maalarien liitto	49
6. „ Puutyöntekijäin liitto, (puuseppäin ja kirvesmiesten liitot) . .	65
7. „ Metallityöntekijäin liitto, (Valajain, Sähköt., R.- ja M.-sorvaa- jain ja Putkityöntekijäin y.m.)	78
8. „ Läksi-, pelti- ja vaskiseppäin liitto	95
9. „ V. Rautateitten konepajain työväenyhdistys	99
10. „ Kultra- ja hopeatyönt. liitto (Jalometallit. t. liitto). . . .	99
11. „ Kivityöntekijäin liitto	103
12. „ Kuljetustyöntekijäin liitto, (satama- ja vesiliik.)	108
13. „ Leipomotyöntekijäin liitto.	113
14. „ Paperiteollisuustyöväen liitto	122
15. „ Kutomateollisuustyöväen liitto	133
16. „ Sahateollisuustyöväen liitto ja Pohjolan tukkityöläisten rengas	144
17. Kymin Lauttausyhtiön tukkimiesten liitto.	164
18. S. Lasiteollisuustyöväen liitto	168
19. „ Tie- ja Vesirakennustyöläisten liitto.	177
20. „ Sukeltaja liitto	185
21. „ Tehdas- ja sekatyöväen, (ent. sekatyöv. I.)	185
22. „ Sosialidemokraattinen sanomalehtimiesten liitto.	207
23. „ Osuuskauppojen palvelushenkilöiden liitto	207
24. „ Rautatieläisten liitto.	207
25. Maanvuokraajain liitto	207
26. Muut liitot, jotka ovat jälkeen 1916 perustetut	208
27. Sosialidemokraattinen nuorisoliitto	208
28. Keltaiset järjestöt	208
29. Työnantajaliitot	209